bukla

Brezplačna revija o dobrih knjigah.

leto 19/št. 173–174
junij/julij/avgust 2023
www.bukla.si
Ker zgodbe navdihujejo ...

Intervjuji: družina Miš ob 20-letnici založbe Miš, Alenka Kepic Mohar, Seta Knop, Aleš Šteger; knjižne nagrade in festivali

bukla plus

Naslovni intervjuji:

JULIJA LUKOVNJAK; o fantazijski sagi *Edgarja Kaosa*

DESA MUCK; prejemnica Levstikove nagrade za življenjsko delo

VLADIMIR HABJAN; o Karnijskih Alpah in planinski literaturi

ZORAN PREDIN; o svojem drugem romanu *Brezmadežna*

Dobra knjiga

ČIVKARIJE S KMETIJE

En sam vrabček in cel kup simpatičnih zmešnjav!

SLADOLED ZA NUR

Lepa in zelo aktualna zgodba o družini, ki v svojem življenju napravi prostor za novega družinskega člana.

KAKO JE GOSPOD FELIKS SPREGLEDAL SAMEGA SEBE

Gospod Feliks je spet na kolesu! Tokrat si zada prav poseben izziv. Pa mu bo kos?!

HIŠICA NA DREVESU

Izjemno zabavna zbirka, ki slavi domišljijo in kreativnost. Svetovna uspešnica!

ORFEJEVA LIRA

Kombinacija športnega, fantazijskega in problemskega romana – za vsakega bralca nekaj!

POLETJE NA JEZERU ČIČE

Nagrajeni hrvaški roman o preživljanju dni ob jezeru, prvi ljubezni in tudi neznosni bolečini izgube.

JAK JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS

Sofinancira Evropska unija

Nekatere knjige je subvencionirala Javna agencija za knjigo RS, nekatere pa je sofinancirala Evropska unija.

za dober dopust

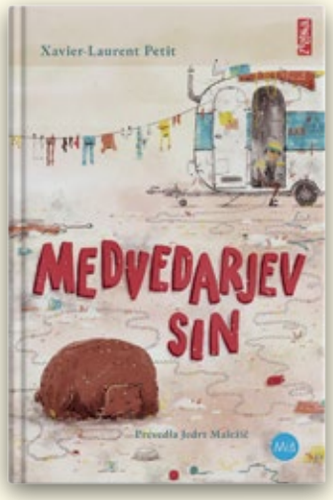

MEDVEDARJEV SIN

Zgodba o nadarjenem fantu z obrobja družbe, ki mu šah in šola odpreta vrata v popolnoma nov svet.

ZADNJI ODGOVOR

Mladostniško iskanje spolne identitete, prežeto s humorjem.

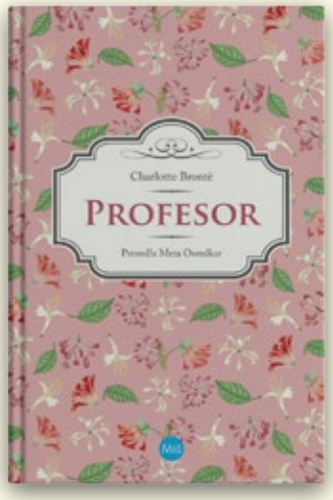

PROFESOR

Družbeni komentar, ki se ukvarja z izobraževalnim sistemom in razlikami v socialnem položaju.

ŠE SEM ŽIVA

Koliko ob kapitalu štejejo medčloveški odnosi, koliko je vredno posamezno življenje?

ZEMLJEVID OBŽALOVANJ

Zgodba o dveh moških, ki žalujeta za isto žensko, ženo in ljubimko.

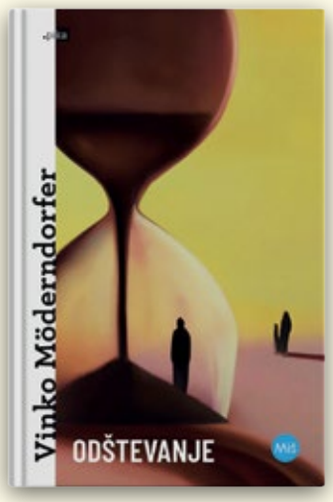

ODŠTEVANJE

Roman o poti in času, ki sta potrebna, da človek spozna vsaj del resnice o sebi.

01 721 45 40
info@miszalozba.com
www.miszalozba.com

Miš 20 LET hudo dobrih knjig!

bukla

Leto 19/številka 173–174,
junij/julij/avgust 2023
Natisnili smo: 20.000 izvodov.

IZDAJATELJ
UMco, d. d., Leskoškova 12, 1000 Ljubljana
Telefon: (01) 520 18 39
Faks: (01) 520 18 40
bukla-urednistvo@umco.si
ISSN: 1854-3359

UREDNIŠTVO in PISCI
Odgovorni urednik: Samo Rugelj
Kreativna urednica: Renate Rugelj
Jezikovni pregled: Prokreator

Pisci: Sabina Burkeljca, Aleš Cimprič, Maja Črepinšek, Gordana Granatir, Nika Hranjec, Iztok Ilich, Sanja Podržaj, Vesna Sivec Poljanšek, Samo Rugelj, Veronika Šoster, Neža Vilhelm, Ajda Vodlan

Gostujoči pisci:
Manica Ferenc, Sabina Fras Popović, Andrej Hočevar, Tilka Jamnik, Tjaša Jazbec, Nina Kokelj, Darja Lavrenčič Vrabec, Darja Marinšek, Patrizia Raveggi, Janja Vidmar

OBLIKA in PRIPRAVA
Oblikovanje in prelom: Aleš Cimprič
Organizacija tiska: Merima Jular s. p.
Natisnjeno v Evropski uniji.
Fotografija na naslovnici: Borut Krajnc (lokacija: Vrt Lili Novy / Kaval Group)

OGLASNO TRŽENJE
Renate Rugelj
Telefon: (01) 520 18 31
GSM: 031/688 590

Brez pisnega dovoljenja izdajatelja je vsaka javna priobčitev, predelava ali uporaba vsebine prepovedana. Vse pravice pridržane! Pisci in kolumnisti izražajo svoja mnenja in ne nujno mnenja uredništva in izdajatelja revije.

LEGENDA KRATIC
m. v. – mehka vezava
t. v. – trda vezava
pt. v. – poltrda vezava

Izdajo revije Bukla sofinancira Javna agencija za knjigo RS. Podporniki revije Bukla so tudi knjižnice iz Združenja splošnih knjižnic.

JAK JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS

ZDRUŽENJE SPLOŠNIH KNJIŽNIC

bukla plus

Sofinancer projekta »Berimo Slovence v BukliPlus« je Ministrstvo za kulturo RS.

www.bukla.si

Samo Rugelj

O ŽANRSKIH KORAKIH V SLOVENSKI LITERATURI

Pred približno petnajstimi leti smo v naši založbi izdali knjigo Patricie Highsmith, ene prvih dam kompleksnih kriminalnih romanov, z naslovom *Kako napisati psihološko kriminalko*, praktično knjigo o tem, kako ustvarjati literaturo s suspenzom. Spremno besedo k njej je napisal filmski kritik in esejist Marcel Štefančič, jr., v njej pa je tematiziral takratne križe in težave slovenskega kriminalnega romana. V svojem eseju je podrobno razdelal, zakaj slovenske knjižne kriminalke iz takšnega in drugačnega razloga v tistem času preprosto niso delovale in tudi zato niso dosegle ustreznega bralskega odziva.

Desetletje je obdobje, v katerem se lahko določen tip literature, pa tudi pogled nanjo in njena percepcija, temeljito preobrne. Če je še pred desetimi leti veljalo, da knjige slovenskih avtorjev le redko zasedejo najvišja mesta na lestvicah najbolje prodajanih knjig, je danes skoraj samoumevno, da so v manjšem ali pa tudi večjem številu vseskozi pri vrhu – zgodilo se je že, da je bilo med desetimi najbolje prodajanimi knjigami posameznega meseca tudi sedem domačih.

Pomembna mesta na teh lestvicah v zadnjih letih zasedajo tudi domače kriminalke, ki so v tem času postale vse bolj dobrodošel in med bralci dobro sprejet in cenjen žanr. Vse več je avtorjev in avtoric, ki so se ga lotili; denimo Avgust Demšar (psevdonim Tomaža Zupančiča) je napisal že ducat kriminalnih romanov, izšli so pri založbah Sanje in Pivec, Tadej Golob pa je s petimi primeri Tarsa Birse (vsi založba Goga) tudi prodajno poletel v neslutene višave. Ob tem žanr kriminalk niti približno ni omejen samo na avtorje, tudi Irena Svetek je s svojo pravkar zaokroženo trilogijo (Beletrina) dosegla najširši mogoč krog bralk in bralcev, podobno pa velja tudi za (do sedaj) dva kriminalna romana Mojce Širok (Mladinska knjiga). Da, kriminalke so žanr, ki je v Sloveniji dobil teritorialni prostor tudi v najvišjih literarnih krogih, in tako se je v zadnjih letih tudi kar nekajkrat zgodilo, da so bili domači kriminalni romani uvrščeni celo med deset kresnikovih nominirancev, dvakrat pa tudi v peterico finalistov.

Kaj pa se je v zadnjih desetih letih pri nas zgodilo z drugim klasičnim knjižnim žanrom, ljubezenskim romanom, torej romanom, ki v ospredju tematizira ljubezensko zgodbo med osrednjima likoma? Ne kaj dosti. Zdi se, da je ostal zamrznjen na podobni ravni kot slovenska kriminalka v preteklosti. Morda gre domači ljubezni v knjigah pri nas še malo slabše. Ljubezenski romani oziroma leposlovni romani z izrazito ljubezensko tematiko so se v zadnjem obdobju le redko prebili med opaznejše knjige. To pa seveda ne pomeni, da jih ni bilo. Maja Gal Štromar je na primer v zadnjem obdobju napisala romantični roman *7 kg do sreče* in njegovo nadaljevanje (izšla sta pri različnih založbah). Sabina Štrubelj je pred časom dokončala trilogijo *Hotel Lavanda* (prvi del pri založbi Ebesede, nadaljevanji v samozaložbi). Vesna Milek je že pred dvema desetletjema objavila *Kalipso* (2000, Študentska založba; 2007, Sanje), Desa Muck pa *Paniko* (2003, Mladinska knjiga), ki sta dolgo veljala za temeljni knjigi na tem področju pri nas, kasneje pa je bila *Panika* tudi adaptirana za filmsko platno. Vendar pa so to bolj lastovke, ki niso prinesle pomladi niti preporoda ljubezenskega žanra (če seveda odštejemo drugi roman Vesne Milek *Če*, Študentska založba, 2005). Seveda je poleg naštetega v zadnjih dveh desetletjih izšlo še kar nekaj domačih romanov z ljubezenskimi prvinami v različnih aranžmajih, vendar večinoma ne gre za zavestno avtorsko odločitev o dolgoročnem pisanju tovrstnih del, temveč za posamične romane, v katerih ima ljubezensko razmerje neko vlogo.

Morda se bo to zdaj vseeno začelo spreminjati. Priznana slovenska pisateljica Janja Vidmar, že dolgo ena najbolj branih slovenskih avtoric (redno se umešča v prvo deseterico), je pred poletjem zaključila trilogijo *Koraki*. Pravkar je izšel zaključni roman *Koraki dvojine* (UMco, 2023), ki se v leposlovni maniri odkrito spogleduje tudi z ljubezenskimi prvinami. Poleg tega je Cankarjeva založba, ki se ponaša s petinsedemdesetimi leti izdajanja vrhunskega domačega in prevodnega leposlovja, na začetku tega leta začela izvajati tudi delavnice ljubezenskega romana. Prvi rezultati so po njihovih besedah obetavni in morda prvi romani iz tega naslova tudi pri njih izidejo že v prihodnjem letu.

Vse pa kaže, da zagon dobiva tudi domača fantazijska literatura. Julija Lukovnjak je denimo pravkar objavila drugi del predvidenega petdelnega eposa *Edgarja Kaosa* z naslovom *Svet je senca* (založba Goga), ki dobiva veliko pohval poznavalcev tega žanra. Že lani pa je Davorka Štefanec postregla z romanom *Strašilka* (Mladinska knjiga), ki je bil pred tem že tudi nominiran za nagrado modra ptica. Fantazijske romane piše vse več domačih avtorjev, in če bo, kot pravi Lukovnjak v intervjuju, ki je objavljen v tokratni *Bukli*, trikotnik »avtorji-mediji-bralci« dobro deloval tudi v prihodnosti, si verjetno lahko obetamo tudi razcvet tega popularnega žanra.

Poletje je gotovo kot nalašč tudi za branje žanrskih romanov. Vzemite v roko katerega izpod peresa domače avtorice ali avtorja – morda boste prijetno presenečeni! Mi pa se beremo spet septembra!

P. S. Poleti 2005 sva v času počitnic z Renate spela skupaj osem praznih belih listov in tri tedne kasneje je na šestnajstih straneh izšla prva *Bukla*, ki bo to poletje praznovala polnoletnost. Zdaj je kar petkrat obsežnejša! Več o tem pa v prihodnji številki.

Jurij Hudolin

ČAS LEPIH ŽENSK

Beletrina, 2023, t. v., 211 str., 27 €, JAK

Jurij Hudolin

... vešče prepleta avtobiografske elemente in fikcijo ...

Kateri je čas lepih žensk? Če vprašate pisatelja Jurija Hudolina (1973) oziroma pripovedovalca romana *Čas lepih žensk* Oskarja Arackija, ki je »po naključju« rojen ravno na isti dan kot avtor tega eliptičnega romana, je to vsak čas, v katerem prebiva posamezen moški. »Kadar si z žensko, moraš lepo ravnati z njo« je stavek, ki nas uvede v ta roman o ženskah, in Hudolin, mojster romanov, v katerih vešče prepleta avtobiografske elemente in fikcijo, se po njem tudi ravna. Oskar pred nas naniza paleto svojevrstnih ženskih likov in svojih odnosov z njimi. Nekatere so njegove dolgoletne prijateljice, druge ljubimke, ene je srečal na tržnici, druge ga čakajo na sodišču. Vsem pa je skupen Oskar, ki vsako sprejema na svoj način, se jim približuje, a se od njih tudi odmika, če se mu tako zazdi, ne naredi vsega tistega, kar pričakujejo od njega, včasih pa naredi tudi kaj, kar jim ni všeč. Tekoče spisan Hudolinov roman, ki je izšel ob njegovi 50-letnici, v njem pa Oskar zase pravi, da bo po petdesetem letu začel resneje pisati, morda tudi debele romane. Morda. Morda pa tudi ne – marsikaj je odvisno tudi od tega, kaj se bo Oskarju Arackiju v prihodnosti dogajalo z njegovimi ženskami. > Samo Rugelj

Brina Svit

UPORNI BICIKLI

Mladinska knjiga, zbirka Nova slovenska knjiga, 2023, t. v., 202 str., 29,99 €, JAK

Brina Svit

Po bolečem razpadu ljubezenske zveze se Nastja, uspešna pariška galeristka, zateče v rodno Ljubljano. Aprilska Ljubljana tistega covidnega leta kaže spremenljiv obraz. Vreme je zdaj nenavadno vroče, nato sneži, potem posije sonce, da ščemi v oči, po ulicah pa vsak petek popoldan vztrajno krožijo demonstranti na biciklih, da bi na izviren, domiseln način, prežet z umetnostjo poezije in pouličnega gledališča, zaustavili predsednika vlade. Eleganten roman, poklon Brine Svit rojstnemu mestu, razpira pahljačo tem. Tenkočutno vstopa v mimobežne trenutke življenja, slika akvarelne pokrajine intimnih duševnih stanj in skritih vzgibov srca. Je refleksija o lepoti in umetnosti, o ljudeh, ki nam prekrižajo pot, o skrivnostih zbliževanja in oddaljevanja, o nostalgiji, preteklosti in prihodnosti. Niza podobe, ki drsijo mimo bralca kot vzkipeli oblaki na aprilskem nebu, za katere se zdi, da nosijo skrivna sporočila in prepoznavne podobe. Kam gredo, je skrivnost, ki jo skuša razvozlati tudi Nastja. Brina Svit (Brina Švigelj-Mérat), pisateljica, ki piše v slovenščini in francoščini, je avtorica številnih romanov, med njimi *Noč v Reykjaviku*, *Smrt slovenske primadone*, *Hvalnica ločitvi* in *Con brio*, poleg nominacije za kresnika pa je tudi prejemnica pomembnih francoskih in mednarodnih nagrad. > Maja Črepinšek

Janja Rakuš: Tri barve za eno smrt

Tri barve za eno smrt Janje Rakuš v mnogo ozirih odseva avtoričino dosedanje pisanje, a tudi njeno delo vizualne in performativne umetnice. Roman je ločen v tri večje razdelke, označene z barvami: Monopink, Modra ter Zlata, s čimer že signalizira avtoričin eksperimentalni in konceptualni podpis, znan iz njenih prejšnjih del. Delo, katerega zgodba se odvija v različnih dogajalnih prostorih (prednjačijo Piran, Amsterdam in Mehika, ki jih uspe delo tudi bravurozno geografsko izslikati), je spisano v privlačnem, a obenem natančnem jeziku, ki omogoča široko bralsko publiko.

Zmagovalni roman literarnega natečaja založbe Litera za najboljši roman

Naročila sprejemamo na **041 398 916** ali **tajnistvo.litera@gmail.com**. Spremljajte nas na **www.zalozba-litera.org** in družbenih omrežjih.

Založba Litera Litera Maribor **Odprite knjigo, odprite um.** LITERA

INTERVJU: ZORAN PREDIN

POGOVARJALA SE JE:
VESNA SIVEC POLJANŠEK

Splošna javnost ga najbolj pozna kot kantavtorja in pisca besedil, toda Zoran Predin (1958) v svojem rokavu v resnici skriva še kopico drugih ustvarjalskih talentov. Med njimi je tudi pisateljevanje, v katerem se je preizkusil že nekajkrat do sedaj in – vsakokrat pozitivno presenetil!

Da v pisanju zares uživa, je čutiti tudi v njegovem najnovejšem delu, romanu *Brezmadežna*, ki je izšel pred kratkim. Z njim nas Predin na svoj značilen zafrkljivo-ciničen način vabi v prav posebno državo, v kateri vlada vegansko-krščanski režim in katere glavni general med drugim razmišlja, ali ne bi bilo nemara bolj usklajeno z naravo državne ureditve, da bi tamkajšnjim državljanom prestavili srce z leve strani prsnega koša na desno. Pa bo dežela potem zares brezmadežna?

»Humor ima terapevtske lastnosti!«

ZORAN PREDIN
BREZMADEŽNA
Cankarjeva založba,
2023, t. v., 269 str., 32,99 €, JAK

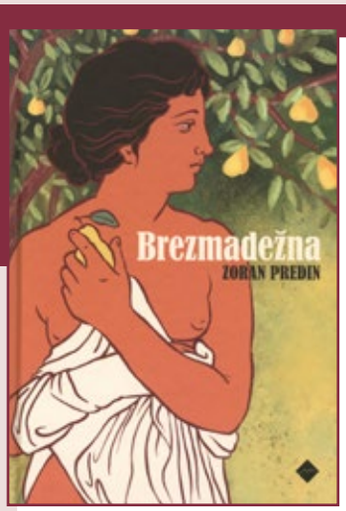

Zoran Predin

Foto: Borut Krajnc

Bukla: Po romanu *Mongolske pege*, ki je izšel pred tremi leti, je zdaj pred nami vaš drugi roman *Brezmadežna*. Kakšen izziv vam predstavlja ustvarjanje romana, ki je že zgolj po svojih osnovnih karakteristikah povsem drugačen žanr od kratkih zgodb, dnevniških zapisov, potopisov in spominov, kakršne ste pisali in izdali pred romanoma?

Predin: Nad mano je viselo dejstvo, da mora biti drugi roman boljši od prvega. Z *Mongolskimi pegami* sem s svojim »filmskim« načinom pripovedovanja zgodbe pritegnil veliko pohval bralcev in kritike, zato sem tak način zadržal in ga nadgradil z boljšim jezikom in še bolj nepredvidljivo zgodbo. Urednik Aljoša Harlamov pravi, da mi je uspelo, kar mi zelo veliko pomeni. Če sem s prvim romanom bralstvo prijetno presenetil, jih bom z *Brezmadežno* gotovo še bolj.

Bukla: Jasno je, da mora ustvarjalca obiskati neki navdih, da se sploh lahko loti pisanja, pa najsi gre za kratke zgodbe ali pa roman. Vseeno me zanima, kako je bila videti in koliko časa je trajala faza zbiranja idej in zamisli, preden se vam je v glavi vse sestavilo v všečno celoto, vredno preoblikovanja v celovit roman, kakršen je *Brezmadežna*.

Predin: Iskanje verodostojnih podatkov in časovno usklajevanje usod posameznih junakov mi je vzelo nekaj mesecev. Ko sem zgradil okostje zgodbe, so se nekatere barve glavnim junakom kar same dodale. Roman sem dokončal sredi leta 2020. Takrat so bile nekatere zadeve, ki so medtem postale boleče aktualne, bistveno bolj avantgardne. Pa nič zato. *Brezmadežna* je danes zato vsem bolj razumljiva. Vsaj zdi se mi, da je tako.

Bukla: Kako pa je nastala ideja za ozadje celotnega romanesknega dogajanja v vašem novem delu? Zgodba je namreč postavljena v poseben prostor, manjšo vegansko-krščansko državo Kneževino, ki po mnenju prvih bralcev sumljivo spominja na Slovenijo, pa vendar to ni.

Predin: Nič hudega, če se bo bralcem utrnilo veliko primerjav z našo domovinico in njenimi javnimi osebnostmi. To je vedno zelo zabavno. Gospa, ki roman prevaja v srbščino, je med glavnimi junaki spoznala nekaj lastnosti naših izpostavljenih javnih osebnosti. Za nekatere je prepričana, da jih bodo bralci takoj prepoznali. Da se bodo prepoznali tudi sami, pa močno dvomim. Ideja je zacvetela ob vprašanju, zakaj imamo pravzaprav srce na levi strani prsnega koša in zakaj nekatere to tako zelo jezi.

Bukla: Življenje v Kneževini naj bi bilo perfektno oziroma celo brezmadežno, na kar morda namiguje že sam naslov, pa je seveda daleč od tega. To odlično prikažete ne le skozi glavne protagoniste, ki so polni takšnih in drugačnih madežev iz preteklosti, ampak tudi skozi samo državo, njeno moralo in delovanje. Ste morda želeli s tem še dodatno poudariti brezpomenskost poveličevanja ali celo malikovanja – česarkoli v življenju že pač?

Predin: General Zima si seveda želi, da bi bilo življenje v njegovi Kneževini brezmadežno, ampak vsi vemo, kako velik je prepad med teorijo in prakso. Avtoritarni voditelji ne obstanejo brez malikovanja kulta osebnosti in neprestanega poveličevanja njihovih zaslug za narod. Gre za znane sociopatske in psihopatske vzorce, ki nam jih zgodovina ciklično servira.

Bukla: V zgodbi *Brezmadežne* podobno kot v *Mongolskih pegah* sledimo dvema pripovednima lokoma: na eni strani spremljamo usodo treh malih, običajnih ljudi, katerih življenja se med sabo ves čas močno prepletajo, na drugi strani pa se srečamo z življenjem velikega generala in njegovih dveh sinov. Ste se za vzgib, da intimne, družinske zgodbe prepletete z družbenozgodovinsko noto, četudi gre tu za izmišljeno državo in njeno zgodovino, odločili zato, da morda še dodatno poudarite pomen in vpliv države na posameznika, ali pa ste se, nasprotno, za tak preplet dveh svetov odločili iz kakšnega drugega razloga?

Predin: Prepletel sem javno in zasebno. Opisal sem, kako lahkotno dnevna politika mesari našo intimo, kako nihče ne more verjeti, da nas lahko goli cesarji tako dolgo in uspešno vlečejo za nos. Zanikanje evolucijskih in zgodovinskih dejstev z namenom uveljavljanja avtoritarčeve osebne resnice je postalo imenitno orodje prostaškega političnega marketinga, ki se mu ob nepričakovanih razpokah v sicer plemeniti ideji demokracije lahko samo grenko nasmehnemo.

Bukla: Čeprav so vaši junaki pogosto pravzaprav tipični antijunaki z vsemi svojimi slabostmi in pomanjkljivostmi, je čutiti vašo silno empatijo do njih, saj jih pravzaprav ne pustite na cedilu tako, kot jih je morda življenje sámo. Kako ste pravzaprav gradili te like, še posebej ob dejstvu, da ima prav vsak od njih v romanu *Brezmadežna* svoje pomembno mesto?

Predin: Moja žena Barbara me je neprestano opominjala, da moram imeti rad svoje junake z vsemi njihovimi dobrimi in slabimi lastnostmi, ker sem jim včasih preveč zameril njihova dejanja, pa čeprav sem si jih sam izmislil. Likom sem dal nekaj tipičnih značajskih barv, ki obstajajo v vsaki družbi. Nekaj jih je dobilo svoj alter ego, nekaj pa jih ima še kakšno mojo lastnost.

Bukla: Romaneskna zgodba v časovnem pogledu ne poteka linearno, ampak ciklično, saj si preteklost in sedanjost ves čas podajata roke. Ste si pri snovanju zelo kompleksne zgodbe z obilico preobratov pomagali s kakšnim »zemljevidom dogodkov in oseb«, da se ne bi med pisanjem izgubili ali pozabili na kakršnokoli pomembno malenkost?

Predin: Brez časovnega zemljevida ne gre, ker se lahko zlahka ujameš v nedoslednost. Takšen način naracije razbija kompleksnost in bralca zadrži v neprestani pozornosti, hkrati pa mu omogoča, da si posamezne junake in dogodke še sam pobarva po svojih pričakovanjih. S tem postane aktivni bralec in kot tak lahko ob takšnem branju najbolj uživa.

Bukla: Ob vsem povedanem nedvomno ne smemo mimo vašega izvrstnega smisla za humor; ta prehaja od ostrega črnega humorja do pretanjeno navihanega, zaradi česar se bralec ves čas neizmerno zabava. Goran Vojnovič je ob vašem prejšnjem romanu celo zapisal, da preprosto nikdar nočete biti resni, ne kot pesnik in ne kot pisatelj. Je to zaradi vaše splošne življenjske drže ali pa vas v humor vleče zgolj pri ustvarjanju?

Predin: Hvala za pohvalo. V pisanju ostajam zvest svojemu značaju, ki mi vedno priskoči na pomoč s kakšno zame tipično izvirno domislico. Humor ima terapevtske lastnosti in velikokrat je v njem skrito veliko resnice. Ne drži pa, da pri tem nisem resen. Mogoče na prvi pogled tako delujem, ampak pri pisanju sem odgovorno resen. Grenka ironija ali provokativna zafrkancija sta samo orodji za opis absurdnosti naše realnosti.

Bukla: In prav vložkov absurdnosti in cinizma, vezanih na opise same Kneževine, je v knjigi res veliko. Bralec se lahko denimo že prav krohota ob opisih življenja v strogi vegansko-krščanski državi z vsemi abotnostmi, ki vladajo v njej. Se kaj bojite, da so vaša besedila včasih že prav presneto preroška oziroma celo distopična? Menda naj bi se, kot ste nekje omenili, namreč marsikaj, kar ste opisovali v svojih delih s konca prejšnjega stoletja, zdaj tudi v resnici že udejanjilo ...

Predin: Tega se tudi sam bojim. Namenoma hodim po robu verjetnosti in še vedno upoštevam pravilo, da je fikcija bolj verjetna od realnosti. Zato je možnost, da se v bližnji prihodnosti svet organizira po napovedi mojih junakov, pravzaprav kar velika. Intimno vseeno upam, da se to ne bo nikoli zgodilo. Upal sem tudi pri *Praslovanu*.

Bukla: Za konec me zanima, ali si boste zdaj, ko je svet zagledal vaš drugi roman, vzeli kaj ustvarjalskega oddiha ali pa že pripravljate kaj novega.

Predin: Pravkar združujem tri dobre ideje v novo zgodbo. Pospešeno iščem možnost, da bi tako *Mongolske pege* kot tudi *Brezmadežno* čimprej prevedli v angleščino, francoščino in nemščino. Verjamem, da oba romana čaka na tržišču naštetih jezikov veliko bralcev. Februarja 2024 bo *Brezmadežna* izšla v prevodu Jagne Pogačnik pri hrvaški Frakturi, mogoče pa še letos jeseni v prevodu Dragane Tijardović Bojanić tudi v Srbiji pri Laguni.

DOMAČI LEPOSLOVNI PRVENCI

Pia Prezelj

TEŽKA VODA

Goga, 2023, t. v., 120 str., 24,90 €, JAK

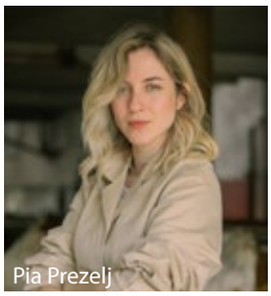
Pia Prezelj

Romaneskni prvenci novinarjev in novinark vedno pritegnejo pozornost, in če gre za novinarje na področju kulture, še toliko bolj, saj velja, da gre za poznavalce knjig, ki bodo obstoječi knjižni krajini dodali lasten izvirni presežek. Pia Prezelj (1995) zadnja leta dela kot kulturna novinarka na *Delu*, s svojim pisanjem pa se angažirano in artikulirano odziva na različne kulturne pojave in knjižne izdaje doma in na tujem. Zato sem (vsaj sam) pričakoval, da bo skušala bralce literarno nagovoriti s perspektive mlade urbane intelektualke z zgodbo, ki buhti od življenjske energije in adrenalina. Vendar se je odločila za popolnoma drugo smer in prijetno presenetila – podala se je v (na videz) počasen podeželski svet, med neprizanesljive življenjske zgodbe, kot jih v svojih knjigah pripoveduje Milena Miklavčič. V ospredje je postavila srednjeletno Ido, ki je pravkar izgubila moža, »z njim pa tudi svoje življenje«, zdaj pa upehana, z dostojanstveno zobno protezo in zateklimi nogami skuša preigrati tako svojo preteklost kot razmisliti o mestoma neznosnih izzivih svoje prihodnosti. Pia Prezelj piše z zakritim, obenem pa slikovitim literarnim jezikom, vseh ravni svoje pripovedi bralcu ne želi ponuditi na pladnju, sili ga, da odkriva plast za plastjo ne samo v njenem pisanju, temveč tudi v Idinem dosedanjem življenju, v katerem se prepletata zadrta in zatohla patriarhalna tradicija ter tleča želja po ženski osamosvojitvi. Obetaven prvenec, za katerega se bodo ogreli literarni sladokusci. > Samo Rugelj

Mimi Podkrižnik

ČISTI KLIŠE ALI URA JE TRIDESET LET

Hiša 4M, 2022, m. v., 161 str., 23 €

Med branjem prvega romana novinarke in prevajalke Mimi Podkrižnik se skupaj s prvoosebno pripovedovalko Milo sprehajamo po romantičnem Parizu, natančneje po šestem okrožju Pariza, ki je tudi avtorici osebno zelo pri srcu. Osnovna tema romana je tujost, iztrganost iz domačega okolja, ki je precej globoko ukoreninjena v njej; v Parizu, kjer dela, se namreč še vedno počuti kot tujka, hkrati pa se tudi doma, v Sloveniji, sploh ne počuti več doma. Romaneskno dogajanje je zgoščeno na prav poseben dan, na Milin trideseti rojstni dan, ki klišejsko velja za življenjsko prelomnico, zato se Mila ves čas z mislimi in spomini vrača v preteklost in razmišlja o prihodnosti ter pod vprašaj postavlja vse svoje odločitve. Rojstnodnevna premišljevanja o smislu življenja, minulih ljubeznih, pa tudi o ljubezni njenih domačih, po kateri tako zelo hlasta, so spretno prepredena s stereotipi in dilemami sodobne ženske, ki v nekem obdobju začuti, da ji čas neustavljivo odteka. V zgodbi so precej jasno združene prvine, značilne za ljubezenske in psihološke romane. Prav nič klišejsko pa ni, bi lahko rekli, da je protagonistka Mila odsev aktualne družbe, ki teži po popolnosti, kar pa je težko doseči in je zaradi tega negotova in polna dvomov – zato z veseljem pričakujemo njenih štirideset let in več ter morda tudi roman o tem. > Nika Hranjec

Iva L. Novak

AJACCIO, PONOVNO

Cankarjeva založba, 2023, t. v., 189 str., 27,99 €, JAK

Iva L. Novak je avtorica kratkih zgodb, za zgodbo *O bližini* je prejela tretjo nagrado natečaja ARS, *Ajaccio, ponovno* pa je njen romaneskni prvenec. O nesreči našega letala, ki se je 1. decembra 1981 zaletelo v goro San Pietro na Korziki in v kateri je umrlo vseh 180 potnikov, je bilo že veliko povedanega. Vsaka od številnih družin, ki so v nesreči izgubile svoje bližnje, ima svojo zgodbo, svoje spomine, svoj Ajaccio. Tudi Iva L. Novak. Pripoved se vrača k nesreči in odmeva vse do danes, odmeva v avtorici in njenih bližnjih. Pripoveduje osebno zgodbo, ki se močno dotika tudi skupne. Kaj ostane, če se od bolečine poslovimo? Ali bolečina ohranja spomine žive? Ali lahko ženska, ki živi v spominih, tudi danes živi kot mama? Zgodba o Ajacciu je resda zapisana ponovno, a je znova vredna branja, spominjanja in razmisleka. > Neža Vilhelm

Lojze Kovačič

RESNIČNOST

Beletrina, 2023, t. v., 244 str., 24 €

Slovenski klasik Lojze Kovačič (1928–2004) je že pred leti našel svoj pristan pri založbi Beletrina, ki je izdala njegova zadnja dela, tudi s kresnikom nagrajeni roman *Otroške reči* (2003), kasneje pa ponovno objavila tudi njegov *Kristalni čas*, ki je leta 2016 prejel tudi kresnika vseh kresnikov, obsežne *Prišleke* itn. *Resničnost* je Kovačičev krajši roman, ki je prvič izšel leta 1972, z nadaljnjimi izdajami pa potem ostajal v bralnem obtoku. Nastal je na dobesednem pogorišču izgubljenega avtorjevega romana *Zlati poročnik*, saj je ta zgorel v požaru, vendar pa je Kovačič kasneje začel njegovo rekonstrukcijo – prvo poglavje je bilo namreč objavljeno leta 1957 v prvi številki revije Beseda. V njem Kovačič, zvest svojemu avtobiografskemu pristopu, popisuje služenje vojaškega roka v povojnem času v letu 1949, ko se je prestrašen in nesamozavesten v Makedoniji znašel sredi surovega trpinčenja v disciplinskem bataljonu, povratek iz te »kazenske kolonije« pa potem občuti kot nekakšno odrešitev, prihod v Ljubljano pa kot srečo, ne glede na to, da ga tu ne čakajo ne prijatelji ne družina. Roman, ki aktualno opominja na družbene totalitarizme vseh vrst in s tem ponuja zagovor svobode posameznika. > Samo Rugelj

Miriam Iri

POŠAST V ČIPKAH

Litera, 2023, t. v., 219 str., 24,90 €, JAK

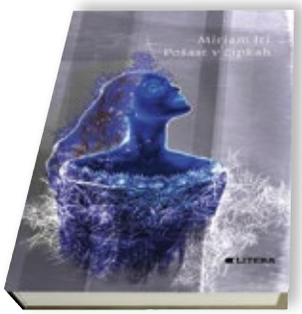

Pošast v čipkah je književni prvenec Miriam Iri in že s svojim naslovom namiguje na konflikt med lepoto in grdoto, nežnostjo in nasiljem, svetlobo in temo. Glavna oseba romana je kompleksna Pajkovka, ki je ujeta v krog svežih vihravih ljubezni, živčnih zlomov in nasilja, kar se žal dogaja tudi z njenima otrokoma, Koprivo in Krhljem. Kopriva postane protagonistka romana, ki ga zaznamujejo krhko ravnovesje, nenehni padci in bolj malo vzponov, saj odrašča v neprijaznem in krutem okolju – ko se njuna mama na novo zaljubi, se še najbolj približajo harmoniji, a kmalu se otroka spet znajdeta pri starih starših ali kako drugače zapuščena. Ta ubijalski krog se ponavlja prav tako, kot pajek plete mrežo, okrog in okrog, in čeprav se rosa na njegovi mreži še posebej biserno svetlika, je za neprevidno muho smrtonosna. Trpek in po tematiki težek roman rahlja (včasih obešenjaški) humor, pa tudi jezikovna igrivost, ki na trenutke spominja na pravljice ali bajke (recimo na tisto o Arahne). Pretresljivo branje, močno zasidrano v kruto realnost mnogih otrok. > Veronika Šoster

Petja Rijavec

ZADNJI ODGOVOR

Miš, 2023, t. v., 286 str., 36,95 €

David, gimnazijec iz četrtega letnika, je iz dneva v dan bolj zmeden: kljub temu, da ima punco Lauro, ki mu jo zavida marsikateri sošolec, sam pri sebi ugotavlja, da mu srce v resnici bolj podivjano bije, kadar pride v stik s kakšnim postavnim mladeničem. In čeprav mu to vse bolj potrjujejo tudi najrazličnejše okoliščine, v katerih se znajde, od smučanja z očetom in njegovo novo partnerko v Avstriji do novoletne zabave s sošolci v Bohinju, si še vedno zatiska oči pred resnico. Vse bolj je razpet med svoje fantazije in želje na eni strani ter realnost na drugi. Si bo zmogel naliti čistega vina in samemu sebi priznati, kakšna je njegova spolna usmerjenost, četudi ve, da lahko tvega marsikaj? Nov, odličen roman slovenske pisateljice Petje Rijavec znova prinaša to, s čimer nam avtorica velikodušno postreže tudi v svojih predhodnih delih: svežino zgodbe, prepleteno s humornimi elementi in tokrat zapisano v slengu mladih, njeno dramatično stopnjevanje ter zaključek, ki ponuja obilo refleksije. Toplo priporočam v branje vsem generacijam! > Vesna Sivec Poljanšek

Ivan Tavčar

4000

ZRC SAZU, 2023, m. v., 205 str., 19 €

Med knjigami, ki so izšle v letošnjem Tavčarjevem letu, je ponatis pisateljeve jedke distopične satire *4000* še posebno zanimiv. Ob koncu 19. stoletja jo je navdihnil popoln razkol med slovenskimi liberalci in klerikalci, ki so večinoma sledili pozivu teologa Antona Mahniča – v knjigi dr. Ničmaha oz. blaženega Antona od Kala – k nepopustljivemu obračunu z vsemi, ki se v usodni delitvi duhov – kdor ni z menoj, je proti meni – ne bi postavili na njegovo stran. Tavčar – v knjigi dr. Nevesekdo – eden vodilnih pripadnikov liberalnega tabora, ki se nasprotno zavzema za ločitev cerkve od države, se norčuje iz Mahničeve vneme ter hkrati s svojevrstnim humorjem in bizarnimi pretiravanji slika strahote slepega enoumja, ki bi sledilo zmagoslavju klerikalizma. Leta 4000 se vrne v Ljubljano, papeževo provinco št. LII, obzidano vojaško utrdbo, kjer so že zatrli slovensko besedo, prepovedali ljubezen in še vedno na grmadah sežigajo krivoverce vseh vrst in njihove spise. Iztok in Barbara Simoniti v obsežnem uvodu z vso ostrino aktualizirata Tavčarjevo pisanje ob primeru patra Rupnika ter pedofilskih in drugih ekscesih Katoliške cerkve. > Iztok Ilich

Vinko Möderndorfer

ODŠTEVANJE; Roman o času in poti

Miš, zbirka Pika, 2023, t. v., 143 str., 32,95 €, JAK

Marsikateri sodobni filmski ustvarjalec ima željo, da bi v svoji karieri realiziral tudi celovečerni film, ki bi se zgodil v realnem času ali pa vsaj v enem samem dnevu. Slovenski pisatelj, dramatik, pesnik in esejist Vinko Möderndorfer (1958) je tudi filmski scenarist in režiser, *Odštevanje* pa bi lahko bilo romaneskna realizacija te filmske želje. Möderndorfer v središče tretjeosebne pripovedi postavi moškega pri štiridesetih, zaposlenega kot ustvarjalca besedil v oglaševalski agenciji, ki že živi rutinirano in glede svojega zakona dokaj izpraznjeno življenje, roman se namreč začne nekega zgodnjega jutra, z ženo pa se prepirata glede takih banalnosti, kot je denimo protokol dvigovanja in spuščanja pokrova na stranišču. Zgodba vzleti v trenutku, ko pride v službo, tam pa ga šef, nezadovoljen z njegovimi zamudami pri delu, preseneti s hitropotezno odpovedjo, tako da je, še preden se dobro znajde, že na cesti. A to je šele prvi kamenček v kotrljanju usodnega dneva, ki ga nadaljuje ljubica z obvestilom, da ga zapušča, in naenkrat se do naslednjega zgodnjega jutra, ko se bo ta dan zaokrožil, zazdi še zelo dolga doba, še posebej, ko dobi sporočilo, da bi se z njim rad srečal oče, za katerega sploh ni vedel, da ga ima in da je še živ. Tekoče spisani roman slovenskega literarnega mojstra. > Samo Rugelj

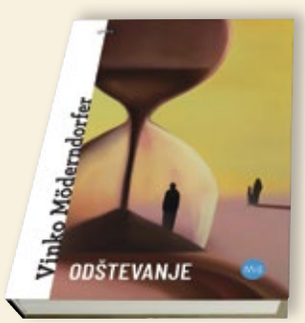

Evald Flisar

TRGOVEC Z DUŠAMI

KUD Sodobnost International,
2023, t. v., 231 str., 29,90 €, JAK

Evald Flisar

Flisar (1945), ki je v začetku letošnjega junija postal izredni član SAZU, v zaključku svoje knjige zapiše: »Zgodba ni nekaj neresničnega, neobvezujočega, ampak oboje hkrati. Ni obvezujoča, čeprav obvezuje, ni resnična, čeprav kot resnica deluje. Pomembna je ravno zato, ker je izmišljena: rodila se je v domišljiji.« Eden najbolj znanih in prevajanih slovenskih avtorjev se v (svojem zadnjem?) romanu ponovno poda na pot, in to brez soproge ter sina, s katerima je potoval zadnja leta. Žena mu oporeka, saj jih ima navsezadnje že skoraj osemdeset, toda njegovi argumenti zmagajo – pisatelj mora na pot: »Ni daleč dan, ko bom umrl, sem dodal. Rad bi vedel, kdo bo umrl. Zaenkrat tega ne vem.« Cilj je otok Sumba, vendar pristane na nenavadnem otoku Simba in pripoved se lahko začne. Iz intimnega sveta pisatelja, njegovih pogovorov s soprogo, predvsem pa iz preizpraševanja samega sebe v tem svetu (sebe, ne sveta – čeprav tudi!) preide zgodba v intrigantno, celo nenavadno dogajanje, ki ga v spremni besedi doživeto opiše Majda Travnik Vode: »Nekajkrat nas obide občutek, da smo na odru, sredi tragikomične konverzacijske drame s primesmi burke, shakespearovskega gledališča in ritualne drame, in v teh trenutkih epsko notranjo strukturo besedila vzdržuje le instanca protagonista pripovedovalca.« Groteskna zgodba, sprva zgolj duhovita, kmalu preraste v tragedijo, ki kaže na grozote kapitalističnega sveta. So sploh še kje kotički, ki se bodo izognili pošasti potrošništva? Vse to raziskuje antropologinja Monica, ki naposled ugotovi: »Antropologija je znanstvena veda, ne sme si izmišljevati stvari. Literatura si jih mora, drugače je ni.« Kaj je resnično, kaj je fikcija? Je morda to kriminalka? In v premišljevanju tega glavni junak najde odgovor, zakaj je v resnici hotel še enkrat prepotovati že prehojene poti. Tega vam seveda ne izdamo, povem lahko le, da Flisar ponovno uspešno združi življenjsko pomembne tematike z dramatičnostjo fikcije. Zato njegovi zvesti bralci vseeno upamo, da to še ni zadnji roman. > Ajda Vodlan

Ksenija Trs

POTUJOČI UTRINKI

Pivec, zbirka Branje,
2023, t. v., 268 str., 26,90 €

Potujoči utrinki so krokiji z Bibliobusa, potujoče knjižnice, s katerimi knjižničarka Ksenija Trs postavlja svojevrsten spomenik projektu, zaslužnemu, da je branje dosegljivo vsakomur in v vseh kotičkih domovine. Avtorica je na bibliobus vstopala najprej kot bralka, od leta 1992 pa je na njem zaposlena. V tem času je spoznala mnoge izjemne osebnosti, knjižničarje in knjižničarke s srcem. Utrinki so včasih zabavni, drugič resni, podčrtani s stvarnimi podatki. Vmes natrosi drobtinice srečanj z bralci, da pričara vzdušje na bibliobusu. Pripoveduje o osebnih vezeh, ki se stkejo, pa tudi o knjigah, ki se bralcev dotaknejo. Bralci, ki si izposojajo knjige iz »njenega« bibliobusa, jo poznajo po nasvetih kaj brati, splošna javnost pa jo je spoznala s prvencem *Kdo se boji črnega moža?*. Za tridesetletno predano delo na bibliobusu je prejela Čopovo priznanje, najvišjo državno nagrado za izjemne uspehe na področju knjižničarstva. > Maja Črepinšek

PIA PREZELJ
TEŽKA VODA

roman, 120 strani
cena: 24,90 €

To je pisava želje in obupa, ujetosti v patriarhalna razmerja, utrujenosti in razočaranja, zamolčanih skrivnosti in prevar, a tudi slutnje izhoda. Nič na romanu ne kaže, da bi bil prvenec, saj od prve strani do zadnje izkazuje zrelo in suvereno obvladanje forme, vešče vodi nelinearno pripoved in se drži tankega roba med izrečenim in neizrečenim.

Mladen Dolar,
iz spremne besede

SEBASTIJAN PREGELJ
BELI KONJIČEK

roman, 314 strani
cena: 27,90 eur

Družinska zgodovina, ki jo pravnuk zdaj prvič odkriva, gradi njegovo identiteto, z njo se ne prenašajo le družinske travme, pač pa tudi človeška upornost, želja po preživetju, boj za ohranjanje dostojanstva in človeškosti.

Aljoša Harlamov,
iz spremne besede

VLADIMIR JANKOVSKI
SKRITE ŽELJE, NEMIRNA POTOVANJA

roman,
prevedla Namita Subiotto
204 strani
cena: 27,90 €

Skrite želje, nemirna potovanja je roman o kaotični sedanjosti, v katerem se zgodbe petdesetih ljudi z različnih geografskih koordinat prepletajo z zgodbami štirih oseb, ki živijo v Skopju. Iskanje sebe se manifestira kot potovanje drugam in k drugim, saj je »včasih težko živeti samo eno življenje, živeti samo svoje življenje«.

GOGA

Naročila: www.goga.si ali 07 393 08 11

JAK JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS
Sofinancira Evropska unija
NOVO MESTO

Pripravil: Andrej Hočevar

Kot radijski novinar in dolgoletni vodja oddaje* Izšlo je*, ki jo pripravlja za 3. program Radia Slovenija – program Ars, bi lahko bil Marko Golja (1960) najboljši prijatelj slovenskih pisateljev. Po službeni dolžnosti ima namreč predvsem dve čudoviti nalogi: prebrati knjigo in se potem o njej pogovarjati z avtorjem. Natančneje: temeljito prebrati čim več knjig in se o njih pogovarjati s čim več in čim bolj raznolikimi avtorji.

LJUBLJANA: MESTO/CITY OF/LITERATURE ...

MARKO GOLJA: NAJPOMEMBNEJŠE JE, DA SE GOST POČUTI SLIŠANEGA

Poznate tisti okorni občutek, ko svoj glas zaslišite na posnetku in bi ga najraje utišali? To je povsem normalno, pravi Marko in doda, da je tudi sam potreboval kar nekaj let, da se je navadil in sprejel svojo vlogo. Ko že misliš, da nisi zares javna oseba in da lahko v svetu počneš, kar hočeš, nekdo nenadoma prepozna tvoj glas, ti pa lahko samo upaš, da si bil v etru dovolj korekten, saj nikoli ne veš, kdo te posluša. A Marko je profesionalec, ki se vedno izraža izborno, s toplino in skromnostjo v glasu in ki seveda ve, da v studiu ni v ospredju on, temveč gost. »Vsakdo potrebuje pozornost,« pravi, »ko pišeš, si sam s sabo, iščeš, imaš občutek negotovosti; zato potrebuješ nekoga, da ti potem prisluhne.«

Marko od leta 2002 ureja oddajo *Izšlo je*, ki sicer obstaja od leta 1978. Pred njim so jo urejali Ciril Stani, Andrej Arko in Marjan Kovačevič Beltram. (Pozor, to pomeni že 45 let!) In to ni vse: od prvotnih 15 minut vsaka dva tedna je oddaja organsko rasla, tako da danes vztraja pri 30 minutah tedensko. Radio, nedvomno to velja tudi za program Ars, ne bo izginil, je prepričan Marko, saj nas njegova neagresivna narava vabi k umirjenemu poslušanju. Svet brez kulturnih vsebin bi bil nevzdržen. Potrebujemo mir, ki nam ga ponujajo.

Kljub bogatim izkušnjam pa Marko pravi, da ima v studiu še vedno kdaj tremo. Iz spoštovanja do sogovornika. Nikoli namreč ne veš, kaj te čaka. Ko zasveti lučka, se sogovornika spustita v pogovor, mogoče ne da bi se poznala ali vedela, kaj lahko drug od drugega pričakujeta. »Ko si v studiu,« pravi Marko, »te gost resno posluša in po najboljših močeh odgovori; če bi ga vprašal kar na ulici, pa bi lahko izpadel čudno.«

Studijska izkušnja utegne biti naporna, globoko človeška, intimna, polna negotovosti, a tudi samosvoja in lepa, celo takšna, da zbližuje. Marko se z nekaterimi gosti zaklepeta, da mu mora tehnik namigniti, naj vendar začne snemati, kdo drug pa se sprosti šele po uradnem pogovoru, ko nenadoma začne odgovarjati na vsa vprašanja, ki se prej niso zdela primerna. Boris Pahor je bil svojevrsten govorec, ki sploh ni čakal na vprašanja, saj je že vnaprej vedel, kaj mora povedati, Alojz Rebula pa se je izkazal kot natančen poslušalec.

A najdragocenejši so trenutki nepričakovane bližine, ki jih je Marko v zadnjem času doživel s Selmo Skenderović ali Dijano Matković. Včasih te v studiu prevzame občutek, da kljub obvezni fizični razdalji z nekom deliš posebno izkušnjo. »Začutiš prostor med stavki,« pravi Marko, »izjave, ki mogoče še nikoli niso bile ubesedene.« Takrat ti postane jasno, kako skromno je naše védenje. Domišljavost nam preprečuje, da bi se zares odprli novim izkušnjam in se približali svetovom, ki nam jih lahko odstrejo drugi.

»Toda Marko,« vprašam, »koliko pa je v tvojih oddajah pravzaprav prostora za Marka Goljo?«

Foto: osebni arhiv

Marko Golja

»Veliko,« reče. Nekoč je gostil zelo uglednega avtorja, ki ga sicer ceni, toda temu avtorju se je nekje zapisala opomba, s katero se ni mogel strinjati. V studiu ga je vprašal, ali bi opombo v morebitni novi izdaji knjige nemara izpustil. Ali pa podkrepil? Avtor je molčal. In Marko ga je pustil molčati. Ena … dve … tri … štiri … pet … šest sekund na radiu prepovedane tišine, v kateri se je namenoma čutila zagata – to, to je bil njegov avtorski podpis.

Sanja Pregl

V DEŽELI BOGOV PLEŠEM Z BOGINJAMI

Buča, 2023, m. v., 89 str., 21 €

Pesnica se je pred dobrim letom odpravila na Islandijo in bela pokrajina jo je v svoji mirnosti, pod katero se mnogo dogaja, popolnoma prevzela: »Čutila sem nevidna čarobna bitja, s katerimi tam ljudje živijo.« Ko se je vrnila v Slovenijo, se je potopila v njihov mitološki svet, slednji pa je spodbudil nastanek pesmi in knjige, ki je pred nami. Boginje in bogovi nordijske mitologije so postali metafore (in ne tako zelo metafore) njene pripovedi – enooki Odin, Balder, Loki, Frigga, Freya, Skuld in druga bitja severa zaživijo v pesmih, s katerimi Pregl opisuje svet tukaj, pa hkrati tam: »Boginje severa so jokale z mano. V deželi bogov plešem z njimi radostni ples.« In kot v spremni besedi zapiše Marjan Pungartnik, se avtorica ni zatekla v pripovedne prvine nordijske mitologije, temveč v »pesniški princip, poimenovanja-metafore, tudi pred-teorijo« in tudi razloži, kako Preglova v poeziji prehaja v feminizem. Pa je res feminizem? Ali »preprosto« pripoved ženske o svetu, ki ga doživlja skozi poetičnost prepletenosti besed, nežnosti in surovosti bogov s severa: »In če se bogovi ne bi igrali z nama?« Unikatna zbirka nas povleče v svet, ki nam je morda bolj znan zaradi vikinških pripovedi – hkrati pa pesnica tuj svet uporabi inspirativno, da razloži svojega. Čudovito! > Ajda Vodlan

Tone Škrjanec

INDIGO

LUD Šerpa, zbirka Klasična Šerpa, 2023, m. v., 81 str., 18 €, JAK

Indigo, skrivnostna barva med modro in vijolično, ki je nekateri ljudje ne zaznajo in jo zato dojemajo le kot odtenek prve ali druge, je pomenljiv naslov zbirke sublimne poezije Toneta Škrjanca (1953), avtorja, ki v verze lovi medprostor med valovanjem vidnega/nevidnega in vsakdanjega/presežnega. Škrjanec je v treh desetletjih ustvaril več kot ducat pesniških zbirk (nazadnje *Nekaj o nas kot živalih*, *Petdeset izbranih pesmi*, *Dihaj*, *Sladke pogačice* …) in zanje prejel Jenkovo nagrado in Veronikino nagrado. Njegova poezija izrašča iz beatniške poezije in haikuja. Ustvarja kolaž vtisov in odsevov realnosti, vendar pušča odprto interpretacijo, ki vabi k prisluškovanju odzvena verzov v notranji tišini. Pesmi ustvarja na videz naključno lepljenje domislic in fragmentov brez dorečene forme, povsem očiščenih metafor, s čimer ponuja okušanje in raziskovanje poezije z minimalnim usmerjanjem bralčevega miselnega toka. Namesto tega nam da celovitost občutja in notranjo energijo, izkušnjo, primerljivo z glasbenim doživetjem. Za začimbo ponudi blag humor, s kakršnim zbirko tudi zaključi: *zdajle je moja naloga / da dam mir / in opazujem grlici*. > Maja Črepinšek

Nina Dragičević

AMPAK, KDO?

Škuc, zbirka Vizibilija, 2023, m. v., 111 str., 20 €, JAK

V primerjavi z njenima prejšnjima pesniškima knjigama (*Ljubav reče greva* in *To telo, pokončno*) je pričujoča *Ampak, kdo?* na pogled bolj zračna in manj epsko zastavljena, saj jo sestavljajo posamezne krajše pesmi. Kar pa je samo iluzija, saj avtorica skoznje zgradi blokovsko skupnost, sestavljeno iz raznih likov v raznih odnosih (gospod in gospa Jerman, gospod Stanič), ki so ujeti v družbena pričakovanja in okvire, ki jih določa naslovni nekdo – ampak res, kdo? Avtorica tako spregovori o družbi zavračanja, predsodkov, sovraštva in homofobije, pri tem pa grebe ravno po tem nekom, ki nekaj reče (pa naj bo to družba ali oblast ali sosedi ali kdorkoli in vsi obenem). Presunljivo, pikro, metaforično in zgodbeno. Izvrstno napisan izvrsten koncept. > Veronika Šoster

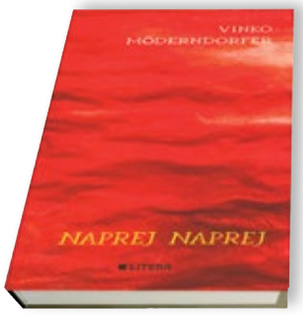

Vinko Möderndorfer

NAPREJ, NAPREJ

Angažirane in socialne pesmi

Litera, 2023, t. v., 138 str., 23,99 €, JAK

Nova pesniška zbirka Vinka Möderndorferja nosi podnaslov *Angažirane in socialne pesmi*, kar avtorju seveda ni tuje – v njegova dela, pa naj gre za prozna, pesniška, dramska, esejistična ali filmska, odrasla ali mladinska, je vpisana globoka socialna nota, ki ne pozablja, kako pomembni in nujni sta empatija in človečnost. Tudi v pričujoči zbirki daje glas zapostavljenim, spregledanim in zamolčanim, skratka vsem potisnjenim na rob družbe, ki postaja vedno bolj neizprosna in preračunljiva; kot nekje zapiše, gre vendarle za »čas diktature bogatih«. Piše o ljudeh, ki so izgubili službe, naredili samomore, ne morejo dobiti stanovanja ali službe, so umrli na begunski poti, nimajo za hrano, izgubijo dom … V pretresljivih in močnih verzih se zrcalijo vse rak rane našega časa, ki ga počasi razjedajo. Nujno branje. > Veronika Šoster

BREZ KRIŽA IN IMENA

Slovensko pesništvo na drugi strani med drugo svetovno vojno in po njej; Antologija

izbor in urejanje: Marija Stanonik

Slovenska matica, 2022, t. v., 541 str., 49 €, JAK

Obsežna antologija slovenskega pesništva »na drugi strani« predstavlja poezijo avtorjev, ki jim je skupno, da se med drugo svetovno vojno niso pridružili Osvobodilni fronti. Ddr. Marija Stanonik, literarna zgodovinarka in redna profesorica za slovensko književnost, avtorica, ki se je že od 70. let prejšnjega stoletja posvečala znanstveni, sistematični obdelavi pesništva med NOB, pesnjenju slovenskih vojakov, ki so bili prisilno mobilizirani v nemško vojsko, in slovenskemu odporniškemu pesnjenju pod italijanskim fašizmom, je v tem pionirskem delu zbrala, uredila in predstavila poezijo, ki je bila javnosti neznana več kot pol stoletja. Zbrala je 3000 pesmi iz zelo različnih virov, objavljene in neobjavljene, ki so obtičale v uredniških mapah in so se ohranile v muzejih in arhivih, pa tudi pesmi iz zasebnih virov pri potomcih, izseljencih in zbirateljih. Antologija jih objavlja komaj desetino, po kriteriju snovi, izvirnosti motivike, zgodovinske misli, čustev, konteksta … Urejene so v sedem razdelkov, ki obsegajo domovinsko tematiko, pesmi izgnancev, izseljencev, zapornikov in taboriščnikov, bojno motiviko in priklon smrti, osebno in nadosebno motiviko. Zaključni razdelek je namenjen slovenski besedi, označeni s kontekstom časa. Celota učinkuje kot zaustavljena, zamrznjena slika, kot ena sama dolga pesem, ki sega v srce, ne toliko s pesniško kvaliteto, ki močno niha, kot z močjo pričevanja o strašnem, razklanem času. > Maja Črepinšek

PRIPRAVILA:
MANICA FERENC

V preteklem času so v Galeriji Družina potekali številni dogodki, ki so v sklopu Večerov o poeziji navdušili obiskovalce. Predstavljena so bila dela različnih pesniških zbirk v tujih jezikih in njihovi prevodi. Prevajalci poezije, ki so pesmi zbrali in jih prevedli, so na dogodkih predstavili značilnosti pesmi in življenja pesnikov ter kako se le-to zrcali v njihovi poeziji. Njihov urednik dr. Brane Senegačnik je predstavil namen samega pisanja in objavljanja poezije, pesmi pesnikov pa je na dogodkih izvrstno interpretiral priznani umetnik Pavle Ravnohrib.

VEČERI O POEZIJI V GALERIJI DRUŽINA

Iz večera poezije:
Matej Venier, Igor Grdina, Brane Senegačnik, Pavle Ravnohrib

Konec aprila smo lahko prisluhnili poeziji iz pesniške zbirke *Knjiga hladu* španskega pesnika Antonia Gamonede in poeziji iz pesniške zbirke *Otok izgnanstva* venezuelskega pesnika Rafaela Cadenasa. Pesmi iz *Knjige hladu* je zbral in prevedel Janez Žumer, iz zbirke *Otok izgnanstva* pa Andrej Lokar. V začetku maja, dan pred kronanjem angleškega kralja Karla III., so se gledalci zbrali ob poslušanju angleških prevodov metafizične poezije angleškega baroka. Pesmi je zbrala in po mnenju mnogih izvrstno prevedla prevajalka Nada Grošelj. Predstavljene so bile pesmi angleških pesnikov iz 17. stoletja, kot so John Donne, George Herbert, Andrew Marvell, Henry Vaughan in tudi dela manj znanih avtorjev. V čas, ko so nastajala prevedena dela, pa nas je z glasbo tistega časa popeljal Boris Šinigoj.

21. maja je potekal še tretji dogodek v nizu Večerov o poeziji, na katerem so bili predstavljeni prevodi pesniških zbirk *Le vrtnica v oporo* avtorice Hilde Domin in *Sarmatska dežela* avtorja Johannesa Bobrowskega. Na tem večeru so poslušalci prav tako spoznali življenje in ustvarjanje obeh pesnikov. Hilda Domin, ki jo prištevajo k emigrantskim pesnikom, je kot majhna deklica živela v Kölnu, v študentskih letih pa je s partnerjem pred nacisti pobegnila v Rim, nato v Anglijo in nazadnje v Dominikansko republiko. V Nemčijo sta se s partnerjem vrnila šele leta 1961. Kar je doživela, se močno odraža v njenem pesniškem ustvarjanju, osrednja tema v njenih zapisih pa je »zaupanje«. Pesniška zbirka pruskega pesnika Johannesa Bobrowskega predstavlja poezijo Sarmatske dežele, ki je tudi polna zgodovine. Sarmati so se na območju današnje Rusije, Ukrajine in Balkana ustalili že okoli 5. stoletja pred Kristusom. Okoli leta 100 pred Kristusom pa je nastala Sarmatska dežela, ki jo opisuje avtor. Na njegovo pisanje poezije je močno vplivalo njegovo delovanje v nemški vojski in večletno rusko ujetništvo v Rostovu na Donu. Eno od pesmi je pesnik posvetil tudi znamenitemu slikarju Marcu Chagallu, med drugim njegovo poezijo primerjajo prav s Chagallovim slikarstvom.

Vsak večer je poslušalce skozi poezijo in življenja avtorjev popeljal v različne kraje in obdobja v zgodovini. Šli smo v čas pred demokracijo v Venezueli, v »hladen« čas po španski državljanski vojni, v 17. stoletje angleškega baroka in v čas svetovnih vojn. O svojih vtisih z dogodkov smo lahko tudi poklepetali, saj nas je po vsakem dogodku čakala pogostitev z vinom, sokom in hladnimi prigrizki. Prijetno vzdušje nam bo še dolgo ostalo v spominu.

SARA FABJAN

ZAROLETANO

LUD Literatura, zbirka Prišleki,
2023, m. v., 52 str., 21 €, JAK

Pesniška zbirka je prvenec Sare Fabjan (1992), avtorice, ki je pozornost širše javnosti pritegnila kot finalistka mlade literature Urška in kot pesnica, ki poezijo redno objavlja v različnih literarnih revijah. Nekaj let je bila tudi članica uredništva literarne revije Novi zvon (kasneje Nebulæ). Njen pesniški svet je v čuječ poetični premislek zajet vsakdan: */ hodiš po cesti / in gledaš okno svoje sobe / zaroletano je / ti tam notri / še zmeraj spiš. /* Ob nizanju vsakdanjega premišljujoče predira tančico vidnega, sega v bistvo in osmišlja. Naslov *Zaroletano* je v tem smislu ključ, ki bralca »odroleta«. Zbirka tematizira življenje v mestu, toda slikanje tem, kot so stanovanje, vreme, sanje, ljubezen, sobivanje, delo …, je predvsem okvir poetičnega razmisleka o človekovem mestu v svetu. »Odroletano« se bralcu pokaže v novih odtenkih; za svetlo avtoironijo in duhovitostjo prežijo temne sence, ki šepetajo o osamljenosti, tesnobni praznini in nesmiselnosti bivanja. > MAJA ČREPINŠEK

MILAN ŠELJ

JEZIK JE KLJUČ

Škuc, 2023, m. v., 96 str.,19 €, JAK

Novo pesniško zbirko pesnika, publicista in prevajalca Milana Šelja (1960) sestavljajo štirje cikli pesmi, ki ustvarjajo bipolarna nasprotja intimnega/odprtega v svet in erotičnega/čuteče premišljujočega, s skupno resonanco: poglabljanjem v pomenske plasti jezika *Moj jezik je ključ – z njim / vstopam vate. // Tvoj ključ je jezik – molče me použiješ*. Strastni in zapeljivi verzi cikla (gejevske) erotične poezije se izlivajo pogumno, iskreno, prostodušno in eksplicitno. Osrednji del zbirke vstopa na polje homofobije, odtujenosti in nasilja, a tudi ponosne nuje biti, kar si. Zaključni cikel *Vojna je drugačna, kadar ima človeški obraz* pa je posvečen izkušnji sočutenja z ukrajinskimi begunci, ki sta jih Šelj in partner sprejemala v lasten dom (in srce). Slednji sklop je dokument časa, ki se ne bi smel zgoditi. Šelj je nase opozoril že s prvencem, pesniško zbirko *Darilo*. Sledile so ji zbirke *Kristali v soli*, *Gradim gradove* in *Slediti neizgovorjenemu*, ki je bila izbrana za eno najboljših pesniških zbirk leta 2018 in v celoti prevedena v angleščino. Njegove pesmi so bile doslej prevedene tudi v hebrejščino in številne evropske jezike. > MAJA ČREPINŠEK

KAHLIL GIBRAN

PESEK IN PENA

prevod: Žiga Valetič
Grafični atelje Zenit,
2023, m. v., 116 str., 12,90 €

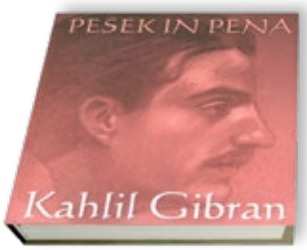

Libanonski pesnik, pisatelj, filozof in mistik Kahlil Gibran (1883–1931) je najbolj prepoznaven po svojem delu *Prerok* (1923), sledilo pa mu je ravno pričujoče delo *Pesek in pena*, ki je izšlo leta 1926 in je pomenilo vmesni korak med avtorjevim izjemno uspešnim delom in naslednjo daljšo knjigo *Jezus, sin človekov* (1928). *Pesek in pena* je zbirka krajših poetičnih misli, razmislekov o človeku in bogu. Mnoge izmed njih so se v toku zgodovine že zapisale med najboljše citate vseh časov, saj so univerzalne in brezčasne kot poezija sama. Gibran nekje tudi zapiše: »Besede so brezčasne. Izgovarjati ali zapisovati bi jih morali z razumevanjem njihove brezčasnosti.« Neprecenljiva knjiga, ki bo gotovo marsikomu v navdih. > VERONIKA ŠOSTER

Srečko Čož

SEM

samozaložba, 2023, t. v., 102 str., 20 €

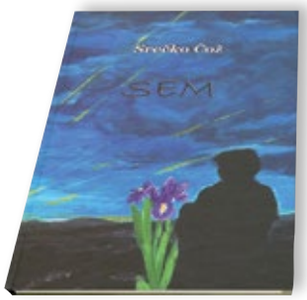

Deseta, jubilejna zbirka pesmi Srečka Čoža teče kot široka reka življenja, ki združuje pritoke ljubezni, usode, poguma, veselja, žalovanja, spominov in novih razmislekov. Čustveno bogati, boleče iskreni verzi pripovedujejo o upanju, ki ne umre, in občasnih valovih obupa, ki naplavlja mrak tesnobe, o boleči tišini samote in večno obnavljajoči se ljubezni. Z enako pesniško prepričljivostjo se vračajo v mladost, nežno in tenkočutno slikajo mladostno hrepenenje in boječe upanje, kot se z modrostjo zrelega moža prepuščajo polnosti ljubezni. Posebno sugestivno moč imajo verzi izgube, ki nihajo od mehke nostalgije in ostre žalosti do trdnega upanja v ponovno svetlobo. Mednje se pletejo družbenokritične in politično naravnane pesmi, ki nastavljajo ogledalo politični nestrpnosti, siromašenju medčloveških odnosov na račun naprav z zasloni in večnim človeškim slabostim, kot sta skopuštvo in birokratsko razmišljanje. Pesnika Srečka Čoža se marsikdo spominja tudi kot moža mnogih zanimanj, radijskega komentatorja, športnega delavca in urednika revije Šport. Zadnja leta je javnosti znan predvsem po pesniških zbirkah *Ko te ni*, *Nadahnjenje*, *Odsev vrednot*, *Pot do neba*, *Srce na zidu*, *Sopotniki* …, pa tudi kot avtor besedila legendarne popevke *Sava šumi*. Njeni zimzeleni ljubezenski verzi *preden zaspim, / si zaželim / drobnih stvari, / veliko tebe …* zaokrožujejo jubilejno zbirko. > Maja Črepinšek

Vinko Möderndorfer

SAMOTA

Pariz, 2018 – Prule, 2021

Goga, zbirka Goga

2023, t. v., 138 str., 24,90 €, JAK

Novo prizorišče Möderndorferjevega pesniškega sveta, ki se razteza od Pariza do Prul – tam, tukaj in onkraj, povsod in nikjer –, je oder notranje tišine, samote in slutnje niča. Razpira se v vmesnih prostorih, med vzdihom in izdihom, v veličastnem trenutku večnosti. Prikliče modrost poezije staroperzijskih sufijev, v droben posmeh sebi in priklon velikemu neznanemu. Cikle pesmi sestavlja v enigmatično, kodirano sporočilo, ki budi nelagodno slutnjo v *tej deželi se ne bo dalo več živeti*. Zbirko zaključi s sklepno pesmijo *nemoč poezije*, v kateri se lastovka, ki si plete gnezdo, zaleti v okno, slepilo življenja, in umre ugnezdena na dlaneh pesnika. Še pravkar je pisal ljubezensko pesem. Verzi zbirke so rojeni iz molka, iz spomina, obžalovanja in občutja notranje praznine, ki jo polni poezija. V bralcu izrisuje mogočne, srhljivo lepe, čustveno nabite vizualne podobe. > Maja Črepinšek

Lev Detela

JUNAČENJE V KORONSKEM OBDOBJU

Kulturni center Maribor,

2022, m. v., 145 str., 24 €

Lev Detela, ki sodi med najpomembnejše slovenske izseljenske književnike in se podpisuje pod mnogo pesniških in proznih del, se tokrat predstavlja s pesniško zbirko *Junačenje v koronskem obdobju*, ki prinaša točno to, kar obljublja naslov – kronološko razvrščene pesmi, ki so nastajale v obdobju epidemije med februarjem 2020 in marcem 2022. Pesmi zrcalijo avtorjeve občutke in spoznanja v času, ki se je zdel neskončen. Najprej beremo, kako »nekaj dnevnih novic potrjuje spremembo mišljenja«, pojavijo se zaščitne maske, izmenjujejo se strah, jeza in malodušje, vseeno pa poezija ostaja metaforična, predvsem pa družbenokritična in satirična – lirski govorec kliče k uporu in vdihu s polnimi pljuči. > Veronika Šoster

Gregor Podlogar

ATLAS

LUD Šerpa, zbirka Klasična Šerpa,

2022, m. v., 69 str., 18 €, JAK

Atlas je šesta samostojna pesniška zbirka Gregorja Podlogarja, nastajala pa je že v času njegovega bivanja na Dunaju med letoma 2016 in 2021. V primerjavi z njegovimi prejšnjimi pesniškimi zbirkami (nazadnje smo pred sedmimi leti brali *Svet in svet*) se je v *Atlasu* zgodil premik proti bolj metaforični poetiki. Zbirka je sestavljena iz treh sklopov, kjer se stavek utelesi v prostor med nebom in zemljo, dokler ni potovanja konec, a glede na odprtost in nekončnost, ki ju ubeseduje, konca sploh ni. Med življenje in smrt je razpet človek kot »bitje med bitji«, gibek in mehak pesniški jezik ga razpira, kot da bi listal atlas. Kako sploh napisati človeka? Morda pa se odgovor skriva v antologijskem verzu *»Naše sove so / srebrne in majhne.«* Virtuozno in vredno vsakršnega čakanja! > Veronika Šoster

Tone Kuntner

MATI ZEMLJA

Celjska Mohorjeva družba, 2023, t. v., 112 str., 22,50 €

Nova zbirka pesmi je druga, ki je izšla pri Mohorjevi založbi, prva z naslovom *Podorane sanje* je izšla leta 2013 in je osebnoizpovedna poezija o pozabljenju in iskanju ljubezni do doma. Tone Kuntner, slovenski pesnik in igralec, prejemnik marsikaterih nagrad, dolgoletni izredni profesor na AGRFT, je sicer prvo pesniško zbirko objavil daljnega leta 1966 pri Mladinski knjigi, sledilo pa jih je še več kot petnajst, pa tudi marsikateri eno- in dvojezični izbori v evropskih jezikih. V novi zbirki, razdeljeni na šest delov, se posveti zemlji, »Materi zemlji – porodnici«. Občutimo bolečino, ki jo doživlja ob brutalnih človeških posegih v naravo, kjer on sam vedno znova najde pribežališče. Vse bolj se namreč umika od brutalnosti družbe: »Preživimo lahko samo v bratstvu z volkovi.« Hkrati je ta poezija hvalnica narave, v kateri poet ne vidi božanstva samega, temveč je Kuntnerju, kot v spremni besedi piše dr. Edvard Kovač, Mati zemlja učiteljica in vzgojiteljica: »Narava našega pesnika uči in vzgaja tudi za umiranje.« Pesnik namreč prav v naravi črpa podobe za lastno življenje. Pesmi so otožne, nostalgične, hrepeni za nekimi boljšimi časi (»Nikogar več ni, ki bi z menoj obujal spomine.«) in kot je tudi naslov zadnje – zimzelene: »Zimzeleno sem živel in rasel z viharniki časa ...« > Ajda Vodlan

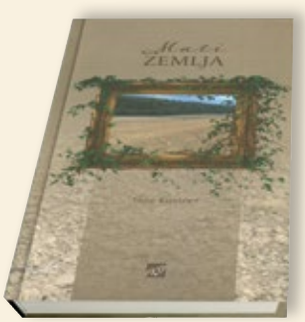

PRIPRAVILA:
NINA KOKELJ

38. Mednarodni literarni festival Vilenica v organizaciji Društva slovenskih pisateljev bo potekal med 4. in 9. septembrom. Festival, ki se je pričel z osuplim čudenjem lepoti kraške jame Vilenica, zvenu besede v njej. Prav tam se vsako leto sklene vizionarski festival – kar dva nagrajenca Vilenice, avstrijski pisatelj Peter Handke ter Poljakinja Olga Tokarczuk, sta prejela Nobelovo nagrado za književnost, nagrajenec Vilenice leta 2014, madžarski pisatelj László Krasznahorkai, pa je leto zatem prejel nagrado International Booker Prize.

38. MEDNARODNI LITERARNI FESTIVAL VILENICA

Vilenica svoj vsebinski, idejni festivalski fokus med letoma 2020 in 2024 usmerja v temo »Evropa se širi in krči«; letošnji festival pod geslom »Raznoliki obraz Evrope« pa se zazre v ogledalo, v literaturo celine raznolikih obrazov in vpraša: »Kaj in koga torej vidimo, ko pogledamo v današnji obraz Evrope, in kakšen odsev nam pri tem ponuja jutri?«

Markanten obraz, osrednje ime letošnjega festivala in prejemnik nagrade vilenica 2023 je madžarski pisatelj iz Vojvodine Ottó Tolnai, avtor več kot 35 knjig, ki je leta 2007 prejel Kossuthovo nagrado, najvišje madžarsko državno priznanje za književnost. Njegova dela prežemajo samosvoja poetika, odprtost, suverena svoboda prehajanja med državami in pokrajinami, kulturami in tradicijami, njegova domišljija je edinstvena, magija specifična.

Barbara Korun, letošnja slovenska avtorica v središču, je za svoje pesniške zbirke *Ostrina miliane* (1999), *Zapiski iz podmizja* (2003), *Razpoke* (2004), *Pridem takoj* (2011), *Čečica, motnjena od ljubezni* (2014), *Vmes* (2016) in *Idioritmija* (2021) prejela več nagrad. Njene pesmi so izšle v več kot šestdesetih izborih, zbornikih in antologijah doma in po svetu, in to v štiriindvajsetih jezikih. Zadnjih deset let vodi projekt Pesnice o pesnicah, ciklus pogovorov in žanrsko raznorodnih zapisov o poeziji pesnic. V izjavi ob novici, da je bila izbrana za slovensko avtorico v središču 38. Vilenice, je med drugim poudarila: »Zavedam se, da je pod žarometi pozornosti strokovne in laične javnosti ne samo moje delo, temveč tudi tisto, kar predstavljam kot javna oseba – ker sem sodobna pesnica, je pozornost torej namenjena sodobni poeziji in ustvarjalnosti žensk.«

Letošnja Vilenica bo gostila avtorje iz dvanajstih držav: Jake Buttigieg prihaja z Malte, Gašper Kralj je prepoznaven slovenski avtor, pričakujemo Švicarko Ariane Koch, Wojciecha Kuczoka iz Poljske, Silke Scheuermann iz Nemčije, Shpëtima Selmanija s Kosova, Avstrijca Thomasa Stangla, Jana Škroba iz Češke, Grkinjo Tonio Tzirito Zacharatou ...

Gost letošnje Vilenice bo tudi slovenski avtor iz zamejstva Marij Čuk: *»Tisti časi so že zgodovina. Prve izvedbe Vilenice so ovite v romantične barve, ko nas je v jami pet Slovencev bralo svoje stihe ob negotovi luči, ki se je odbijala od kapnikov in ustvarjala enkratno podzemno podobo Krasa. Od takrat so žarometi okrepili svojo svetlobo, ta izžareva svoje sporočilo v evropski prostor in čez, brez Vilenice bi bil naš čas oropan svobode misli in besede.*

Festivalu sem vseskozi sledil še kot poročevalec za časopis, pozneje še za radio in televizijo. Vsakič je prireditev ponudila nove vzmeti razmišljanju o našem nespametnem početju, ko besedo umetnosti nadomešča beseda skrajnih ideoloških politik ali smrtonosno orožje. Vilenica je konec koncev glas svobode ...«

Vilenica že od svojih začetkov namenja pozornost tako manjšim kot večjim literaturam; letošnji festival postavlja v središče sodobno književnost Avstrije in Nemčije; dandanes sta svetovljanski, odprti za zunanje vplive in notranjo raznolikost, še vedno pa ohranjata nekatere specifike svojega prostora in literarnega izročila. Letošnji festival Vilenica prinaša posebno antologijo nemško govorečih avtoric in avtorjev; besedila zanjo so izbrali Andreas Unterweger, Ludwig Hartinger in Amalija Maček, ki so želeli pripraviti čim bolj pester izbor manj znanih imen z zanimivimi, tudi inovativnimi pisavami in predstaviti nekatere v nemškem prostoru izredno uveljavljene in nagrajevane avtorje, ki v slovenščini presenetljivo še nimajo knjižnega prevoda. Izbor besedil v slovenščino prevajajo uveljavljeni prevajalci, med njimi Seta Knop, Mojca Kranjc, Anja Naglič, Štefan Vevar in drugi.

V sodelovanju s Slovenskim društvom za primerjalno književnost pripravljamo 21. Mednarodni komparativistični kolokvij, ki bo prevpraševal sodobno razumevanje duševnosti v literaturi.

Obetajo se srečanja, pogovori, prijateljstva. In vendar bo letošnji festival spremljal kanček otožnosti; odšel je njegov duhovni oče, pesnik Veno Taufer. V 91. letu starosti, mlad, kakor je mlad znal biti in ostajati samo on. In Vilenica.

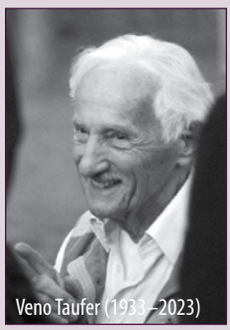

Veno Taufer (1933–2023)

MILAN DEKLEVA

ČISTOST TEGA JUTRA

Pivec, zbirka Branje. Poezija, 2023, t. v., 100 str., 24,90 €, JAK

Milan Dekleva je vsestranski umetnik, avtor številnih pesniških zbirk, del za otroke, prevajalec, urednik, pesnik, mojster besed. V zbirki *Čistost tega jutra* se posveča tematiki staranja, minevanja, poslavljanja. »Vedno manj postajam in vedno bolj sem,« pravi. V pesmih in med njimi ni nobene grenkobe, obžalovanja. Nataša (ali Evridika ali Ofelija) je odvrgla spomine, saj spomini niso preteklost, odvrgla je načrte, saj ti niso prihodnost, sedanjost pa ni nepremičnost sonca, v tem trenutku se poigrava z besedami, njihovimi pomeni, zapisi in nam ponovno izroča mojstrske pesmi v branje po delčkih in uživanje v njihovih sporočilih, ujetih v izbrušene besede. > NEŽA VILHELM

RUDI KERŠEVAN

NEKJE JE KOŠČEK MODREGA NEBA

Buča, 2023, m. v., 209 str., 21 €

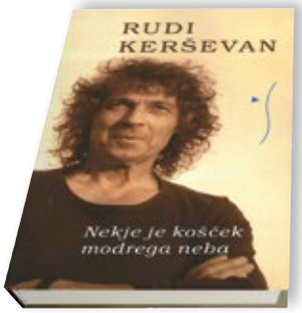

Rudi Kerševan (1941) je mislec in pesnik, ki sodi med najpogosteje citirane slovenske aforiste. Citati njegovih modrih misli, iskrivih aforizmov, so vodila številnih diplomskih nalog, blogerskih zapisov, referatov, predstavitev ... Po prvi, večkrat ponatisnjeni zbirki modrih misli *Gledam modro, vidim plavo*, ki jo je objavil leta 1995, je izšla vrsta uspešnih del, med drugim *Prva slovenska avtorska enciklopedija misli*, *Življenje nosim v naročju*, *Objemi svet*, *Če bi vedel, kako cvetijo rože*, *Kako naj pticam to povem*. Nova zbirka, ki se v naslovu z namigom na modro nebo povezuje s prvo, prinaša več kot 1240 novih aforizmov. Brati jih je mogoče po kapljicah, kot vsakodnevni navdih, kot spodbudo v temnih urah, kot vodilo na življenjskih razpotjih, kot odmerek antidota v sivini vsakdana in kot žarek resnice, ki vabi, da se zazremo globoko v modrino. Na primer: *Več ko človek razmišlja, manj razume, ker pa manj razume, več ve. Kako to razumeti?* > MAJA ČREPINŠEK

Davorin Lenko

RAZPOKE

Center za slovensko književnost, zbirka Aleph, 2023, m. v., 104 str., 19 €, JAK

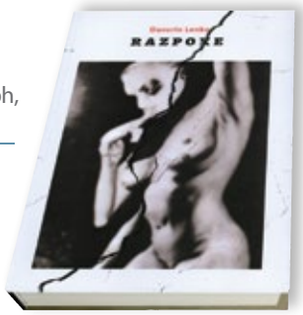

Davorina Lenka (1984), prejemnika nagrade kresnik, Arsove lastovke in nominiranca za nagrado Evropske unije za književnost (EUPL), smo do sedaj poznali kot avtorja romanov *Telesa v temi*, *Bele pritlikavke* in *Triger*, pa tudi zbirke kratke proze (*Postopoma zapuščati Misantropolis*) ter monodrame *Psiho*. V preteklem desetletju, kolikor je minilo od izida njegovega prvenca (zanj je prejel kresnika), je vzporedno nastajala tudi zbirka pesmi, močno povezana z njegovim proznim, gledališkim in glasbenim delom, s katero se Lenko sedaj prvič predstavlja tudi kot pesnik. Pesniška zbirka, ki jo lahko razumemo tudi kot tematsko, asociativno in izrazno izčiščeno esenco njegovih proznih del, je svojevrsten pesniški avtoportret. Ogrodje zbirke sestavlja šest sklopov z razpoznavnimi vodili in premišljeno strukturo, ki napenja lok od skoraj brezbrižnega *Gnezda* preko eksistencialno refleksivnega *Kometa* do umirjene *Sestre* in nato eksplicitnega *Serijskega morilca* in mesenega *Krzna* do *Usnja*, s katerim napetost popusti in se umiri. Toda po poti loka se je nekaj razlomilo in razpokalo – in skozi razpoke v temo lije svetloba. > Maja Črepinšek

Ana Pepelnik

TO SE NE POVE

LUD Literatura, zbirka Prišleki, 2023, m. v., 58 str., 21 €, JAK

Naslov pesniške zbirke *To se ne pove* je namig na tihi, najintimnejši tok misli, ki se ne ubesedi niti ne preda drugemu, ker fragmentov, naplavljenih iz globin zavesti, ne izpostavlja svetlobi in kritičnim očem bralcev. Zbirko, ki sicer niza ločene, naslovljene pesmi, je mogoče razumeti kot eno samo pesem, žuborenje vrelca, ki prinaša poezijo iz globin nezavednega na svetlobo zavednega */ nezavedno spravit v zavedno / in obratno za vedno zmer // merit dolžino sanj kadar sploh /sanja merit globino pomen / môr morja zbujan od strahu / da se ne bo zadušila ne se ne …* Lahko pa jo razumemo tudi kot strte, razlomljene okruške jezika/besed/misli/poezije, ki v vsakdanu in vsakdanjem razkrivajo novo pomensko plast in izmuzljivo dvopomenskost. V tem smislu pesmi novega cikla pretanjeno ostrijo poezijo, ujeto v zbirkah *Treš* in *Tehno*. Slednja je bila nominirana za Veronikino nagrado. Pesnica in prevajalka poezije Ana Pepelnik (1979), ki je na literarno prizorišče vstopila z nagrado za pesniški prvenec *Ena od variant kako ravnati s skrivnostjo*, je tudi avtorica pesniških zbirk *Cela večnost*, *Utrip oranžnih luči na semaforjih* in *Pod vtisom*. > Maja Črepinšek

Lidija Dimkovska

MEJNO STANJE

prevod: Aleš Mustar

Mladinska knjiga, zbirka Nova slovenska knjiga, 2023, t. v., 75 str., 24,99 €, JAK

Sedma pesniška zbirka makedonske in slovenske pesnice, pisateljice ter prevajalke Lidije Dimkovske (1971) pleše po ostrem rezilu mejnih stanj, ki jih večpomensko, subtilno preigrava v trdih in mehkih pesniških tonalitetah, dokler iz senc ne vstane zavest o razpetosti bivanja. Poezijo zajema iz dvojnega vodnjaka življenja, pretaka ga v poezijo, opojno kot vino. */ Prepojenega s slino duše je treba spomin / pogoltniti po atomih, da bi se razgradil v moči, // ki bo tvoje telo potegnila iz vodnjaka podzavesti … /* Polje asociacij je prostor *med jutri in včeraj*, kar je tudi naslov prvega sklopa pesmi. *Razpadanje*, osrednji sklop zbirke, niza pesmi o končnosti in dokončnosti s temačno vizijo */ Svet, ki razpada, je treba / pustiti v hospicu, kjer angeli življenja / smrti ne nameravajo ne pospešiti ne preložiti. /* Z zaključnim sklopom se vrača k angažirani, živahni in ironično duhoviti poeziji. Dimkovska, ki je prejemnica številnih domačih in mednarodnih nagrad, med drugim čaše nesmrtnosti in evropske nagrade Petruja Krduja, je do sedaj napisala šest pesniških zbirk. V slovenščino so prevedene *Črno na belem*, *Nobel proti Nobelu* ter *pH nevtralna za življenje in smrt*. > Maja Črepinšek

Tomislav Vrečar

POLOVICI NAJU

LUD Šerpa, 2023, m. v., 64 str., 16 €, JAK

Nova pesniška zbirka Tomislava Vrečarja (1976) tematizira smrt Borisa Vrečarja in Tomaža Šalamuna, dveh, ki ju šteje za svoja očeta: *Z burjo med zobmi / iščem Borisa, / da pokopljem Vrečarja. / Iščem Tomaža, / da pokopljem Šalamuna. /* Ostri, udarni verzi, značilni za Vrečarjev opus, v tej zbirki na videz trdo trkajo drug ob drugega, dokler se kot šarada med seboj ne premešajo in povežejo v zemljevid žalovanja, ki se zaključi odsekano: *Komu mar / smrt človeka znervira, / še frnikole se ne kotalijo tako resno, / postavi piko in odjebi.* Odsotnost patetike in v zaključku pesmi obrat v igrivost sta značilnosti Vrečarjeve poezije tudi v soočenju s smrtjo: *Zdaj, ko dež rešeta solze / briti norce iz smrti … / Ah! / To utruja, / da je veselje.* Toda iz beline med vrsticami hkrati odzvanja mračno spoznanje neizbežnosti minevanja: *Tiha je ter brez predsodkov, / ko pride, te bo obrala do kosti. /* Tomo Vrečar je zmagovalec pesniškega turnirja leta 2005 in nominiranec za Veronikino nagrado. Poleg poezije pa je objavil tudi roman (*2nd hand emotions*) in zbirko kratke proze (*Strupena nevesta*). > Maja Črepinšek

Milanka Dragar

PRESEKANE KORENINE

Celjska Mohorjeva družba, 2023, m. v., 68 str., 20 €

Milanka Dragar (1939), ta vsestranska srbsko-slovenska ustvarjalka, je v življenju počela najrazličnejše stvari, od delovanja v prosveti do plutja v podjetniških vodah. A zdi se, da je bistvo njene osebne opolnomočenosti predvsem v ustvarjanju. Rada namreč raziskuje najrazličnejše (zgodovinske) tematike, ki jih preliva v svoje literarne stvaritve, ob tem pa njenemu pronicljivemu pogledu ne uide prav nič. In vse to izžarevajo tudi pesmi, zbrane v pričujoči zbirki, ki so razdeljene na štiri dele. V prvem se avtorica včasih že prav obupano sprašuje, ali človek sploh zna uporabiti ves svoj razum, saj pesnica prav v njem vidi tisto odrešilno bilko, ki bi človeštvu lahko prinesla razsvetljenje, olajšanje in tudi svobodo. V pesmih iz drugega in tretjega dela zbirke se Dragarjeva ustavi pri razmišljanju o človekovi ujetosti v preštevilne vzorce. Mar nas zgodovina res ni ničesar izučila in nam vse človeške zablode ne bodo končno odprle oči?! V tem duhu nas postopoma popelje do zadnjega dela pesniške zbirke, v katerem pa bralec vendarle začuti veselejši ton, moč vedrine, optimizma, sočutja in ljubezni, ki delujejo zdravilno in napovedujejo svetlejšo prihodnost. Zbirka odličnih in pronicljivih pesmi, grenko-sladkih, kakršno je konec koncev tudi življenje sámo! > Vesna Sivec Poljanšek

INTERVJU: 20 LET ZALOŽBE MIŠ

POGOVARJAL SE JE: SAMO RUGELJ

Založba Miš praznuje dvajset let. O tem, kakšno pot so prehodili od ustanovitve založbe do številnih zlatih hrušk in drugih nacionalnih nagrad za mladinsko literaturo, pa zakaj so ustanovili literarni festival za mlade Bralnice pod slamnikom, ki je zdaj razširjen po Sloveniji, in kako je vodenje založbe pred leti prešlo v novo generacijo, smo se pogovarjali z nekdanjimi in sedanjimi glavnimi motorji založbe, Ireno Miš Svoljšak in Janezom ter Anžetom Miš, ob tem pa smo pogledali tudi širše na knjižno pokrajino, na kateri delujejo, in malo celo v prihodnost.

»Založniki moramo sodelovati tudi pri razvoju bralne pismenosti!«

Družina Miš – Irena, Janez, Anže

Bukla: Kako je pred dvajsetimi leti nastala založba Miš? Kaj je bil vzgib, ki je pripeljal do tega?

Janez Miš: Petnajst let sem delal kot zastopnik za različne založbe, kar precej let sem vodil svojo skupino zastopnikov. Srečeval sem se na eni strani s težavami slabo narejenih knjig, tako besedilno kot tehnično, po drugi strani pa z nelojalnostjo založb do svojih zastopnikov. Ko so mi v eni od založb, katere knjige sem pravzaprav sam s svojimi zastopniki plasiral na trg, rekli, da sem jim odprl vsa vrata, zdaj bodo pa naprej prodajali sami, sem imel dovolj in se odločil sam izdajati knjige. In to take, katerih me ne bi bilo sram prodajati.

Irena Miš Svoljšak: Takrat sem vodila trženje v veliki banki in mi je bilo precej jasno, kako težko je ustanoviti podjetje in kako težko je prodreti na trg. Kako narediti knjigo, mi je bil pa še posebej misterij. Bila sem skeptična, čeprav vajena plezati čez polena. A me je Janez prepričal, da sva poskusila. Že po nekaj mesecih sem mu dala prav.

Bukla: Kaj je bilo njeno prvobitno osnovno knjižno poslanstvo? Se je kaj spreminjalo, dopolnjevalo? Kakšno je danes?

Irena: Takrat smo zapisali: »Naše poslanstvo je slediti potrebam slovenskega knjižnega trga z izdajanjem knjig, tako prevedenih kot izvirno slovenskih, pri tem pa se osredotočati na kakovost besedil ter izvedbe knjig kot tudi naših storitev.« To velja še danes, dodali pa bi še: »... in ponujati avtorske pravice del slovenskih avtorjev po svetu.« V povprečju smo izdali 33 novih naslovov na leto, od tega približno štiri petine za otroke in mladino. Zdaj izdajamo blizu 50 knjižnih naslovov letno. Polovico del so ustvarili domači avtorji. Do zdaj smo prevedli knjige iz 23 držav sveta. V teh dvajsetih letih smo prejeli kar 168 zlatih hrušk – znakov kakovosti mladinskih knjig (tretjina produkcije), pa tudi 12 mednarodnih priznanj bele vrane, ki jih podeljuje mednarodna knjižnica v Münchnu.

Ponosni smo tudi, da smo izdajali tipanke za slepe in slabovidne, pa knjige za gluhe in naglušne, in to, da smo mnoge knjige oblikovali primerne za dislektike. Zbirko Srebrne niti z večjimi fonti smo že pred dvajsetimi leti namenili starejšim. Že leta izdajamo zbirko Iziberi (beri na izi) za najstniške oklevajoče bralce, in zbirko Prve prave s poenostavljenimi klasičnimi deli. Izpostaviti pa moram tudi visokokakovostne umetniške slikanice za odrasle, ki so naša posebnost in veselje. Iskali smo niše izdaj in ciljnih skupin, ki so za druge založnike premalo profitabilne.

Janez: Avtorji so našo svežino in drugačnost ter težnjo po kakovosti prepoznali relativno kmalu, stroka pa šele po več kot petih letih. Prej smo dobili priznanje v tujini (bele vrane mladinske knjižice v Münchnu 2007 za *Berenikine kodre* Aksinje Kermauner) kot doma za isto knjigo (nominacija za desetnico 2009). Domača javnost nas je najbolj opazila, ko smo izdali eno naših projektno najzahtevnejših knjig *Svetlanine pravljice – Svetlana's Fairytales*. V istem času pa nas je poklical tudi Tone Pavček, s katerim smo na obojestransko zadovoljstvo pri njegovih mladinskih izdajah sodelovali vse do njegove smrti.

Irena: Tja do 2007 smo se osredotočali predvsem na prevodno literaturo, saj nam najboljši domači avtorji mladinskih del še niso zaupali. Potem smo skoraj dve leti sodelovali s Svetlano Makarovič, konec drugega leta pa je prišel krasen čas Toneta Pavčka (s kar dvanajstimi njegovimi knjigami) in drugih domačih avtorjev. 2010 je bilo pomembno leto, ko smo dobili prvo nagrado, večernico, in razprodali nagrajeno knjigo poezije Saše Pavček. Izdajanje knjig smo takrat obogatili še z mladinskim literarnim festivalom, začeli pa smo delati tudi v novih prostorih. Leto kasneje smo v tujino prodali prve pravice. Prelom se nam je zgodil še leta 2017, ko smo spremenili organizacijsko obliko iz s. p. v d. o. o., posodobili celostno podobo in je vodenje založbe prevzel Anže, delo pa je prevzemala tudi mlada ekipa.

Bukla: Na katere knjižne projekte ste do zdaj najbolj ponosni? Kaj je za vas organizacijsko in vsebinsko pomenil festival Bralnice pod slamnikom in kje vidite njegovo mesto v prihodnosti?

Janez: Ponosen sem prav na vsako našo knjigo. A če že moram izpostaviti, da nam je po prvem letu že zaupal dr. France Bučar, mi izredno veliko pomeni. Že zgoraj omenjene *Svetlanine pravljice* in knjige Toneta Pavčka sodijo tudi sem. Med mladinskimi deli pa absolutno *Ropotarna* Petra Svetine, pa seveda ostale njegove knjige.

Irena: *Middlemarch* angleške avtorice Mary Anne Evans, ki je pisala kot George Eliot, je eden najboljših romanov vseh časov, ki ga Slovenci do naše izdaje še nismo imeli. Zasluži, da smo ponosni nanj, pa tudi na ostale romane iz naše zbirke klasikov (Hardy, James, Austen, Wharton, Tucholsky, Fontane ...).

Glede festivala pa menim, da moramo založniki sodelovati tudi pri razvoju bralne pismenosti. Bralnice pod slamnikom so naš prispevek. Že 13 let se festival dogaja širom po Sloveniji. Da smo ga začeli organizirati, sva si leta 2009 ogledala podoben festival v Melbournu in leto kasneje Festival belih vran v Münchnu. Pri našem festivalu sodelujejo splošne knjižnice iz Domžal, Idrije, Maribora, Murske Sobote, Nove Gorice, Novega mesta, Sežane in Tolmina. Vsako leto je prireditev več kot sto, imajo okrog 7000 udeležencev in običajno poleg domačih avtorjev kot goste tudi odlične tuje pisatelje. V prihodnje bomo še dodajali splošne knjižnice soorganizatorke in iskali inovativne pristope do mladih bralcev.

Bukla: Ste v dvajsetih letih založniškega delovanja dosegli to, kar ste si želeli in zadali? Ali ste to morda celo presegli?

Janez: Sam sem načrtoval nekaj podobnega. Srečen sem, ker se je Anže odločil nadaljevati in z veseljem sem mu pred petimi leti predal založbo. Pri delu je zelo uspešen, ima dobro ekipo, tako ožjo kot širšo.

Irena: Moja pričakovanja so absolutno presežena, zelo. Tako glede avtorjev, ki nam zaupajo svoja dela, kot velikosti in kakovosti ekipe, s katero soustvarjamo, in tudi knjig, ki jih izdajamo. Zavedam se, kako velik je Anžetov prispevek k sodobnejšemu poslovanju založbe. Povsem mu zaupam, lahko sem mirno v ozadju. Vsi pa se zavedamo, da je uspešno delovanje vedno hkrati tudi zaveza, naj tako ostane. Še naprej se bo treba truditi, enako ali morda še bolj.

Bukla: Ste imeli kdaj željo, da bi imeli tudi knjigarno?

Janez: To je ena od redkih reči, ki je nismo uresničili. A seveda tu velja pravilo: lokacija in še enkrat lokacija.

Irena: Anže je odlično raziskavo s tega področja naredil že v okviru študija in držimo se njegovih izsledkov.

Anže Miš: Ali obstaja založnik, vsaj v Sloveniji, ki o tem vsaj v neki točki ni fantaziral? Brez heca, seveda, a vse ob svojem času.

Bukla: Kako ste organizirani zdaj, koliko vas je in kako vidite svojo prihodnost? Kje so po vašem mnenju za slovensko knjigo največji izzivi in največje priložnosti?

Anže: Najbolje bi našo organizacijo povzeli s podjetniškim žargonom, da je ta vitka. To nam namreč omogoča maksimalno učinkovitost. Seveda pa to prinaša tudi svoje izzive, ki pa jih, vsaj glede na odzive občinstva, dobro »predelujemo«. Za zdaj nas je šest redno zaposlenih, redno za nas dela še tja do dvajset sodelavcev. Zunanji izzivi pa so vsekakor, kot je verjetno že vsakemu bralcu *Bukle* znano, prav v majhnosti trga. In tu ne mislimo samo na demografsko majhnost Slovenije, temveč znotraj le-te še na mnogo manjši presek dejanskih kupcev. Je pa geografska majhnost hkrati tudi največja priložnost, saj imamo morda tudi zato izredno kakovostno produkcijo primerjalno z ostalim svetom, še posebej na področju mladinskih knjig. Priložnosti so v tujini.

Bukla: Večinoma izdajate knjige za mlajše bralce. Kako se je v dvajsetih letih spremenil odnos do branja knjig in kakšen je danes.

Irena: Ko smo začenjali, je bilo sodobnega branja za najstnike malo, zdaj imajo mladi bralci mnogo več izbire. Skozi knjige lahko spoznavajo svet, v katerem živijo, ne le podobe preteklosti, ki jih rišejo klasične knjige za mlade. V sodobnih mladinskih romanih lahko srečujejo sovrstnike s podobnimi težavami in v svetu, ki ga poznajo. Je pa res v teh dveh desetletjih pretirana uporaba tehnologije zmanjšala zmogljivost pozornosti mladih, ti berejo čedalje tanjše knjige. Čas, ki ga posvečajo branju, je vse krajši. Opazna je tudi razlika med bralci pri nas in v tujini. Ko iščemo pravice za prevodna dela, imamo težave, saj so knjige za določeno starostno populacijo v tujini obsežnejše, kompleksnejše, kot jih ista populacija bere pri nas.

Bukla: Kakšne poteze bi, če bi imeli to moč, potegnili, da bi šlo bolje slovenskemu knjižnemu založništvu nasploh?

Anže: Ničodstotni DDV, a o tem vemo, da ne gre niti sanjati zaradi omejitev EU, tako da predlagam predvsem okrepljena namenska sredstva za nakup knjig za splošne in šolske knjižnice.

Od leve proti desni, zadaj: Gaja Kos, Andreja Vester, Špela Habulin, Djordje Rašić, Janez Miš, Anže Miš; spredaj: Tina Bilban, Nika Susman, Mateja Novak, Irena Miš Svoljšak

Foto: Luka Dakskobler

Bukla: Katerih prihodnjih knjižnih naslovov se najbolj veselite?

Anže: Vsake naše knjige posebej! Morda gre tu izpostaviti roman z delovnim naslovom *Gorica*, s katerim Mateja Gomboc občuteno in večplastno razpira eno izmed ran naše zgodovine in nič manj sodobnosti. Romaneskni protagonist je mesto Gorica, ki ga tok zgodovine razdeli na italijansko Gorico in jugoslovansko Novo Gorico. Zgodovinsko dogajanje opazujemo skozi osebne zgodbe in pogled štirih žensk. Nekaj posebnega bo tudi strip po knjigi Jožeta Snoja *Avtomotomravlje* po predlogi dr. Igorja Sakside, riše pa Damijan Stepančič. Snoj namreč skozi pravljično besedilo, ob napeti avanturi dveh otrok, prikaže srečanje s totalitarizmom in njegovimi številnimi grozotami. Ker gre za temo, ki je žal vedno znova tako ali drugače aktualna, smo se odločili vsebino Snojeve klasike približati sodobnim otrokom.

Izberi najboljše branje za dopust. Potipaj, polistaj: nove knjige dišijo. Napolni šolsko torbo šolarju: brez stresa in skrbi. Izberi darilo zanjo ali zanj ali kar za vse. Razveseli otroka s pripomočki za igro, zabavno učenje in ustvarjanje.

To poletje se hladimo in uživamo v trgovinah **Mladinske knjige** po vsej Sloveniji. Poiščite najbližjo.

v trgovinah Mladinske knjige www.emka.si 080 12 05

Mladinska knjiga

PREVEDENO LEPOSLOVJE

Elin Cullhed

EVFORIJA; Roman o Sylvii Plath

prevod: Lucija Stupica

Mladinska knjiga, zbirka Roman, 2023, t. v., 298 str., 32,99 €

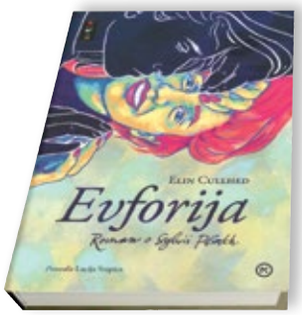

Pred nekaj leti je pri nas izšel prevod romana nizozemske pisateljice Connie Palmen *Ti si rekel*, v katerem je avtorica na svoj način, preko njegove prvoosebne pripovedi tematizirala »vzpon in propad« razmerja med angleškim pesnikom Tedom Hughesom in ameriško pisateljico ter pesnico Sylvio Plath, ki je pri tridesetih tragično naredila samomor (od tega je minilo ravno šestdeset let). Zdaj pa smo dobili še literarizirano prvoosebno pripoved Sylvie Plath, ki jo je z romanom *Evforija* napisala švedska pisateljica Elin Cullhead (1983). V svojem odmevnem in že v mnogo jezikov prevedenem delu iz leta 2021 se osredotoči na zadnje leto Sylviinega življenja in skuša z bogatim literarnim jezikom kar se da verno poustvariti psihološke tančine utesnjenosti Plathove v Angliji, kamor se je le-ta preselila iz Amerike, zdaj pa tam lovi nitke svojega časa med vsakodnevnimi obveznostmi, ki jih ima z majhnima otrokoma, svojo depresijo, vse bolj razpadajočim zakonom in omejeno zmožnostjo, da uresniči svojo željo po pesniškem ustvarjanju. Roman o književnici, ki je obenem tudi zgodba o marsikateri sodobni ženski!

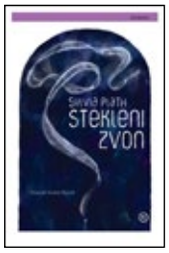

Ob *Evforiji* je ponovno izšel tudi *Stekleni zvon*, najbolj znan roman Sylvie Plath, ki ga je avtorica objavila leta 1962 le nekaj tednov pred smrtjo pod psevdonimom. Že pred leti ga je vešče prevedel Andrej Blatnik, v njem pa avtorica na tankočuten način izpoveduje svojo osamljenost in spone, ki se jih želi znebiti. Roman, ki mu leta ne pridejo do živega, saj nagovarja vedno nove generacije bralcev. > Samo Rugelj

Christian Bobin

RAZKOŠNO ŽIVLJENJE

prevod: Nadja Dobnik

Hiša poezije, zbirka Ginko, 2023, m. v., 94 str., 23 €

Francoski pisatelj in pesnik Christian Bobin (1951–2022) je za seboj pustil obsežen knjižni opus več kot petdesetih del, večinoma kratkih romanov, poetičnih zapiskov in refleksij. V zbirki Ginko je pred leti že izšla njegova knjiga *Bela dama*, izjemno poetičen in obenem faktografski portret Emily Dickinson, zdaj pa se jim pridružuje *Razkošno življenje* iz leta 2014, v njej pa Bobin izpiše serijo refleksij in utrinkov o umetnikih, filozofih in svetnikih ter o minljivosti, ustvarjanju in brezčasnosti, pa tudi o drobnih radostih, ki nam odprejo srce. Tu je francoska pesnica Marceline Desbordes-Valmore iz 18. stoletja, ki je Bobinu ukradla srce, ko je nekajkrat prebral njeno pesem na pariški železniški postaji. Tu sta ploha in pa ženska iz revije, ki Bobinu prezračita srce v »papirni votlini trafike«. Tu je začetno vprašanje, kakšna je razlika med veverico in svetnikom (ni je, pravi Bobin). Tu je jagenjček, ki je bil pravkar povržen in brez razmika hodi ob mami, edini zanesljivi opori na tem svetu. Poetične zgodbe, razkošne kot življenje. > Samo Rugelj

Haruki Murakami

V PRVI OSEBI EDNINE

prevod: Domen Kavčič

Mladinska knjiga, zbirka Skratka, 2023, m. v., 183 str., 19,99 €

Japonskega pisatelja Harukija Murakamija (1949) v slovenščini že prav dobro poznamo po odmevnih romanih, vendar se ta avtor, ki v svojih delih (včasih s primesjo nadnaravnega) prepleta japonsko kulturo in ameriško popkulturo, odlikuje tudi po kratkih zgodbah. Po dveh prevedenih zbirkah *Slon izginja* in *Božji otroci plešejo*, nam *V prvi osebi ednine* prinaša osem zgodb, ki nas popeljejo neposredno v srce njegovih pripovednih svetov in priljubljenih motivov. Prvoosebni pripovedovalci (v eni zgodbi je imenovan avtor sam) nas seznanijo z dekletom, ki med seksom kriči ime drugega ljubimca, nam postrežejo z imaginarnim glasbenim albumom, ki se materializira v prodajalni plošč, nam glasbo postavijo za rdečo nit znancev, ki se srečata samo dvakrat v življenju, ponudijo izmišljeno pesniško zbirko in se zaključijo s srečanjem v baru, ki mu sledi nadnaravna razsežnost. Unikatno napisano delo, ki je obenem tudi uvodni naslov v novo knjižno zbirko Skratka, v kateri bodo izhajala kratkoprozna dela in kratki romani. > Samo Rugelj

Kristina Sabaliauskaite

PETROVA IMPERATORICA II

prevod: Klemen Pisk

Goga, 2023, t. v., 397 str., 28,90 €, JAK

Leta 2021 je izšel prvi del prevoda romana *Petrova imperatorica* (2019), v katerem je litovska pisateljica Kristina Sabaliauskaitė (1974), umetnostna zgodovinarka, sicer pa avtorica izjemnih zgodovinskih romanov in fenomenalnih knjižnih uspešnic, ki so navdušile tudi literarne kritike, v navdahnjenem, literarno izbrušenem slogu zapisala prvoosebno izpisano zgodbo Katarine I. (1684–1727), prve ruske imperatorice, po rodu iz Litve, ki se v predsmrtni vročici predaja spominom na svoje živopisno življenje. Zdaj je izšel še drugi del te polnokrvno in prvoosebno pisane literarizirane (avto)biografije, ki je v Litvi v prvega pol leta po izidu (leta 2021) kar sedemkrat ponatisnjena, v njem pa Katarina, za katero se je do zdaj zdelo, da živi v senci Petra Velikega, končno pridobi samozavesti in drznost, se začne prebijati v ospredje in potem – s kronanjem – tudi zasede položaj, ki ji je bil že od vsega začetka namenjen: postati prva ruska imperatorica. Seveda na tej poti padajo glave, kar je tudi posledica Petrove oblastniške norosti, Katarina si zdaj – tudi zaradi položaja – poželi tudi ljubimce, njeno življenje pa niha od obupa do evforije, ob tem pa je na koncu, ko je bila že tako debela, da so jo za hrbtom začeli klicati Carica Sodček, soočena tudi s temeljnimi vprašanji vladanja samega po sebi. Roman, ki s prvim delom tvori popolno poletno branje. > Samo Rugelj

Alena Schröder

MLADENKA PRI OKNU, VEČERNA SVETLOBA, MODRA OBLEKA

prevod: Nataša Hrovat

Mladinska knjiga, zbirka Oddih, 2023, t. v., 325 str., 34,99 €

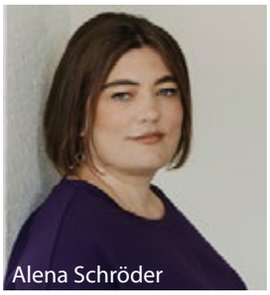

Tragika in travme druge svetovne vojne so, ne glede na to, da je od njenega zaključka minilo že skoraj osemdeset let, ponekod še kako žive, kar se zrcali tudi v družinskih kronikah, kjer potem kar naenkrat vzniknejo dolgo zamolčane zgodbe. Nekaj takega se je zgodilo nemški novinarki in pisateljici Aleni Schröder (1979), ki je s svojim odmevnim romanom *Mladenka pri oknu, večerna svetloba, modra obleka* leta 2021 po izidu kar nekaj mesecev zasedala nemške lestvice najbolj prodajanih knjig, deloma pa ga je oblikovala po zgodbi lastne družine. Ta štirigeneracijska družinska zgodba vznikne v trenutku, ko vnukinja Hannah na obisku pri svoji babici Evelyn opazi pismo izraelske odvetniške pisarne, ta pa se ukvarja z vračilom umetnin, ki so jih nacisti zaplenili med drugo svetovno vojno. Babica se s tem, da je dedinja trgovca z umetninami, niti noče kaj dosti ukvarjati, čeprav je med slikami, ki so bile zaplenjene, tudi ena, ki jo je naslikal Vermeer, medtem pa je Hannah povsem presenečena, da naj bi imela (premožne) judovske prednike. Domišljeno spisana zgodba poteka v dveh vzporednih časovnih nitih, ki se na koncu zlijeta v sedanjost. Prvorazredno poletno branje! > Samo Rugelj

NOVO IZ ZALOŽBE DRUŽINA

Jerry B. Jenkins

IZVOLJENI

Poklical sem te po imenu

Roman po veliki televizijski uspešnici

Prevod: Klementina Logar

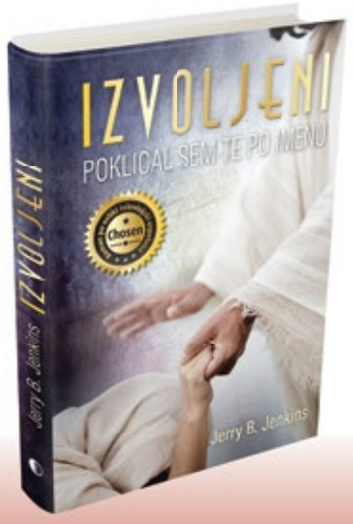

Najbolj osupljiva zgodba vseh časov - Jezusova zgodba - na svež in nov način!

Kako je bilo srečati Jezusa iz oči v oči? Kako bi se počutili ob njem, kako bi spremenil vaš pogled na Boga? Bi vaš svet obrnil na glavo? Odpotujte v Galilejo v prvem stoletju. Poglejte, kako je spremenil življenja ljudi, ki jih je poklical, naj hodijo za njim, da nikoli več niso bili taki kot prej. Doživite življenje in moč popolnega Božjega Sina kot še nikoli doslej – skozi oči vsakdanjih ljudi, podobnih vam.

Tessa Afshar

SKRITI PRINC

Nov roman priljubljene pisateljice

Prevod: Irena Modrijan

Keren, hči judovskih ujetnikov v Babilonu, se zaposli v Danielovi hiši, da bi svoji družini omogočila preživetje. Zaradi svoje nadarjenosti in zahvaljujoč dedovi vzgoji postane gospodarjeva osebna pisarka, kmalu pa se prične celo šolati ter učiti mečevanja skupaj z njegovimi sinovi in njihovim najbližjim prijateljem Jaredom. Potem ko v njeno življenje usodno poseže tragična nesreča, pa se nenadoma znajde v tuji deželi s skrivnostno nalogo: nuditi mlademu pastirčku plemiško izobrazbo. Ko se izkaže, kdo je pastirček v resnici, se Keren zave, da ga je treba obvarovati za vsako ceno – saj od nje morda ni odvisno le dečkovo življenje, temveč tudi usoda njenega ljudstva.

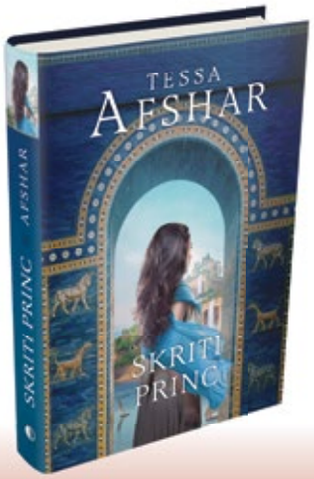

Naročila po telefonu
01/360-28-28

Internet
www.druzina.si

E-pošta
narocila@druzina.si

ZALOŽBA DRUŽINA

KAZUO ISHIGURO

KLARA IN SONCE

prevod: Andrej E. Skubic

Beletrina, 2023, t. v., 373 str., 27 €, JAK

... roman Nobelovega nagrajenca ...

Angleškega pisatelja japonskih korenin Kazua Ishigura (1954), ki je leta 2017 za svoj literarni opus dobil tudi Nobelovo nagrado, v slovenščini že poznamo po izvrstnem, tudi ekraniziranem romanu *Ostanki dneva* ter bolj zgodovinsko naravnanem *Ko smo bili sirote*, njegov *Ne zapusti me nikdar*, ki je spadal v žanr znanstvenofantastične distopije (in je tudi ekraniziran), pa je pri naših gimnazijcih že nekaj let temelj za angleški esej. Ishiguro tudi s *Klaro in soncem*, za zdaj svojim zadnjim romanom iz leta 2021 ter prvim po tem, ko je prejel Nobelovo nagrado, stopa na polje, kjer prepleta gladko pripovedovanje ter znanstvenofantastične elemente, ki jih spretno poveže z aktualno sedanjostjo. Pripovedovalka romana je namreč Klara, imenovana tudi UP, torej umetna prijateljica, androidna robotka, ki v izložbi skupaj s svojimi »sovrstnicami in sovrstniki« čaka na kupca. To so običajno starši človeških otrok, ki se šolajo na daljavo (še pomnite pandemijo?), da pa ne ostanejo čisto brez socialnih odnosov, jim starši kupujejo androide. Klara, ki se polni s sončno energijo, tako pristane pri štirinajstletni Josie, ki z mamo živi na podeželju, ima pa redko bolezen, za katero Klara upa, da bi jo Josie lahko pozdravilo kar sonce. Vrtiljak vse bolj počlovečenih odnosov med ljudmi in roboti se lahko začne, pri tem pa je prihod umetnointeligentnih računalniških programov v zadnjem obdobju poskrbel za dodatno aktualnost tega romana, ki se mu obeta tudi filmska adaptacija. Inteligentno! > SAMO RUGELJ

ALI SMITH

ZIMA

kvartet Letni časi, knj. 2

prevod: Andreja Udovč

Sanje, 2022, t. v., 293 str., 30 €, JAK

Škotsko pisateljico Ali Smith (1962) v slovenščini že poznamo po romanih *Hotelski svet* in pa *Naključnost*, ki sta oba izšla leta 2008 pri založbi Modrijan. Njen kvartet, imenovan po letnih časih (podoben cikel je napisal tudi Norvežan Karl Ove Knausgård), je njen najambicioznejši knjižni projekt doslej, v njem pa značilnosti posameznega letnega časa povezuje z junaki vsakega od romanov. Roman *Zima* (ki je sicer izvirno izšel kot drugi iz cikla leta 2017) tako spretno zajame bistvo zime ne samo kot letnega časa, temveč tudi kot metafore za hladnost, izolacijo in čustveno oddaljenost. Zgodba sledi življenju štirih različnih likov, ki se nenadoma srečajo med božičnimi prazniki, njihove zgodbe pa se kompleksno prepletajo skozi čas in prostor, pri čemer se avtorica domiselno igra z besedami in slogom, tako da ustvari niz čudovitih slik, ki prikazujejo zimo v vseh njenih vidikih. Glavna tema romana je tako soočanje s preteklostjo, travmo in izgubo, skozi globoko čustvene zgodbe likov pa se Ali Smith aktualno, tudi s pomočjo družbeno perečih tem, kot so politična polarizacija, priseljevanje in podnebne spremembe, dotika vprašanj identitete, družine in ljubezni. Pred izidom je že prevod romana *Pomlad*. > SAMO RUGELJ

RAYMOND QUENEAU

CICA V METROJU

prevod: Aleš Berger

Beletrina, 2023, t. v., 236 str., 24 €

... klasika francoskega romanopisja ...

Zasluge za nepozabni uvodni stavek *Utkenektoksmrdi* ... in za vse ostalo, s čimer je roman dvignil prah, si delita dva mojstra jezika, oba pronicljiva in duhovita ustvarjalca. Najprej Raymond Queneau (1903–1976), francoski pisatelj in lingvist s svojo *Zazie dans le Métro*, ki je prvič izšla v Franciji leta 1959, takoj za njim pa prevajalec in pisatelj Aleš Berger, ki je Zazie prelil v Cico. Svež, nekonvencionalen roman je ob izidu prevoda (leta 1978) z izvirno in provokativno rabo jezika, slengizmi in plastenjem pogovornega jezika, s fonetičnimi zapisi besed, besednimi sprimki in vsem drugim, kar ustvarja razliko med knjižnim jezikom in govorjenimi različicami, močno odmeval med bralci. Bergerjev prevod mu je sledil briljantno nezvesto. Napovedi, da gre pri uspehu dela za muho enodnevnico, so ovrgle kasnejše izdaje in kasnejše prepoznavanje bogastva medbesedilnih povezav, namigov na literarno dediščino, aluzije in parafraze. Cica pripotuje v Pariz z materjo, ki hčerko za dva dni izroči v varstvo strica Gabrijela. Jezikava najstnica si želi predvsem vožnje z metrojem, a ta želja se ji ne uresniči, ker metro zaradi stavke ne vozi. Cica pa ni prišla s podeželja, da bi se dolgočasila ... Odštekana in bistroumna krohotavka je še vedno neustavljivo privlačna klasika francoskega romanopisja 20. stoletja, Queneau pa si je s *Cico v metroju*, *Vajami v slogu* in romanom *Moj prijatelj Pierrot* prislužil mesto med največjimi francoskimi literati polpretekle dobe. > MAJA ČREPINŠEK

MAURO CORONA

DVAJSET VESELIH IN ENA ŽALOSTNA

prevod: Jernej Šček

UMco, 2023, m. v., 176 str., 19,90 €

Mauro Corona

Mauro Corona (1950) je furlanski pisatelj, kipar v lesu in alpinist. Živi in deluje v alpski dolini Vajont in je preživeli pričevalec tragedije tega kraja iz leta 1963. V slovenščini že imamo prevod njegovega romana *Kot kamen v rečnem toku* in zbirke življenjskih premišljanj *Zadnje izpovedi*, zdaj pa smo dobili še zbirko prigod. Naveličan žalostnih zgodb, resničnih ali izmišljenih, Corona sklene, da je čas za veselje. Dovolj je bilo nezgod in umorov, prišla je doba radosti. In kaj je boljšega, kot da za smeh na plano privlečeš stare zgodbe, izgubljene med gozdovi? Tukaj zbrane se berejo kot literarne šale, tudi najbolj zvijačne, in čeprav ni vsaka duhovita, so v primerjavi z uzakonjenimi spletkami resnično genialne, malodane poetične. Za ušesa privlečene zgodbe se odvijajo v avtorjevi rodni dolini Vajont, po njenih vaseh in gostilnah. Gre za miniature iz gorskega življenja, tragikomično zabavne pripetljaje, ki v avtorjevih spretnih kiparskih rokah oživijo kot male velike pripovedi za odrasle, kot izročilo za prihodnje generacije. S hrapavo, a z barvnimi odtenki okrašeno pisavo, zbadljivo in odčarano stvarno, zares doživeto Mauro Corona utira svojstveno pot do lahkotnosti, ki bralca vabi k vnovičnemu odkritju veselja tudi takrat, ko zanj ni videti pravega razloga. > SAMO RUGELJ

info@celjska-mohorjeva.si • 03 490 14 20 • 01 244 36 50 • www.mohorjeva.org

Leon Oblak
JAVORCA
25 €

Tone Kuntner
MATI ZEMLJA
22,50€

Aleš Maver
UKRAJINA
25 €

Frances Tosdevin
MEDVEDKA S KNJIGO
21,50 €

Elif Shafak

OTOK POGREŠANIH DREVES

prevod: Maja Ropret
Sanje, 2023, m. v., 319 str., 17,95 €, JAK

Turško pisateljico Elif Shafak (1971) dobro poznamo po romanih, (*Bolšja palača*, *Štirideset pravil ljubezni*, *10 minut, 38 sekund na tem čudnem svetu* itn.), v katerih z razkošnim literarnim talentom prepleta zgodovinske teme in jih postavlja v sodoben družbeni kontekst. To je tudi primer najnovejšega dela iz leta 2021, v katerem zgodbo pripoveduje skozi dve časovni ravni. Prva se odvija v sedanjem Londonu, kjer z očetom Kostasom, evolucijskim ekologom in deloholikom živi šestnajstletna Ada Kazantzakis, saj je njena mama Defne umrla, med božičnimi prazniki pa jim učiteljica naroči, naj opravijo intervju s starejšim sorodnikom. Druga pripovedna nit nas popelje na Ciper v sedemdeseta leta in mladostni čas Adinih staršev, v čas, ko je bil Ciper – otok pogrešanih dreves – še to, kar ne bo nikoli več. Leta 1974 ga je namreč približno polovico zasedla Turčija in tam ustanovila Turško republiko Severni Ciper, ki je sicer ne priznava nobena druga država na svetu, o čemer na svoj način pripoveduje tudi drevo – figa, ki je nekdaj rasla v ciprski taverni … Sijajen roman o zgodovini in ljudeh v njenem kolesju. > Samo Rugelj

Marco Missiroli

KO IMEL BI VSE

prevod: Janko Petrovec
Cankarjeva založba,
2023, t. v., 165 str., 27,99 €, JAK

Enega od bolj znanih sodobnih italijanskih pisateljev Marca Missirolija (1981) v slovenščini že poznamo po njegovih dveh (povezanih) romanih *Opolzkosti v zasebnosti* in *Zvestobi*, zdaj pa smo (tudi tokrat v prevodu Janka Petrovca) dobili še precej drugačnega *Ko imel bi vse*, ki je izšel leta 2022. Missiroli tokrat dialoško minimalistično ter pogosto tudi z zakrito pripovedjo tematizira odnos med že davno odraslim, a še vedno samskim sinom Sandrom, ki se na začetku poletja iz Milana vrne k svojemu očetu Nandu v Rimini, potem pa se med njima skozi dnevno rutino, polno prefinjenih karakterističnih detajlov, začne odvijati in na novo vzpostavljati odnos oče – sin, ob tem pa Sandro prihaja z res neugodnim tovorom – zasvojenostjo s pokrom, s katerim je že izgubil na desettisoče evrov. Občutljivo in atmosfersko spisan roman, kjer so premolki včasih enako pomembni kot tisto, kar si na glas izrečeta protagonista. > Samo Rugelj

Lale Gül

ŽIVELA BOM

prevod: Stana Anželj
Mladinska knjiga, zbirka Kapučino,
2023, t. v., 335 str., 34,99 €

Lale Gül (1997) je Turkinja, ki živi na Nizozemskem, pred dvema letoma pa je pri zgolj 23 letih – ne brez posledic – objavila svoj romaneskni prvenec *Živela bom*, v katerem brutalno iskreno in pogumno tematizira življenje mlade ženske iz muslimanske skupnosti v Amsterdamu, sredi družbe, ki je na videz zelo odprta, a pod površjem še vedno precej izključujoča. Priča smo pravemu trčenju civilizacij: na eni strani je s tradicijo omejena turška družina, kjer starši, še posebej mama, prvoosebni pripovedovalki, dvajsetletni Büsri, zapoveduje zgledno muslimansko življenje, v katerem se mora ženska obnašati kar se da zadržano in v skladu z zapovedmi vere, na drugi strani pa je Büsra zelo svobodomiselnega in progresivnega muslimanskega duha, študira, dela v trgovini in restavraciji ter ima že tri leta resno razmerje s postavnim in čednim Freekom iz bližnjega mesta Haag. Silovito in ponekod tudi pikantno napisan roman izžareva prvinsko energije ženske, ki si neznansko želi svobode in se je zanjo pripravljena pregovarjati tudi z Bogom. > Samo Rugelj

Sayaka Murata

ŽENSKA IZ SAMOPOSTREŽNE TRGOVINE

prevod: Matjaž Juričak
V. B. Z., t. v., 127 str., 25,90 €

Japonska pisateljica Sayaka Murata (1979) je svoj prvi roman na Japonskem objavila že leta 2005, vendar se je šele z *Žensko iz samopostrežne trgovine*, ki je izvirno izšel leta 2016, dobil prestižno nagrado Akutagawe ter se doma prodal v poldrugem milijonu izvodov, prebila tudi mednarodno, še posebej pa po angleškem izidu tega romana leta 2018, ki je bil temelj za več kot trideset kasnejših prevodov po vsem svetu. Murata je za potrebe romana nekaj časa delala tudi v samopostrežni trgovini, ki je središče življenje Keiko Furukura, 36-letne prvoosebne pripovedovalke romana, čudaške prodajalke iz samopostrežne trgovine, ki skrb za stalno vrhunsko urejenost trgovine in zadovoljstvo strank že pol življenja jemlje kot življenjsko poslanstvo. To rutino, ki spominja na perfekcionizem butlerja Stevensa iz *Ostankov dneva*, pa zmoti Shiraha, moški, ki stopi v njeno trgovino, in čeprav med njima ne vzbrsti velika privlačnost, jo vrže iz ustaljenih tirnic, in jo – vsaj za nekaj časa – potisne novemu življenju naproti. Sodoben roman, ki aktualno tematizira zagate in izzive samskega življenja. > Samo Rugelj

Matt Haig

ČLOVEŠKA BITJA

prevod: Branka Šnek Oset
Hiša knjig, 2023, m. v., 334 str., 16,95 €

Nagrajeni avtor romana *Polnočna knjižnica*, ki je osvojil bralce po celem svetu, je že pred leti navdušil tudi s to fikcijsko zgodbo: v ospredje postavi neznano osebo iz vesolja, ki pride na Zemljo s posebno misijo in zato prevzame telo in identiteto enega najboljših matematikov na svetu. Misija je sicer pomembna, prav tako celotna zgodba, ki jo pisatelj opisuje z lahkotnim pripovednim tokom, vendar težo in unikatnost tudi tokrat dajejo širše zastavljena vprašanja, ki si jih postavljamo med branjem. To bitje ima namreč sprva velik odpor do ljudi – ne razume njihovih navad in odnosov (Zakaj se oblačijo? Zakaj ravnajo v skladu s pričakovanji in proti svoji volji? Zakaj jedo mrtve živali? Zakaj govorijo, česar ne mislijo? Zakaj vztrajajo v slabih odnosih?). Spozna, da »biti človek pomeni sčasoma znoreti«. Nima pa odpora le do ljudi, ne razume niti psov in njihovega obnašanja. Toda počasi začne doživljati najbolj človeške trenutke (recimo, kako se počutiš, ko se prvič zasmejiš), saj tam, od koder prihaja, ni ljubezni, ni sovraštva, ni strasti, ni imen, ni družin, ni norosti. Ni niti strahu, saj ne bodo nikoli umrli. Privlačno in nenavadno branje, ki postavi ogledalo našemu vsakdanjemu življenju, predvsem pa vabi k razmisleku o smislu življenja. Konec knjige zato ne preseneti – ali pač? > Ajda Vodlan

Z **DOBRO KNJIGO** SO POVSOD POČITNICE!

Uživajte poletje s knjigami slovenskih avtorjev in izdelki iz Mladinske knjige

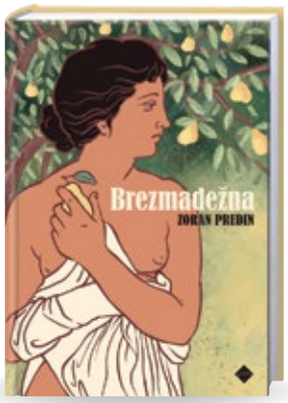

Satira Zorana Predina s primesmi družinskega romana, antiutopije in kriminalke ter očarljivim humorjem: hudomušnim in cinično črnim.

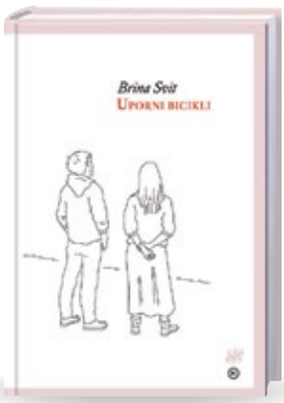

Novi roman Brine Svit. O srečanjih. Glavne junakinje z rojstno Ljubljano. Z zgodovinskim trenutkom kolesarskih protestov. Z moškim. Same s sabo.

Duhovita, čustvena in zabavna. Prva knjiga Tine Gabriele Gorenjak o iskanju ljubezni in partnerstva.

M+ PLUS

Da vam sredi poletja ne bo zmanjkalo dobrega branja, BREZPLAČNO preizkusite aplikacijo **Mladinska knjiga PLUS**.

v trgovinah Mladinske knjige www.emka.si 080 12 05

Mladinska knjiga

Vse materialne avtorske pravice so last Mladinske knjige.

© Mladinska knjiga

INTERVJU: DR. ALENKA KEPIC MOHAR

POGOVARJAL SE JE: SAMO RUGELJ

Obdobje pandemije je bilo za knjižno založništvo preizkus, ki ga je dobro prestalo, vendar postpandemična »normalizacija« za to panogo prinaša nove izzive. Zato je to več kot primeren čas za pogovor z Alenko Kepic Mohar, glavno urednico naše največje založbe, doktorico založniških študij, specializirano za izobraževalno založništvo in avtorico monografije *Nevidna moč knjig*, ki dobro pozna slovensko knjižno pokrajino in njene posebnosti. Kako se Mladinska knjiga pripravlja na prihodnost, kaj želijo doseči s svojim naročniškim portalom Mladinska knjiga PLUS in kakšni so njihovi načrti v zvezi z domačimi avtorji, so bile samo nekatere od perečih tem, o katerih je tekla beseda v našem pogovoru.

»Prihodnost knjige bo hibridna – tiskana in digitalna hkrati!«

Bukla: Za nami so zelo nenavadna tri leta, ki so za založništvo in knjigotrštvo pomenila velike izzive. Kako se je z njimi soočila založba Mladinska knjiga in kako je obvladala te nove razmere?

Kepic Mohar: Zadnja tri leta so bila nenavadna ne samo za založništvo in knjigotrštvo, ampak tudi za način bivanja in preživetja celotne družbe. Koronsko obdobje je pokazalo, da so knjige še vedno aktualne, ob omejitvi drugih prostočasnih dejavnosti smo ljudje več ne le brali, ampak po naših podatkih tudi kupovali več knjig. Ta pozitivni trend zadnjih treh let pa žal ne napoveduje, da so se bralcem pridružili tudi nebralci in da bo to dolgoročno spremenilo bralno-nakupovalne navade Slovencev. Je pa dokazalo, da ljudje knjige še vedno dojemamo kot vrednoto in tehten vir znanja. Po drugi strani je koronsko obdobje v skorajda vsak dom prineslo pretočne vsebine, s šolanjem na daljavo je sodobna tehnologija nepovratno vstopila tudi v šolski prostor. Poslovno je Mladinska knjiga v zadnjih dveh letih dosegla višjo rast prodaje, k čemur je prispevala tudi sistemska podpora države z boni. Nova uprava je zasnovala razvojno strategijo, ki povezuje založbo in knjigarne, je usmerjena v digitalizacijo tako programa kot notranjih procesov ter povezuje skupnost uporabnikov in ustvarjalcev. Z dobro in kakovostno vsebino, ki upira pogled v prihodnost, želimo povezati slovenske bralce, uporabnike in ustvarjalce.

Bukla: Ali opažate, da se je knjižna pokrajina, tako bralci kot kupci knjig, v tem, sicer kratkem času, kaj spremenila? Kako?

Kepic Mohar: Sodobna tehnologija je spreminjanje knjižne krajine v zadnjih dveh desetletjih močno pospešila. Zaslonsko branje spreminja načine branja, to pa pri nekaterih programskih segmentih vpliva tudi na spremenjena pričakovanja bralcev. Preoblikuje se narava naše pozornosti, zmožnost globokega branja, ki omogoča ponotranjenje informacij, daje prostor za refleksijo misli in notranji dialog s prebranim, upada. Seveda tega ne moremo posplošiti vsevprek, načini branja se razlikujejo od namena branja, vrste knjig in profila bralcev. Bralci *Bukle* so zagotovo najbolj vajeni globokega branja in osredotočene pozornosti, iskrene čestitke tudi snovalcem vsake številke. Kljub temu pa ne smemo spregledati tega vpliva na vsebino knjig: sodobni priročniki, pa tudi izobraževalna gradiva, pogosteje kot prej temeljijo na podobah, infografiki, fotografijah, besedilni del pa je vse bolj razdrobljen na kratke odstavke, ki »negujejo« lahkotnost branja. Kar pa seveda ne pomeni, da se izgublja strast za branje kakovostnih, četudi obsežnih zgodb in romanov. Poleg teh sistemskih sprememb knjižna krajina ostaja dinamičen prostor. Aktualni programski trendi kažejo na priljubljenost avtofikcije, žanrske literature, npr. fantazijskih romanov, zadnja leta narašča zanimanje za stripe za najrazličnejše ciljne skupine. Večji vpliv na knjižno krajino imajo družbena omrežja, TikTok na primer (sicer bolj v tujini kot pri nas) zaznavno vpliva na prodajo knjig, bralci sledijo aktualnim novostim prek BookToka, hkrati pa podatki iz knjigarn kažejo, da vse več bralcev bere kar v angleščini. Analiza uspešnic kaže, da na prebojnost določenih naslovov poleg dobre zgodbe vplivata prisotnost avtorjev na družbenih omrežjih ter zmožnost poistovetenja s temo. Moč knjigotrške mreže tako ob kakovostni ponudbi in strokovnih knjigarnarjih krepijo dogodki, ki knjigarne spreminjajo v kulturna stičišča bralcev in ustvarjalcev.

Bukla: Domači avtorji so se v zadnjih letih prebili na lestvice najbolj prodajanih knjig, knjiga *Življenje v sivi coni* je postala velika uspešnica v zgolj nekaj tednih. Se boste v prihodnosti še bolj osredotočili na domače avtorje?

Kepic Mohar: Domači avtorji so bili že od nekdaj ključni za program Mladinske knjige, vendar se bomo v prihodnosti zagotovo še bolj osredotočili na ustvarjalnost slovenskih avtorjev. Pri tem nameravamo sistematično pokriti vse programske segmente – od otroškega leposlovja, ilustracij, stripov do leposlovja za odrasle in stvarne literature. Oblikujemo skupnost ustvarjalcev, ki bo med seboj povezana ne le v živo, temveč tudi prek avtorskega portala Mladinske knjige in Cankarjeve založbe, ki bo zaživel jeseni. Na tej platformi bomo med drugim vzpostavili samopostrežni portal za oddajanje rokopisov, predvsem pa bo avtorjem omogočila, da bodo imeli na enem mestu zbrane vse podatke o sodelovanju z založbo. Mladinska knjiga želi biti založba, ki ne samo neguje in dobro sodeluje z obstoječimi avtorji, ampak je usmerjena tudi v razvijanje in odkrivanje novih talentov. Želimo si, da bi avtorji prepoznali prednosti naše razvejene knjigotrške mreže, specializiranih, strokovnih sodelavcev in marketinško-piarovske podpore, ki jo lahko ponuja naša založniška hiša.

> »Aktualni programski trendi kažejo na priljubljenost avtofikcije, žanrske literature, npr. fantazijskih romanov, zadnja leta narašča zanimanje za stripe za najrazličnejše ciljne skupine.«

Bukla: V Sloveniji je tiskana knjiga še vedno temelj založništva, čeprav njena digitalizacija odpira nove priložnosti. Pred časom ste lansirali naročniški portal Mladinska knjiga PLUS, pri katerem so »dobre vsebine vedno pri roki«. Koga nagovarjate z njim?

Kepic Mohar: Konec lanskega leta smo lansirali aplikacijo Mladinska knjiga PLUS, ki uporabnikom ponuja digitalne vsebine, kot so e-knjige, zvočnice, branke, kmalu pa tudi navdihovalce, podkaste, animirane pravljice in še kaj. Če je v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja novost v založniški trg prinesel knjižni klub Svet knjige, zdaj želimo narediti korak naprej, povezati obstoječe člane kluba ter hkrati nagovarjati tudi bralce v digitalnem okolju. V tem smislu sledimo tudi razvoju založništva na globalnih trgih.

Bukla: Kakšna je uredniška politika tega portala? Kaj je na voljo na njem in kako ga nameravate širiti v prihodnosti?

Kepic Mohar: Digitalne vsebine na novi aplikaciji Mladinska knjiga PLUS ustvarja novoustanovljeno digitalno knjižno uredništvo, ki ga na založbi vodi Tihana Kurtin Jeraj. Ponudba programsko sledi raznovrstnosti knjižnega programa Mladinske knjige in Cankarjeve založbe, pri čemer nadaljujemo produkcijo e-knjig, ki so prek Biblosa že desetletje dostopne bralcem, hkrati pa uvajamo nove formate. V ponudbo zvočnic vključujemo dragoceno zakladnico arhivskih radijskih iger, npr. Svetlane Makarovič, in sočasno objavljamo najnovejše knjižne uspešnice in literarne bisere. Pri tem budno spremljamo uporabniške navade bralcev in poslušalcev in se odzivamo na njihove želje in pobude. Aplikacija Mladinska knjiga PLUS je mlada, vsebinsko in razvojno jo neprestano

Foto: Mladinska knjiga

Alenka Kepic Mohar

dopolnjujemo: letos poleti bomo vsebino obogatili z imenitnimi navdihovalci – izvirnimi slovenskimi »masterclassi« avtorjev, ki nam s svojo življenjsko zgodbo posredujejo ne le svojih življenjskih spoznanj, ampak nas tudi navdihujejo za boljše življenje. Jeseni bomo začeli oddajati prve podkaste, že zdaj pa lahko v aplikaciji najdete animirane pravljice iz Cicibana in Cicidoja, kmalu pa tudi vsebine digitalnih revij. Skratka, dobrih vsebin imamo na Mladinski knjigi in Cankarjevi založbi veliko, verjamemo pa, da lahko povežemo celoten založniški prostor, saj k sodelovanju vabimo tudi druge založnike.

Bukla: Kakšen je položaj zvočne knjige na vašem portalu in kako vidite njen prihodnji razvoj? Ponekod zvočne knjige namreč predstavljajo pomemben del knjižnega trga …

Kepic Mohar: Analiza trgov v tujini resda kaže, da je trg zvočnih knjig v porastu, na to kaže tudi vključevanje glasbenega giganta Spotify v našo panogo. Kljub temu pa v večini držav zvočnice še vedno predstavljajo relativno majhen delež v prometu glede na prihodke iz prodaje tiskanih knjig. Produkcija zvočnih knjig je stroškovno zahtevna, trg se odziva počasi, saj je treba izoblikovati nove navade bralcev. V Sloveniji imajo izjemno vlogo pri tem Radio Slovenija in druge radijske postaje, z izposojo za knjižnice za to predano skrbi založba Audibook. Prepričana sem, da se bo trg zvočnih knjig na dolgi rok razvil, morda v Sloveniji počasneje kot v tujini, ampak verjamem, da bo postal eden vodilnih digitalnih formatov, ki bo imel svoje uporabnike tudi med nebralci.

Bukla: Na portalu Mladinska knjiga Plus so na voljo tudi branke, kjer bralcem večplastno predstavite posamično knjigo. Kakšne so izkušnje uporabnikov v zvezi z njimi?

Kepic Mohar: Branke so novo izvirno poimenovanje kratkega formata predstavitve vsebin, s katerimi želimo spodbuditi zanimanje za knjige tudi pri tistih uporabnikih, ki sicer ne spremljajo, kaj vse se dogaja na knjižnem trgu. Imajo funkcijo seznanjanja s knjižnimi vsebinami, navdihovanja za branje celotnih knjig in negovanje globokega branja. Gre pa za eksperimentalen format, ki je neke vrste mini zvočnica in mini e-knjiga v enem, tudi v tujini ima širok krog uporabnikov.

Bukla: Na mesto glavne urednice Mladinske knjige ste prišli iz izobraževalnega založništva, ki je temelj prihodnjega stika mladih z učbeniškimi, pa tudi knjižnimi vsebinami. Bo ta prihodnost tiskana ali vse bolj digitalna?

Kepic Mohar: Prepričana sem, da bo ta prihodnost hibridna – tiskana in digitalna hkrati. Iz zgodovine vemo, da je knjiga ob preteklih tehnoloških izumih umirala že neštetokrat, a je vedno znova preživela. S psihološkega stališča zgodnjega razvoja otrok je tiskana knjiga še posebej pomembna, o tem smo tudi pri MK in CZ izdali kar nekaj knjig. Seveda pa se bomo morali naučiti izkoristiti prednosti ene in druge oblike – z animacijo na primer veliko lažje pokažemo, kako deluje človeško telo kot s podrobnim zapisom vseh procesov. A hkrati vemo tudi, da procesiranje prebranega krepi in odpira druge zmožnosti aktivnega kritičnega mišljenja in empatije, kar je v času umetne inteligence pomembno tudi za našo zmožnost razlikovanja med resnico in navidezno resnico. Verjamem, da bodo knjige ostale nosilke verodostojnega, preverjenega znanja, oblikovanja domišljijskega prostora, pa tudi prenosa tradicije in vednosti iz ene generacije v drugo. Želim si le, da ta privilegij ne bo namenjen le tistim, ki bodo ohranili zmožnost globokega branja, saj nas to definira tudi kot državljane in ustvarjalce slovenskega kulturnega, domišljijskega in bivanjskega prostora. Načrtno ohranjanje knjig v izobraževalnem in širšem kulturnem sistemu bo zato oblikovalo ne zgolj prihodnost založništva, ampak celotne družbe. Zgodbe potrebujemo – od zgodnjega otroštva do pozne starosti. Kajti tudi življenje vsakega posameznika je zgodba tega časa.

Minezang

Nemška srednjeveška lirika

Iz srednjevisoke nemščine prevedla Mateja Gaber

"Ljubiteljem kranjskih Alp!"

Kranjska podružnica Nemškega in avstrijskega planinskega društva

Marija Mojca Peternel

Univerza v Ljubljani Filozofska fakulteta

Znanstvena založba Filozofske fakultete UL in Knjigarna Filozofske fakultete UL
t.: 01/ 241 1119
e.: knjigarna@ff.uni-lj.si
https://knjigarna.uni-lj.si/

V 60. letu po smrti Sylvie Plath je v prevodu Lucije Stupica izšel roman *Evforija* švedske avtorice Elin Cullhed. Literarizirana zgodba o zadnjem letu pesničinega življenja je obenem vpogled v navidezno svobodo žensk njenega in našega časa.

Darja Marinšek, urednica:

PREPOZNALA SEM SE V NJENI STRASTI DO ŽIVLJENJA

Foto: Saša Kovačič

Elin Cullhed:
EVFORIJA; ROMAN O SYLVII PLATH
prevod: Lucija Stupica
Mladinska knjiga, zbirka Roman, 2023, t. v., 298 str., 32,99 €

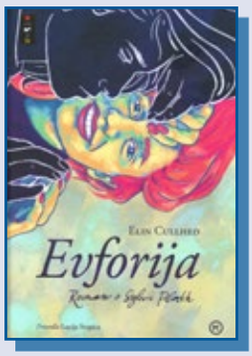

Naj začnem s priznanjem: ko je bila *Evforija* še rokopis, sem jo sprva malce nerada vzela v roke. Takrat sem pomislila: Kaj nam bo še ena zgodba o Sylvii Plath, ko pa je na svetu vendar toliko drugih izjemnih ženskih zgodb, ki ostajajo neslišane. In sem jo odložila; dokler me niso premamile hvale uredniških kolegov v tujini, dokončno pa prestižna švedska Augustova nagrada, ki jo je knjiga osvojila, ko je bil na voljo že tudi kompletni angleški prevod. Pa sem se je lotila ponovno. In obnemela. To sploh ni bila knjiga o Sylvii Plath! No ja, seveda je bila, ampak koliko več kot to! V izpiljenem jeziku, ki se je do potankosti ujemal z junakinjinimi občutki in v spomin priklical mnoge Sylviine verze, sem vsrkavala njene misli, tako blizu mojim. Prepoznala sem se v njeni strasti do življenja, želji po svobodi, iskanju ravnovesja med družino in kariero, med domom in ustvarjanjem, v občutku nemoči, kadar ji ni uspelo, v občutku krivde, kadar vsa njena energija preprosto ni bila dovolj, v frustraciji ob spoznanju, da je kot ženska postavljena pred nemogočo izbiro. Takrat sem doumela, da se bodo v knjigi zagotovo našli tudi drugi. Pesnica Lucija Stupica, ki sem ji roman ponudila v prevod, je to takoj potrdila. In zdaj je tu, zgodba neke pesnice, pisateljice, ustvarjalke, žene, matere. Zgodba neke ženske. Drage bralke, dragi bralci, naj odpre oči in srca tudi vam.

Sylvia Plath

PREVEDENO LEPOSLOVJE

Charlotte Brontë
PROFESOR
prevod: Meta Osredkar
Miš, 2023, t. v., 317 str., 38,95 €, JAK

Angleško pisateljico Charlotte Brontë (1816–1855) v slovenščini že dobro poznamo po njenem najodmevnejšem delu *Jane Eyre*, poleg tega pa imamo v slovenščini tudi romana *Shirley* in *Villete*. Zdaj je v zbirki Klasiki založbe Miš izšel še njen prvi roman *Profesor*, ki ga je napisala na začetku svoje kariere, izšel pa je šele po njeni smrti. Med bralci roman *Profesor*, pri katerem je Charlotte Brontë osnovo črpala iz lastnih doživetij, ko je leta 1842 skupaj s sestro Emily iz Anglije odpotovala v Bruselj na dvoletno šolanje, velja za avtoričino manj temno, precej lahkotno branje, v ospredju pa je njegov prvoosebni pripovedovalec, ki kdaj nagovori tudi bralca neposredno, ovdoveli mladenič William Crimsworth, ki ga pot zanese v Bruselj, kjer se zaposli kot profesor v deški šoli, potem pa se kmalu, ob spoprijemanju z zagatami novih delovnih obveznosti, tudi čustveno razpne med dve ženski, ravnateljico sosednje dekliške šole in mlado nežno učiteljico. Poslastica za vse ljubitelje viktorijanskih romanov. > Samo Rugelj

Charmaine Wilkerson
ČRNI KOLAČ
prevod: Anja Bakan
Hiša knjig, 2023, t. v., 461 str., 37,90 €

Zgodovinski roman *Črni kolač* ameriške pisateljice Charmaine Wilkerson je njen romaneskni prvenec, s katerim je hitro dosegla svetovno slavo. Brat Byron in sestra Benny, ki se dolga leta nista videla, spoštujeta materino zadnjo željo in se srečata, da bi poslušala kaseto, na kateri pripoveduje o svojem življenju. Začne jo na nekem karibskem otoku, nadaljuje v Angliji in kasneje v ZDA, skoznjo pa razkriva dolgo in globoko zakopane družinske skrivnosti. Razgiban roman poleg odkrivanja preteklosti ponuja menjavo pripovednih perspektiv in dogajalnih krajev in časov, zato je vznemirljivo branje, v katero boste hoteli zarezati kot v sveže pečeni kolač – pa čeprav črn. > Veronika Šoster

Nathalie Skowronek
ZEMLJEVID OBŽALOVANJ
prevod: Jedrt Maležič
Miš, 2023, t. v., 120 str., 29,95 €

Čeprav je založba Miš postala najbolj znana po knjigah za otroke in mladino, vse bolj redno izdajo tudi kaj izbranega (leposlovnega ali stvarnega) za odrasle bralce. Sem spada roman *Zemljevid obžalovanj* iz leta 2020, ki ga je napisala belgijska pisateljica Natalie Skowronek (1973), zanj pa prejela tudi nagrado Evropske unije za književnost. Glavna junakinja tega tekoče napisanega dela, ki sili k razmišljanju, je pariška založnica Véronique Verbruggen, ki je – v tem je začetni pospešek fragmentarno strukturirane pripovedi – umrla v ne povsem pojasnjenih okoliščinah: lahko bi šlo za nesrečo, pa tudi samomor ali celo umor. Véroniqueino telo brez življenja odkrije priložnostni pohodnik, pred bralcem pa se razgrnejo vsi odtenki njenega preteklega življenja, v katerem je bila razpeta med možem Danielom in ljubimcem ter režiserjem Titusom Ségurio. Roman o večplastnosti ljubezni, ki se ne neha s smrtjo ljubljene osebe. > Samo Rugelj

IRENA SVETEK

Kraljica slovenske kriminalke

www.beletrina.si | (01) 200 37 00

Knjigarna Beletrina, Stari trg 3, 1000 Ljubljana

Beletrina

POGOVARJAL SE JE:
SAMO RUGELJ

buklaplus

Aleš Šteger (1973) je pesnik, esejist in pisatelj, prejemnik številnih nagrad tako doma kot v tujini, urednik zbirke Koda in eden od motorjev založbe Beletrina. Šteger že dolgo aktivno deluje v mednarodnem literarnem prostoru, saj so ga do zdaj objavili v več kot dvesto mednarodnih časopisih in revijah. Leta 2012 se je lotil unikatnega projekta *Na kraju zapisano*, kjer je na določeni lokaciji v dvanajstih urah ustvaril knjižno besedilo, ki je samo dan kasneje že izšlo tudi v tiskani obliki. Letos aprila je projekt sklenil v ameriškem narodnem parku White Sands, dober mesec dni zatem pa je ravno pred njegovim abrahamom izšla tudi integralna verzija teh zapisov, kar je bilo primerno izhodišče za pogovor.

»Gre za tip pisanja, ki gradi na zaupanju v notranji glas.«

ALEŠ ŠTEGER
NA KRAJU ZAPISANO
Beletrina,
2023, t. v., 681 str., 27 €, JAK

Bukla: Iz kakšnega notranjega vzgiba se je začel projekt *Na kraju zapisano*?

Šteger: Iz pisateljske stiske. Leta 2012 sem delal pri EPK Maribor, ritem in stres sta bila nora in imel sem občutek, da bom zbolel, predvsem pa, da ne bom nikoli več pisal. Potem je prišel odrešilni trenutek v Rimu, stal sem pred izložbenim oknom, v njem videl odseve množice, sebe, beračev in se spraševal, kako bi lahko literarni jezik ujel našo realnost s tako neposrednostjo, brutalnostjo. Tam sem dobil idejo za posebno vrsto avtorskega izziva, predrznega in povsem skreganega z mojim dotedanjim načinom pisanja. Sam običajno veliko tehtam in pilim lastna besedila, jih dolgo puščam, da zorijo. Na kraju zapisano pa je živo nasprotje, izhaja iz radikalne ogroženosti z molkom, iz nemoči pisanja, in nanjo reagira s skokom v prepad nepredvidljivega.

Bukla: Vse skupaj se je začelo decembra 2012, ko ste prvi zapis na kraju izpeljali dobesedno v izložbi Maximarketa. Kakšni so bili sprva odzivi nanj?

Šteger: Sprva sem mislil, da bi vse skupaj moral biti tudi neke vrste performans pisanja v živo. Potem pa so bili naknadno, že po tem, ko sem določil datum in kraj pisanja, na Trgu republike sklicani protesti. Znašel sem se v paradoksnem položaju, kjer sem sredi zime pisal na toplem in varnem, za steklom, in mi je bilo jasno, da nisem izpostavljen, ampak v dani situaciji v slonokoščenem stolpu, življenje pa je tam zunaj. Torej sem instinktivno zapustil izložbo in zadnje ure pisal zunaj kot aktivni opazovalec. To je bil ključen korektivni moment tega projekta, na tak način sem našel svoj ustvarjalni ključ, četudi se tega tedaj nisem scela zavedal. Dan zatem je izšla knjižica s tekstom, ki je nastal. Ključni vidik te oblike pisanja je namreč, da nimam nobene možnosti popravkov. A odzivi na moje početje so zakrožili po družbenih omrežjih, kasneje pa v klasičnih medijih, še pred izidom knjižice. Šli so v vse smeri, od dobrodošlega zanimanja do pljuvanja in celo precej nizkotnega zmerjanja po družbenih omrežjih. Slednje je prihajalo od tistih, ki sploh niso razumeli, za kaj je šlo, in teksta seveda niso prebrali, vse skupaj pa so tolmačili kot narcistično digresijo.

Bukla: V naslednjih letih se je pokazalo, da ne gre za muho enodnevnico. Po kakšni notranji logiki ste izbirali naslednje kraje in čas, ko boste izpeljali zapisovanje?

Šteger: Projekt ni novinarski, ne zanima me senzacija, ampak literatura. Nisem iskal žarišč, marveč prostore, ki so me intimno prevzeli s svojimi zgodbami. Včasih je zadoščala kaka bežna omemba. Recimo pri mestu Bautzen na vzhodu Nemčije. Pri vzhodnonemškem pesniku Petru Huchlu najdemo verz »In Bautzen da hatten wir Schmerzen«, »V Bautznu nas je bolelo«. Že kot študent sem veliko bral Huchla, ga tudi prevajal, in ta verz mi dolgo ni dal miru. Bautzen je bil v vzhodni Nemčiji kraj političnega zapora Stasi, sinonim za državni teror. A ni bila ideja ali zgodovinsko dejstvo, marveč verz, ki me je tja priklical. V Fukušimo so me priklicali prizori uničenja in pesem japonskega pesnika Riyoichija Wage, v Mehiko zgodba umorjenih študentov v Ayotzinapi in Octavio Paz, v Somaliland spet izjemni odnos do spomina, ki ga imajo nomadska ljudstva in številne druge zgodbe.

Bukla: Pomemben del projekta so (postajale) tudi fotografije, ki ste jih posneli ob zapisovanju. Občutek imam, da so bile sprva to bolj impresije, ki bi ilustrirale besedilo, potem pa so zaživele bolj samostojno in so začele pripovedovati svojo zgodbo …

Šteger: Fotografija je bila elementarni del projekta od samega začetka. Najbrž ne bi bilo tako, če ne bi poprej objavil knjige *Berlin*, ki prav tako vsebuje fotografije. Tam sem eksperimentiral s fotografijo, ki ne ilustrira, ampak evocira. Ko fotografije tečejo paralelno s tekstom, ne odvzemajo le potrebe po dolgoveznih opisih, ampak predvsem nastaja neki neulovljiv vmesni prostor med tem, kar je ujeto v tekstu, in tem, kar je ujeto na fotografijah.

Bukla: Postavili ste si čvrst okvir: dvanajst ur pisanja in oddaja besedila brez kasnejšega popravljanja (razen lekture, seveda). Kako je to vplivalo na sam proces pisanja in odločanje za teme, ki jih boste načeli? Koliko pisateljskega »tveganja« in ustvarjalnih izletov v neznano ste si lahko privoščili?

Šteger: Gre za tip pisanja, ki gradi na zaupanju v notranji glas. Ta je nepredvidljiv in lahko gre v vse strani in registre. Moja naloga je ponižno slediti. To ni preprosto, predvsem če ste v neznanem okolju, pod pritiskom ure, ki odšteva, obenem pa morate skrbeti za logistiko, premike in podobno.

Aleš Šteger

Foto: osebni arhiv

Cela zadeva gre lahko tudi povsem mimo. Pogosto je prisoten strah in ta je največji sovražnik takega pisanja. V tem smislu je ta oblika pisanja tudi izjemno izčrpavajoča, tvegana, a obenem osvobajajoča, saj se mi je zmeraj po koncu pisanja zdelo, da je vse bilo že tam, vse je bilo že napisano, še preden sem začel, le da sam tega še nisem videl. Po teh dvanajstih letih *Na kraju zapisano* sem ne le drug pisatelj, marveč tudi drug človek.

Bukla: Začeli ste na prelomen dan (21. 12. 2012), končali ste v ameriškem narodnem parku White Sands, nedaleč od kraja Trinity, kjer se je začela atomska doba. Kaj si lahko mislimo o tem simboličnem začetku in koncu?

Šteger: Končnost in neponovljivost vsega, kar počnemo, stoji v samem temelju projekta. Datum, ko sem ga prvič izvedel, to podčrtuje. Ker danes pišemo na računalnike, se nam zdi, da se lahko vrnemo in popravljamo napisano in mišljeno v neskončnost, iz suverenih avtorjev se spreminjamo v omahljive korektorje. Seveda v resnici vrnitve ni, je le sprememba, preoblikovanje, obenem prikritje izvirne razprtosti trenutka. Projekt sem želel končati na nekem kraju, ki po svoji historični in zgodovinski konfiguraciji nosi to nedeljivo razprtost. White Sands je puščava, belina od tal do neba. In obenem kraj, kjer je eksplodirala prva atomska bomba, se pravi živ konec projekta človek kot projekta progresivnega upanja in začetek atomske dobe kot dobe kolektivnega strahu pred možnostjo uničenja Zemlje.

Bukla: Kam vas bo vodila prihodnja knjižna pot?

Šteger: To pa naj ostane zapisano v belini.

Sylvain Tesson

NA ČRNIH POTEH

prevod: Živa Čebulj

UMco, 2023, m. v., 172 str., 19,90 €, JAK

Sylvain Tesson

Sylvain Tesson (1972) je francoski pisatelj in svetovni popotnik. Čeravno glavnina njegovega literarnega ustvarjanja temelji na osebnih doživetjih, avtor presega okvir klasičnega potopisca. Poznan je po vrsti nenavadnih popotniških odprav, ki služijo kot osnova za njegove knjige. Poleg vsesplošne priljubljenosti in prevodov v tuje jezike je za svoje pisanje prejel tudi številna pomembna francoska literarna priznanja, kot je Renaudotova nagrada (2019) za *Snežnega leoparda*, ki bo pri nas izšel jeseni. V slovenščino imamo prevedeni zbirki kratkih zgodb *Pod milim nebom* in *Prepusti se življenju*, *Na črnih poteh* pa se začne s šokom. Po tragičnem padcu s strehe svojega prijatelja, kamor je v vročici prekrokane noči splezal Sylvain Tesson, se znajde v nezavidljivem položaju: večmesečnem zdravljenju v francoski bolnišnici. Ko v osmih metrih padca njegovo telo pridobi težo petdesetih let življenja, je v mesecih, ki sledijo, podvržen fizičnim naporom, ki pritičejo težavnosti poškodbe, operacij in rehabilitaciji. Pa vendar se kljub strašljivi nezgodi, ki ga je skoraj stala življenja, Tesson ne odloči za mirovanje, temveč si obljubi, da bo, če bo okreval, peš prehodil Francijo. Tako se spravi na pot. Knjiga je v prvi vrsti »dnevnik hoje«, v smiselno celoto strukturiran potek misli, občutkov in refleksij, ki se avtorju porajajo med odkrivanjem manj znanih poti in stezic francoske pokrajine. Potovanje, ki svoje začetke beleži poletnega avgusta na jugovzhodu države, se zaključi novembra na francoskem severu, in se odvija (v okviru mogočega) izven urbanih področij, saj preči deželo, naravo in prostost, ob tem pa razmišlja o sodobnem življenju ter o razmerju med urbanostjo in ruralnostjo ter sočnim in birokratskim življenjem, kar popiše z eruditsko zavzetostjo in poetsko virtuoznostjo. Knjiga, ki jo odmerja tako ritem koraka kot tudi vabilo h kontemplaciji in refleksiji. > Samo Rugelj

Boris Pahor

SKARABEJ V SRCU

Ladijski dnevnik

KUD KDO, 2022, m. v., 260 str., 22 €

Slovenski pisatelj Boris Pahor (1913–2022) je s svojimi romani, kot je denimo *Nekropola*, že v času življenja postal klasik in simbol upora proti totalitarizmom vseh vrst. V svojem pisanju je pogosto izhajal iz avtobiografske izkušnje, ta pa je razvidna tudi v njegovem manj znanem, a zato nič manj zanimivem delu *Skarabej v srcu*, ladijskem dnevniku, ki je prvič izšel že leta 1970 in je zdaj ponatisnjen z dodano spremno besedo. Gre za nekakšen popis Pahorjevega ladijskega potovanja, ki pa je veliko več kot popisovanje sredozemskih krajev, do katerih pripotuje avtor: med realne geografske pasaže se namreč naseli Pahorjeva duhovna pokrajina, ki črpa iz avtorju takrat dostopne svetovne literature in se prek misli pomembnih avtorjev posveča tako slovenskemu narodu in njegovi prihodnosti kot lastni (taboriščni) izkušnji, ki je tudi predmet mnogih debat na tem nenavadnem Pahorjevem odkrivanju tujih krajev. Delo, ki se bere aktualno in sveže, saj Pahor obravnava družbene izzive in vprašanja, na katera tudi pol stoletja kasneje nismo našli dokončnih odgovorov. > Samo Rugelj

Nataša Rogelja Caf,
Špela Ledinek Lozej

HODOPISI

fotografije: Špela Ledinek Lozej, Nataša Rogelja Caf, Maja Topole

ZRC SAZU, zbirka Prostor, kraj, čas, 2023, m. v., 215 str., 24 €

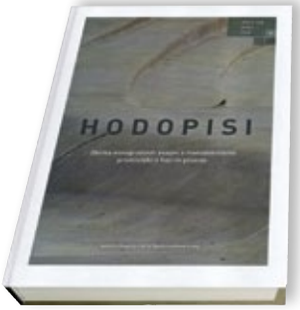

Zbornik *Hodopisi* – posrečena skovanka! – nosi podnaslov *Zbirka etnografskih esejev z metodološkimi premisleki o hoji in pisanju* in je zanimiv ter aktualen prispevek tradiciji, ki sega vse do Aristotela in njegovih učencev. Avtorici v dveh daljših uvodnih spisih – in nazadnje še v epilogu – vzpostavita teoretski in metodološki okvir povezave hoje in pisanja oziroma razmišljanja med gibanjem, kakor so ga v različnih obdobjih obravnavali različni avtorji in avtorice. Sami v hodopisih vidita etnografske dogodke, posebne zaradi svoje meditativne narave, ki hojo in pisanje, obe praksi gibanja, preizkuša kot dve metodi antropološkega raziskovanja. Razmisleke o pisanju in antropologiji osvetljujeta s treh zornih kotov: pisanja kot predmeta raziskovanja, kot metode antropološkega raziskovanja in kot refleksije antropološkega pisanja samega. Niz sedmih esejev v nadaljevanju začenjata s spominjanjem na lastno izkušnjo iz 90. let, ki sta jo opisali v knjigi, sami jo imenujeta fotostrip, z naslovom *Potepanje po poteh Šavrinke Marije*. Ponovitev hoje dobrih 30 let pozneje, po sledi nekdanjih trgovk in lastnih stopinj, iz notranjosti Istre do Trsta, ima seveda več v metodološkem smislu pomembnih časovnih zamikov. Sledi šest hodopisnih esejev, ki se dogajajo ob robu slovenskega sveta: na Goričkem, v Porabju, na Koroškem, v Julijskih Alpah in Novi Gorici, zadnji hodinar s širšo skupino raziskovalk pa se odvije vzdolž reke Rižane. > Iztok Ilich

IZVIRNI SLOVENSKI POHODOPIS!

Samo Rugelj
SONCU NAPROTI
Peš v dvoje po najbolj samotnem delu Krete

IZPOVEDNA POTOPISNA KNJIGA O NAVDIHUJOČI NARAVI, KI LAHKO HITRO POSTANE NEVARNA.

Pohodnik Samo Rugelj se z ženo Renate nameni sproščeno prehoditi najbolj samotni del Krete in izkusiti njeno divjo lepoto. Otok pa prednju kmalu postavi svojevrsten izziv.

krilata želva

Literarna nagrada za najboljši slovenski potopis (knjižno objavljen v letu 2022).

Nagrada se podeljuje v okiru Mednarodnega Lirikonfesta Velenje.

200 str., mehka vezava, fotografije in zemljevid

»Skrivnost Krete je globoka: kdor stopi na ta otok, začuti skrivnostno moč.«
– Nikos Kazantzakis

UMco

Nakup: na spletni strani www.bukla.si • po telefonu 01/520 18 39 • po e-pošti knjigarna@umco.si • Knjige založbe UMco so na voljo tudi v bolje založenih knjigarnah.

POGOVARJAL SE JE:
SAMO RUGELJ

Vladimir Habjan je gorski reševalec, ki se mu ni težko sredi noči podati v gore, da reši ljudi v težavah. Obenem pa je tudi že več kot dvajset let urednik Planinskega vestnika, zadnjih nekaj let tudi urednik knjig Planinske zveze Slovenije ter tudi avtor mnogih knjig o gorah od vodnika *Brezpotja*, ki je dosegel več izdaj in ponatisov, prek *Alp brez meja* do zbirke kratkih zgodb *Čez rob*. Zdaj je skupaj s svojo soprogo Ireno Mušič Habjan napisal obsežen vodnik *Karnijske Alpe*, kar je bilo lepo izhodišče za kratek pogovor.

»Planinski vestnik bo vztrajal tudi v prihodnje!«

Vladimir Habjan

Foto: Borut Krajnc

VLADIMIR HABJAN,
IRENA MUŠIČ HABJAN
KARNIJSKE ALPE
Med Julijci in Dolomiti: izbirni vodnik
Planinska zveza Slovenije, 2023, pt. v., 356 str., 39,90 €

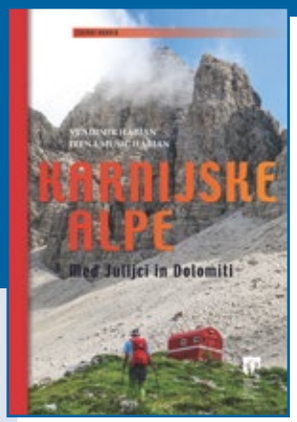

Bukla: Ravno je izšel vodnik *Karnijske Alpe*, ki sta ga napisala skupaj s soprogo Ireno Mušič Habjan. Katere razloge bi nanizali ljubitelju slovenskih gora, da bi ga zvabili v Karnijce?

Habjan: Največji razlog je, da se odpravimo kdaj tudi kam za mejo, da nismo vedno na enih in istih koncih. Tudi sam sem bil dolga leta zasvojen z našimi gorami in sem le redkokdaj pokukal čez mejo, čeprav so me bolj izkušeni kolegi neprestano spodbujali k temu. Ko sem se enkrat le odpravil, sem bil res presenečen. Tako me je nekoč zaneslo tudi v Karnijce. Sprva sem jih le malce tipal, ko pa sem se prepričal o razsežnosti in lepoti tega gorstva, sem jih začel načrtno raziskovati, tako kot sem pred tem naše gore. Karnijci imajo vse, kar si planinec zaželi, od lahkih poti po dolinah in soteskah, prek lahko dostopnih hribov in razglednikov, do zavarovanih in plezalnih poti, pa do najbolj odročnih krajev, kjer brez plezanja ne gre in kjer je gorski svet še popolnoma prvinski.

Bukla: Kaj vajin vodnik *Karnijske Alpe* prinaša novega v primerjavi s tistimi, ki jih že imamo v slovenščini?

Habjan: Večina obstoječih je starejših datumov, nekaj je razprodanih, noben pa ni celosten. Urednik vodnika Andrej Stritar je o vodniku zapisal: »Čeprav je to izbirni vodnik, Slovenci s to knjigo dobivamo tako rekoč enciklopedijo Karnijskih Alp. Težko si predstavljam, da bi lahko to gorstvo našim pohodnikom predstavili še bolje. Prepričan sem, da bo dolga leta in desetletja v veselje in pomoč generacijam ljubiteljev nekoristnega, a tako lepega sveta!« Naj povzamem samo statistiko: v najinem vodniku je 110 vrhov, dve soteski, 55 markiranih poti, 8 plezalnih poti, 51 brezpotij in 4 alpinistični vzponi. Priznajte, da je res obsežno.

Bukla: Priznam. Kam bi torej veščega planinca najprej napotili, da bi Karnijce spoznal na avtentičen, a še vedno prijeten način?

Habjan: Takšnih območij in ciljev je v tem gorstvu res dovolj. Najbolj je obiskana Karnijska vezna pot, ki poteka med Sillianom in Podkloštrom po osrednjem severnem grebenu, pri čemer se lahko na posamezne vrhove vzpnemo ali jih le obhodimo, odvisno pač, kaj nam ustreza. Višina teh gora je zavidljiva in se približa celo višini Triglava. Slovencem so priročne gorske skupine v naši bližini: Zuc dal Bor, Sernio in Grauzaria, gore nad Mokrinami in prelazom Plöcken, kjer imamo sprehajalne in celo muzejske poti, pa tudi napete ferate, ki navdušujejo, vse pa v pristno ohranjenem gorskem okolju. Meni osebno so najljubši Furlanski Dolomiti, ki mejijo na Dolomite. Tam so pravi odročni hribi, kjer je nešteto možnosti za nova raziskovanja, pa še ljudje so prijazni.

Bukla: *Karnijske Alpe* so izšle v okviru založbe Planinske zveze Slovenije, kjer ste urednik že kar nekaj časa. Kaj so vsebinske smernice, ki jih zasledujete pri založbi in kaj načrtujete v prihodnosti?

Habjan: S knjigami želimo ljudem približati gore, zato v prvi vrsti izdajamo vodnike po gorah, potem priročnike o varni hoji za širšo javnost, od osnov planinstva, športnega plezanja za začetnike pa do turnega smučanja in turnega kolesarstva ter planinsko branje, mi ga imenujemo leposlovje, čeprav ne gre za fikcijo, pač pa za spomine, zbrana in izbrana dela domačih priznanih publicistov, pa do raznih izvirnih refleksij in razmišljajočih vsebin o gorah, vse z namenom povabiti k varnemu obiskovanju gora ali pa posredovati vtise tistih, ki vse to znajo zapisati.

Bukla: Kakšen je na interes bralcev za planinsko literaturo? Imate tudi kaj mladih bralcev? Bodo planinski vodniki v tiskani obliki obstajali tudi v prihodnje?

Habjan: Za bralni interes tovrstne literature žal nimamo nikakršnih analiz, le tisto, kar nam kažejo podatki o prodaji in občasne ankete Planinskega vestnika. Vse kaže, da med mladimi prav veliko interesa za branje ni, tudi bralci in naročniki revije so večinoma srednja in starejša generacija. Vse to nas ne ovira, da ne bi izdajali publikacij še naprej, saj sledimo več tujim založbam, ki še vedno izdajajo planinske knjige in tiskane vodnike. Tako kot oni se tudi mi vse bolj približujemo digitalnemu svetu, kjer so vse bolj prisotne QR kode. V zadnjem času negujemo povezavo z aplikacijo maPZS, ki združuje veliko napotkov za varno obiskovanje gora, nekaj je tudi konkretnih vsebin iz tiskanih vodnikov. S tem konceptom mislimo nadaljevati in ga še izpopolniti.

Bukla: Za vami je tudi več kot dve desetletji urejanja Planinskega vestnika. Kaj se je v tem času zgodilo z najstarejšo slovensko revijo in kakšni so obeti za prihodnost?

Habjan: Planinski vestnik izhaja od leta 1895 in vse kaže, da bo tudi še v prihodnje. Upad naročnikov je bistveno manjši kot pri osrednjih časnikih in revijah, kjer so podatki javno dostopni. V preteklosti smo že poskušali z elektronsko izdajo, a se ni izšlo, kot kaže, bomo tak način prodaje kmalu ponovili, saj je vse več pobud bralcev in bralk. V času mojega 22-letnega urednikovanja poskušamo bralcem ponuditi čim več raznovrstnih vsebin, od mnogih informacij o gorah do zanimivih intervjujev, veliko je vzgojnih vsebin, pa tudi za mlade se kaj najde. Večjo vlogo kot v preteklosti smo dali tudi fotografiji, ki z večjim formatom revije od leta 2010 pride bolj do izraza, več je tudi risb in karikatur. Za zdaj se je ta recept obnesel.

Bukla: Kam vas bo vodila prihodnja knjižna pot?

Habjan: Projektov imam toliko, da jim komaj sledim. V delu imam svoj deseti (zadnji) vodnik, tokrat izbirni po Kamniško-Savinjskih Alpah in Karavankah s kolegom Aljažem Poljancem, saj Planinska zveza s tega območja nima več primernih vodnikov. Dogovorjen sem za knjigo o Mojstranških vevericah, to je šest alpinistov, ki so bili v preteklosti vrhunski in so letos prejeli priznanje za življenjsko delo na področju alpinizma. Imam tudi zasnovo in že nekaj napisanih zgodb za novo delo v stilu *Čez rob*, torej resnične reševalske zgodbe z nekaj fikcije. Imam pa tudi vabilo založbe UMco za potopis. Tudi ta me zelo zanima.

Nejc Zaplotnik

POT

Mladinska knjiga, 2023, t. v., 271 str., 32,99 €

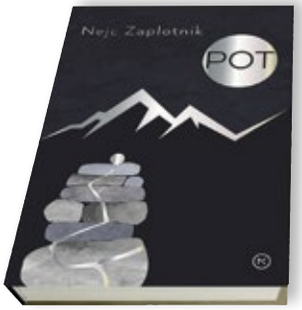

Nedavno je minilo natanko štirideset let od smrti slovenskega alpinista Nejca Zaplotnika (1952–1983) in ob tej priložnosti je izšla jubilejna izdaja njegove knjige *Pot*, tokrat s predgovorom Vikija Grošlja. *Pot* je knjižni hit in mit, prvič je izšla leta 1981 in bila pomembna generacijska knjiga tedanje odraščajoče mladine, nekakšen slovenski ekvivalent *Siddharte* Hermana Hesseja, ter knjižna ljubezen, ki (tudi pri piscu teh vrstic) ni zarjavela vse do današnjih dni. Gre za ultimativno knjigo o naravi in njenem doživljanju, vanjo je vpisan koncentrat želje po svobodi in uresničevanju lastnega bistva ter poslanstva, kar je temelj vsakega človeka. Zaplotnik je to našel in iskal v alpinizmu, kar s svojim pisanjem oznanja poetično, strastno, optimistično in idealistično, s tem pa je izpisal klasično delo o alpinizmu, ki ga je kot nekakšno biblijo posvojila večina alpinistov njegove generacije, pa tudi kasneje. Po štirih desetletjih od Zaplotnikove smrti *Pot* ostaja hvalnica prvinskemu užitju polnega življenja, s tem pa tudi knjiga, ki nas bo gotovo preživela. > Samo Rugelj

Peter Muck

SPOMINI STAREGA ALPINISTA

Planinska zveza Slovenije, 2023, m. v., 142 str., 22,90 €

Peter Muck (1930), sicer gradbeni inženir, ki je delal kot strokovnjak za vodarstvo (drugače pa izvira iz umetniške družine, saj je oče Dese Muck ter brat igralca Kristijana Mucka in ilustratorke Marlenke Stupica), svoje prve alpinistične izkušnje – v hribe je začel zahajati že kot otrok – beleži že kmalu v povojnem času, ko so bili oprema in pogoji za obiskovanje gora popolnoma drugačni kot danes. V svojih šaljivih pripovedih, mešanici prigod in anekdot, zapisanih z bistroumnim jezikom in obogatenih s črno-belimi in barvnimi fotografijami, nam Muck razkriva tedanje življenje alpinistov in se spominja svojih pustolovščin v hribih. Zgodbe o planinskih časih, za katere se zdi, da so bili ljudje veliko bolj čvrsti in navihani, kot so danes. > Samo Rugelj

Jana Remic

ŠEPET SAMOTNIH STEZIC

Planinska zveza Slovenije, 2023, m. v., 163 str., 22,90 €

Pohodnica in hribolazka Jana Remic (1965) v svetu planinske literature ni novinka, saj je v samozaložbi že objavila dve planinski knjigi za otroke, zdaj pa se odraslemu bralstvu predstavlja z zbirko svojih besedil, združenih v knjigo *Šepet samotnih stezic*. Gre za nežno, lirično pisanje, obogateno z avtoričinimi fotografijami, kjer pred nami vstajajo tako stari časi, ko je Jana Remic s svojimi sorodniki delala na polju ter vpijala prvinske občutke narave, ki so jo zaznamovali za zmeraj, saj se je kasneje tudi s svojima hčerkama ali pa sama vedno znova vračala vanjo. A ne samo v naravo kot tako: tudi na strme vrhove jo vodijo njena potepanja, k nevihtam in kozorogom, ki ji prečkajo pot, kar avtorica popisuje z občutljivostjo, pri kateri so odprti vsi njeni čuti: noben zvok, ki pride do nje, ne ostane preslišan, nobena cvetlica, mimo katere stopi, ne ostane neopažena, noben sončni vzhod in zahod se ne izgubita v njenem spominu. Nekaj pa je skupno vsem besedilom: tista zavezanost naravi, trajna ljubezen do nje, želja, da v njej preživi vsak prosti trenutek in se z njo zlije v eno, vsakič znova in za zmeraj. > Samo Rugelj

Marija Mojca Peternel

»LJUBITELJEM KRANJSKIH ALP!«

Univerza v Ljubljani, 2023, m. v., 274 str., 26,90 €

Marija Mojca Peternel, docentka za področje slovenske in obče zgodovine 19. stoletja na Filozofski fakulteti v Ljubljani, je leta 2020 že objavila monografijo *Knjige za gorohodce*, v kateri je vzela pod drobnogled hribolazenje v zaključnem delu 19. stoletja. Tokrat pa je odstrla še eno manj znano poglavje iz zgodovine planinstva in se posvetila kranjski podružnici Nemškega in avstrijskega planinskega društva, ki je do sedaj veljalo izključno za enega od stebrov nemštva pri nas. Kljub nesporno nemškemu karakterju društva pa Peternel v zgodovinski monografiji, obogateni z mnogimi dokumenti, pokaže tudi na pomembno izobraževalno, vzgojno in tudi gospodarsko vlogo sekcije, ki je sledila splošnemu razvoju planinstva v Evropi, s čimer je pomembno vplivala tudi na nadaljnji razmah slovenskega planinstva, ki je bilo še ob koncu 19. stoletja deležno precejšnjega zasmehovanja, saj so se takrat bolj ali manj smejali vsakemu, ki se je na mestni ulici prikazal v planinski opremi. > Samo Rugelj

Vili Guček

PRVI KORAKI V SVET VERTIKALE

Sidarta, 2023, m. v., 92 str., 24,90 €

SLOVENIJA;

Športnoplezalni vodnik

urejanje: Janez Skok et al.

Sidarta, 2023, m. v., 206 str., 34,90 €

Izšla je nova in dopolnjena izdaja legendarnega plezalnega priročnika *Prvi koraki v svet vertikale*, v katerem se Vili Guček posveča tistim, ki prvič pokukajo med plezalne stene. V priročniku so tako predstavljene osnovne plezalne prvine, tehnike in nasveti za odpravljanje napak, ki se pogosto lahko pripetijo začetnikom in vplivajo na njihovo plezalno tehniko pri kasnejšem obiskovanju plezalnih sten. Ko osvojite vse plezalne tehnike in začnete iskati nove ideje in destinacije za plezanje v Sloveniji, pa vam bo prav gotovo koristila nova izdaja vodnika po slovenskih plezalnih poteh *Slovenija; športnoplezalni vodnik*. Leta 1994 je izšel prvi vodnik po domačih plezališčih, takrat jih je bilo zgolj 38, sedaj pa se je številka povzpela na 107. V pričujoči izdaji je tako podanih vsega skupaj več kot 5000 smeri plezanja po naših plezališčih, vse pa so tudi dobro varovane in ustrezno opremljene. Vsa plezališča so poleg slovenščine predstavljena tudi za tuje plezalce v angleškem, nemškem in italijanskem jeziku. Navdušencem zato ne bo zmanjkalo idej za nove plezalne dogodivščine, vendar – ne pozabite na varnost! > Nika Hranjec

POGOVARJAL SE JE:
SAMO RUGELJ

buklaplus

Seta Knop (1960) je diplomantka primerjalne književnosti in sociologije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, ki je nekaj časa delala kot urednica za leksikografijo in prevodno humanistiko pri Cankarjevi založbi, od leta 2001 pa vodi knjižnico Oddelka za primerjalno književnost in literarno teorijo na Filozofski fakulteti in je aktivna članica Društva slovenskih književnih prevajalcev. Prevaja predvsem sociološka, zgodovinska, filozofska in kulturološka dela, kot je denimo *Utopija pravil* Davida Graeberja, *Pogled na bolečino drugega* Susan Sontag, *Kratko zgodovino nemške književnosti* Heinza Schlafferja, zdaj pa ji je izšel prevod odmevne Andrićeve literarnozgodovinske biografije *V požaru svetov*, ki jo je napisal nemški novinar Michael Martens.

»Andrić je bil izjemen stilist, in kdor se zaprede v gosto tkivo njegovega pripovedništva, se iz njega preprosto ne izmota več.«

MICHAEL MARTENS
V POŽARU SVETOV
Ivo Andrić;
zgodba evropskega življenja
prevod: Seta Knop
LUD Literatura, zbirka Labirinti,
2023, t. v., 413 str., 35 €, JAK

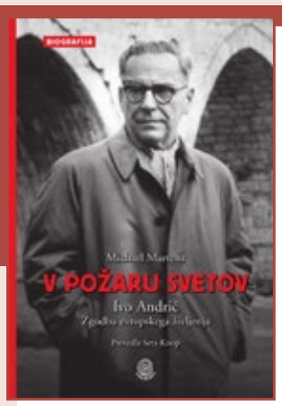

Bukla: Pravkar je izšel slovenski prevod Andrićeve biografije *V požaru svetov*, ki po drugih državah nekdanje Jugoslavije že odmeva. Čemu bi pripisali, da je sodobno biografijo o edinem nobelovcu s tega območja napisal nemški novinar Michael Martens, ne pa kdo, ki neposredno izhaja iz Andrićevega kulturnega okolja?

Knop: Avtorjeva prednost je gotovo ta, da ni obremenjen z nacional(istič)nimi ideologijami, ki vpenjajo Andrićevo literarno delo v povsem neliteraren kontekst, v katerem je nikoli ne odnese nepoškodovan. Za Hrvate je kot človek, ki se je rodil v Bosni hrvaškim staršem, pozneje pa živel v Beogradu, pisal v ekavščini in se izrekel za srbskega – natančneje rečeno: jugoslovanskega – pisatelja, tako rekoč narodni izdajalec. Bosanci mu zamerijo, ker je po njihovem mnenju prikazoval muslimane kot zaostale mračnjake in okrutneže, če sploh ne omenjamo, da je srbski vodja Radovan Karadžić prav sklicujoč se na njegove zgodbe upravičeval neizogibnost vojne v Bosni. In nazadnje so tu Srbi, ki v poveličevanju »svojega« nobelovca radi spregledajo kakšna bolj kočljiva obdobja v njegovem življenju, denimo leta pred 2. svetovno vojno, ko je bil kot veleposlanik v Berlinu navzoč tudi pri pristopu Jugoslavije k trojnemu paktu. Prav vsem pa gre seveda v nos njegovo že omenjeno jugoslovanstvo, kajti Andrićevo glavno življenjsko vodilo je bilo, kot se glasi tudi naslov enega od poglavij v knjigi: »Glavno, da je Jugoslavija.«

Bukla: V čem je po vašem mnenju temeljna odlika te monografije? Je zanimiva tudi za sodobnega slovenskega bralca, ki ni toliko seznanjen z Andrićevim opusom?

Knop: Ta knjiga prinaša svež pogled na Andrića prav zato, ker ga umešča v evropski kontekst, kamor po avtorjevem mnenju Andrić kot izvrsten pisatelj in svetovljan tudi sodi. Zasnovana je kot kulturnozgodovinska študija, ki bralcu najprej razloži, v kakšnem času in prostoru se je Andrić sploh rodil, potem pa izrisuje njegovo življenje na ozadju razburkanega 20. stoletja, v katerem je živel in ustvarjal. In to ne kot vase umaknjen pisatelj, ki škreblja v osami svoje sobe, ampak kot vidna javna osebnost, saj se je kot poklicni diplomat povzpel na sam vrh jugoslovanske državne politike. Le malo je recimo ljudi, ki bi se lahko »pohvalili« s tem, da so osebno poznali tako Gavrila Principa kot Hermanna Göringa in Adolfa Hitlerja, zgodba o tem, kako se je Andrić iz predvojnega gospoda ministra prelevil v tovariša Iva, pa je zanimiva že sama po sebi. Ker je imel avtor dostop do doslej zaprtih arhivov, nam razkriva marsikaj novega, od poročil ovaduhov z zunanjih ministrstev do vznemirljivega ozadja podelitve Nobelove nagrade, za katero je bil Andrić najprej nominiran skupaj s Krležo. In ne nazadnje: Andrića ne umešča le v evropski, ampak tudi v človeški kontekst. Ve, da je bil čas, v katerem je živel, marsikdaj grd, in da je bil Andrić kot otrok tega časa prisiljen sprejeti marsikatero pragmatično odločitev.

Bukla: Kako pa je z aktualnostjo Andrićevega opusa danes? Zdi se, da ima Andrić precejšen pomen tudi pri nas: pred dvema letoma smo denimo dobili nov prevod njegove *Travniške kronike*, nekaj let prej je izšel prevod njegovega romana *Na sončni strani*.

Knop: Čeprav se vsi Andrićevi romani dogajajo v Bosni ob izteku osmanske vladavine, nikakor ne gre za gole zgodovinske romane, ampak se z orisom brezčasnih človeških značajev na ozadju preteklosti vselej izpisuje tudi sedanjost. Andrić sam je bil precej občutljiv glede tega, da bi v njegovih romanih kdo videl samo privlačno eksotično okolje, in je ob podelitvi Nobelove nagrade izrecno poudaril, da pisati o preteklosti nikakor ne pomeni »obračati hrbet« življenju tukaj in zdaj, saj ljudje že stoletja pripovedujejo eno in isto zgodbo, s katero poskušajo osmišljati človekovo usodo. Omenimo samo en primer »aktualizacije« zgodovine, ki ga pronicljivo navaja avtor: odlomek iz *Mostu na Drini*, v katerem stari musliman svari someščane, navdušene nad prihodom železnice v Višegrad, češ da bodo imeli nekega dne te vožnje čez glavo in jih bo »Švaba« peljal tudi tja, kamor še v sanjah niso mislili iti, dobi gotovo zlovešč

Seta Knop

Foto: osebni arhiv

pomen, če upoštevamo trenutek, v katerem ga je Andrić pisal – leta 1943 v Beogradu, s pogledom na železniško postajo, kjer so mesece potekale množične deportacije solunskih Judov.

Bukla: V čem je bilo prevajanje te biografije največji izziv? Knjiga je prepredena z Andrićevimi citati, tako iz njegovih že prevedenih del kot iz še neprevedenih dnevniških zapiskov …

Knop: K sreči sem imela pri roki srbski prevod, ki je vse te citate navedel v izvirniku – glede na to, da avtor v opombah ne navaja njihovega izvora, bi se namreč kot »prva« prevajalka precej namučila z njihovim detektiranjem, prevajati Andrića prek nemškega ovinka pa pač ne gre. Precej zamudno je bilo že iskanje teh citatov v Andrićevih *Zbranih delih*, ki so izšla v 70. letih v 16 zvezkih; ker jih je prevajala kopica prevajalcev, sem jih morala seveda usklajevati in jih zaradi delnega jezikovnega posodabljanja rahlo spreminjati, obenem pa ohraniti odmev njihove patine. Tako da sem bila kar srečna, kadar sem lahko kaj prevedla sama. Potem pa je tu še avtorjev »žmohtni« publicistični slog, saj je knjiga – ob vsem stvarnem zgodovinskem izrazju, ki prav tako zahteva pozornost – pisana v živahnem pripovednem sedanjiku in uporablja sočen ter duhovit jezik.

Bukla: Kaj imate zdaj v prevajalski delavnici?

Knop: Dolgoročno dva zahtevna projekta v zvezi s Thomasom Mannom – izbor iz njegovih esejev in pripovedk. To bo res preizkušnja zame. Kratkoročno pa: mislim, da sem si zaslužila poletje branja.

Herta Müller

KRALJ SE PRIKLONI IN UBIJA

prevod: Slavo Šerc

LUD Literatura, 2023, t. v., 153 str., 22 €, JAK

Nemško-romunsko nobelovko Herto Müller (1953), ki se je rodila v romunski vasi Nitzkydorf, kjer že več kot tristo let živijo banatski Švabi, v slovenščini že dobro poznamo po seriji prevedenih romanov, od najbolj znanega in dolgo načrtovanega *Živalskega srca* do prvenca *Nižine*. Tematiziranje svojega izvora, vpliva kulture, kjer je bivala, in jezika, ki ga je govorila, na njeno kasnejše ustvarjanje in pisanje, pa je pomembna tema tudi njenega esejističnega dela, denimo že prevedene knjižice *Vrag tiči v zrcalu* iz leta 1991, v kateri so zbrane njene misli o pisanju, zdaj pa smo dobili še prevod njene knjige iz leta 2003. V devetih esejih te knjige se avtorica posveča svojim formativnim letom, analizira specifiko pri konkretni uporabi jezika v svojem rojstnem kraju, tematizira izdelovanje (knjižnih) kolažev, kamor spada tudi njena najnovejša knjiga iz leta 2021, ter pred bralca razprostre vse zagate odraščanja v nekdanji romunski državi, kjer je imela ključno zatiralsko in nadzorovalno vlogo tamkajšnja služba državne varnosti, kar je bil eden od razlogov, da je Herta Müller konec osemdesetih emigrirala v Nemčijo, kjer se je nastanila za stalno in tam ustvarila svoja največja literarna dela. > Samo Rugelj

Marguerite Duras

PISATI

prevod: Diana Koloini

LUD Literatura, 2023, t. v., 105 str., 19 €, JAK

Zbirka Labirinti v zadnjih letih prinaša knjižne naslove znanih literatov (ali pa biografije o njih kot recimo o Dostojevskem, Kafki in zdaj še Andriću), ki nagovarjajo širši krog bralcev, ne samo tiste, ki jim je literatura poklic ali pa raziskovalno področje. Med te gotovo sodi tudi knjižica *Pisati* Marguerite Duras (1914–1996), ene najbolj znanih francoskih pisateljic, scenaristk in režiserk dvajsetega stoletja, ki je mednarodno zaslovela z goncourtom nagrajenim in ekraniziranim *Ljubimcem* ter bila med drugim tudi scenaristka izjemnega filma Alaina Resnaisa *Hirošima, ljubezen moja*. *Pisati* je uradno zadnja knjiga avtorice, izšla je tri leta pred njeno smrtjo in jo lahko imamo za nekakšen njen testament, v njej pa v šestih besedilih fragmentarno, z mnogimi impresijami, ki se nanašajo na (njeno) pisanje in ustvarjanje nasploh, zapisuje misli, ki so spremljale njeno pisanje, išče trenutke, ko napisano preprosto mora zleteti iz njene globine na prosto, na konkretnih primerih kaže bralcu, kako je potekala geneza katerega od njenih besedil, z vsem tem pa izpiše svojevrstno verzijo *Lastne sobe*. Citat knjige: »Pisati pomeni poskusiti izvedeti, kaj bi napisali, če bi pisali.« > Samo Rugelj

Renata Salecl

ČAS GROBOSTI

Mladinska knjiga, 2023, m. v., 176 str., 17,99 €

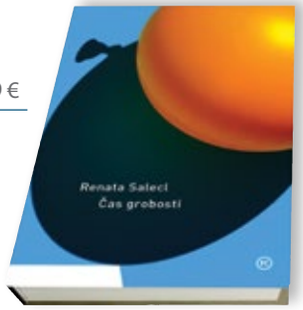

Filozofinja in sociologinja Renata Salecl (1961) je s svojimi besedili in intervjuji redno prisotna v slovenskem javnem prostoru, s svojim inteligentnim in razumljivim pisanjem pa ves čas odstira zaveso pred neprijetnostmi našega časa, od katerih si večinoma prizadevamo odvrniti pogled. Ob tem poskrbi, da njena besedila najdejo pot tudi v lepo urejene knjižne izdaje, kot denimo njena prejšnja knjiga *Človek človeku virus* iz leta 2020; tej se zdaj pridružuje še *Čas grobosti*, ki izhaja v isti zbirki Ergo. V njej nas avtorica tudi s pomočjo aktualnih tujih knjig s področja sociologije in psihologije popelje v srce sedanjosti, ki jo ima za čas grobosti, čas, ko so padle maske civiliziranosti, ki so s seboj sicer prinašale klišeje prijaznega nasmeška, za katerim se je potem skrivalo opravljanje, a so vseeno ohranjale družbeno kohezijo. Po mnenju Salecl jo je zamenjalo vse bolj surovo (vidno in nevidno) komuniciranje na vseh ravneh javnega življenja od politike do družbenih omrežij, kar brutalizira današnji čas in ga preobraža v divjo pokrajino nečlovečnosti, iz katere je izginila vljudnost kot temelj človeške družbe. > Samo Rugelj

Gananath Obeyesekere

MEDUZINI LASJE

prevod: Bogdan Lešnik

Založba /*cf., 2023, m. v., 315 str., 27 €, JAK

Profesor antropologije na Princetonu Gananath Obeyesekere (1930) je večino svojega dela opravil na rodni Šrilanki, kjer je nastalo tudi njegovo najbolj znano delo *Meduzini lasje* iz leta 1981, ki je v tem času že postalo tudi nekakšna moderna klasika na svojem področju. V tej natančni etnografski študiji, napisani med njegovim »sobotnim letom«, ki ga je preživel na Šrilanki nekaj let prej, avtor z vso znanstveno resnostjo obravnava ekstatike pri njihovih ritualih čaščenja velikega boga, pri čemer zato, da si obnovijo moči, izvajajo tudi take obrede, kot je hoja po razbeljeni žerjavici ali skozi ogenj itn., ob tem pa opravijo še kak obred (pudžo) za boga. Ti virtuozi, ki izvirajo iz velikega romarskega središča Kataragama na jugu Šrilanke, imajo pogosto, a ne nujno, tudi obvezno znamenje v obliki simbolnih vozlastih las, enim od predmetov avtorjevega zanimanja. V svoji monografiji skuša Obeyesekere namreč spojiti pojmovanje kulture s strani Maxa Webra in psihoanalitično teorijo Sigmunda Freuda ter pokazati, da kultura ni zgolj niz skupinskih procesov, temveč se nekateri kulturni simboli močno izoblikujejo tudi v individualnem procesu. Knjiga, po kateri bodo posegli predvsem ljubitelji etnografije in antropologije. > Samo Rugelj

Martin Mosebach

21; Popotovanje v deželo koptskih mučencev

prevod: Tadeja Petrovčič Jerina

Družina, 2022, m. v., 222 str., 24,90 €, JAK

Leta 2015 je zahodni svet pretresel srhljiv, propaganden, premišljeno ciničen posnetek obglavljenja enaindvajsetih egipčanskih Koptov. Vsi razen enega Ganca so bili delavci iz egipčanske vasice Ur, ki jih je ISIS ugrabil, ko so prišli v Libijo služit trd migrantski kruh. Zavržno dejanje je sprožilo val ogorčenja. Nekaj dni za tem je koptski pravoslavni papež Tavadros II. umorjene razglasil za mučence in svetnike, papež Frančišek pa je kasneje oznanil, da bo vseh 21 mučencev dodal tudi na rimski martirologij, kot znamenje duhovnega občestva, ki združuje obe Cerkvi. O življenju mučencev je priznani, večkrat nagrajeni nemški pisatelj Martin Mosebach (pri nas ga poznamo predvsem po romanu *Mesec in dekle*) napisal pretresljivo knjigo, ki pripoveduje o življenju in veri mučencev, kot ju je spoznal na srečanju z družinami umorjenih. Njegove prodorne analize politične situacije, pronicljive upodobitve okolja, iz katerega so izhajali mučenci, in refleksije o sodobnem sobivanju religij bralca povabijo v razmislek o bistvu vere in skrivnostni moči mučeništva, ki se zavržnemu dejanju ISIS-a postavlja po robu na nepremagljiv način. > Maja Črepinšek

JACK FAIRWEATHER

PROSTOVOLJEC

Resnična zgodba o heroju odpora, ki se je infiltriral v Auschwitz

prevod: Maja Novak
Cankarjeva založba,
2023, t. v., 384 str., 39,99 €, JAK

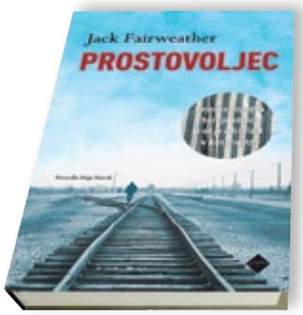

Koncentracijsko taborišče Auschwitz že skoraj osemdeset let od konca druge svetovne vojne velja za enega najhujših primerov zla, ki ga je spočel človeški um. Kdaj pa se je izvedelo in razvedelo, kaj se dogaja v tem uničevalnem taborišču? Eden od protagonistov, ki so to informacijo med prvimi ponesli v svet, je bil Poljak Vitold Pilecki (1901–1948), sicer konjeniški častnik, ki se je septembra 1940, potem ko je bilo vse več informacij, da se v Auschwitzu dogaja nekaj čudnega, naredil nekaj, kar se zdi s današnjega vidika nepredstavljivo: prostovoljno se je pustil ujeti Nemcem in odpeljati v taborišče, da bi se na lastne oči prepričal, kaj se tam dogaja, in o tem potem obvestil zunanji svet. To mu je tudi uspelo, kakor tudi kasnejši pobeg iz Auschwitza, a njegova življenjska zgodba je pozneje dobila tragičen zasuk, saj je bil nekaj let po vojni proglašen za državnega sovražnika, obsojen in ustreljen, tako da je njegova herojska zgodba začela pronicati v javnost šele v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Leta 2011 je nanjo naletel tudi angleški novinar Jack Fairweather (1978), o njej pa v naslednjih letih spisal izjemno dokumentirano ter z mnogimi zemljevidi, fotografijami ter drugimi grafičnimi materiali obogateno biografijo, ki je leta 2019 dobila tudi nagrado costa. > SAMO RUGELJ

... nagrada costa za najboljšo knjigo leta ...

IVAN VOGRIČ

VALENTIN MATIJA ŽIVIC

Kraški inženir in izumitelj

Buča, 2023, t. v., 94 str., 15 €

Avtor več del predvsem s področja kulturne in krajevne zgodovine, sicer pa magister zgodovinskih znanosti, nas tokrat razveseljuje s knjigo o pomembnem možu, Valentinu Matiji Živicu, ki je živel med letoma 1828 in 1917 v Trstu. Študiral je na Dunaju in pridobil politehnično znanje ter kot inženir močno vplival na naše okolje: med drugim je prav on trasiral železniško progo na relaciji Trst–Ajdovščina, sicer pa ima v lasti enajst patentov – vse od stroja za drobljenje koksa, pluga s prednjo vleko, pa tudi do hidravličnega motorja – komercialne turbine. Aktiven je bil tudi v tujini in njegov največji projekt je bil vodovod v črnogorskem Cetinju. Velja za enega izmed pionirjev letalske tehnike na Slovenskem. Natančen opis njegovega življenja in dela, z uvodnim zapisom zgodovinarja dr. Sandija Sitarja (»narodnjak in politehnik«), pojasni tudi njegovo politično pripadnost (bil je član političnega društva Edinost, močno je vplival na uveljavitev Slovencev v Trstu in pospeševal je razvoj slovenskega šolstva ter tiska), v zaključku pa so skice omenjenih enajstih patentov, in kot v sklepu zapiše avtor, da »njegovi dosežki še niso prišli v zavest strokovne javnosti niti v domačem okolju – na Krasu. Mogoče pa bo 200-letnica rojstva čez nekaj let priložnost, da ga na novo odkrijemo in ustrezno ovrednotimo.« > AJDA VODLAN

OSEBNOSTI DRUGE SVETOVNE VOJNE

urejanje: Mateja Ratej
ZRC SAZU, zbirka Življenja in dela,
2023, t. v., 343 str., 24 €

Naslov 22. zbornika biografskih študij v zbirki *Življenja in dela*, *Osebnosti druge svetovne vojne*, nakazuje rdečo nit, ki povezuje predstavitve osemnajstih mož in žena – izpod peres prav tolikih raziskovalk in raziskovalcev –, ki so imeli v tem prelomnem obdobju bolj ali manj vidne vloge, in pri tem videzu tudi ostaja. Nekaj študij je sicer posvečenih že dodobra preučenim osebnostim, kot je pisatelj Boris Pahor, večina pa se jih ukvarja z ljudmi, pri katerih je starejše biografije mogoče še v marsičem dopolniti. To velja tako za slikarja in pisatelja, povojnega begunca Teda Kramolca, kot za gledališčnika Filipa Kalana, za vidni komunistični voditeljici Vido Tomšič in Lidijo Šentjurc ter kontroverznega poveljnika Staneta Semiča Dakija. Več doslej malo ali sploh neznanih dejstev prinašajo portreti žrtve montiranega procesa, geologa Črtomirja Nagodeta, zdravnice Klare Kukovec, radiotehnice Vide Lasič, sindikalistke Angele Ocepek, članov mariborske družine Novak z Leonom v ospredju, nad Hitlerjem navdušene umetnice Else Oeltjen Kasimir, partizanske vdove in matere Frančiške Senica, protifašista Antona Ukmarja, diplomata Vladimirja Rybaža, učitelja Andreja Visočnika in pravnice Katje Vodopivec. Po vrsti prvi portret nemškega politika, kanclerja Willija Brandta, sicer ne sodi v ta krog, a tudi ponuja zanimivo branje. > IZTOK ILICH

TEŽKO PRIČAKOVANI PREVOD ODMEVNE ANDRIĆEVE BIOGRAFIJE

Biografijo nobelovca Iva Andrića **V POŽARU SVETOV** podpisuje nemški esejist in zgodovinar Michael Martens. Razburljiva, romaneskno napisana biografija o edinem jugoslovanskem pisateljskem nobelovcu razkriva kulturnozgodovinsko ozadje dramatične zgodbe evropskega 20. stoletja in v njej boste brez dvoma izvedeli marsikaj presenetljivega.

Prevod in spremna beseda: Seta Knop
Strani: 418
Cena: 35 €

www.ludliteratura.si
Naročila na **ludliteratura@yahoo.com**
ali na **www.primus.si**
LUD LITERATURA

www.bukla.si

Ksenija Benedetti

HIŠA SOZVOČJA

Avtobiografski intervju s 75 sopotnicami in sopotniki

Beletrina, 2023, t. v., 404 str., 32 €

Dolgoletna vodja slovenskega protokola Ksenija Benedetti (1965), ki ima za seboj tudi izvedbo tako zahtevnih dogodkov, kot je bil denimo obisk kraljice Elizabete II. v Sloveniji leta 2008, se je že v mladosti spogledovala z literarnim ustvarjanjem, vendar jo je potem življenje odneslo drugam. V zadnjem času pa se je vrnila h knjigam in do zdaj že objavila dve: strokovno o protokolu leta 2009 ter *Kažipote: sonatino o odnosih in kulturi srca* leta 2019. Vendar njen ustvarjalni duh ne počiva in tako je pred nami njena izvirna knjiga s pomenljivim naslovom *Hiša sozvočja*, z njo pa skuša v žanr avtobiografskih knjig vnesti nov pristop. Običajno avtobiografsko pisanje namreč izhaja iz avtorja samega, on je tisti, ki določa vsebino ter obseg tega, kar želi povedati. Pri *Hiši sozvočja* je ta osnovni princip obrnjen: 74 spraševalcev in skrivnostni 75. spraševalec Kseniji Benedetti zastavljajo različna, čim bolj neposredna in tudi (tri) provokativna vprašanja, ki jih zanimajo v zvezi z njo. Rezultat je dinamična zgodba njenega življenja, ki mu dajejo sol in poper ravno vprašanja posameznikov in posameznic, ki jih, poleg tistih, ki izvirajo iz najožje družine in najbližjih prijateljstev, v veliki meri že poznamo iz slovenskega javnega življenja, pa naj je to esejist Marcel Štefančič, jr., ki je v svojih vprašanjih bolj filozofsko nastrojen, vpraša jo denimo, na katera vprašanja ni odgovorov, ali pa igralka Katarina Čas, ki jo zanimajo osnovne in bistvene stvari, kot je to, kaj je zanjo ljubezen ali česa se boji. Knjigi je na koncu dodana še obsežna barvna priloga, ki na svoj pomenljiv način še v sliki pove avtoričino življenjsko zgodbo. Za konec je tu vprašanje pisatelja Jurija Hudolina, ki je ena od poant te dinamične knjige: »Zadnja leta veliko pišeš. Zakaj pišeš? Kaj ti daje pisanje?« Ksenija Benedetti odgovori: »Ventil. Užitek. Potovanje. Razmislek.« > Samo Rugelj

Vlasta Nussdorfer

TANKA ČRTA

Spomini tožilke

Beletrina, 2023, t. v., 180 str., 24 €

... številne resnične zgodbe, ki jih je avtorica doživela v svoji karieri ...

»Tanka je črta med veseljem in žalostjo, življenjem in smrtjo, prostostjo in zaporom, dovoljenim in prepovedanim.« Vlasta Nussdorfer nam v svoji trinajsti knjigi opisuje delo tožilke, ki ga je opravljala večino svoje poklicne poti in je bilo polno tankih črt. Kdo si zasluži najstrožjo kazen in kdo novo priložnost? Posebej težke so odločitve, ko gre za prestopke mladostnikov, s čimer je kot kasnejša varuhinja človekovih pravic začela svojo kariero. Iz njene pripovedi izvemo veliko o izjemno odgovornem delu tožilke, vendar to ne pomeni, da gre za suhoparno branje. Nasprotno, na trenutke se bere v duhu kriminalk, postreže pa tudi z zabavnimi anekdotami. Avtoričine spomine dopolnjujejo pisma njenih kolegov. Velik del knjige je posvečen kazenski obravnavi mladostnikov, nasilju v družini in nasilju nad otroki, saj se je tem področjem še posebej posvečala. Dotakne se tudi tatvin, ropov in nazadnje najhujših zločinov, umorov. Iz dela sije ponos nekdanje tožilke, da je temu poklicu posvetila življenje, čeprav delo ni bilo lahko. Petintrideset let trdega dela, a je bil vsak trenutek v imenu iskanja resnice vreden vsega truda. > Sanja Podržaj

JOSIP JURČIČ

(1844–1881); Literarno- in kulturnozgodovinski portret

urejanje: Urška Perenič, Neža Zajc

ZRC SAZU, zbirka Življenja in dela, 2023, t. v., 142 str., 19 €

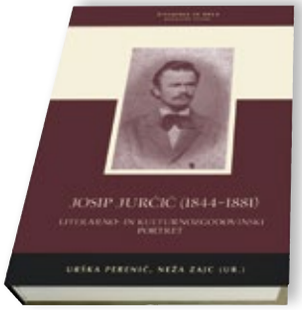

Zbornik, ki ga je spodbudilo spominjanje na Josipa Jurčiča na simpoziju ob 140. obletnici smrti, sestavljajo prispevki enajstih literarnih zgodovinarjev, knjižničarjev in drugih poznavalcev dela prvega pomembnejšega slovenskega pripovednika. Njegov literarno- in kulturnozgodovinski portret začenja predgovor urednic Urške Perenič in Neže Zajc, ki sta tudi avtorici druge in tretje študije, o nastajanju Jurčičeve podobe oziroma o Jurčiču kot začetniku realističnega diskurza. Akademik Matjaž Kmecl je izpostavil ambivalentno razmerje med Jurčičem in Levstikom ter opozoril na šolske floskule, s katerimi pogosto tudi ugledni poznavalci odpravijo Jurčiča, sedanji slovenski »osamosvojitelji« pa »pozabljajo«, da je bil eden njihovih zgodnjih prednikov, kolikor sploh vejo zanj. Igor Grdina je osvetlil usodo tragedije *Veronika Deseniška*, ki je bolni Jurčič ni več mogel sam pripraviti za natis. Alja Brglez je sledila Jurčičevi poti od prekarca in podjetnika (v današnjem žargonu) do politika, publicista Janez Markeš in Bernard Nežmah pa sta osvetlila pisateljevo delovanje v vlogi prvega slovenskega profesionalnega novinarja in urednika Slovenskega naroda. Barbara Rigler je opozorila na razmeroma skromno prevajanje Jurčičevih spisov v druge jezike, ki bi bilo brez izjemnega prispevka prevajalca Ferdinanda Kolednika in organiziranega prevajanja *Kozlovske sodbe v Višnji Gori* še veliko bolj skromno. Zadnji del zbornika nosi naslov Josip Jurčič v jubilejnem letu v bibliografiji; posebej za monografske publikacije, članke in spletne vire so ga pripravili bibliotekarji Drago in Marija Samec ter Roman Rozina. > Iztok Ilich

John Burger

UKRAJINA POD KRIŽEM

Pogovor s kijevskim nadškofom Svjatoslavom Ševčukom

prevod: Andrej Turk

Družina, 2023, m. v., 229 str., 22,90 €

Ogrodje knjige pogovorov ameriškega katoliškega novinarja Johna Burgerja s kijevskim nadškofom Svjatoslavom Ševčukom so vprašanja in odgovori, ki so nastajali med osebnimi srečanji v letih 2018 in 2019 (v času ameriške preiskave afere *Ukrainegate*) ter po telefonu leta 2022, v času vojne v Ukrajini. Sprva so bili namenjeni ustvarjanju biografije najvišjega dostojanstvenika Ukrajinske grškokatoliške cerkve, vendar so spričo naraščajočih političnih napetosti in nato izbruha vojne v Ukrajini prerasli v umestitev škofove osebnosti, njegove vloge in spominov na prelomni čas vstajenja Ukrajinske grškokatoliške cerkve po ukrajinski osamosvojitvi leta 1991, v širše pojasnjevalni kontekst novejše zgodovine Ukrajine, s poudarkom na političnih in verskih spremembah. Knjiga s številnimi insajderskimi podrobnostmi je pronicljiva analiza dogajanja v Ukrajini, silnic znotraj verskih skupnosti v Ukrajini (vojna divja tudi na verski fronti), uvid v zgodovinske razsežnosti nasprotij med Rimom in Moskvo, premislek o prihodnosti vere in ukrajinske cerkvene organizacije, vizija odpiranja spremembam na področju duhovnosti, pa tudi poglobljeno iskanje odgovorov na vprašanje duhovnega povezovanja milijonov ukrajinskih beguncev, ki so se razsuli po vseh celinah. Inspirativno besedilo nudi nov pogled na ukrajinsko stvarnost, dragocen tudi ateističnemu bralcu. > Maja Črepinšek

Henrik Neubauer

SHAKESPEARE
v baletih na Slovenskem; v operah na Slovenskem

samozaložba,
2023, m. v., 100 str., 20 €/knjigo

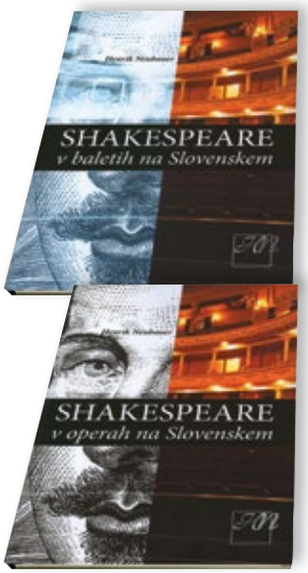

Henrik Neubauer (1929), legendarni baletni plesalec, koreograf, baletni mojster, umetniški vodja, režiser, pedagog in publicist, avtor 30 knjig in več kot 500 člankov, velja za enega največjih poznavalcev opere in baleta v Sloveniji. Sodeloval je pri nešteto predstavah in osebno srečal umetnike, kritike in vse, ki so zaslužni, da oder oživi. Izkušnje preliva v pregledne znanstvene monografije, sodeluje pri leksikografskem delu, objavlja pa tudi premišljujoče spomine, ki nudijo širši pogled in globlji uvid v preteklo baletno in operno ustvarjanje v Sloveniji. Po delih *Slovenska literarna dela na glasbeno-gledališkem odru*, *Slovenskih operah* in *Baletih slovenskih skladateljev* se je tokrat osredotočil na uprizoritve Williama Shakespeara oziroma na uprizoritve njegovih del na slovenskih opernih in baletnih odrih. Avtor jih predstavi s premislekom o kontekstu nastanka, spomini na odzive publike in na sodelujoče, pa tudi s premišljeno vpetimi strokovnimi mnenji kritikov, ki so predstave ocenjevali, pri tem pa pogosto izražali različna mnenja. Slednje je s časovno distanco še zlasti zanimivo tudi za laičnega bralca, naklonjenega uprizoritvenim umetnostim. > Maja Črepinšek

Mira Furlan

IMEJ ME RAJŠI OD VSEGA NA SVETU

prevod: Tanja Bulajić
Mladinska knjiga, zbirka Spomini in izpovedi,
2023, pt. v., 734 str., 44,99 €, JAK

Hrvaška filmska in gledališka igralka Mira Furlan (1955–2021) je bila ena največjih igralskih zvezd na območju nekdanje Jugoslavije v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, saj je igrala v mnogih, tudi slovenskih filmih (denimo *Ljubezni Blanke Kolak*, 1987), ob tem pa zasedala odre najprestižnejših jugoslovanskih gledališč od Zagreba do Beograda, kjer je spoznala tudi svojega moža, režiserja Gorana Gajića (1962). Vendar pa so tragični dogodki in vojna ob razpadanju Jugoslavije leta 1991 pripeljali do tega, da se je hrvaško javno mnenje obrnilo proti njej, saj je kot Hrvatica še nekaj časa igrala v beograjskem gledališču, tako da sta se odločila z možem konec leta 1991 umakniti iz države. Preselila sta se v Ameriko, najprej v New York, kjer sta se potrudila na novo vzpostaviti svoje (ustvarjalno) življenje, potem naprej v Los Angeles, kjer je igralka dobila delo. Leta 1998 se jima je rodil sin Marko Lav Gajić, njihovo izseljenstvo v Ameriki pa jo je spodbudilo, da svojemu sinu napiše pismo v obliki avtobiografije. V njej popiše vsa svoja ključna obdobja, od mladosti in svojih staršev ter očetovega skrivnega življenja, prek postopne, a vse bolj trdne odločitve za poklic igralstva, želje po potovanjih, mnogih avantur in razmerij, ki jih je imela s soigralci, pa vse do trenutka, ko je spoznala svojega bodočega moža ter z njim nadaljevala skupno pot. Ta se je po selitvi v Ameriko vila precej trnovo, opravljala je namreč različne poklice, od strežajke do prodajalke oblačil, potem pa ji je možnost nastopanja v seriji *Babylon 5* omogočila dostojno eksistenco ter ji odprla še kaka nova vrata. Furlan v knjigi trpko spregovori o preganjanju, ki ga je bila deležna od Hrvatov, konfliktih, ki jih je imela s tamkajšnjimi ustvarjalci (naš Radko Polič – Rac ji je stal ob strani) od Slavenke Drakulić do Radeta Šerbedžije, depresiji v svojih srednjih letih ter mešanih občutkih ob vrnitvi na snemanja v nekdanjo domovino, denimo na snemanje filma *Cirkus Columbia* iz leta 2010, v katerem je Danis Tanović tematiziral obdobje do razpada Jugoslavije. Mira Furlan je za posledicami mrzlice virusa Zahodnega Nila umrla januarja 2021 na svojem vrtu. Za eno roko je držala svojega sina Marka, za drugo pa svojega moža. Presunljivo življenje igralke, ki jo je nepopravljivo zaznamoval razpad Jugoslavije. > Samo Rugelj

GOVOR IN PROSTOR

urejanje: Katarina Podbevšek, Nina Žavbi
Univerza v Ljubljani,
2022, m. v., 223 str., 21,90 €

Literarni zgodovinarki Katarina Podbevšek in Nina Žavbi sta zbrali prispevke osemnajstih domačih in tujih raziskovalcev različnih znanstvenih in umetniških področij, ki se ukvarjajo z govorom. Izhodiščni prostor govora je človeško telo, saj jezik in govor nastaneta v možganih in sta neločljivo povezana, avtorji pa poleg tega raziskujejo načine njegovega uprostorjanja v družbi, umetnosti (gledališču, filmu, likovni umetnosti) in znanosti. Posvečajo se tudi vplivu prostora na sporočilno moč govora v specifičnih družbenih okoljih. Po Aristotelu je prepričljiv govornik nekdo, ki združuje pamet, vrlino in dobrohotnost. Takšnim govornikom poslušalci zaupajo in to Sara Horžen prenese na nujne lastnosti odličnega televizijskega voditelja, čigar cilj je zaupanje poslušalcev. Delo, ki nam govor predstavi na zanimiv, a hkrati kompleksen način. > Nika Hranjec

IVANA CHUBBUCK

MOČ IGRALCA

Igralska tehnika Chubbuck

prevod: Jedrt Maležič

Mestno gledališče ljubljansko, 2023, m. v., 591 str., 28 €

V knjigi *Moč igralca* mednarodno priznana igralska učiteljica Ivana Chubbuck razkriva svojo edinstveno tehniko, s pomočjo katere je do uspeha pripeljala nekatere najuspešnejše igralce v Hollywoodu (Charlize Theron, Brad Pitt, Halle Berry …). Chubbuck je razvila postopek, ki sicer temelji na teorijah igralskih mojstrov, kot so Stanislavski, Meisner in Hagen, a jih nadgradi z uporabo notranje bolečine in čustev, ki služijo kot način za spodbujanje osebnega razvoja in doseganja ciljev. Poleg učinkovite tehnike v dvanajstih korakih knjiga zajema natančno analizo dramskega besedila *Striček Vanja* in na praktičnem primeru predstavi uporabo navedenih orodij ob upoštevanju in raziskovanju igralčeve osebnosti. Posameznika vodi, da oblikuje lik, s katerim se lahko poveže in ki mu občinstvo verjame. Opolnomoči ga, da lahko na temeljih njene teorije razvije svoj način uspešne gradnje verodostojnega lika. Hkrati je knjiga *Moč igralca* polna fascinantnih in navdihujočih pripovedi iz zakulisja o tem, kako so znani igralci obvladali svojo obrt in dosegli uspeh na tako težkem in tekmovalnem področju. Odlična knjiga za vse, ki se ukvarjajo z igralstvom, tudi pisci scenarijev in iger bodo zanesljivo našli dragocene napotke. Prav tako pa je knjiga koristna za vse, ki potrebujejo pomoč pri vsakdanjih življenjskih težavah iz preteklosti ali sedanjosti. Predstavljene tehnike so lahko uporabno orodje za soočenje z življenjskimi izzivi, ne glede na to, ali ste igralec ali ne. > GORDANA GRANATIR

NATAŠA BURGER

IGRATI (SE)

Mestno gledališče ljubljansko, 2023, m. v., 176 str., 22 €

Priznana slovenska gledališka in filmska igralka Nataša Burger (prejemnica nagrade vesna za glavno žensko vlogo v filmu *Uglaševanje* in za stransko v filmu *Ruševine*) je svoje dolgoletne igralske in pedagoške izkušnje prelila v knjigo *Igrati (se)*. Zamisel je dozorela ob prošnji študentke, naj ji posreduje kratek opis, kako potekajo priprave igralcev pred snemanjem, in kot je zapisala sama: »Odločila sem se, da poskusim ubesediti nekaj, kar je zelo težko ubesedljivo.« V uvodu se dokaj filozofsko ukvarja z igralskim poklicem: »Vsi, prav vsi igramo. Igramo svojo igro življenja, v kateri so nam dodeljene vloge, ali pa si jih … lahko tudi izberemo sami.« V nadaljevanju predstavi vaje za igralce, ki ne temeljijo na že obstoječih metodah, ampak na improvizaciji, na upoštevanju tega, kar trenutno je. V drugem delu avtorica deli osebno zgodbo, kako je s pomočjo avtorske monodrame *Ko spregovori telo* (ki jo je za pričujoče delo prevedla iz češčine) začela poslušati svoje telo. Vse navedene vaje, pa tudi knjiga sama, delujejo kot spirala od spodaj navzgor in pomagajo igralcu, da ozavesti svoj dih, misli, občutke, in ga opolnomočijo, da se sooči sam s sabo, s takšnim, kakršen v resnici je, ker je to najboljše gradivo za graditev vlog. Lahko bi jih primerjali z vajami iz čuječnosti, ki posameznika spodbujajo, da se poveže s svojim notranjim bistvom in živi čim bolj pristno. S tega vidika knjigo lahko priporočamo tudi vsem »ne-igralcem«, ki želijo izstopiti iz nezavednega igranja vlog in iščejo svoj resnični izraz. > GORDANA GRANATIR

PRIPRAVILA: TJAŠA JAZBEC, KOORDINATORICA OBMOČNIH NALOG V OSREDNJI KNJIŽNICI SREČKA VILHARJA KOPER

V Osrednji knjižnici Srečka Vilharja Koper organiziramo različne aktivnosti, ki krepijo informacijsko pismenost naših uporabnikov. Mednje sodi tudi inovativna delavnica »Kaj jezik, ki ga uporabljamo, pove o nas?«, ki udeležencem predstavi nekatere spletne pasti in jih opolnomoči za učinkovitejšo, predvsem pa varnejše spletno komuniciranje.

Kaj jezik, ki ga uporabljamo, pove o nas? Interaktivna delavnica, ki mladim približa jezikoslovje, hkrati pa izboljšuje njihovo varnost na spletu in krepi veščine informacijske pismenosti

Ste vedeli, da obstaja 20-krat večja verjetnost, da vas oropajo na spletu kot na ulici? Napredek in razvoj sodobnih komunikacijskih tehnologij sta družbi sicer prinesla veliko pozitivnih sprememb, denimo hitrejši dostop do informacij in velikokrat brezplačne načine komunikacije na daljavo, a hkrati laganje še nikoli ni bilo lažje – splet nam namreč omogoča anonimnost, zato je vse, kar potrebujemo, le lažen profil ali e-naslov in že lahko v virtualnem svetu postanemo, kdorkoli želimo.

Odgovor na poplavo informacij in posledično informacijski kaos ter na nove možnosti laganja in zavajanja pa leži v krepitvi veščin informacijske pismenosti in izboljšanju kritičnega mišljenja, pri čemur lahko veliko pripomoremo knjižničarji kot informacijski strokovnjaki. Prav zato smo v Osrednji knjižnici Srečka Vilharja Koper pripravili inovativno in zanimivo delavnico z naslovom *Kaj jezik, ki ga uporabljamo, pove o nas?*, ki je prvenstveno namenjena devetošolcem in dijakom, učiteljem ter slovenskim knjižničarjem, pa tudi ostali zainteresirani javnosti.

Na delavnici predstavimo najpogostejše laži na spletu in ponudimo orodja, ki nam lahko pomagajo pri razkrivanju prevar. Udeleženci spoznajo nekatere prvine uporabnega jezikoslovja, med njimi forenzično jezikoslovje, sociolingvistiko in psiholingvistiko, ki so jim predstavljene na razumljiv način in podkrepljene s praktičnimi primeri iz resničnega življenja. Med drugim si ogledamo in analiziramo izjave politikov ter prebiramo izjave prič zločina in skupaj iščemo sumljive jezikovne vzorce, ki nakazujejo na laganje in zavajanje. Prikažemo jim tudi tipične jezikovne značilnosti mladih, denimo uporabo slenga, ki se pogosto razlikuje od mesta do mesta, in skrivni ter spreminjajoči se pomen emotikonov, ki je starejšim pogosto nepoznan.

Raziskave kažejo, da ljudje na spletu najpogosteje lažejo o svoji starosti, videzu, kraju bivanja, statusu zveze, delu in financah. Udeležencem predstavimo nekaj psiholoških dejstev o laganju – ko človek laže, mora namreč uspešno kombinirati izbor besedja in hkrati paziti na vsebino ter posredovati informacije tako, da bo pripoved sosledna, logična in življenjsko realna, kar pa je zelo zahteven intelektualni proces, ki ga je skoraj nemogoče popolnoma obvladati; posledično lažnivec tako za seboj pušča jezikovne namige, ki signalizirajo zavajanje.

Udeleženci na delavnici spoznavajo, da je jezik vsakega posameznika unikaten, saj nanj vplivajo naša starost, spol, rasa, spolna usmerjenost, socialni status, izobrazba, kraj rojstva,

kraj odraščanja itd., kar posledično pomeni, da lahko vse te lastnosti usposobljen jezikoslovec iz jezika tudi razbere, čemur strokovno pravimo profiliranje. Predstavimo jim sumljive jezikovne strukture, ki nakazujejo na laž, in razložimo, kako se spreminja raba jezika, če lažemo ali govorimo resnico. Z delavnico na inovativen in interaktiven način udeležence seznanjamo s prevarami, ki nanje prežijo na spletu, in jim ponudimo vpogled v to, kaj tudi sami nezavedno povedo o sebi.

P. S. Ste vedeli, da povprečna oseba odkrije 54 % laži, medtem ko oseba, ki je izurjena za iskanje laži, najde laž v kar 90 %? Zakaj so tako uspešne? Ker med laganjem vsi delamo iste napake, vsi uporabljamo iste tehnike.

NOVE KNJIGE založbe UMco iz zbirke ANGAŽIRANO **Za pregled vseh izdaj obiščite www.bukla.si/umco**

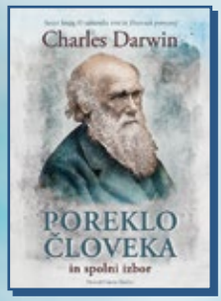

Charles Darwin
POREKLO ČLOVEKA IN SPOLNI IZBOR

Charles Darwin (1809–1882) je eden največjih naravoslovcev vseh časov, *Poreklo človeka* pa je temeljno delo sodobne zahodne misli.

Integralni prevod prirodoslovne klasike, ki je nastala kot nadgradnja znamenitega dela *O nastanku vrst*, umesti človeka v živalsko kraljestvo. Izšlo ob 150-letnici izvirne izdaje.

Mariana Mazzucato
GOSPODARSTVO S POSLANSTVOM
Velikopotezna navodila za spreminjanje kapitalizma

Avtorica knjige *Podjetniška država* na primeru razvoja Apolla predstavi, kako se morata za zdržno prihodnost strateško povezati javno in zasebno.

»Ena najvplivnejših ekonomistk na svetu.« – Wired

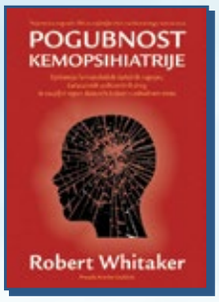

Robert Whitaker
POGUBNOST KEMOPSIHIATRIJE

Prejemnica nagrade IRA za najboljše delo raziskovalnega novinarstva.

Nagrajena knjiga raziskovalnega novinarja ponuja natančen odgovor na vprašanje, kako škodljivo lahko pretirana uporaba psihiatričnih drog dolgoročno poslabša stanje pacientov.

Steven Pinker **VEČ RAZUMNOSTI**
Vodnik za boljšo uporabo uma

Eden največjih sodobnih mislecev in avtor uspešnice *Razsvetljenstvo zdaj*

Kaj je razum? Zakaj ga primanjkuje? Zakaj je pomemben?

Knjiga *Več razumnosti* je nastala na osnovi Pinkerjevih predavanj na Harvardu, pri katerih je raziskoval naravo razumnega mišljenja in vprašanje, zakaj včasih delujemo v nasprotju z njim.

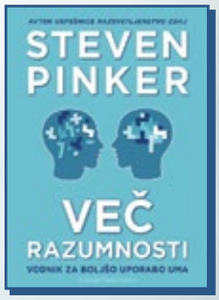

Nakup: na spletni strani **www.bukla.si** • po telefonu 01/520 18 39 • po e-pošti knjigarna@umco.si • Knjige založbe UMco so na voljo tudi v bolje založenih knjigarnah. UMco

Dušan Plut

EKOSISTEMSKA DRUŽBENA UREDITEV

Zv. 1, Podstati in gradniki ekosistemske družbene ureditve; Zv. 2, Slovenija in Evropa

Univerza v Ljubljani,
2023, t. v., 859/924 str., 49,90 €/knjigo

Dušan Plut

Ekosistemska družbena ureditev je življenjsko delo upokojenega profesorja geografije in ob koncu osemdesetih let ustanovnega predsednika Zelenih Slovenije.

Življenjsko delo ima na tem mestu skoraj dobeseden pomen. Knjiga – razdeljena na dva zvezka (prvi zvezek: *Podstati in gradniki ekosistemske družbene ureditve*, drugi zvezek: *Slovenija in Evropa*) – je namreč skupaj dolga skoraj 1800 strani, kar od resnega in poštenega bralca zahteva daljše počitnice ali načrtno zagrešeno kriminalno dejanje: da vsaj nekaj mesecev preživi v kehi.

Eden prvih slovenskih okoljevarstvenikov, ki je pred več kot tridesetimi leti, ko je bila ekologija še eksotična tema, skupaj s somišljeniki to popeljal v jedro procesa nastajanja slovenske države, nam v *Ekosistemski družbeni ureditvi* poda podrobno analizo družbenih, ekonomskih, političnih in predvsem okoljsko-podnebnih razmer, hkrati pa kot odprt vir političnim odločevalcem (in tudi vsakemu posamezniku posebej) ponuja širok diapazon rešitev.

... »Pripotovali smo do civilizacijskega križišča, pretehtano moramo izbrati smer, pot in način potovanja za 21. stoletje.« ...

Etične podstati – ekološki humanizem. Koncept trajnostnega razvoja in, ključno, sonaravnosti. Demokratične in varnostne podstati. Ekonomsko demokracijo. Lastninska razmerja, koncept odrasti – ekokapitalizem in socialni kapitalizem. Univerzalni temeljni dohodek (UTD). Ekosolidarizem. Vsaka ideja – ne ideologija! – je v dveh zvezkih razdelana v poslednjo podrobnost. Lokalno in globalno.

»Pripotovali smo do civilizacijskega križišča, pretehtano moramo izbrati smer, pot in način potovanja za 21. stoletje. Bomo še naprej povečevali družbeno in geografsko neenakost ter izčrpavanje in degradacijo, samouničevanje našega globalnega doma?« si avtor že v uvodu v delo, ki je nastajalo deset let, postavi ključno vprašanje, na katero pa (sebi, nam) preprosto noče odgovoriti pritrdilno.

Namesto cinizma, predaje in nemoči – tudi pred dejstvi in človeško nravjo kot tako – se odloči za radikalno konstruktivnost na pogon ekohumanizma. Upoštevajoč vsa živa bitja in temeljna etična izhodišča.

Ekosistemska družbena ureditev je monumentalno delo, s katerim je Dušan Plut opravil temeljno poslanstvo angažiranega javnega intelektualca. Je (eko)humanistični manifest 21. stoletja, v katerem združi družboslovje in naravoslovje in namesto tako zelo očitnih vprašanj – izstop iz območja udobja – ponudi natančne odgovore. Plutovo delo je opravljeno. No, skoraj opravljeno. 1800 strani je – za »dnevno uporabo« in predvsem širši doseg – nemudoma treba strniti na 300 zgoščenih strani in jo uporabniku prijazno poslati na čisto vse dostopne naslove. > Boštjan Videmšek

Ana Podvršič

IZ SOCIALIZMA V PERIFERNI KAPITALIZEM

Neoliberalizacija Slovenije

Založba /*cf., 2023, m. v., 258 str., 25 €, JAK

Ana Podvršič, tudi avtorica knjige *Verige globalnega kapitalizma*, je leta 2018 doktorirala iz sociologije in ekonomskih ved na Univerzi v Ljubljani in Univerzi Sorbonne Paris 13 – Villetaneuse, zdaj pa je njena disertacija izšla tudi kot samostojna monografija. V njej analizira slovensko družbenoekonomsko upravljanje od šestdesetih let prejšnjega stoletja, ko smo imeli pri nas samoupravljanje, ki ga vzporeja z vse večjo današnjo odvisnostjo slovenske države od zahodnih (finančnih) centrov moči, kar se je intenziviralo v situacijah, ko smo bili v zadnjega pol stoletja na udaru takšne ali drugačne ekonomske in finančne krize. Rezultat vseh teh procesov, ki so se v tem času nalagali eden na drugega, je zdrs Slovenije v območje perifernega kapitalizma, kjer v kontekstu sodobnega neoliberalizma igramo vse bolj obrobno vlogo. Knjiga, ki spodbuja k vprašanju, ali bi lahko bilo tudi drugače, na kar lahko spodaj podpisani, ki ima za seboj tri desetletja samostojnega podjetniškega dela, odgovori nekako takole: da, če bi v preteklosti imeli serijo vizionarskih in zavednih politikov in poslovnežev, ki bi bili vzgojeni v žlahtni tradiciji ohranjanja in krepitve narodovega bogastva. Ker tega nismo imeli, smo pristali na obrobju. > Samo Rugelj

Sašo Jerše

SOCIODICEJA PREDMODERNE

Ustvarjanje družbenega smisla v poznem srednjem in zgodnjem novem veku

Slovenska matica,
2022, t. v., 171 str., 26 €, JAK

Sociodiceja, verjetno manj znan izraz, po Bourdieju zajema teoretično opravičevanje privilegijev vladajočih skupin in ravnanja s (pre)vladanimi in podrejenimi. Manj pogosto je tudi, da se klasični zgodovinarji v svojih raziskavah ukvarjajo z likovnimi deli, in prav to naredi zgodovinar Jerše, profesor za slovensko zgodovino zgodnjega novega veka in kulturno zgodovino na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Zanimalo ga je, kako legitimacija skupnosti živi v vsakdanji politični stvarnosti, in je zato analiziral »takratno politično propagando«, ki jo je našel v vrhunskih umetninah predmoderne (13.–18. stoletje): v tem kontekstu je analiziral freske Ambrogia Lorenzettija iz sienske vladne palače Alegorija dobre vladavine in Alegorija slabe vladavine (1337–1340), graško fresko Podobo Božjih kazni in Božje milosti (1482) in ptujsko Treh stanov sveta (1478), ki sta obe deli Tomaža Beljaškega, in Véliki voz zmagoslavja (1518), akvarelirano risbo Albrechta Dürerja. Knjiga se posveti odkrivanju in razumevanju »domorodčeve« sociodiceje. Umetnine namreč govorijo o svetu, v katerem so nastale: »Ni treba, da je oblast v svojem deliriju dobra. Dovolj je že, če je lepa. In s tem, ko je oblast lepa, naj se že kaže tudi kot dobra.« Vsekakor zahtevno čtivo, zato pa toliko zanimivejše, ko ga osvojiš! > Ajda Vodlan

www.bukla.si

Keith Lowe

UJETNIKI ZGODOVINE

Kaj nam spomeniki drugi svetovni vojni povedo o zgodovini in o nas

prevod: Maja Kraigher

Modrijan, 2023, t. v., 311 str., 35,90 €, JAK

Keith Lowe

... spomeniki kot temelj identitete ...

Angleški avtor in zgodovinar Keith Lowe (1970) v svojih knjigah tematizira drugo svetovno vojno in svet po njej, pri nas pa ga že poznamo po odmevnih knjigah *Podivjana celina* ter *Strah in svoboda.* Na vojno in povojne dogodke pa se nanaša tudi njegova najnovejša knjiga *Ujetniki zgodovine*, ki je izvirno izšla leta 2020. Z njo se Lowe na svojstven način vrača k posledicam največje dosedanje vojne, nanjo pa pogleda z drugačne perspektive: skozi spomenike, njihov videz in pomen ter kaj nam ti že sami po sebi povedo o tem, kako je vojno doživel posamezen narod. Lowe jih je obiskoval po vsem svetu in jih razvrstil v pet kategorij. Z njihovo analizo nas popelje od velikanskega ruskega Mati domovina kliče v Volvogradu, kjer predvideva, da so Rusi s postavljanjem le-teh skušali zaceliti svojo vojno rano, prek slovenskega spomenika žrtvam vseh vojn v Ljubljani, za katerega Lowe trdi, da v resnici ni naslovil žrtev, temveč predvsem krivce, do japonske kupole atomske bombe v Hirošimi, ki so jo že hoteli podreti, potem pa so šolarji vztrajali, da se ohrani kot muzej. Spomeniki kot temelj povojne identitete. > Samo Rugelj

Alenka Auersperger

ČESAR MI STARŠI NISO POVEDALI

Sophia, zbirka Naprej!,

2022, t. v., 479 str., 35 €, JAK

... analizira življenje kočevskih Nemcev ...

Alenka Auersperger (1942) je literarna zgodovinarka, publicistka, scenaristka in avtorica treh monografij, med njimi tudi knjige *Iskalci grala*, v kateri je analizirala poskus oživljanja nemške manjšine v Sloveniji. V obsežni in z mnogimi arhivskimi viri podprti monografiji *Česar mi starši niso povedali* analizira življenje kočevskih Nemcev v zadnjem prelomnem času zgodovine, nekako od leta 1930 naprej, ko je tam potekalo praznovanje ob 600. obletnici priselitve v te kraje (kar so sicer mnogi želeli ovreči), prek vzpona Hitlerja, ko so v vasice, razpršene med gozdovi na Kočevskem, začeli prihajati mladinci iz nemškega rajha, tu kmalu odprli kulturni dom, začeli vzklikati Hitlerju in s tem naelektrili življenje, do časa tik pred vojno, ko so se kočevski Nemci hoteli vrniti »domov v rajh«, in turbulentnega časa druge svetovne vojne ter obdobja po njej, ko je večina morala sprejeti preselitev. Tisti, ki so ostali, na svoj način negujejo tradicijo in jezik, njihovo življenje pa (je bilo) dolgo polno zamolčanih zgodb, saj so mnogi šele proti koncu življenja povedali, da so potomci kočevskih Nemcev, o čemer bo najbrž več govora v načrtovanem nadaljevanju, ki že ima naslov *Glas drugega*. > Samo Rugelj

Julio Valdeón, Joseph Pérez, Santos Juliá

ZGODOVINA ŠPANIJE

prevod: Ferdinand Miklavc

Slovenska matica,

2022, t. v., 576 str., 46 €, JAK

... knjiga uživa v Španiji ugled ene najboljših sintez španske zgodovine ...

Slovenska matica nam je v okviru svojih zgodovinskih monografij postregla že s kar nekaj nacionalnimi zgodovinami (nazadnje *Avstrijska zgodovina*, pred tem *Zgodovina Kitajske* in *Zgodovina Italije* itn.), zdaj pa smo deležni referenčne in večkrat ponatisnjene *Zgodovine Španije*, ki so jo napisali trije že pokojni španski zgodovinarji, specialisti za posamezno obdobje. Julio Valdéon, ki je bil profesor srednjeveške zgodovine, nam po kratkem izletu v prazgodovino na španskih tleh postreže z zapleteno politično zgodovino španskega prostora, buhtečega od protislovnosti in paradoksov krščansko-muslimansko-judovskih odnosov, ki so od osmega stoletja naprej zaznamovali to območje. Joseph Pérez, ki je bil profesor španske in hispano-ameriške zgodovine na univerzi v Bordeauxu, zgodovinsko pripoved prevzame ob koncu 15. stoletja, ki pomeni ustvarjanje moderne španske države in njeno širjenje, s čimer je najprej v 16. stoletju postala svojevrsten evropski hegemon, potem pa je v naslednjem obdobju, torej 17. in 18. stoletju, padla v svojem pomenu ter pristala na ravni drugorazredne evropske države. Santos Juliá, ki je bil profesor socialne zgodovine in zgodovine politične misli na univerzi v Madridu, pa monografijo zaokroži z dogajanjem v 19. in 20. stoletju, ko so se, med modernizacijo in industrializacijo, menjavale monarhične in republikanske državne oblike, vključno z dolgo diktaturo generala Franca, ki je trajala do leta 1975, po kateri je Španija končno stopila na negotovo pot vzpostavljanja demokracije, ki je prinesla nove izzive, tako tiste, ki so bili pogojeni z ekonomskimi krizami, kot druge, ki so vzniknili iz nacionalističnih teženj. > Samo Rugelj

Jacques Le Goff

TRGOVCI IN BANKIRJI V SREDNJEM VEKU

prevod: Nina Kanc

Studia humanitatis, Zelena zbirka,

2022, m. v., 163 str., 20 €, JAK

Jacques Le Goff (1924–2014) je bil francoski zgodovinar, specialist za srednji vek, urednik, dobro znan tudi pri nas, saj je bil zaslužen, da je pred leti izhajala zbirka knjig *Delajmo Evropo* (v slovenščini jo je izdajala Založba /*cf., knjige so večinoma še na voljo), katere pomemben avtor je bil tudi sam. Njegova krajša monografija *Trgovci in bankirji v srednjem veku* iz leta 1956, ki je bila kasneje večkrat ponatisnjena, se navezuje na različne vidike srednjega veka, kamor spada tudi knjiga *Denar ali življenje* o gospodarstvu in veri v srednjem veku ali pa knjiga o intelektualcih v istem času, v njej pa Le Goff sistematično, skoraj didaktično predstavi geografske, družbene in ekonomske okoliščine (omejuje se na osrednjo katoliško Evropo), znotraj katerih so delovali in se (evolucijsko) razvijali trgovci, od trgovske revolucije, ki jih je rodila, njihove mutacije iz potujočih v sedeče trgovce, njihovega odnosa z mesti ter cerkvijo, njihove kulturne vloge, njihovo miselnost ter vere. Knjiga, ki je lahko tudi osnova za preučevanje današnjih trgovcev. > Samo Rugelj

Založba Univerze v Ljubljani predstavlja knjižne novosti

DOBROBIT RIB

Vlasta Jenčič

39 str., 10 EUR
Veterinarska fakulteta UL

Tudi ribe občutijo bolečino, strah in stres. Dobrobit rib je čedalje bolj pomembna tema potrošnikov, ribogojcev in ribičev, saj se vzreja rib kot živinorejska panoga zelo hitro razvija.

SOCRATIC LECTURES. 8TH INTERNATIONAL MINISYMPOSIUM. LJUBLJANA, JANUARY 21, 2023

Veronika Kralj-Iglič, Anna Romolo (ur.)

163 in 181 str., brezplačni e-knjigi
Založba UL (Zdravstvena fakulteta UL)

https://doi.org/10.55295/PSL.2023.I
https://doi.org/10.55295/PSL.2023.II

EKONOMIKA ZDRAVSTVA: ZDRAVSTVO KOT GOSPODARSKA DEJAVNOST V JAVNIH ZDRAVSTVENIH SISTEMIH

Maks Tajnikar, Petra Došenović Bonča

443 str., 49,90 EUR
Ekonomska fakulteta UL

Bralec bo v učbeniku našel elemente osnovne in vmesne ravni mikroekonomike, ki je ekonomska iztočnica ekonomike zdravstva.

RAČUNOVODSTVO

Tatjana Stanimirović

190 str., 19,01 EUR
Fakulteta za upravo UL

Učbenik za vse, ki bi se radi pobliže seznanili s temeljnimi vsebinami računovodske stroke.

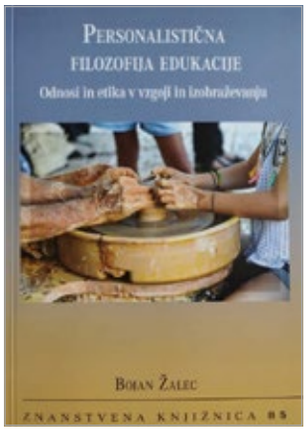

PERSONALISTIČNA FILOZOFIJA EDUKACIJE: ODNOSI IN ETIKA V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU

Bojan Žalec

163 str., 17 EUR
Teološka fakulteta UL

»Za dobro življenje so potrebne vrline in odnosi. Obojega se moramo naučiti in za oboje je treba človeka vzgojiti. Zato je potrebna edukacija.«

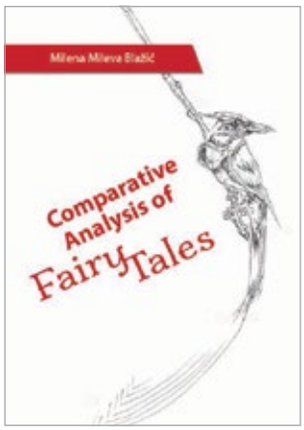

COMPARATIVE ANALYSIS OF FAIRY TALES

Milena Mileva Blažić

552 str., 35 EUR
Pedagoška fakulteta UL

Delo primerja avtorje, pravljične tipe in motive v slovenskih in tujih ljudskih in avtorskih pravljicah.

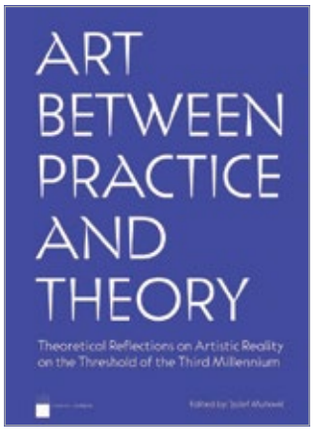

ART BETWEEN PRACTICE AND THEORY: THEORETICAL REFLECTIONS ON ARTISTIC REALITY ON THE THRESHOLD OF THE THIRD MILLENNIUM

Jožef Muhovič (ur.)

292 str., 24,90 EUR
Založba UL (FF UL, ALUO UL in AGRFT UL)

KOMUNIKACIJSKA ODLIČNOST: KAKO RAZVIJATI, UPRAVLJATI IN VODITI IZJEMNO KOMUNICIRANJE

Ralph Tench, Dejan Verčič, Ansgar Zerfass, Ángeles Moreno, Piet Verhoeven

255 str., 25 EUR
Fakulteta za družbene vede UL

Devet zapovedi odlične komunikacijske prakse, ki prinaša pomemben prispevek k razumevanju in ocenjevanju komunikacijskih procesov znotraj organizacij.

Založba Univerze v Ljubljani je skupna organizacijska enota Univerze v Ljubljani, ki povezuje založniško dejavnost na 26-ih članicah UL. Predstavljene knjige lahko kupite v spletni knjigarni Založbe UL in na posameznih fakultetah.

Univerza *v Ljubljani*

Založba Univerze v Ljubljani
Kongresni trg 12, 1000 Ljubljana
E: zalozba@uni-lj.si • T: 01 241 11 81

knjigarna.uni-lj.si

Drago Štoka

ZA PRAVICO IN SKUPNOST

Poslanstvo društva Pravnik v Trstu

Mladika Trst, 2023, m. v., 229 str., 18 €

Drago Štoka

Dolgoletni tržaški odvetnik, deželni svetovalec, tajnik Slovenske skupnosti in predsednik Sveta slovenskih organizacij knjigo posveti družbeni vlogi primorskih odvetnikov v zadnjem stoletju, hkrati pa je to tudi spomenik odvetniku Francetu Tončiču, ki je društvo Pravnik vodil četrt stoletja: »Moja knjiga je majhna hvaležnost do njih, do odvetniškega stana, ki mora danes dobiti neko vlogo oz. spoštovanje, ki ga še nima.« Strokovno delo je opis delovanja društva Pravnik, ki je bilo ustanovljeno leta 1914 v Trstu (najprej kot podružnica ljubljanskega društva), zamrlo pa v 80. letih prejšnjega stoletja, vmes pa bílo težko bitko s fašistično oblastjo. Ker je bil Štoka aktiven javni delavec, te beležke niso le kronološki spisi, temveč širše obravnavani zapisi, v katerih se prepletajo tudi spominski utrinki in politična razmišljanja. Delo je tako po eni strani zapis o naši zgodovini, spomenik vsem tistim, ki so se trudili za blagor slovenske manjšine, hkrati pa pomemben opomnik, kako veliko škodo lahko manjšini zada režim, ki ji odreka pravice. V petindvajsetih poglavjih spoznamo posamezne odvetnike (njihovo delovanje, razmišljanje, celo aretacije) v obdobju skoraj celotnega stoletja na tem območju ter najbolj markantne dogodke (požig Narodnega doma, proces Rižarna, Osimski sporazumi itd.). > Ajda Vodlan

Dimitrij Rupel

PODOBE IZ RESNIČNOSTI

Od Šumija do Valenčaka

Slovenska matica, 2022, t. v., 403 str., 38 €

Rupel (1946), nekdanji zunanji minister, je največji del svojega življenja preživel v Šumijevi hiši v Gradišču, kjer je tudi dočakal konec jugoslovanske države, o čemer piše v prvem delu knjige. Slovenski sociolog, politik in pisatelj naniza potek dogodkov, pa tudi ljudi, na svojevrsten način, kar ne čudi, saj je bil aktivno vpet v dogajanje in zato poda unikaten uvid v slovensko zgodovino, za katero pravi, da je »polna škandalov, nesporazumov in nerodnosti, ki so ključno vplivale na izid prelomnih dogodkov«. Vendar se ne osredotoča le na prelomni trenutek nastanka države, temveč s popisom aktualnih dogodkov nadaljuje v sedanje čase in na širšo razpravo o današnji Evropi. Gre za zgodovino po koncu hladne vojne pa do »konca konca hladne vojne« in razmislek, zakaj je bilo to obdobje tako kratko. V drugem delu preide še na bolj osebno raven in korespondenco iz Valenčakove vile: v sosednjo pisarno so namreč preselili Boruta Trekmana, s katerim sta se dogovorila, da si bosta pisala pisma, »v katerih bosta razkrivala zakonitosti življenja dvajset let po osamosvojitvi«. Ali kot pove iskreno: »Ker s Trekmanom nisva imela nobenega dela, sva si pisala dolga pisma o razmerah v Sloveniji.« Začelo se je 16. februarja 2010 in končalo s pismom 4. aprila 2010, Trekman pa nato doda še aktualno pismo v avgustu 2021. Knjiga je zanimivo branje s področja zgodovine in politologije in je hkrati s fotografijami pospremljeno avtobiografsko delo enega najbolj znanih Slovencev, o katerem imajo vsi svoje mnenje – tako tisti na levi kot na desni. > Ajda Vodlan

SPOMINI STAREGA ALPINISTA, Peter Muck

22,90 €

DDV je vključen v ceno.

Spomini, ki jih avtor opisuje v svojih dvaindvajsetih leposlovnih zgodbicah, imajo svojevrstno zgodovinsko vrednost. Opisujejo namreč čas takoj po vojni, ko se je naš alpinizem začel na novo razvijati, in so povedana iz prve roke. Govori o ljudeh in njihovih navadah, o dogajanju v kočah, o prehrani in o »prebavnih težavah« take in drugačne sorte, skratka o življenju, in to na zelo pozitiven način ter prežeto s humorjem.

KARNIJSKE ALPE, MED JULIJCI IN DOLOMITI Vladimir Habjan, Irena Mušič Habjan

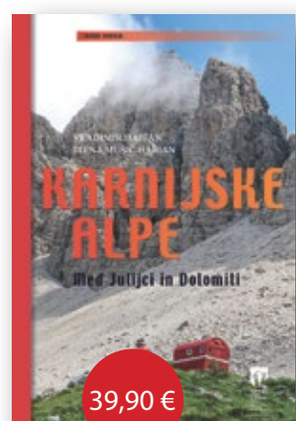

39,90 €

Vodnik Karnijske Alpe sestavljajo opisi:

- različno zahtevnih poti na 111 vrhov,
- dveh sotesk,
- 60 markiranih poti,
- 30 zavarovanih poti,
- 6 plezalnih poti,
- 47 brezpotij ali neoznačenih poti,
- 5 alpinističnih vzponov in
- opis Karnijske vezne poti

ter krožne ture med kočami nad dolino Cimoliana.

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE

Planinska trgovina PZS Informacije in naročila na sedežu PZS: Ob železnici 30 a, Ljubljana, v času uradnih ur, **po pošti:** p. p. 214, SI-1001 Ljubljana, **po telefonu:** 01 43 45 684 v času uradnih ur, **faksu:** 01 43 45 691, **brezplačna telefonska številka:** 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu), **e-naročila:** narocilo@pzs.si ali **spletna trgovina PZS**: http://trgovina.pzs.si. **Uradne ure** v Planinski založbi PZS, Ljubljana, Ob železnici 30 a: v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure, petek od 9. do 13. ure (odmor za malico: 10.30–11.00).

Blaž Mesec

KVALITATIVNO RAZISKOVANJE V TEORIJI IN PRAKSI

s sodelovanjem Tamare Rape Žiberna
Inštitut za razvojne in strateške analize,
2023, m. v., 295 str., 30 €

Avtor te monografije, dolgoletni izredni profesor za Metodologijo raziskovanja v socialnem delu s statistiko na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani, sodi med tiste strokovnjake, ki niti po upokojitvi ne počivajo. Nasprotno, zdi se, da je Blažu Mescu prav obdobje po zaključku aktivne delovne dobe vzbudilo še dodatno voljo za nadaljnje ukvarjanje s področjem, ki se mu strastno posveča že vse svoje življenje. In ravno njegova dolgoletna predanost raziskovanju kvalitativne metodologije je med drugim botrovala tudi rojstvu pričujoče monografije. To edinstveno znanstveno čtivo, ki na nek način predstavlja nadaljevanje oziroma dopolnilo k Mesečevemu *Uvodu v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*, ki je izšel pred natanko 25 leti, na enem mestu združuje celovit pregled o različnih vidikih kvalitativne metode. Bralec tako najprej spozna epistemološke osnove kvalitativne metode in strategije kvalitativnega raziskovanja, se nato seznani z vsemi podrobnostmi, povezanimi s potekom neke raziskave, kasneje pa med drugim izve še ogromno koristnega o kodiranju, povezovanju kvalitativnih in kvantitativnih raziskav ter še mnogočem drugem. Čtivo bo zaradi vidnega avtorjevega truda, kako abstraktno spremeniti v konkretno in bolj razumljivo, nedvomno v pomoč študentom in vsem, ki jih zanima to področje avtorjeve stroke. > Vesna Sivec Poljanšek

PRISPEVKI K PREUČEVANJU SLOVENSKE SKLADNJE

urejanje: Mojca Smolej,
Mojca Schlamberger Brezar
Univerza v Ljubljani,
2023, m. v., 377 str., 27,90 €

V pričujoči znanstveni monografiji so zbrani prispevki iz simpozija Skladnja slovenskega jezika. Avtorji znanstvenih člankov so poskušali skladnjo obravnavati z različnih vidikov (od fonetičnega do besedilnega) in zajeti čim širše področje. Urednici zbranih prispevkov, prof. dr. Mojca Smolej in prof. dr. Mojca Schlamberger Brezar, obe zaposleni na Filozofski fakulteti v Ljubljani, sta prispevke razdelili v osem različnih sklopov. Prvi obravnava skladenjskofonetične zakonitosti, v drugem so članki, ki kažejo na različne vidike skladenjskega pomena, tretji, precej obsežen sklop, zajema nekatere strukturne skladnje in stavčnočlenske vloge, razumevanje stavka, povedi, izreka ter razumevanje odvisnikov. Robert Grošelj na primer obravnava tri vidike prislovnih določil, saj meni, da je tipologija prislovnih določil v slovenistiki izjemno pomanjkljiva. Četrti sklop preučuje poročani govor, ki ga avtorji obravnavajo v primerjavi z italijanščino in nemščino. Naslednji sklop v svoje središče postavlja trpnik, v šesti sklop je umeščen prispevek Mateja Metarca, ki bralcem predstavi slovensko skladnjo v Slovarju pogovorov. V sedmi del spadajo vsi avtorji, ki se ukvarjajo z vprašanjem besediloslovja in besednega reda. Zadnji, osmi del je najobsežnejši del te znanstvene monografije in zajema kar štiri prispevke, vsem pa je skupna obravnava slovenščine kot drugega ali tujega jezika oziroma kontrastivna analiza slovenščine z drugim jezikom. > Nika Hranjec

MEDNARODNI ŠTUDENTI IN ZDRAVSTVENA KOMUNIKACIJA V SLOVENIJI

urejanje: Monika Kavalir,
Marija Milavec Kapun
Univerza v Ljubljani,
2023, m. v., 291 str., 24,90 €

Zdravstveni dom za študente Univerze v Ljubljani (ZDŠ) je javni zdravstveni zavod, ki zagotavlja celostno zdravstveno oskrbo na primarni ravni domačim in mednarodnim študentom. Obiski slednjih v ZDŠ so se med letoma 2014 in 2019 skoraj podvojili (2014: 1099; 2019: 2136 mednarodnih študentov). Zaradi korone so številke upadle, vendar se pričakuje, da se bo ljubljanska univerza le še dodatno internacionalizirala in bo tako mednarodnih študentov, ki bodo iskali zdravstveno pomoč, vse več. Posledica tega so marsikateri izzivi, s katerimi se soočajo tako mednarodni študentje kot tudi osebje v ZDŠ. Pričujoča znanstvena monografija, ki je nastala pod okriljem Filozofske fakultete, ki z ZDŠ redno sodeluje (navsezadnje sta tudi fizični sosedi), obravnava naslovno tematiko v treh sklopih: sprva s teoretičnega zornega kota (migracije in mednarodni študentje v Sloveniji), nato predstavi projekt IKTERUS (»Izboljšanje komunikacije s tujimi študenti v ZDŠ«) in v zaključnem sklopu objasni rezultate projekta ter priporočila, ki so namenjena tako mednarodnim pisarnam visokošolskih zavodov kot tudi odločevalcem na pristojnih ministrstvih (visoko šolstvo; zdravje; zunanje zadeve). Še eno odlično delo slovenskih raziskovalcev, tako družboslovcev, humanistov kot tudi strokovnjakov s področja zdravstvenih ved, ki na podlagi natančnega znanstvenega raziskovanja ponudijo nadaljnja izhodišča za raziskovanje in pa predvsem celovite sistemske rešitve za odločevalce – upajmo torej, da jim ta knjiga pride v roke! > Ajda Vodlan

C. G. Jung

ARHETIPI IN KOLEKTIVNO NEZAVEDNO

prevod: Alfred Leskovec
Beletrina, 2023, t. v., 536 str., 34 €, JAK

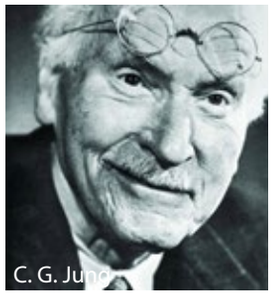
C. G. Jung

Založba Beletrina se je v zadnjih letih odločila sistematično izdajati švicarskega psihoanalitika in analitičnega psihologa C. G. Junga (1875–1961), ki smo ga v slovenščini že dobro poznali, vendar je izhajal fragmentarno in pri različnih založbah, tako da smo zdaj eno za drugim dobili njegovo *Rdečo knjigo*, obsežno *Psihologijo in alkemijo*, zbirko besedil *Razvoj osebnosti*, zdaj pa še integralno *Arhetipi in kolektivno nezavedno*, ki je pred leti že izšla v skrajšani obliki. Izrazi, kot so arhetipi in kolektivno nezavedno, so v današnjem času že dodobra zasidrani v človeški – kolektivni – zavesti, vendar nas knjiga, v kateri so zbrani spisi, ki so nastajali med letoma 1933 in 1955, popelje v čas, ko je Jung šele začel pisati o teh pojmih, ki so kasneje postali ključni koncepti njegove analitične psihologije. Po dveh uvodnih besedilih o arhetipih kolektivnega nezavednega in samem pojmu kolektivnega nezavednega se Jung v nadaljevanju posveti arhetipom matere in otroka, v tem kontekstu raziskuje pravljice in skozi psihologijo analizira lik šarlatana, v zadnjem delu pa se s konkretnim primerom, ki ga spremlja obsežen ilustrativni material, posveti individuacijskemu procesu ter simboliki mandale. Referenčno Jungovo delo, iz katerega sevata tako zgodovinski razvoj njegovih pojmov kot njihova aktualnost v sedanjem času. > Samo Rugelj

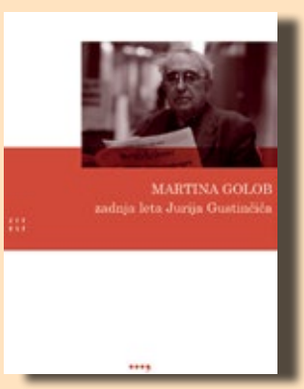

ZTT EST

Založništvo tržaškega tiska

Ul. Montecchi 6
34137 Trst, Italija
+39 040 76 00 954
info@ztt-est.it
www.ztt-est.it

distributer za Slovenijo buča Knjigotrštvo www.buca.si

Irvin D. Yalom, Robert L. Brent

POKLICAL BOM POLICIJO

prevod: Zoltan Pap, Aleksandra Portir
UMco, zbirka Odkrito,
2023, m. v., 171 str., 19,90 €

Irvin D. Yalom

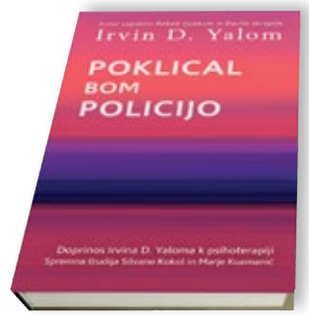

Irvin D. Yalom (1931), najbrž najbolj znani živeči psihoterapevt in avtor tudi pri nas dobro sprejetih in odmevnih psihoterapevtskih knjig, kot so *Rabelj ljubezni*, *Darilo terapije*, *Strmenje v sonce*, *Kako sem postal, kar sem* ter *Med smrtjo in življenjem*, nam v krajši knjigi *Poklical bom policijo* izriše pretresljivo zgodbo o povojnih travmah. Ta dramatična zgodba vznikne med slavjem ob petdesetletnici zaključka študija medicine, ko Yaloma nekdanji študijski prijatelj, prav tako judovskih korenin, po proslavi prosi za pogovor, saj očitno ne zmore več teže bremena, ki ga je od najstniških let nosil v sebi, ne da bi ga z nekom podelil. Kot na začetku pripovedi zapiše Yalom: »Čeprav sva izbrala različni specializaciji, on srčno kirurgijo, jaz pa zdravljenje zlomljenih src s pogovorom, se je med nama ustvarila tesna vez in vedela sva, da je doživljenjska.« A poleg zgodbe, ki seže globoko v dušo in razum, ima knjiga tudi izvirni slovenski prispevek, saj sta Silvana Kokol in Marja Kuzmanić napisali študijo o Yalomovem pomenu v sodobni psihoterapiji. Po njunem mnenju Yalom s svojim delom in knjigami ponuja sporočilo, ki pelje naravnost v srce psihoterapije, torej kako sprejeti in se spoprijeti z eksistencialnimi dejstvi, ki jih ponuja življenje. Zaposlen je z iskanjem smisla in soočenjem s smrtjo ter drugimi eksistencialnimi skrbmi, ki velikokrat ležijo onkraj dometa psihologije in psihiatrije; meni, da se psihoterapija ni začela s Freudom, ampak s skupino pametnih ljudi, kot so Nietzsche, Schopenhauer in Spinoza, ki so razmišljali o človeških dilemah, ki spremljajo ljudi skozi življenje. Dobrodošel prispevek k poznavanju Yaloma na Slovenskem. > Samo Rugelj

Sándor Ferenczi

PSIHOANALITIČNE ŠTUDIJE

prevod: Zoltan Pap
Studia humanitatis,
2022, m. v., 2022, 413 str., 29 €, JAK

Sándor Ferenczi (1873–1933) je bil madžarski pionir psihoanalize in član najožjega kroga prijateljev ter sodelavcev Sigmunda Freuda, velik del svoje psihoanalitične kariere pa je veljal za zagovornika in promotorja klasične Freudove psihoanalize. V zadnjem desetletju svojega življenja se je zaradi vse bolj sodobnega načina razmišljanja začel oddaljevati od Sigmunda Freuda; v zgodovino psihoanalize se je vpisal s svojimi radikalnimi poskusi in posodobitvami psihoanalitične tehnike, s katerimi je ustvaril temelje današnje sodobne psihoterapije. Pred nekaj leti je že izšla zbirka njegovih besedil *Enfant terrible psihoanalize*, ki jih je prevedel in uredil Zoltan Pap (to je bila prva knjiga o Ferenczijevem delu v slovenščini), zdaj pa je na pobudo in v njegovem prevodu izšla še njegova knjiga *Psihoanalitične študije*, v katerih se seznanimo z vsemi pomembnejšimi Ferenczijevimi psihoanalitičnimi koncepti, od katerih so mnogi, morda je najbolj znan njegov kontratransfer, preživeli vse do današnjih dni. Obvezno branje za vse preučevalce zgodovine psihoanalize! > Samo Rugelj

Maruša Gorišek

MERITOKRACIJA IN DRUŽBA ZNANJA

Različni pogledi na meritokratske kriterije in vlogo ekspertov v družbi

Inštitut za razvojne in strateške analize, 2023, m. v., 224 str., 25 €

Meritokracija je družbeni princip izbire ali delitve položajev na podlagi posameznikovih zaslužnosti, njegove sposobnosti, kompetenc in truda. Toda meritokracija ni enoznačen pojem, kot v znanstveni monografiji uvodoma pove Maruša Gorišek, doktorica sociologije in magistrica politologije, asistentka na Fakulteti za informacijske študije in znanstvena sodelavka na Inštitutu za razvojne in strateške analize. Koncept meritokracije zato umešča v kontekst in značilnosti sodobnih družb znanja s poudarkom na družbi in družbenih okoliščinah. Znanstveno delo ocenjuje vpliv meritokratskih principov na širšo družbo, raziskuje priložnosti in omejitve meritokratskega principa, med ključnimi vprašanji pa pretresa vlogo znanja in vrsto znanja, ki se v sodobnih družbah promovira, preferira in nagrajuje. Prvi del knjige, ki se deli na štiri vsebinske sklope, je teoretski: orisu okvira raziskovanja in opredelitvi ter analizi koncepta raziskovanja sledi teoretska obravnava meritokracije. Drugi del poglobljeno predstavlja rezultate raziskave, ki zajema različne države Evrope. Zaključno poglavje obravnava Slovenijo in nudi premislek, kako naprej. Delo je znanstvena monografija s področja sociologije, vendar vsebina in način podajanja nagovarjata tudi zainteresirane bralce drugih strok. > Maja Črepinšek

Alfred North Whitehead

ZNANOST IN SODOBNI SVET

prevod: Sebastjan Vörös

Univerza v Ljubljani, 2023, m. v., 191 str., 19,90 €

North Whitehead (1861–1947), angleški matematik in filozof, ki je napisal odmevno knjigo s področja matematične logike z Bertrandom Russllom *Principia Mathematica*, je v predgovoru svoje monografije *Znanosti in sodobni svet*, prvega prevoda v slovenščino, leta 1925 zapisal: »Pričujoča knjiga uteleša študijo izbranih vidikov zahodne kulture, v katerih se odraža tristoletni vpliv, ki ga je imela nanjo znanost. Rdeča nit te študije je prepričanje, da miselnost nekega obdobja izvira iz pogleda na svet, ki prevladuje med izobraženimi sloji v obravnavani skupnosti.« In nadaljuje, da je ena od nalog filozofije kritika kozmologij, zato je cilj njegovih zapisov študija temeljnih idej, kakor se nam kažejo »od zunaj«. Knjiga je razdeljena na trinajst poglavij in vsebuje njegova predavanja, nagovore, ki so razširjeni in dopolnjeni, nekaj pa je tudi izvirnih. Sprehodi se skozi zgodovino, da pojasni izvor sodobne znanosti, razloži vlogo matematike v zgodovini misli in spremembe v verovanju (odnos do Boga, navsezadnje pa tudi vzpon vere v razum). Čtivo iz raziskovanja preteklosti ponudi razlago sedanjosti: »Sodobna znanost je človeštvo obsodila na potepanje.« Hkrati je knjiga jasen dokaz, da so bili dejanski vladarji sveta preteklosti misleci in ne osvajalci. > Ajda Vodlan

Sami Al-Daghistani

ISLAM IN LJUBEZEN

Pričevanja o arabsko-islamski intelektualni zgodovini

Beletrina, zbirka Koda, 2023, t. v., 163 str., 27 €, JAK

Knjiga filozofskih esejev in člankov, ki jih je Kranjčan Sami Al-Daghistani napisal med letoma 2005 in 2023, je nastajala v Ljubljani, Sarajevu, Kairu, Leidnu, Rabatu, Montrealu, New Yorku in Oslu, kamor je pot v preteklih desetletjih zanesla podoktorskega raziskovalca in predavatelja teoloških, religijskih in družbenih študijev. Osem poglavij izrisuje osem odsevov mest. Podobe ustvarja kolaž osebnega življenja, akademskega dela in iskanja odgovorov na eksistencialna vprašanja. Avtor piše o islamu, muslimanih in Bližnjem vzhodu, pri tem pa vešče menja vrsto očišč, da bi prodrl v pojem ljubezni, ki ga naslavlja kot vsečloveški koncept in svetovni nazor. Potovanje skozi knjigo je poglabljanje v vprašanje, kaj je pravzaprav islam, ali obstaja več islamov in kako je z vsem tem povezana ljubezen. Bralec je povabljen na razkošno intelektualno gostijo, ki se v razmislek o ljubezni poglablja v književnost, mistiko, revolucijo, ekonomijo …, pa tudi v arabski jezik. Slednje ni presenečenje, saj je avtor tudi prevajalec Ibn Ṭufaylovega filozofskega romana *Živi sin budnega* in Ibn Baṭṭūtovega *Velikega popotovanja*. > Maja Črepinšek

zbirka PREOBRAZBA

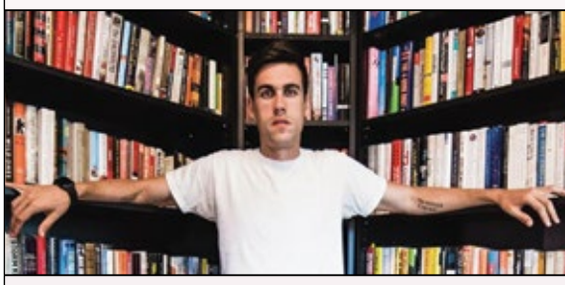

RYAN HOLIDAY je priznani ameriški motivator, medijski strateg in pisec. Kot strateški svetovalec je sodeloval s številnimi avtorji knjižnih uspešnic, televizijskimi in političnimi voditelji ter vrhunskimi športniki. Njegove trženjske modele uporabljajo podjetja, kot so Twitter, YouTube in Google.

DISCIPLINA JE TEMELJ

Knjižna serija antičnih vrlin

Moč samoobvladovanja

»Neustrašno in globoko opisana tema, ki se je mnogi lotijo le na površinski ravni«
– Steven Pressfield

POGUM KLIČE

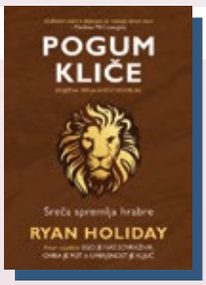

Knjižna serija antičnih vrlin

Sreča spremlja hrabre

»Odločen poziv k dejanjem za vsakega izmed nas.«
– Matthew McConaughey

UMIRJENOST JE KLJUČ

Starodavne metode za sodobno življenje

»Nujno branje v tem hrupnem svetu.«
– Angela Duckworth, avtorica knjige *Predanost*

OVIRA JE POT

Brezčasna umetnost spreminjanja tegob v zmage

»Knjiga za nočno omarico vsakega sedanjega in prihodnjega voditelja na svetu.« – Robert Greene

EGO JE NAŠ SOVRAŽNIK

Obvladajmo svojega največjega nasprotnika

»Ko boste prebrali to knjigo, ničesar v življenju ne boste počeli na enak način kot prej.«
– Jimmy Soni

UMco

Naročila sprejemamo: • 01/520 18 39
• knjigarna@umco.si
• na spletni strani **www.bukla.si**

UMco, d. d., Leskoškova 12, 1000 Ljubljana
Knjige založbe UMco so na voljo tudi v bolje založenih knjigarnah!

pripravila: Patrizia Raveggi

»Vsi pripovedujemo zgodbe, vsak človek je po svojih močeh pripovedovalec zgodb.« Tako je Goran Vojnović ob predstavitvi *Fige*, svojega tretjega v italijanščino prevedenega romana *All'ombra del fico* (Keller, 2023), ki jo je 17. maja 2023 organizirala ga. Odinea Zupin v tržaški knjigarni Minerva, zaključil svoj odgovor na vprašanje moderatorja Dušana Jelinčiča »Kje je torej podobnost med filmom in literaturo?«.

Ljubezen na prvi pogled

»Film in književnost govorita zelo različna jezika, vendar oba pripovedujeta zgodbe, in nekdo, ki je tako kot jaz filmski ustvarjalec in pisatelj, izkoristi priložnost, da pripoveduje zgodbe na oba načina, z literaturo, ki pušča veliko prostora bralčevi domišljiji, in s podobami, ki očarajo prav s tem, da pokažejo vse tisto, česar besede ne morejo izraziti.«

Nato je dodal: »Vsi pripovedujemo zgodbe, vsak človek je po svojih močeh pripovedovalec zgodb.«

In nenadoma sem se znašla desetletja nazaj, ko je Italo Calvino leta 1964 v predgovoru k svoji knjigi *Pot v pajkovo gnezdo* (1947) ugotavljal, da je po koncu druge svetovne vojne »prerojena svoboda govora za ljudi najprej pomenila željo po pripovedovanju«. Vsi so pripovedovali o dogodkih, ki so jih doleteli: »Sivina vsakdana se je zdela kot nekaj iz druge dobe; gibali smo se v raznobarvnem vesolju zgodb.«

Zato sem si rekla: tudi jaz bom pripovedovala zgodbo. In kot Woody Allen, ki na Manhattnu prijatelju Yalu, ki mu očita, da je moralističen in da se počuti nad vsemi, kot da bi bil Bog, odgovarja z besedami: »Po nekom se vendar moram zgledovati,« bi to zgodbo naslovila: *(...) mladostni portret*.

Morda bom to zgodbo nekega dne povedala, kdo ve. Toda danes raje nekaj besed o mojih prevodih slovenske literature v italijanščino ter o odzivih nanje.

Glede uspeha v Italiji naj zadošča, če povem, da vse prevedene knjige uživajo obsežen in brez izjeme pohvalen odziv v tisku. Vsaka knjiga ima veliko recenzij, ki prevod soglasno dobro ocenijo. Literarni kritiki se pogosto niti ne zavejo, da berejo prevod: in prav to je največje priznanje za tiste, ki so delo prepeljali od enega do drugega brega. Tudi prodaja v mnogih primerih pripelje do ponatisov.

> ... vedno je ganljivo in spodbudno opazovati pozornost, radovednost in naklonjenost italijanske javnosti do slovenske literature ...

Kar zadeva promocijo, si je denimo založba Forum zelo prizadevala, da bi romana Gorana Vojnovića *Cefuri raus!* in *Jugoslavia, terra mia* (literarna nagrada Latisana 2018) pripeljala na najpomembnejše knjižne sejme ter literarne in zgodovinske festivale (npr. *èStoria* v Gorici), pa tudi pridobila intervjuje z avtorjem in z mano kot avtorico prevoda, opomb in spremne besede. Skratka, vrtiljak raznovrstnih predstavitev, povezanih tudi s predvajanjem filmov (npr. *Čefurji raus!* v Vidmu). Tudi založba Ronzani je organizirala številne pomembne priložnosti za srečanja in predstavitve z avtorjem in prevajalko. Založbi Voland in Keller imata drugačen pristop (predvsem z recenzijami v tisku in udeležbo na enem večjem festivalu), a prav tako z odličnimi rezultati pri prodaji in ocenah. Lansiranje Vojnovićevega romana *All'ombra del fico* na knjižnem sejmu Testo v Firencah je na knjigo in njenega avtorja usmerilo pozornost najpomembnejših medijev, v ugledni tedenski prilogi *Robinson* (*La Repubblica*) pa so laskavo ocenili tudi prevod.

Ob vsaki predstavitvi (od leta 2015 do danes sem jih doživela ogromno) je vedno ganljivo in spodbudno opazovati pozornost, radovednost in naklonjenost italijanske javnosti do slovenske literature.

Deus ex machina mojih prvih srečanj in spoprijemov s svetom prevajanja iz slovenščine je bil pesnik Marko Kravos; njemu dolgujem tako *Tantadruja* kot *Martina Krpana*. Na začetku tretjega tisočletja pa stoji moja nenadna zaljubljenost v tekst, ki me je takoj prevzel s svojim galopirajočim ritmom in zvočnim ozadjem neobstoječega jezika: *Čefurji raus!* To je bila *miłość od pierwszego wejrzenia*, »ljubezen na prvi pogled«, kot se glasi naslov pesmi Wisławe Szymborske, katere verzi govorijo: »Vsak začetek je res le nadaljevanje / in knjiga dogodkov / je vedno na pol odprta.« Tako se je začelo »Vojnovićevo« obdobje s prvima dvema romanoma, ki ju je Forum pogumno objavil in na široko promoviral in ki jima bo letos sledila še Vojnovićeva knjiga esejev *Zbiralec strahov*. Medtem je založbi Keller uspelo bliskovito pridobiti pravice za Vojnovićev četrti roman *Đorđić se vrača*.

Tudi drugih prevodov je bilo veliko. Podobno kot je Keller leta 2021 odkril *Panoramo* Dušana Šarotarja, je Ronzani odkril Tadeja Goloba in njegovo serijo o Tarasu Birsi, ki jo namerava po prvih dveh izdajah (*Jezero* in *Leninov park*) nadaljevati. Hkrati so se zgodili še *Pianistov dotik* Mirta Komela, ki sem ga prevedla za založbo Carbonio, *Menuet za kitaro* Vitomila Zupana, *Mazohistka* Katje Perat in *Filio ni doma* Berte Bojetu za založbo Voland ter *Nož in jabolko* Ivanke Hergold (za katero se založba še išče), za EST/ZTT pa sem prevedla *Matični vosek* Marka Kravosa, knjige za otroke in druge knjige. V zadnjih letih se zdi, da se poleg založb, ki imajo korenine na območju Furlanije - Julijske krajine, tudi založbe v Milanu, Rimu in drugje v večjem številu odpirajo literaturi nekdanje Jugoslavije (ne samo, ampak zagotovo tudi Slovenije).

Ko gledam v prihodnost, sanjam o novi, popravljeni izdaji *Tantadruja*, o prevodu romana *Kaplan Martin Čedermac* Franceta Bevka (za namig se zahvaljujem prof. Marii Bidovec), o *Levitanu* Vitomila Zupana ... Knjiga sanj bi se lahko še nadaljevala.

Ob tem bi se nazadnje rada zahvalila vsem, ki si prizadevajo, da bi v Italiji širili informacije o razpisih Javne agencije za knjigo RS in da bi prevedena dela prišla v stik z italijanskimi bralci: Veleposlaništvu RS v Rimu, univerzitetnim predavateljicam, zlasti Sanji Pirc, Poloni Liberšar in Martini Kafol, Centru za slovenščino kot drugi in tuji jezik, italijanskim in slovenskim založbam ter Društvu slovenskih književnih prevajalcev – in žal gotovo izpuščam še druge pomembne institucije in imena.

Foto: Ilario Principe

Patrizia Raveggi, prevajalka slovenske književnosti v italijanščino, je letošnja prejemnica Lavrinove diplome – priznanja, ki ga podeljuje Društvo slovenskih književnih prevajalcev za izstopajoč opus prevodov slovenskega leposlovja, humanistike in družboslovja v tuje jezike ali za poseben prispevek k uveljavitvi slovenske književnosti v tujini.

TINE HRIBAR

SEM, TOREJ BIVAM

Slovenska matica, 2022, t. v., 277 str., 27 €, JAK

Tine Hribar, eden najbolj znanih slovenskih filozofov, pa tudi eden vodilnih predstavnikov slovenske fenomenologije in interpretov filozofije Martina Heideggerja, je želel v tej knjigi, ki je pravzaprav njegova filozofska in duhovna avtobiografija, najprej objaviti celotno razpravo *Sem, torej bivam*, ki jo je leta 2001 objavil v zborniku pri založbi Nova revija. Vendar pa je v knjigi, ki je izšla pri Slovenski matici – Hribar je njen zaslužni član –, objavil le začetek razprave, nadaljevanje pa spremenil, saj je nekatera filozofska stališča, kot prizna, v teh letih ponovno razmislil. V čtivu se ukvarja z Descartesovo znano mislijo »Mislim, torej sem«, ki pa je bila občasno zapisana tudi v razširjeni obliki »Mislim, torej sem ali bivam«. Hribarjeva teza je, da »ni enako biti in misliti, prav tako ni enako bit in bivanje, niti misel in bit«. Kot izhodišče vseh izhodišč avtor uporabi besedo SEM – slovenski jezik nam tako omogoči lažje razumevanje tematike, saj nas ne navezuje na »jaz«, kajti semstvo/prisotnost ni isto kot sebstvo in prisebnost. »Ko rečem SEM, tega SEM ne morem reči, če ga hkrati ne mislim; ne gre torej za istost biti in misliti, marveč za to, da je misel vselej vsebovana (že) v samem SEM.« Prisotnost misli v SEM pa ni za-vest, temveč nastopa kot vest. Čeprav gre za filozofsko zahtevno vsebino, je knjiga napisana dovolj jasno, da je zanimiva za širši krog bralcev. V času vzpona umetne inteligence so vprašanja, ki jih Hribar zastavlja, vse bolj pomembna – ko se sprašujemo, ali smo nadomestljivi, se moramo najprej zavedati, kdo smo. Knjigo lahko beremo tudi kot poziv, da morata družboslovje in humanistika (s filozofijo na čelu?) pridobiti veljavo v tem vse bolj tehničnem svetu, saj je očitno, da imamo vse več konkretnih vprašanj o etiki, biti in miselnosti, odgovorov pa ne. Čas ni za vzpon umetne inteligence – čas mora biti za vzpon človeške inteligence! > AJDA VODLAN

G. W. F. HEGEL

ENCIKLOPEDIJA FILOZOFSKIH ZNANOSTI III.

Filozofija duha

prevod: Marko Bratina et al.

Krtina, zbirka Temeljna dela, 2023, m. v., 257 str., 25 €, JAK

Enciklopedija filozofskih znanosti zajema sistematičen prikaz celotnega sistema nemškega filozofa G. W. F. Hegla (1770–1831). Deli se na tri dele, pri čemer je *Filozofija duha* 3. del, ki sledi *Logiki* in *Filozofiji narave*. Tretji del povezuje Heglove misli o subjektivnem duhu, objektivnem duhu in absolutnem duhu. Enciklopedija je prvič izšla leta 1817 kot vodič po predavanjih, za katerega je avtor sam opozarjal, da je le berilo, ki ga pojasnijo šele predavanja. Kasneje je *Enciklopedija* izšla še večkrat, izdaje pa se med seboj razlikujejo, ker je Hegel svoje delo dopolnjeval, poleg tega pa so po filozofovi smrti uredniki avtorjeve zapise bogatili z zapiski njegovih študentov, kar je ustvarjalo nenavadne lepljenke. Ta izdaja (1830), ki med poznavalci velja za referenčno za proučevanje Hegla, označuje odstopanja med posameznimi zapiski istih predavanj in jasno ločuje Heglove lastne opombe od uredniških opomb, ki se večinoma nanašajo na prevajalske rešitve. Prevod, ki je delo Marka Bratine, Zdravka Kobeta, Urbana Šrimpfa in Gorana Vraneševića (Bratina in Kobe sta delo tudi uredila), v največji možni meri ohranja načela in terminološke rešitve iz zadnjih prevodov Hegla, vendar se od utečene prakse tudi odmika, zato je še zlasti zanimiv slovar na koncu knjige. > MAJA ČREPINŠEK

22. LIRIKONFEST VELENJE

22. Lirikonfest Velenje (2023) v organizaciji Velenjske knjižne fundacije in pod večletnim glavnim pokroviteljstvom Mestne občine Velenje ter Javne agencije za knjigo je tridnevni festival liričnega in potopisnega občutja, ki je letos potekal med 6. in 8. junijem 2023, zadnji dan pa so bile slavnostno podeljene štiri festivalne književne nagrade.

Štiri festivalske književne nagrade

Samo Rugelj, Kozma Ahačič, Meta Kušar in muza poezije

Foto: Bina Vista (Sabina Plaznik)

VELENJICA – ČAŠA NESMRTNOSTI

Osemnajstič podeljeno vseslovensko literarno nagrado velenjica - čaša nesmrtnosti za vrhunski desetletni pesniški opus za odrasle je prejela Meta Kušar, slovenska pesnica, ki v svojih pesmih odpira različna vesolja. Glavna nit so pesmi, ki pojejo hvalnico bivanju. Bogat jezik in njegovo nenehno preigravanje, natančno spajanje svetov med občutenjem, čutenjem in refleksijami so atributi celotnega opusa, ki je zbran v antologiji *Vse od prej* (Mladinska knjiga, 2022). Njene pesmi izhajajo iz radosti, pri čemer avtorica ostaja natančna pri odmerjanju bližine in spuščanju neposrednosti.

MEDNARODNA PRETNARJEVA NAGRADA

Dvajsetič podeljeno mednarodno Pretnarjevo nagrado oz. častni naslov ambasador slovenskega jezika je prejel slovenski jezikoslovec, pesnik, esejist in literarni zgodovinar dr. Kozma Ahačič za pomemben znanstvenoraziskovalni prispevek k zavedanju in razumevanju preteklosti, sedanjosti in prihodnosti slovenskega jezika. Znan je kot poznavalec in proučevalec slovenskega jezika. Z nacionalno pomembno monografijo *Stati inu obstati* (Cankarjeva založba, 2021) je zasnoval pregledno in preprosto predstavitev začetkov našega jezika in književnosti. S svojim delom širi vedenje in znanje o slovenskem jeziku tako mladim kot starejšim uporabnikom in uporabnicam, ne glede na medij.

KRILATA ŽELVA

Sedmič podeljeno vseslovensko literarno nagrado krilata želva za najboljši slovenski knjižno objavljen literarni potopis preteklega leta je prejel Samo Rugelj za potopisno knjigo *Soncu naproti* (UMco, 2022). Potopisna knjiga *Soncu naproti* je bila napovedana kot »pohodopisna knjiga o navdihujoči naravi«, ki pa je veliko več kot le to – pravzaprav gre za vznemirljiv potopisni zapis, z mitološkim veznim besedilom, napisan je kreativno, inovativno, zanimivo, predvsem pa povsem drugače kot navadno dnevniško opisovanje navadnega popotnika, in izstopa iz potopisne knjižne produkcije v letu 2022.

LIRIKONOV ZLÁT

Sedemnajstič podeljeno literarno priznanje/plaketo Lirikonov zlát za najboljše festivalne prevode novejše poezije za odrasle je prejel slovenski književni prevajalec Gašper Malej za vrhunske slovenske prevode dveh sodobnih pesnikov iz italijanščine – Fabiana Alborghettija in Maura Sambija. Gašper Malej se posebej intenzivno ukvarja s prevajanjem iz italijanske književnosti v slovenščino. Njegov prevajalski opus obsega okoli 40 leposlovnih in strokovnih knjig ter več kot 200 revijalnih, časopisnih in radijskih objav.

POLETNO BRANJE Z ZALOŽBO PIVEC

% JUBILEJNI % POPUST

www.zalozba-pivec.com

Liis Sein
Moje mesto

Adèle Tariel
1000 krav

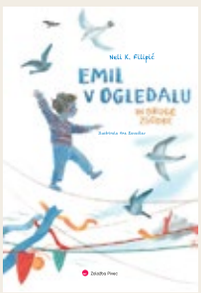

Neli K. Filipić
Emil v ogledalu in druge zgodbe

Nana Milčinski
Volčje srce

NOMINACIJA ZA DESETNICO 2023

Bina Štampe Žmavc
Skrinjica sinjega maka

Manica K. Musil
Prijateljici

Igor Plohl
Lev Rogi premaguje ovire

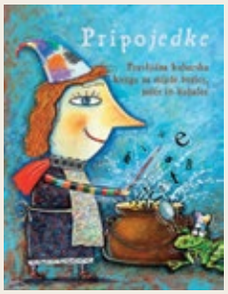

Jane Yolen, Heidi E. Y. Stemple
Pripojedke

Dragica Haramija, Anka Peljhan
Slovenske pripojedke

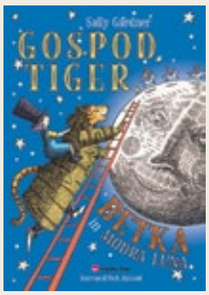

Sally Gardner
Gospod Tiger, Betka in modra luna

Sabina Fras Popovič
Prava hokejska banda

NOMINACIJA ZA DESETNICO 2023

Cvetka Bevc
F.A.K.

ZA OTROKE IN MLADINO

KNJIGE ZA ODRASLE

Tone Partljič
Strnišča

Milan Dekleva
Čistost tega jutra

Ksenija Trs
Potujoči utrinki

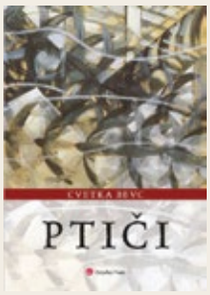

Cvetka Bevc
Ptiči

Samanta Hadžić Žavski
Obiski

Matjaž Lunaček
Zgodba iz neke druge hiše

Avgust Demšar
Tajkun

Branko Gradišnik
Kraljestvo za šotor

Josip Osti
Življenje je srhljiva pravljica

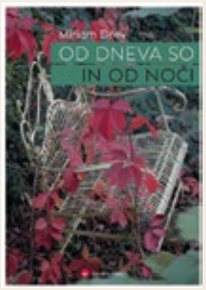

Miriam Drev
Od dneva so in od noči

Zlatka Rakovec-Felser
Vražja Liza

Dragan Potočnik
Pesem za Sinin džan

Založba Pivec zalozbapivec

www.zalozba-pivec.com / info@zalozba-pivec.com /+386 2 250 08 28

20 let Založba Pivec

Janja Vidmar

KORAKI DVOJINE

trilogija Koraki, knj. 3

UMco,
2023, m. v., 380 str., 28,90 €, JAK

Janja Vidmar

Uveljavljena, priljubljena in velikokrat nagrajena mladinska pisateljica Janja Vidmar je že pred leti stopila na pot ustvarjanja literature za odrasle. Prav posebno osebno doživetje romarske poti pa jo je pripeljalo v za naše okolje dokaj unikaten žanr literature za odrasle: potopisno ljubezensko razmišljujočo prozo, v kateri glavne junakinje (praviloma) niso ujete v ozko domače okolje, temveč daleč od doma, pogosto v naravi, delajo z vsakim poglavjem odločnejše korake (čeprav si zabičajo, da ne bodo naredile niti koraka več) na poti do sebe ter glavni junaki (praviloma) niso statično zarisani objekti, temveč sila, ki sproži premik tako enostavne, a hkrati najzapletenejše zadeve na svetu: življenja.

Pričujoči, zadnji del trilogije, roman z naslovom *Koraki dvojine*, se z lahkoto bere tudi kot samostojna zgodba, saj avtorica mojstrsko preplete dogajalne niti predhodnih zgodb in jih zveže ravno toliko, kolikor je potrebno, da sledimo razvojnemu loku notranjega in zunanjega sveta glavne junakinje Alenke. Dogodki v življenju, ki so jo čustveno zamrznili (mamina smrt, smrt mladostne ljubezni, sestrina smrt), vedno močneje terjajo, da najprej najde sebe in šele nato začne iskati tisto, kar jo bo osrečilo. Pustolovsko ljubezenska potopisna trilogija, ki jasno izriše potrebo po dvojem: sprejeti sebe in stkati sebe v medčloveške odnose. V prvem delu tega romanskega sozvočja, v romanu *Niti koraka več*, Alenka ubira korake po Caminu namesto bolne sestre, ki tega več ne zmore. Ta pot jo pripelje v naročje glavnega moškega lika, ki še ne ve, kako prelomno vlogo bo imel v njenem življenju, in tudi sam rešuje svoje nepovezane odnose. V drugem delu, *V koraku z volkom*, nas glavna junakinja na trenutke spravlja ob živce, saj se ne more odločiti, kaj bi sploh rada, in ves čas išče potrditev za pravilnost svojih odločitev, čeprav ji vesolje na ves glas sporoča, da so le globoko občutene odločitve pravilne, in je bralcu kristalno jasno, kdo je njen *volk* in po kateri poti naj gre. Na tej točki Janja Vidmar mojstrsko izriše notranjo dilemo srednjeletne ženske, njeno ujetost v pričakovanja družine, družbe in prepoznano, a ne do konca priznano željo po svobodi. Na polovici življenja stopiti na novo pot ali ostati v coni udobja, čeprav to prinaša nesrečo, neudobje in notranji nemir? Kot nekdanja mladinska športnica Alenka ve, da v športu večkrat padeš, kot zmagaš, zato je pomembno, da se znova in znova pobereš. Njena ljubezen do vode in narave ter konec koncev do sebe jo pripelje do tega, da svoj okrogli rojstni dan končno dočaka tako, kot si vedno želi: ob jutranjem vzhodu v kanuju sredi Planšarskega jezera. S tem prizorom se prične tretji del trilogije, roman z naslovom *Koraki dvojine*.

Glavna junakinja se nepovratno zave pravice do lastne sreče in to se vedno trdneje zarisuje v njenih dejanjih. Če smo v prvih dveh romanih hodili po lepih španskih in italijanskih pokrajinah z rahlo dvomečo glavno junakinjo, gremo na Kreto z odločno Alenko. Še lepše kot ljubezenska zgodba je izrisana prav zgodba opolnomočenja glavne junakinje. Iz prizora v prizor je bolj samozavestna – »Ne kot plaha sanjačica, ki življenje opazuje z varne razdalje, temveč kot ženska, ki odločno sledi svoji usodi.« In kaj najde? Zagotovo ednino. Vse drugo pa razkrije branje romana, ki prinaša tudi lepe fotografije in spodbudne citate kot uvod v vsako poglavje. Branje, ki je lepo za videti in doživeti. Vsekakor trije romani, primerni za kvalitetno branje v poletnih mesecih. > Sabina Fras Popović

Janja Kokol

HONGKONG LOVE EXPRESS

Lynx, 2023, m. v., 190 str., 19 €

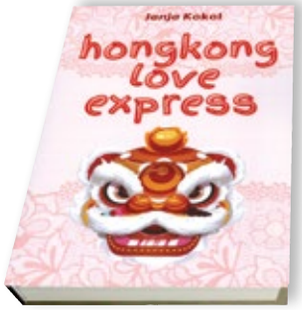

Nadobudna in radovedna Tatka odpotuje v Hongkong, da bi našla navdih za svoj filmski scenarij. Po napornem letu in še bolj naporni, zadušljivi, neprespani noči pa se hitro znajde v vrtincu pustolovščin, predvsem intimnih – moški jo ogovarjajo, hvalijo njena stopala, jo masirajo, učijo jesti školjke, ji pošiljajo perverzna sporočila in tako naprej. Začne hoditi na zmenke, bolj ali manj uspešne, pri tem pa odkriva veliko o svetu in sebi – ker je brez dlake na jeziku, vihrava in odpičena, ji z lahkoto sledimo po njenih dogodivščinah, ki pa jo bodo morda premotile pri njenem projektu. Sočno! > Veronika Šoster

Carolyn Brown

BOSONOGO POLETJE

prevod: Sabina Imamović

Meander, 2023, t. v., 281 str., 30 €

Kate, Jamie in Amanda nimajo na prvi pogled prav nič skupnega – razen pokojnega moža Conrada. Na njegovem pogrebu namreč vse tri ugotovijo, da je bil moški, s katerim so bile poročene, ne da bi vedele druga za drugo, velik slepar! Po spletu naključij se vse tri ženske – Jamie ima s pokojnim možem Conradom hčerkico Gracie, najmlajša med trojico, osemindvajsetletna Amanda, pa pričakuje njunega sinčka – le nekaj dni po pogrebu znajdejo v koči ob jezeru, kamor je sleparski Conrad vsako od njih peljal na medene tedne. Sprva se ženske ne morejo niti videti, ko pa spoznajo, da v resnici sploh niso edine Conradove žene, skupaj zaplujejo skozi faze jeze, besa in tudi obžalovanj. Da je mera polna, vse tri še vedno veljajo – vse dokler policist Waylon Kramer ne bo našel kakšnih drugih dokazov – za glavne osumljenke smrti njihovega moža Conrada, ki je bil žrtev umora … Napeto branje, polno zapletov in preobratov, je prepredeno tudi z nitkami novih romanc in čustvenih spoznanj. > Vesna Sivec Poljanšek

Kerry Fisher

DRUGAČNA ŽENSKA

prevod: Andreja Blažič Klemenc

Meander, 2023, t. v., 347 str., 32 €

Vse se začne s spoznavno zabavo za sosede urejene in mirne soseske. Prav je, da se sosedje med seboj bolje spoznajo, kajne? Vsi povabljenci so prijetni in uspešni. Gisele in Jack imata dva otroka, oba že študenta na robu samostojnosti, Sally in Chris sta uspešna mlada poslovneža brez otrok, Kate je ljubeča mama samohranilka, ki s trdim delom omogoča hčerki Daisy udobno življenje. Toda v romanih Kerry Fisher (*Druga žena*, *Otok pobega*) se pod bleščečo fasado postopoma razpira resnično življenje, skrito za vljudnimi nasmehi in hvalisavimi objavami na družbenih omrežjih. Nič ni tako, kot se zdi, vsakdo nosi svoje skrbi, skrivnosti in bolečine. Kate sprva skoraj zavida Gisele dobrovoljno brezskrbnost premožne gospodinje in Sally samozadostnost karieristke, dokler se nekega dne ne pokaže resnica. Čustveno nabita, topla in ganljiva zgodba pripoveduje o iskrenosti in ljubezni, o pletenju pristne naklonjenosti, o družini in pomenu medsebojne podpore v času najtežjih preizkušenj. > Maja Črepinšek

Elísabet Benavent

ČAR SOFIE BUENO

prevod: Alenka Gortan

Hiša knjig, 2023, t. v., 574 str., 37,90 €

Po nepričakovanem uspehu štiridelne sage *Valeria* se Elísabet Benavent, Španka, ki še ni dopolnila štirideset let in je na družbenih omrežjih znana kot @BetaCoqueta, med slovenske bralce vrača z novo sodobno romantično pripovedjo. Tudi tokrat je dogajanje postavljeno v idiličen predel Madrida, kjer v rustikalni kavarnici zadovoljna samska natakarica Sophie spozna čednega oblikovalca Hectorja. Prijatelji ji sicer odsvetujejo zvezo, saj ima Hector v Švici resno dekle, a kmalu se med njima vnamejo drobne iskrice. Kaj pa, če sta si usojena? V prvem od dveh delov je tako kar nekaj ljubezni, hrepenenja, malo vročega seksa, pa tudi drame in trpljenja … na končni razplet pa bo treba počakati do drugega dela. > Beti Hlebec

Alexandra Potter

ENA SAMA DOBRA STVAR

prevod: Špela Tomec

Mladinska knjiga, zbirka Oddih, 2023, t. v., 474 str., 39,99 €

V življenju ni nič večnega in v obdobju, ko misliš, da ti je vse jasno, se lahko zgodi nekaj, kar popolnoma spremeni tvoje načrte. Liv Brooks, nepričakovano ločena, se odloči svoje urbano londonsko življenje zamenjati za zelene griče angleškega podeželja, kjer je odraščala. Odločena začeti znova obnovi razpadajočo hišo in posvoji Harrya, starega psa iz zavetišča. Na vsakodnevnih sprehodih po vasi s pomočjo psa spozna osamljenega starca, drobnega prestrašenega dečka in jezno najstnico. Vsi novi začetki so težki, toda v družbi prijaznih ljudi se stvari počasi začnejo spreminjati … Srce parajoča pripoved britanske avtorice romantičnih zgodb, ki jo pri nas poznamo le po romanu *Pazi, kaj si želiš*. > Beti Hlebec

Olivia Parker

NA LOVU ZA OČARLJIVKO; Devine in prijatelji, knj. 3

prevod: Olga Štuhec

Hiša knjig, 2022, m. v., 315 str., 14,95 €

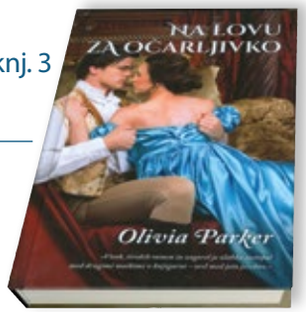

Olivia Parker (*Na lovu za nevesto*, *Na lovu za ljubeznijo*) slovi po slastnih in vroče senzualnih ljubezenskih romanih, umeščenih v visoko družbo regentske Anglije. Izjemno očarljiva lady Rosalind Devine preživlja na londonskih zabavah že sedmo sezono, toda njeno srce ostaja kljub množici udvorljivih snubcev hladno. Pusti in plehki so v primerjavi z visokoraslim in širokoplečim mladim podeželskim gentlemanom Nicholasom Kincaidom, najboljšim prijateljem njenega starejšega brata; v Nicholasa se je zaljubila že kot šestnajstletnica. On pa se je izogiba, čeprav se mu oči srebrno zalesketajo, kadarkoli jo zagleda, vse dokler ga njen brat ne prosi, naj ji bo varuh v prestolnici, kjer na vsakem koraku prežijo zlohotni samci, med katerimi je lady Rosalind predmet stave, kdo bo pri njej prvi. Sočen, duhovit in ekspliciten roman! > Maja Črepinšek

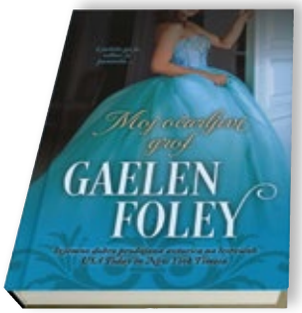

Gaelen Foley

MOJ OČARLJIVI GROF; Klub Pekel, knj. 3

prevod: Olga Štuhec

Hiša knjig, 2023, m. v., 477 str., 16,95 €

Ena najbolj prodajanih avtoric na ameriških lestvicah nas ponovno popelje v klub Pekel, v katerem londonski aristokrati nevarne misije skrivajo za govoricami o svoji pokvarjenosti. Tak je tudi grof Falconridge, ki ga lady Pierson ponovno sreča v Londonu, in na dan privrejo vsa stara čustva, od razočaranja, bolečine pa do strastne privlačnosti. Se jim bosta uprla? Jima je usojeno biti par ali pa bo prav usoda preprečila njuno združitev? Situacija namreč ni več takšna kot pred leti, saj ima sedaj tudi ona odgovornosti tako do svojega sina kot do države. Ljubezenska zgodba, prepletena z nevarnimi dogodivščinami in spletkami britanske družbe, je kot nalašč za zabavno poletno branje. > Ajda Vodlan

NOVO Hiša knjig

16,95 €
Matt Haig
ČLOVEŠKA BITJA

18,95 €
Stephen King
BILLY SUMMERS

17,95 €
Lars Kepler
HIPNOTIZER

16,95 €
K. A. Tucker
RECI, DA ME ŠE VEDNO LJUBIŠ

19,90 €
Angela Ferraro – Fanning
POLETNA ZAKLADNICA RECEPTOV, UTVARJALNIH IDEJ IN MODROSTI

22,90 €
Paul Watson
MI SMO OCEAN

Vabljeni v **prenovljeno** spletno knjigarno **www.galarna.si**!

Distribucija Avrora
E: info@galarna.si
T: 040 922 522

všečkajte nas na Facebooku

avrora

CATHERINE ANDERSON

INDIGO MODRA; Komanči, knj. 3

prevod: Branka Šnek Oset

Hiša knjig, 2023, t. v., 446 str., 36,90 €

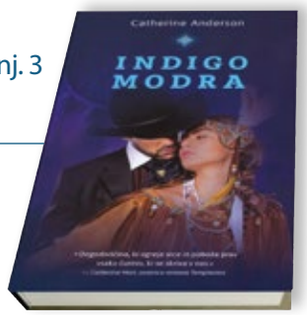

Indigo, hči Lovca in Lorette Wolf – družino so bralci spoznali že v predhodnih avtoričinih knjigah *Komančeva luna* in *Komančevo srce* – je brhka devetnajstletna mešanka, ki se je rodila očetu Komanču in mami belki. Na videz je nežna in zelo krhka, v resnici pa se v njej skriva silna moč. To kmalu spozna tudi Jake Rand, sin sleparskega bogataša, ki izve za očetovo namero, da bi rad z nečednimi potezami prevzel rudnike družine Wolf. A Jake na srečo ni tak, kot je njegov oče, zato do družine Wolf pristopi z željo, da jim, potem ko se je Lovec Wolf v enem od rudnikov močno poškodoval, pomaga pri delu in poslih. Ob tem ne računa, da se bo brezglavo zaljubil v čedno Indigo in da jo bo moral kaj hitro, da ji ubrani čast, tudi poročiti. Pa bo njuna zveza trdna in srečna, sploh ker je med njima toliko zamolčanih stvari, povrhu vsega pa nekdo Indigo streže po življenju? Ljubezensko-pustolovski roman z vonjem po prostrani divjini in neukrotljivi strasti! > VESNA SIVEC POLJANŠEK

DIANE CHAMBERLAIN

UKRADENI ZAKON

prevod: Mateja Malnar Štembal

Meander, 2023, t. v., 476 str., 34 €

Ljubezenski roman, tako nežen, usodno krut in tako zelo lep, z unikatno zgodbo pritegne že na prvih straneh. Mlada zaljubljenca razdvoji najprej bolezen, dobrota in želja po pomoči sočloveku, nato pa usodna noč, ki spremeni vse. Le kakšen bi bil svet, če ljudje ne bi verjeli v božje zapovedi in grehe? Bi se zavedali svoje človečnosti, katere sestavni del, celo temelj, so ravno napake? Vincent bi odpustil Tess, kot pravi veliko kasneje, toda bi si odpustila sama? In včasih nas življenje lahko preseneti ter stvari postavi na pravo mesto. Odlična zgodba se dogaja v času druge svetovne vojne, razsajanja otroške paralize po Ameriki in opisuje tudi rasno nestrpnost, predvsem pa vse odtenke ljubezni. Nežno in prav zato tako lepo! Močno priporočam vsem romantičnim dušicam. > AJDA VODLAN

K. A. TUCKER

DIVJA TEKMA

Preprosta divjina, knj. 3

prevod: Irma Kukovič

Hiša knjig, 2022, m. v., 461 str., 16,95 €

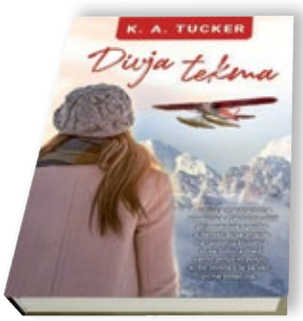

Priljubljena kanadska avtorica nas v nadaljevanju serije *Preprosto divji* znova postavi na oddaljeno Aljasko, na nevarne dirke pasjih vpreg, med dragocene kosmatince in njihove vzreditelje, ki v skupnosti domačinov in prišlekov ohranjajo tradicijo vzreje polarnih vlečnih psov ali pa se (nekateri) pehajo le za denarjem in slavo. V deželi dolgih zim in večnega mraza se izkušena veterinarka Marie kar dobro znajde, rane neuslišane ljubezni so se ji že skoraj zacelile, odlično skrbi, da pasji vzreditelji v njenem okolišu ne mučijo svojih živali, in vse se zdi, kot mora biti … Potem pa se v mesto priseli skrivnostni musher Tyler, nadvse sposoben voznik pasje vprege, ki s svojim krdelom krasnih vlečnih psov nepričakovano zmaga na pomembni dirki in vnese nemir med domačine, vznemiri pa se tudi veterinarkino srce … > BETI HLEBEC

IRENA SVETEK

ČRNI PRINC

Beletrina, 2023, t. v., 424 str., 27 €, JAK

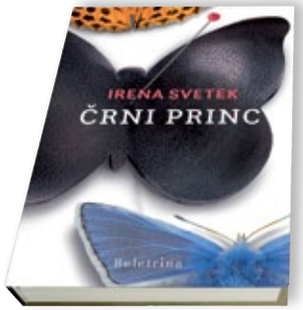

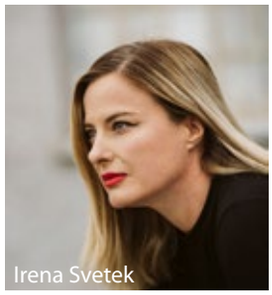
Irena Svetek

Zaključni roman iz trilogije napetih psiholoških kriminalk o državnem tožilcu Miu Aurelliju, ki smo ga spoznali v *Rdeči kapici* in mu sledili v *Belem volku*, plete prefinjeno pajkovo mrežo ljubezni in sovraštva, usodnih skrivnosti, najtemnejših senc strasti, obsesij in odvisnosti. Razpenja jo v obdobju desetih let med zaspano sicilijansko vasico, Trbovljami, Firencami, Sadinjo vasjo, Ljubljano, jadranskimi otoki, Trstom in Nabrežino, v jasno prepoznavnih okoljih skupnega spomina. Zgodba se začne leta 2013 s posilstvom trinajstletnice, ki nato umre med porodom. Kako je s tem povezana kri, ki deset let kasneje v težkih kapljah pordi obraz sedemnajstletnega heroinskega odvisnika, ko vdre v zapuščeno hišo, da bi se v miru zadel? Zakaj je telo nezavestnega mladega moškega, ki ga pripeljejo v bolnišnico v Trbovljah, ena sama odprta rana? Kako lahko človek človeku naredi kaj takega? In čemu je morilec na izmaličeno žensko truplo odložil prepariranega metulja? Irena Svetek (1975), pisateljica, ki je za svoj prvenec *Od blizu* leta 2004 prejela nagrado Slovenskega knjižnega sejma in nato še nominacijo za kresnika, za tem pa napisala še več uspešnic, s tretjim romanom iz serije Mia Aurellija vzpostavlja prepričljiv dramaturški trikotnik. Inteligentni, premišljeno zasnovani romani s kompleksnimi liki in večplastno, bogato prepleteno zgodbo ustvarjajo močne, zgoščene vizualne podobe. Govorijo o sprevrženih strasteh in posledicah brezčutne zlorabe in zanemarjanja otrok, o zlu preteklosti, ki seva v sedanjost, kjer si išče nove žrtve. Ljubiteljem psiholoških kriminalk pa šepetajo tudi z razvejano medbesedilnostjo. Zgodbi prvih dveh romanov o spirali trpljenja, truplih nedolžnih in nikoli zaceljenih brazgotinah preživelih je avtorica prelila tudi v scenarija za televizijsko nadaljevanko. > MAJA ČREPINŠEK

DAVID LAGERCRANTZ

OBSCURITAS

prevod: Petra Piber

Mladinska knjiga, zbirka Krimi, 2023, t. v., 386 str., 34,99 €

Švedski policisti se že nekaj časa ukvarjajo z umorom nogometnega sodnika afganistanskih korenin, ki naj bi ga ob koncu tekme pokončal Giuseppe Costa, moški s sumljivo preteklostjo in nenehnimi izbruhi jeze. A nekateri člani kriminalističnega odseka stockholmske policije so prepričani, da je Costa nedolžen. O tem je vse bolj prepričana tudi mlada policistka Micaela Vargas, ki Costo tudi osebno pozna, saj oba prihajata iz soseske, kjer živijo priseljenci z vseh vetrov. Kriminalisti odidejo po pomoč k priznanemu psihologu in strokovnjaku za zasliševanja Hansu Rekkeju, a ta jih pusti praznih rok. Micaeli Vargas pa vse skupaj še vedno ne da miru: ko čez leto dni po naključju reši življenje Rekkeju in ga ob tem začenja vedno bolj spoznavati, hitro zagrabi priložnost, da bi lahko z njegovo pomočjo prišla do rešitve zapletene uganke o omenjenem umoru … Avtor številnih psiholoških kriminalk tudi v knjigi *Obscuritas*, svojem prvem delu iz nove trilogije *Rekke/Vargas*, ne razočara in bralcem prinaša napeto branje, polno dramatičnih preobratov in silovitih presenečenj. > VESNA SIVEC POLJANŠEK

Paul Finch

KLUB MORILCEV

Narednik Mark Heckenburg, knj. 3

prevod: Ljubica Karim Rodošek

Hiša knjig, 2023, m. v., 491 str., 16,95 €

Pred dvema letoma je kriminalistični narednik Mark 'Heck' Heckenburg za zapahe spravil vodjo nevarne združbe, imenovane Klub prijaznih fantov. Ta je svojim strankam omogočala diskretno izpolnitev želja, tudi skrajnih seksualnih fantazij in umorov. Kriminalistom celotne mreže ni uspelo razbiti in zdaj se je zločinska organizacija vrnila na britanska tla, da za seboj počisti sledi. Otok začno pretresati brutalni umori, policija pa tava v temi. In čeprav Hecku ni dovoljeno sodelovati pri preiskavi, se mora s tolpo prej ali slej soočiti, saj mu strežejo po življenju. Nadaljevanje romana *Zalezovalci* (vmes je Heck lovil serijskega morilca v knjigi *Žrtvovani*) spremeni ton serije, saj se ta iz policijsko proceduralnega trilerja preobrazi v akcijsko kriminalko z divjim tempom, kjer udarci in krogle letijo v vse – in iz vseh – smeri. Heck bo moral uporabiti vse svoje znanje – in pri tem imeti celo malo sreče –, da bo preživel in razkrinkal izjemno organizirano združbo bivših vojaških specialcev in plačancev, ki za dosego ciljev ne izbirajo sredstev. Roman nekdanjega policista, zdaj pa pisca (ter urednika in scenarista) eksplozivnih trilerjev in grozljivk, med katerimi je najbolj priljubljen prav detektiv Heck, je kot nalašč za tiste, ki si kriminalke radi postrežejo z visoko dozo adrenalina! > Aleš Cimprič

Katja L. Pauli

SPLETKE À LA CARTE

Litera, 2023, t. v., 328 str., 24,99 €, JAK

Romaneskni prvenec slovenske avtorice, ki sicer blesti na področju marketinga, sedaj pa se je podala tudi v literarne vode, je knjiga tiste vrste, ki je ne moreš odložiti iz rok, četudi je pozna ura in je zjutraj treba zgodaj vstati. Stran za stranjo spoznavamo nove spletke, odkrivamo Dunaj, kjer je pisateljica tudi nekaj časa živela, in se zapletamo v zgodbo, ki se dogaja v obdobju petih let. Umor se zgodi že na prvih straneh, vendar to ni klasična kriminalka – kdo je morilec izvemo namreč že na sredini pripovedi, a zgodba vleče naprej. To je predvsem pripoved o ljudeh v današnjem svetu kapitala – zgodba o pomanjkanju vrednot oziroma o čaščenju napačnih materialnih dobrin. Vsekakor pa je maščevanje resnično jed, ki se postreže hladna. Čeprav se dogaja na avstrijskih tleh, pa pisateljica v dogajanje vnese veliko slovenskih krajev, navsezadnje tudi vrhunsko slovensko vino. Tako glavnih kot stranskih likov je kar veliko, vsi pa so opisani natančno in bralec si jih hitro naslika v svoji glavi. Paulijeva dobro prikaže tudi spremembo posameznega človeka skozi čas, kako nanj lahko vplivajo soljudje – ni vseeno, s kom se družimo, še manj vseeno pa je, s kom si delimo posteljo. Napeto, domiselno, družbenokritično, pa tudi romantično! > Ajda Vodlan

Mariah Fredericks

SMRT GLEDALIŠKEGA PRODUCENTA

Jane Prescott, knj. 4

prevod: Ana Ambrož Strle

Meander, 2023, t. v., 285 str., 30 €

Ameriška pisateljica, po izobrazbi zgodovinarka, za ozadje svojih klasičnih detektivskih romanov raziskuje politično, družbeno in kulturno dogajanje v New Yorku na začetku 20. stoletja. Četrta knjiga iz serije z Jane Prescot, službnico in laično detektivko, bralca popelje na potovanje v svet Broadwaya in elitnih krogov iz leta 1914, ki ga avtorica spretno prepleta z novicami o sporu med delavci in takratnimi magnati, kakor tudi z nastajajočo vojno v Evropi. Gospa Louise Taylor, pri kateri je zaposlena Jane, se odloči, da bo investirala v Broadwaysko produkcijo, ki jo je napisal Janin nekdanji plesni partner in potencialni ljubimec Leo. Izkaže se, da je gledališki svet prežet s tekmovalnostjo, ljubosumjem in sovražnostjo. Ko producenta in lastnika gledališča najdejo mrtvega, se zdi, da imajo vsi za zaveso motiv za umor. Liki so pronicljivi, večplastni in všečni. Zaplet pa ima ravno pravo mešanico napačnih usmeritev, sklepanja, namigov, osumljencev, nezgod in drame, da ohranja branje napeto in zanimivo. > Gordana Granatir

Ivan Šega

VOHUNKA

Primus, 2023, m. v., 262 str., 25 €

Ivan Šega je napisal že več romanov, dramskih ter tudi različnih strokovnih besedil. V svojem novem romanu *Vohunka* se posveti delovanju tajnih služb po drugi svetovni vojni in vse do današnjih dni. Zgodba se začne z Ano, ki v povojnih mesecih, ko se marsikdo ni vrnil domov iz takšnega ali drugačnega razloga, upajoče pričakuje vrnitev svojega moža Matije in jo nazadnje tudi dočaka. Po vrnitvi iz taborišča kaže, da se bo življenje vendarle vrnilo v ustaljene tire, a na Matijevo nesrečo na državnem Kmetijskem posestvu potrebujejo pismene ljudi za strokovna administrativna dela s posebno dodatno obveznostjo: od njega se pričakuje, da bo vohunil za ljudmi in jih ovajal. Zgodba nas nato popelje v sodobni čas po padcu totalitarnega režima. Ervin, ki mu je uspelo priti na visok položaj v prejšnjem sistemu, je odraščal kot sirota in ni poznal svojih staršev. Poleg uradne službe je opravljal še postransko, vohunsko. Enako je veljalo za njegovo sodelavko, po rodu iz Rusije. Njuni zgodbi se prepleteta ter počasi odkrivata resnico o svetu tajnih služb in hkrati s tem tudi o sebi. Toda resnica je včasih uničujoča. > Sabina Burkeljca

Tina Kodre

OD MOJEGA DO TVOJEGA BALKONA

Primus, zbirka Avtorji, 2023, m. v., 211 str., 24 €

Ilari, mlada zdravnica alternativne medicine iz Trsta, po rodu zamejska Slovenka, nekega dne presenečena izve, da ji je neka stara gospa zapustila staro meščansko vilo na obrobju Trsta. Istočasno ji njen prijatelj zdravnik, ki je ravnokar napravil obdukcijo neke zelo stare gospe, pove, da so se začele dogajati silno čudne stvari. Ali je mogoče, da se je s smrtjo stare dame sprožil urok, ki naj bi botroval valu nenadnih smrti ljudi, ki sta jih poznala tako Ilari kot njen prijatelj? Vse skupaj se še bolj zaplete, ko Ilari obsodijo umora tržaškega sodnika, s katerim je mlada ženska ljubimkala vrsto let. In ko se v zgodbo vplete še iskanje skrivnostne zelene beležnice Ilarijinega očeta, pred kratkim preminulega zdravnika, ki je vse življenje iskal formulo za večno mladost, številnim peripetijam ter nenavadnim zasukom kar ni videti konca … Napet roman vsestranske ustvarjalke, naturopatinje in nekdanje novinarke Tine Kodre vleče k branju s svojimi slikovitimi opisi Trsta in celotnega napetega, nenehno stopnjujočega romanesknega dogajanja v njem. Knjiga za ležerno uživanje na poletnem balkonu! > Vesna Sivec Poljanšek

Stephen King

BILLY SUMMERS

prevod: Anja Bakan

Hiša knjig, 2023, m. v., 602 str., 18,95 €

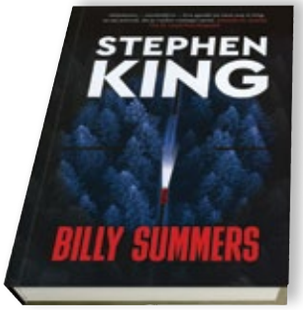

Ameriški pisatelj Stephen King (1947) je s svojim gromozanskim književnim opusom že zdavnaj izstopil iz klišejske obravnave, da je »pisec grozljivk«, z zadnjimi tako po vsebini kot tudi obsegu ambicioznimi deli pa dokazuje, da ga ni strah stopiti na zelo raznotera žanrska področja. Med ta gotovo spada tudi njegov roman *Billy Summers* iz leta 2021, v katerem je naslovni junak morilec po naročilu, ki rad bere leposlovne romane in se odpravlja v pokoj, še prej pa sprejme zadnje in zelo dobro plačano naročilo, da bo na stopnicah sodišča ustrelil zdaj priprtega človeka, potem pa pobegnil. Ker se ne ve, kdaj se bo to lahko zgodilo, mu naročniki najamejo hišo, v kateri živi, ter pisarno v nebotičniku, od koder bo streljal, ko bo treba. Kaj naj Billy Summers počne cele dneve, ko čaka na poziv? Naročniki imajo odgovor tudi na to – v tem času se bo pretvarjal, da je v ta kraj prišel pisat svoj prvi roman. Billy Summers je delo, ki se spretno poigrava s formo napetega romana, pri katerem ni nič tako, kot se zdi, obenem pa ga King potisne še v literarni kontekst ter s tem – ne prvič – poveže žanrsko delo s pisanjem nasploh. Roman za poletno branje! > Samo Rugelj

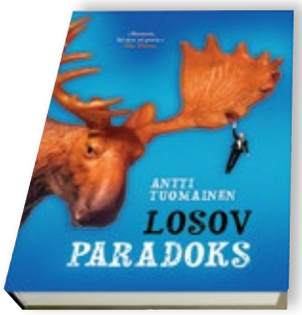

Antti Tuomainen

LOSOV PARADOKS

prevod: Maša Zupančič

Hiša knjig, 2023, m. v., 277 str., 14,95 €

Saj ne, da bi nekdanji aktuar Henri Koskinen – spoznali smo ga že v romanu *Zajčji faktor* – prav rinil v posel z zabaviščnim parkom, ker ga tovrstne stvari v resnici čisto nič ne zanimajo, a vanj ga potisne novica o nenadni smrti njegovega brata, lastnika omenjenega parka. Še dobro, da mu ob strani stoji matematika, ta čudovita veda, ki vse stvari v življenju postavlja v ravnovesje. In tako lahko Henri Koskinen po mesecih trdega dela, potem ko je končno poravnal vse dolgove svojega brata, vendarle malce svobodneje zadiha. Toda potem gre vse narobe! Zdi se, kot da mu nekdo streže po življenju in Koskinen začenja razmišljati, ali ni to morda povezano z njegovo željo po nakupu nove najboljše atrakcije za zabaviščni park – Losovega žleba, ki pa mu ga podjetje, ki ga je izdelalo, nikakor noče prodati ... Na moč privlačna zgodba, polna tipičnega skandinavskega humorja in primesi absurdnih zapletov, ponuja odlično bralno poslastico v slogu edinstvenih uspešnic pokojnega finskega sonarodnjaka Aarta Paasilinne. Kot ustvarjeno za poletni bralni odklop! > Vesna Sivec Poljanšek

beremknjige.si

LYNX

Richard Osman

STREL V PRAZNO

Četrtkov klub za umore, knj. 3

prevod: Jerca Kos

Mladinska knjiga, zbirka Krimi, 2023, t. v., 411 str., 37,99 €

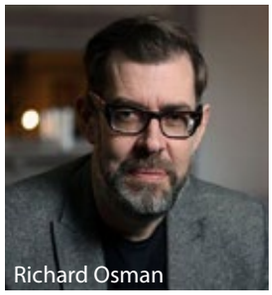
Richard Osman

Tretji roman o članih Četrtkovega kluba za umore, prijateljev iz naselja za starostnike, ki za zabavo razvozlavajo nerešene policijske primere, nemudoma ustreli naravnost v tarčo – Elizabeth dobiva anonimne grožnje, nato jo ugrabijo. Ugrabitelj zahteva, da ubije starega znanca, ki ga že dolgo ni videla, nekdanjega vodjo KGB-jeve izpostave, ali pa bodo oni ubili njeno prijateljico Joyce. Toda starih kosti iz Četrtkovega kluba ni lahko ugnati, bistri so, drzni in prodorni, pa tudi veliko nimajo več izgubiti. Seveda tudi tokrat uspešno razvozlajo uganko, kako je pred desetimi leti umrla obetavna mlada novinarka, ki je prišla na sled pralcem denarja, spotoma pa se njihova družba poveča za nove prijatelje. Duhovita detektivka televizijskega voditelja, producenta, romanopisca in komika Richarda Osmana (1970) je tretja knjiga iz zbirke (*Četrtkov klub za umore*, *Mož, ki je umrl dvakrat*). Napeta zgodba z vsako obrnjeno stranjo niza nova razkritja. Trenje trdih orehov v slogu Agathe Christie in absurdnost dogajanja v duhu Monty Pythona, cepljena na bondovsko akcijsko dogajanje, začinjena z lahno ironijo na temo staranja, celotno zbirko upravičeno postavlja na prvo mesto svetovnih prodajnih rekordov. > Maja Črepinšek

Mariah Fredericks

LINDBERGHOVA VARUŠKA

prevod: Sonja Uran Šinigoj

Meander, 2023, t. v., 329 str., 32 €

Mariah Fredericks

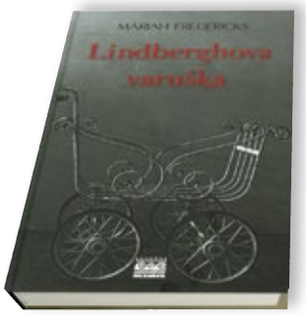

Ameriška avtorica detektivk Mariah Fredericks v bistroumnem romanu, ki dejstva nadgrajuje s fikcijo, pripoveduje o resničnem dogodku, ugrabitvi Lindberghovega otroka, komaj dvajsetmesečnega sinka polkovnika Lindbergha, človeka, ki je prvi preletel Atlantik. Otroka so ugrabili ponoči iz posteljice na domačem posestvu, nato pa Lindberghova izsiljevali za veliko vsoto. Čeprav je bila odkupnina plačana, so otrokovo trupelce kasneje našli zakopano v bližnjem gozdičku. Primer je leta 1932 zbudil veliko zanimanje javnosti, prej nepomembna škotska varuška Betty Gow pa je kot osumljenka za sostorilstvo požela bes javnosti. Napet roman je Bettyjina pripoved o dogajanju od trenutka dalje, ko sta jo Lindberghova, zlati par ameriške elite, najela za varuško, do sojenja, ki jo je opralo suma. Še zlasti zanimiva je pronicljiva upodobitev razkoraka med svetom slavnih in bogatih ter svetom njihovih služabnikov, ljudi, ki so iskali možnost preživetja v Ameriki, daleč od rodnih dežel, pa tudi prefinjeno vključevanje kontroverznih plasti Lindberghove osebnosti z izrisovanjem njegove naklonjenosti evgeniki, nacizmu in gibanju America First. Ali je bil za umor otroka obsojen pravi človek, bo presodil bralec sam. > Maja Črepinšek

JANKO VALJAVEC

DOHTAR

Lynx, 2023,
m. v., 253 str., 21 €

Nov primer postavlja kriminalističnega inšpektorja Riharda Tisnikarja pred nov izziv: napol golo truplo nepriljubljenega ginekologa Mateja Smoleta leži nad mlako krvi z nogami, vpetimi v stremena ginekološkega stola, v ustih pa ima zatlačeno, kar je imel od rojstva med nogami: nekdo je na njem vešče uporabil skalpel. Umorjen je bil med dopoldansko malico, čeprav je bila čakalnica pred ordinacijo polna in so po hodnikih sem in tja hitele medicinske sestre. Očitno gre za dobro premišljeno in skrbno načrtovano maščevanje. Se bo Tisnikarjeva metoda vrtanja v grehe iz preteklosti, ki vsakogar prej ali slej dohitijo, izkazala tudi tokrat? Napeta zgodba, vpeta v prepoznavno okolje kateregakoli srednje velikega slovenskega zdravstvenega doma, nosi značilen pečat ironičnega, skoraj črnega humorja, ki ga ljubitelji kriminalk Janka Valjavca poznajo iz *Češenj* in *Sekiropraktika*, pa tudi *Župnika*, *Kur* in *Umazanih rok*. > MAJA ČREPINŠEK

JAVIER CASTILLO

IGRA DUŠE

prevod: Katja Mrak
Hiša knjig, 2023,
t. v., 414 str., 36,90 €

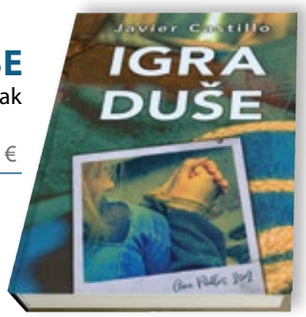

Castillo, znan tudi kot Španski Stephen King, ki vsako leto objavi tudi po več kot knjigo na leto in je hitro postal eden najbolj prodajanih avtorjev v Španiji, tudi tokrat pritegne že na prvi strani. Na obrobju New Yorka najdejo križano petnajstletnico in vznemirljivo odkrivanje skrivnosti se prične. Zgodba združi preiskovalno novinarko Miren Triggs, ki ima hude pretekle travme, kar močno vpliva na potek dogodkov, in njenega nekdanjega profesorja Jima Schmoerja ter se preplete z delom inšpektorja Benjamina Millerja. Kaj se je zgodilo z Gino, ki je izginila pred leti, in kako je to povezano z umorjenim dekletom? Zgodba o umoru, posilstvu, ugrabitvah, ujetništvu in drugih udejanjenih najtemnejših plateh človeške narave nas vodi k razmisleku o naši preteklosti: kako nas tragične življenjske izkušnje lahko zaznamujejo? Lahko bi se tudi vprašali, kje je tu Bog, saj prav fanatično verski dogodki še dodatno začinijo že tako napeto pripoved. Ljubitelji kriminalk bodo navdušeni, ker jih čaka veliko presenečenj! > AJDA VODLAN

SHIRLEY JACKSON

VEDNO SVA ŽIVELI V GRADU

prevod: Julija Potrč Šavli
LUD Literaturo, zbirka Piknik, 2023, m. v., 211 str., 23 €, JAK

Ameriško pisateljico gotskih in srhljivih kratkih zgodb ter romanov Shirley Jackson (1916–1965) smo po zaslugi založb LUD Literatura in Šerpa spoznali z dvema njenima najbolj reprezentativnima izdajama, kratkoprozno zbirko *Loterija in druge zgodbe* (naslovna zgodba je bila že sama po sebi unikaten literarni škandal) ter romanom *V hiši na hribu straši*, ki je bil tudi nekajkrat filmsko adaptiran. *Vedno sva živeli v gradu* je avtoričin zadnji roman, objavljen tri leta pred njeno smrtjo, prvoosebna pripovedovalka, osemnajstletna Merricat, pa že v uvodnih odstavkih nastavi bizaren začetek romana: s sestro Constance in stricem Julianom, ki je na invalidskem vozičku, živi v ogromni in bogati hiši na robu vasi, pri čemer s sestro skrbita, da so z ograjami in različnimi magičnimi amuleti čim bolj čvrsto ločeni od nje in vaščanov. Preostalih članov družine ni več, saj so zaradi zastrupitve (za katero naj bi bila kriva ena od sester) umrli pred šestimi leti, vaščani pa imajo do njih ambivalenten odnos, ki temelji tako na tračih kot praznoverju. Tu čudaško idilo prekine prihod bratranca Charlesa, ki se odloči uvesti svoj, moški red, kar Merricat seveda ni pogodu … Srhljivo spisan roman pisateljice, pri kateri so se navdihovali mnogi kasnejši ameriški avtorji, od Stephena Kinga do Richarda Mathesona, je bil ekraniziran leta 2018 v filmu z enakim naslovom. > SAMO RUGELJ

SUSAN HILL

MEGLICA NA OGLEDALU

prevod: Matejka Križan
Lynx, 2023, m. v., 207 str., 19 €

Angleška pisateljica Susan Hill, avtorica dela *Meglica na ogledalu*, je dobitnica več knjižnih nagrad. Njeno najvidnejše delo je *Ženska v črnem*, v slovenščini sta na voljo še *Majhna roka* in *Mož na sliki*. Protagonist zadnjega dela je James Monmouth, samotar in pustolovec, ki se po dolgem času vrne v Anglijo, v domovino, ki je ne pozna. Raziskati želi usodo Conrada Vana, ki ga vznemirja že od mladih nog. Doma mu raziskovanje močno odsvetujejo, spremljajo ga čudaške pojave in nenavadni dogodki, ki ga poskušajo odvrniti od njegovega podviga. Vse mu govori, da je določene ljudi in dogodke treba prepustiti pozabi, pa vendar svojega raziskovanja ne more opustiti. Pripoved drži bralca v napetosti do zadnje strani. Obvezno branje za vse ljubitelje temačne in srhljive literature. > NEŽA VILHELM

H. P. LOVECRAFT

PRIMER CHARLESA DEXTERJA WARDA

prevod: Jernej Županič
LUD Literatura, zbirka Piknik, 2023, m. v., 242 str., 23 €, JAK

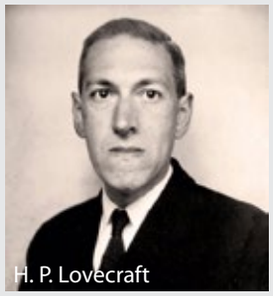
H. P. Lovecraft

Howard Philips Lovecraft (1890–1937) je ameriški knjižni klasik, ki je blizu predvsem ljubiteljem grozljivk ter nadnaravnih in fantazijskih zgodb, saj slovi kot eden njihovih očetov. V slovenščini ga že poznamo po njegovih *Zgodbah*, ki so izšle v okviru Modernih klasikov, in noveli *Cthulhujev klic*, zdaj pa smo v prevodu dobili še njegov edini roman *Primer Charlesa Dexterja Warda*, ki je bil izdan šele nekaj let po avtorjevi smrti, čeprav ga je napisal že deset let pred tem. Žanrsko bi ga lahko še najlažje opredelili za grozljivko z detektivskim nastavkom, v njej pa – poleg časovnih degresij v preteklost, ki pojasnijo več o Wardovem »objektu poželenja« – spremljamo doktorja Willetta, ki raziskuje, kaj se je s sprva normalnim mladeničem Charlesom Dexterjem Wardom začelo dogajati potem, ko je postal obseden s svojim prednikom, saj se je naenkrat odvrnil od siceršnjega študija in začel po starih pokopališčih iskati točno določen grob, ki naj bi bil izkopan leta 1771, šlo pa naj bi za grob njegovega prednika Josepha Curwena. Grozljivi roman je bil pred časom deležen tudi dveh ekranizacij; eno, ohlapno zastavljeno, je režiral umetnik nizkega budžeta Roger Corman. > SAMO RUGELJ

POGOVARJAL SE JE:
ALEŠ CIMPRIČ

Potem ko je konec leta 2021 izšel prvenec študentke filozofije in primerjalne književnosti Julije Lukovnjak, mladinski fantazijski roman *Imaginarni svetovi Edgarja Kaosa*, je sedaj pred nami njegovo nadaljevanje *Svet je senca (Edgarja Kaosa)*. Avtorici je z naslovnim junakom iz izmišljene dežele Inkrematere – ta je pod napadom sil, ki skušajo z nasilnim ločevanjem duš in teles ustvariti vojsko razdušenih podložnikov – uspelo v okviru pričakovanih žanrskih stalnic napisati svežo, samosvojo, predvsem pa vrhunsko domišljeno in zrelo zgodbo, ki navduši tako s predstavitvijo sveta kot kompleksno izrisanimi literarnimi junaki. *Edgar Kaos* ni le vrhunec domačega fantazijskega pisanja, ampak se lahko ponosno ob bok postavi najvidnejšim tovrstnim prevodnim delom.

»Predvsem upam, da je tisto, kar najprej pridobi fantazija pri bralstvu, njegovo zaupanje.«

JULIJA LUKOVNJAK
SVET JE SENCA (EDGARJA KAOSA)
Edgar Kaos, knj. 2
Goga, 2023, m. v., 606 str., 27,90 €, JAK

Julija Lukovnjak

Foto: Borut Krajnc

Bukla: Oba vaša romana kar buhtita od idej. Če poskusim namesto z opisom opredeliti vsebino s primerjavo, lahko omenim najmanj *Harryja Potterja* in *Gospodarja prstanov*, zombijade in igroprestolne spletke, celo nekaj *Kako izuriti svojega zmaja* je vmes :). A na koncu je *Edgar Kaos* povsem samosvoj, povsem vaš. Kaj je poganjalo vaš navdih?

Lukovnjak: Moj največji navdih so seveda knjige. Vsekakor pa sem za sestavitev prvih dveh knjig potrebovala več »sestavin« in te sem največkrat najdevala v odnosih, filozofiji, aktualnih in zgodovinskih družbenopolitičnih dogajanjih, pa tudi v osebnih zapletih. Ko ti realni delci vstopijo v moje pisanje, se meja med magijo in realnostjo vedno zabriše.

Bukla: Poleg poznanih domišljijskih bitij – denimo vilinov in nimf – srečamo tudi manj poznane elementale in multipodobnike. Od kod ste »poseljevali« svoj svet, ste ustvarili kakšna povsem nova bitja?

Lukovnjak: Ideja o razduševalcih, praznežih in krvoduhovih se mi je utrnila med obravnavo filozofskega problema o možnosti dualizma med telesom in dušo v gimnaziji. Ideji za elementale in multipodobnike sem pobrala iz filmov, serij, knjig, s tem da sem malo prilagodila imeni vrst in njihove značilnosti in dobila nekaj, recimo, izvirnega. Izposojena bitja (čarovnike, viline, nimfe …) sem opredelila po svoje, tako da so tudi oni pridobili kaj novega.

Bukla: Čeprav gre za mladinsko fantazijo, jo odmik – ta je bolj izrazit v drugi knjigi – v temno fantazijo, podkrepljeno z vprašanji o življenju in smrti ter etičnimi dilemami (na primer je vredno žrtvovati nekoga za skupno dobro), naredi privlačno tudi za bralce »odrasle« fantazije. Komu bi namenili knjigi?

Lukovnjak: Čeprav so glavni liki starejši najstniki, se mi zdi, jo pogosto berejo odrasli, velikokrat pa tudi otroci. Kdor je prebral Harryja Potterja, je pripravljen na mojo serijo. Tako da je namenjena ljubiteljem fantazije vseh starosti.

Bukla: V romanih se poigravate z ustaljenimi žanrskimi stalnicami. Izbrišete tradicionalno mejo med dobrim in zlim. Če bi v *Svetu je senca* nekdo naključno odprl strani, bi včasih težko razbral, kdo je antagonist in protagonist. Menite, da ločnice ne moremo zarisati in smo vsi po malem oboje?

Lukovnjak: To je zelo dobra opazka. Vsaka literarna oseba je zase vselej protagonist in se ji zdi njen cilj dober, upravičen, s svojim delovanjem pa lahko kljub temu postane antagonist druge osebe, ki je sama zase prav tako protagonist z dobrimi nameni. V knjigi raziskujem, ali to, da literarni osebi namerno škodujeta druga drugi, nujno pomeni, da se sovražita, ali pa to pokaže na neko splošnejšo diskrepanco v sistemu ali napako v sodbi, duševnosti, torej kako do takšnih »naravnih« antagonizmov sploh pride. Če to prenesem na realnost, se mi zdi, da pogosto zavestno škodujemo drugim, pa ne iz »zla« (vsaj ne običajno), ampak ker se nam zdi žrtvovanje dobrobiti neke druge osebe sprejemljivo v zameno za izpolnitev naših želja oz. potreb ali pa je to najmanj slaba možnost. To je recimo lahko pokazatelj, da obstaja problem nekje drugje, na drugačen način.

Bukla: Tudi stalnica odrešitelja, v tem primeru Edgarja, ki mu je prerokovano, da bo obvaroval svet, je povsem premetana. Ne le, da se sprašujemo, ali bo prevzel to vlogo, ga bodo ostali zaznali kot takega. Ali »Odrešitelj« sploh obstaja ali gre le za subjektivni naziv v odnosu do drugega?

Lukovnjak: Res je, bralec se na neki točki v knjigi preneha spraševati o tem, ali je Edgar zares »Odrešitelj« iz prerokbe o petih pogubah ali ne, ampak ali je prerokba o osebi, ki bo odpravila vse zlo sveta, sploh smiselna, ter kakšne so njene posledice za posameznika, ki skuša storiti nekaj bistveno nemogočega, ter za druge, ki čakajo, da to stori. »Odrešitelj« po mojem mnenju ne obstaja na tak način, kot si ga razlagajo bitja v knjigi. Ko govorim o odrešitelju v odnosu do drugega ali o odrešitelju na individualni ravni, je ta lahko kdor koli ali kar koli (stvar, ideja …), če za nekoga (drugega) funkcionira kot tisto, zaradi česar ta vztraja – pri čemer koli.

Bukla: Koliko knjig načrtujete? Že veste razplet ali ga z Edgarjem krojita sproti?

Lukovnjak: Načeloma naj bi serijo sestavljalo pet knjig. Mislim, da približno vem, v katero smer se z Edgarjem odpravljava, me pa tako on kot tudi drugi liki vselej presenečajo. Cilj je torej še dokaj abstrakten, v mraku, precej dobro pa vidim določen kos poti pred sabo, ki pa je tretja knjiga.

Bukla: Zadnje čase se pri nas veliko govori o vzponu kriminalk in ljubezenskih romanov. Sam sem pa presenečen nad živahnostjo na področju fantazije, ZF-ja in paranormalnih romanc. Kako občutite utrip? So bralci začeli sprejemati domače avtorje in avtorice?

Lukovnjak: Ja, nekaj se zagotovo dogaja, nekaj tli, vprašanje pa je, ali bo to tlenje postalo požar ali pa bo vse skupaj usahnilo, če avtorji, založništvo in mediji ne bodo vzdrževali pozornosti bralstva s kvalitetnimi fantazijskimi vsebinami. Predvsem upam, da je tisto, kar najprej pridobi fantazija pri bralstvu, njegovo zaupanje, šele tako bo lahko sčasoma doživela literarni razvoj, obravnavo v akademskem okolju, možnost za prejem literarnih nagrad itn.

ANDRZEJ SAPKOWSKI

VILINSKA KRI

Veščec, knj. 3

prevod: Klemen Pisk

Mladinska knjiga, zbirka Srednji svet, 2023, t. v., 351 str., 34,99 €

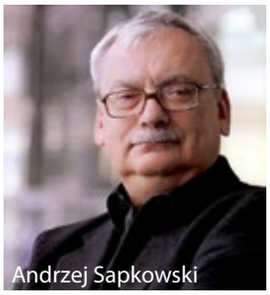
Andrzej Sapkowski

... serija Veščec se osvežujoče naslanja na evropsko mitologijo in črpa iz slovanskega ljudskega izročila ...

Vilinska kri je prvi roman iz serije o veščecu, magično ojačanem bojevniku proti pošastim, Geraltu iz Rivije. Resda sta pred njim izšli že knjigi *Zadnja želja* in *Meč usode*, sicer kratkoprozni zbirki zgodb (teh se je sicer držala ohlapna povezava), a sta vzpostavili temelje veščecevega sveta in nas seznanili z osrednjimi junaki, zato predstavljata obvezen uvod v petdelni romaneskni cikel. Roman *Vilinska kri* je na Poljskem izšel leta 1994 in prejel Zajedelovo nagrado za znanstveno fantastiko in fantazijo (prevod v angleščino leta 2008 pa je postal dobitnik prve Gemmellove nagrade za fantazijski roman, čeprav sta bila tisto leto nominirana tudi velikana zvrsti Brandon Sanderson in Joe Abercrombie). Zgodba nas pahne v razburljiv čas, kontinentu grozi vojna, kraljestva so na trnih, medvrstna trenja poganjajo gverilski napadi vilinov in škratov na človeška naselja … Prve žrtve so že padle: po napadu nilfgaardskega imperija na kraljestvo Cintro tamkajšnja kraljica stori samomor, medtem ko njeno vnukinjo varno spravijo iz mesta. Ciri, kakor je deklici ime, postane najbolj iskana oseba v deželi. Poleg kraljeve linije namreč v sebi nosi vilinsko kri in s tem potencialno poseduje ogromno moč. Nekateri jo iščejo, da bi si z njo pridobili vpliv, drugi preprosto naročijo njen umor. Po spletu okoliščin se znajde pod Geraltovim varstvom, tedaj pa se v njej začne prebujati starodavna čarobna sila, nad katero nima nadzora … Odličen nastavek epske zgodbe o Cirijini usodi, ki pogosto naredi povsem nepredvidljive zasuke, Sapkowski pa v njej mojstrsko združi fantazijsko pustolovščino s političnim spletkarjenjem številnih interesnih skupin, kjer se zdi, da vsakdo igra svojo (prestolno) igro s prikritimi nameni. Geraltove prigode, prepojene s prepoznavnim avtorjevim cinizmom in ostrim komentarjem človekove morale, ne bodo zahtevale le spretnega mečevanja, ampak tudi prebrisano družbeno vijuganje med zavezniki in nasprotniki (pogosto se ne ve, kdo je kdo), če bo želel obvarovati Ciri. Fantazija za gurmane! > ALEŠ CIMPRIČ

NORA ROBERTS

DOZOREVANJE

Zapuščina zmajskega srca knj. 2

prevod: Suzana Pečnik

Meander, 2023, t. v., 454 str., 34 €

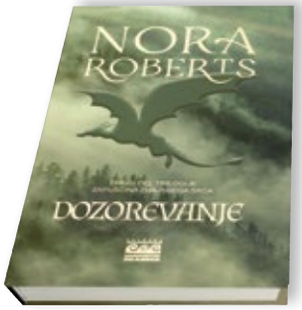

V drugem delu fantazijske trilogije se Breen Siobhan Kelly vrne v Telamh. Tokrat je z njo Marco, najzvestejši prijatelj. Zanj je prehod skozi portal, ki ga hipoma prenese v vzporedni svet, v katerem ni pametnih telefonov, računalnikov in avtomobilov, zato pa učinkuje mogočna magija, deželo pa poseljujejo tudi vile, škrati in zmaji, popolno presenečenje. Niti slutil ni, da je njegova draga prijateljica Breen, skromna rdečelasa učiteljica, most med svetovi, da v sebi združuje trojno kri. Kaj šele, da se uri za bojevnico, ker je edino upanje, da Zlo ne bo uničilo Telamha, dežele, ki spominja na sanjsko podobo mitske Irske. Breen je v *Prebujenju* prehodila prvi del tridelne poti, sedaj je pred njo dozorevanje in zvesti Marco se odloči, da ji bo stal ob strani. S Keeganom, vladarjem Telamha, Breeninim učiteljem bojevanja in vročim ljubimcem, hitro sklene prijateljstvo. Toda pred vrati je spopad … Ameriška avtorica Nora Roberts (1950) je avtorica več kot 225 (!) ljubezenskih in fantazijskih romanov, ki so močno obarvani z dediščino irskih korenin. > MAJA ČREPINŠEK

JANA KOREČIČ

NEON

Primus, 2023, m. v., 269 str., 25 €

Vsestranska umetnica Jana Korečič (polega pisanja tudi slika, ilustrira in dela v gledališču) se je po petih knjigah za otroke (*Hiša strahov*, *Ledeni božič* …) odločila preizkusiti v pisanju za starejše. Rezultat je mladinski znanstvenofantastični roman *Neon*, ki nas seznani z idejo paralelnih svetov. Ko Ella sreča svojo dvojnico iz druge dimenzije, je to začetek nenavadne pustolovščine, ki jo odnese v distopični vzporedni svet. Tam pa naleti na nevarnost, ki grozi celotnemu multiverzumu. Čeprav je knjiga namenjena najstnikom, bo zaradi avtoričine zelo verjetno spisane vizije prihodnosti, ki se bere kot srhljivo svarilo nadaljnjega poteka današnjih na tehnologijo zanašajočih se družbenih trendov, omrežila slehernega ljubitelja kiberpanka. *Neon* namreč ujame dve bistveni sestavini zvrsti: tehnologijo (čelade za navidezno in »mešano« resničnost, roboti, umetna inteligenca …) in prodorni družbeni komentar izgubljanja naše svobode in »človečnosti« v primežu naprav. Sijajno ZF-branje, za katero se splača za trenutek ne biti »on-line«. > ALEŠ CIMPRIČ

LUD LITERATURA
P/KN/K

PRVI PREVOD V SLOVENŠČINO

Srhljivi novosti v žanrski zbirki Piknik

DRUGI LETNIK PREVODNE ŽANRSKE ZBIRKE PIKNIK PREDSTAVLJA AMERIŠKA MOJSTRA GROZLJIVEGA ŽANRA.

Primer Charlesa Dexterja Warda je najdaljše literarno delo in edini roman H. P. Lovecrafta, poznanega tudi po Cthulhujevem mitosu, prevedel ga je Jernej Županič, spremno besedo pa je napisal Igor Harb.

Vedno sva živeli v gradu pa je eden izmed najbolj znanih romanov Shirley Jackson, opredelili bi ga lahko kot psihološko grozljivko najžlahtnejše vrste. Roman je prevedla Julija Potrč Šavli, spremno besedo pa je napisal Matej Bogataj.

www.ludliteratura.com | Naročila na **ludliteratura@yahoo.com** ali na **www.primus.si**

MALEČNIŠKA KUHARICA

urejanje: Saška Ocvirk
fotografije: Grega Neuvirt
Celjska Mohorjeva družba, 2023, t. v., 165 str., 25 €

Malečniška kuharica je bila v prvotni obliki rokopis Alojzije Koletnik – ohranjen v posebnem zvezku, v katerega si je skrbno zapisovala recepte malečniških šolskih sester kot njihova tečajnica. Šolske sestre so namreč prirejale kuharske tečaje, da bi dekleta opolnomočile za življenje na kmetiji in v gospodinjstvu. Dr. Janez Bogataj pa v uvodu pojasnjuje pomen prehranske dediščine za sodobni čas. Na Slovenskem se je razumevanje prehranske kulture začelo razvijati v 19. stoletju z organizacijo kuharskih tečajev in nekoliko pozneje tudi kuharskih oz. gospodinjskih šol. Pomemben mejnik pa je bila leta 1799 prva kuharica v slovenskem jeziku *Kuharske bukve* Valentina Vodnika. Poleg kuharskih knjig so pomembni tudi kuharski tečaji kot npr. ti v Malečniku. Pridobljeno znanje so si nekatere tečajnice zapisovale v zvezke, ki so lahko izhodišče za sodobno prehransko načrtovanje. Osrednji del Malečniške kuharice predstavljajo recepti: juhe in zakuhe, glavne jedi, priloge, prikuhe ali samostojne jedi, ocvrto in pečeno testo, kruh, narastki, kremne sladice in torte, piškotno in biskvitno testo, piškoti in posebne slaščice. Zelo zanimiv del na koncu so t. i. nasveti, ki govorijo o vzgajanju, varčni gospodinji, gnojilih, vrtnarjenju, soljenju mesa in še marsičem. > Sabina Burkeljca

Igor Škerbot

VRTNARIM NAČRTNO

risbe: Aleksandra Langenfus
fotografije: Igor Škerbot, Marjetka Hrvatin
Kmečki glas, 2023, t. v., 173 str., 25 €

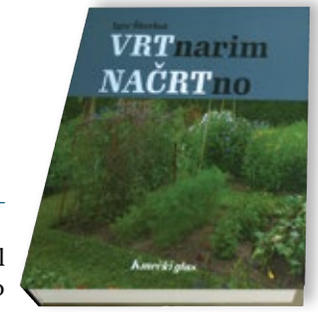

Vrtnarski priročnik bo dobro služil tako začetnikom kot tudi tistim malo bolj izkušenim vrtnarjem. V prvem delu so predstavljene različne zelenjadnice, razdeljene po botaničnih družinah (npr. metuljnice, bučevke …), uporabi (npr. stročnice, špinačnice, gomoljnice …), dolžini pridelave oziroma rastni dobi in po letnem času, saj je dobro vedeti, katero zelenjavo lahko gojimo v določenem obdobju leta. Omenjene so tudi koristne spremljevalke naših zelenjavnih vrtov, to so najpogosteje dišavnice, ki odganjajo škodljivce, pa tudi sicer so lahko uporabne kot začimbe določenih jedi, pri pripravi čajev, namazov in veliko več. V drugem delu je podrobno opisan načrt priprave vrta za gojenje zelenjave, s katerim lahko postavimo temelj za uspešno rast za vrsto let. Koristne so tudi časovnice, ki nam pregledno povedo, kdaj začnemo vzgajati sadike, kdaj jih presadimo v zemljo, kdaj lahko semena posejemo direktno v gredico in kdaj lahko pričakujemo pridelek. Izjemno koristne informacije za vse ljubitelje vrtnarjenja bodo pomagale tudi v smeri samooskrbe, s tem priročnikom pa si boste lažje in bolje organizirali svoj čas za določena vrtna opravila. > Nika Hranjec

Janez Bogataj

SLANE IN SLADKE POGAČE SLOVENIJE

fotografije: Tomo Jeseničnik, Janez Bogataj
Hart, 2023, t. v., 173 str., 23,90 €

Najbolj znani slovenski etnolog, vrhunski poznavalec slovenske gastronomije in kulinarike, dr. Janez Bogataj, se v knjigi posveti slovenski pogači, ki ima izjemno bogato zgodovino. Ste vedeli, da je najbolj znana slovenska pogača prekmurska gibanica? Kaj pa pravzaprav je pogača, so pogače? Uvodoma Bogataj raziskuje prav to – od zgodovine pogače do etimologije besede – in zapiše, da so »pogače obredne in praznične vrste kruha, slana ali sladka pečena močnata peciva, okroglih, oglatih, polžasto zavitih ali nepravilnih oblik, tudi z različnimi oblogami ali z nadevi med močnatimi plastmi«. V knjigi najdemo pesmi o pogačah, tradicionalne obrede, ki so vključevali pogače, in seveda bogato bero receptov (več kot 60!), razdeljenih na slovenske pokrajine (sredozemsko, panonsko, alpsko, osrednjo Slovenijo in Ljubljano) in pospremljene z odličnimi fotografijami ter zgodovinskimi dejstvi o posamezni vrsti. Pred nami je novo Bogatajevo delo, v katerem je strokovno zabeležil posebnosti naše gastronomije in znova dokazal, da je slovenska gastronomska zgodovina resnično bogata. Pa dober tek. > Ajda Vodlan

Marianne Obermair, Romana Schneider-Lenz

SHRANJEVANJE SADJA

Vkuhavanje, vlaganje, sušenje in drugo

fotografije: Mona Lorenz et al.
prevod: Ana Inkret
Kmečki glas, 2023, m. v., 173 str., 22 €

Poleti je svežega domačega sadja na pretek, pozimi pa smo zanj prikrajšani, zato je pomembno, da se v poletnem izobilju lotimo shranjevanja, vkuhavanja, vlaganja in sušenja domačega sadja. To so počele že naše babice, mi pa smo zaradi dostopnosti vseh vrst sadežev v trgovinah vse leto malo pozabili na to, zato nas na pomembnost predelave domačega sadja prijazno opomnja priročnik Marianne Obermair ter Romane Schneider-Lenz. Zbrali sta res ogromno receptov iz različnih vrst sadja, od priprave klasičnih mareličnih, breskovih, slivovih kompotov do sušenja sadja, kot so jabolka, grozdje, šipek in vrsta drugih. Najdemo pa tudi veliko receptov za pripravo domačih sadnih sokov, sirupov, marmelad in nenazadnje tudi likerjev. Vsi recepti so opremljeni s slikovnim gradivom, namigi za lažje delo, praktičnimi nasveti ter opozorili. Sedaj ni več izgovorov, da se obdelave našega domačega sezonskega sadja ne bi lotili tudi sami. > Nika Hranjec

Okakura Kakuzo

KNJIGA O ČAJU

prevod: Andrej E. Skubic
Beletrina, 2023, t. v., 160 str., 24 €

Vnovični izid prenovljene klasike o čaju (v slovenščini je prvič izšla leta 2006), ki jo je leta 1906 v angleščini napisal japonski mislec Okakura Kakuzo (1863–1913), da bi z njo zahodnjakom približal ne samo vzhodnjaški način ritualnega pitja čaja, temveč vzhodnjaško filozofijo življenja in bivanja nasploh. Ta nova darilna izdaja prinaša ekstrakt japonskega odnosa do življenja, kajti pitje čaja uči vzpostavljanje harmonije, časti čistočo in napeljuje k udobju ter preprostosti, saj ju postavlja pred zapletenost in draginjo. Da, čaj je bil sprva zdravilo, potem se je počasi prelevil v pijačo, v 15. stoletju pa se je za vedno ugnezdil tudi na Japonskem, kjer so ga povzdignili v nekakšno estetsko religijo, ki je z dolgotrajno japonsko osamitvijo prerasla v kult. Tako Kakuzo trdi, da je čaj popolna skodelica človekove radosti, ki je z vsem, kar ga spremlja ob njegovi pripravi in uživanju, lahko tudi zelo neposredna metafora življenja samega. Knjižna klasika, ki se ji leta prav nič ne poznajo! > Samo Rugelj

Dragica Kraljič

ŠE VEDNO NISEM KOT DRUGI

Življenje z otrokom s posebnimi potrebami

Primus, 2023, m. v., 232 str., 24 €

Dragica Kraljič je ženska z veliko začetnico, obenem pa tudi mati Janeka, dečka z Downovim sindromom, upokojena ravnateljica vrtca ter defektologinja. Kot v spremni besedi zapiše Franca Mravlje je Pogumu, Učenju ter Drugačnosti ime Dragica. To je res, saj Dragica v svojih tekstih izžareva neverjetno hrabrost, voljo do učenja in sprejemanja drugačnosti; tudi sama je drugačna, ne le njen sin. Dragico in Janeka smo spoznali že v njeni knjigi *Nisem kot drugi* (Primus, 2022). Nadaljevanje nas nagovarja k prepoznanju lepot življenja, ki jih drugače premalo cenimo. V knjigi je zbranih več kot 50 kolumn, od katerih jih je bilo veliko objavljenih v reviji Jana, sedaj pa so vse spretno povezane v iskreno pripoved o življenju z otrokom s posebnimi potrebami. Branje, ki odpira oči. > Nika Hranjec

Petar Stojanović

TU KDO STREŽE?

Kaj si natakarji pravzaprav mislimo o vas

Primus, 2023, m. v., 255 str., 25 €

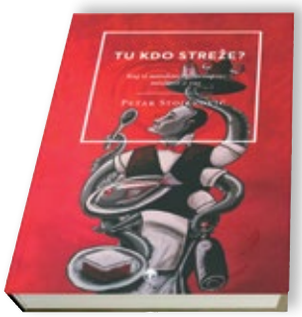

Petar Stojanović (1983) s prvencem postavlja pod žaromet natakarja (chefi so se že dovolj dolgo sončili v pozornosti javnosti). Gostobesedno, slikovito, sočno, odrezavo, brez dlake na jeziku in deklarativno nekorektno pripoveduje, kako svoje delo med peklensko hektičnostjo kuhinje in mirno, uživaško pozicijo gosta doživlja natakar. Oseba, ki naj bo mediator napetosti, o katerih gost ne bi smel niti slutiti, soustvarjalec kulinaričnega doživetja, tisti, ki naj bi dal gostu vedno prav in mu pričaral tudi nemogoče. V triinštiridesetih poglavjih razkrije, kaj si natakar misli o gostih, kaj ga pri njih najbolj moti, kako jih v nekaj trenutkih oceni in razvrsti, kako se med seboj ločijo gosti iz različnih držav, starostnih kategorij, spolov, debeline denarnice, gastronomskega nazora ... Knjigo, ki preigrava številne situacije v gostinstvu, je mogoče brati kot literarno fresko natakarskega poklica, kot z duhovitim sarkazmom močno zasoljen portret prostora in časa, gostinski brevir, pa tudi kot pitoresken učbenik (anti)bontona, modrovanje ob šanku in priporočeno literaturo pred izbiro natakarskega poklica. > Maja Črepinšek

Eneja Kobal

ABSULUTNO PREVEČ

Dnevniški zapiski dekleta, ki je premagalo anoreksijo

Celjska Mohorjeva družba, 2023, m. v., 192 str., 22 €

Dnevnik mlade Eneje Kobal (2005), sedaj gimnazijke, pripoveduje, kako težko si je izborila zmago nad anoreksijo. Motnja hranjenja jo je doletela v predzadnjem letu osnovne šole. Pojavila se je nenadoma, nato pa zelo hitro prerasla v pošast, ki si je prisvojila nadzor nad Enejinim življenjem in prinesla težke ure ne le njej, ampak tudi vsem v družini. Dnevnik razširja in poglablja avtoričino prvo knjižno delo *Teža življenja*, ki se osredotoča na isto temo. Ponuja vpogled v razvoj bolezni, v miselni svet obolelega, njegova občutja, stiske, iskanje izhodov, poti in stranpoti. Odprto in iskreno pripoveduje o izkušnjah boja z boleznijo in zmage nad njo, kot ga doživljajo oboleli in njegova družina. Koristile bodo vrstnikom, ki bi se znašli v podobni situaciji, njihovim prijateljem in sošolcem, staršem in učiteljem, pa tudi strokovnjakom, ki se srečujejo z zdravljenjem motenj hranjenja. Posebnost dnevnika je avtoričina pripoved o zdravilni moči povezanosti s psom, pa tudi poročilo, kako pomembni sta v stiski podporna skupina in pomoč terapevta, ki mora biti dostopen hitro. Zaokrožajo ga spremne besede družinskih članov, prijateljic ter specialistke otroške in mladostniške psihiatrije. > Maja Črepinšek

Patrick Besson

ĐOKOVIĆ; Zavračam

prevod: Jaša Pipan

Chiara, 2023, m. v., 102 str., 19,90 €

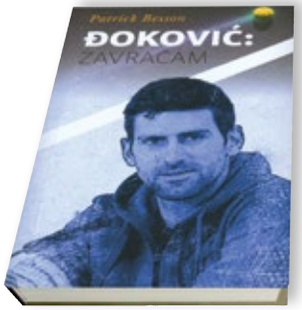

Avtor knjige je znani francoski novinar in pisatelj, ki precej časa preživi v Srbiji. Je njen velik podpornik, ki jo podpira vsaj tako goreče kot enega najboljših teniških igralcev zadnjega obdobja Novaka Đokovića. Ta na igrišču igra svojo igro, pravila tenisa so njegova pravila. Pandemija covida je na glavo postavila življenja vseh ljudi, ki smo se morali soočati s številnimi omejitvami in sprejemati odločitve, s katerimi smo prej morda opravili mimogrede in o njih debatirali z najbližjimi. Dilema o tem, ali se cepiti ali ne, je obtežila vse, tudi športnike svetovnega slovesa. Nanjo se je Novak odzval z eno besedo: »Zavračam«. In sprejeti je moral številne posledice svoje odločitve. Ostal je zvest samemu sebi in se uprl sistemu. Je ravnal prav? > Neža Vilhelm

Zoran Šteinbauer, Irena Demšar

ŠEPETANJA SRC MED KORONO

Kako med pandemijo ohraniti zdravo pamet

samozaložba, 2022, m. v., 247 str., 18 €

Obdobje pandemije koronavirusa je verjetno vsakega od nas zaznamovalo na svoj način ter nam med drugim prineslo tudi določena življenjska spoznanja in uvide. Tudi avtorja te knjige se je čas izpred treh let dotaknil na svoj način: svoja doživljanja sveta v tistem zares posebnem obdobju sta strnila v dnevniške zapiske in nam jih zdaj ponudila v pokušino. Prvi del knjige je ustvaril Zoran Šteinbauer, plodoviti avtor, po poklicu medicinski tehnik, ki je v svoje dnevniške zapise iz koronske jeseni leta 2020 med drugim vpletel tudi številne strahove, ki so se lotevali prav vseh, tudi ljudi, zaposlenih na »prvi bojni črti« – v zdravstvu. Njegovi opisi doživljanja tistih težkih trenutkov so zelo živi in plastični, vse skupaj pa je obogatil še z obilico avtorefleksije, vezane tudi na zelo intimne trenutke iz svojega zasebnega življenja. Enako iskrena in neposredna je tudi dnevniška zgodba Irene Demšar, ženske stoterih talentov, ki jih s pridom uporablja v pomoč ljudem v najrazličnejših stiskah: da bi šla tudi sama lažje čez nekatere svoje izzive, se je jeseni 2020 odločila, da krene na Camino, eno najslavnejših romarskih poti. V njenih slikovitih zapisih lahko podoživimo celotno Irenino (notranje) potovanje, na katerem je doživela obilo uvidov in se spoznala do obisti. Knjiga z obema dnevniškima zgodbama nežno prenaša številna sporočila srca in nas obenem navdihuje, da katero od njih vzamemo za svoje tudi mi. > Vesna Sivec Poljanšek

Ryan Holiday

DISCIPLINA JE TEMELJ

Moč samoobvladovanja

prevod: Niki Neubauer

UMco, zbirka Preobrazba, 2023, m. v., 340 str., 24,90 €

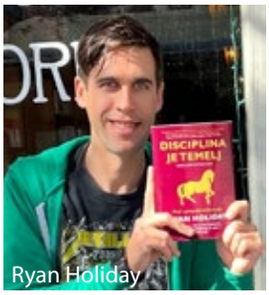

Ryan Holiday

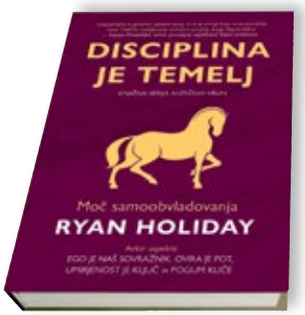

Samokontrola je tudi danes izjemno pomembna, brez nje in umirjenosti pa ogrožamo doseganje svojega polnega potenciala in tvegamo izgubo tega, kar smo že dosegli. Ameriški knjižni avtor Ryan Holiday v svojih knjigah med seboj povezuje antične vrline, izbrušene v stoletjih globokega premišljevanja in čuječega bivanja, s sodobnim življenjem, v katerem je v ospredju hitenje brez ustrezne osredotočenosti ter čvrstih temeljev. V slovenščini je že poznan po trilogiji *Ego je vaš sovražnik*, *Ovira je pot* in *Umirjenost je ključ*, pred dvema letoma pa jo je začel nadgrajevati s štiridelno serijo o ključnih vrlinah stoikov, ki je iz knjige v knjigo boljša. Po prvi, tudi že prevedeni knjigi *Pogum kliče*, se je tokrat posvetil disciplini, ki jo ima za temelj trajne življenjske rasti. Brez samoobvladovanja in discipline po njegovem mnenju ni mogoče veliko doseči. Kje bomo končali, se sprašuje Holiday, če nimamo pod nadzorom svojih čustev, navad in strasti? Verjetno nekje v območju udobja in polni obžalovanja. Ne glede na raznolike preizkušnje, s katerimi se soočajo športniki, umetniki in voditelji držav, so bile zanje najpomembnejše tiste bitke, ki so jih imeli s samim seboj. V knjigi *Disciplina je temelj*, razdeljeni na telo, značaj in dušo, Ryan Holiday z mnogimi navdihujočimi primeri iz osebne zgodovine raznovrstnih posameznikov poudarja pomembnost vrlin, kot so moč volje, samoobvladovanje in osredotočenost. Številne pomembne zgodovinske osebnosti, od Marka Avrelija, Toni Morrison, kraljice Elizabete II. do Martina Luthra Kinga mlajšega, so razumele moč navad in postavljanja meja ter jih vključile v svoje življenje. Izhodišče za razmislek in kasnejšo akcijo je torej jasno: da bi dobro delovali v družbi, moramo najprej obvladati sebe, svoja čustva, misli in dejanja. Priporočam! > Samo Rugelj

Lindsay C. Gibson

ODRASLI OTROCI ČUSTVENO NEZRELIH STARŠEV

prevod: Bojana Pavlič

Iskanja, 2023, m. v., 276 str., 26,90 €

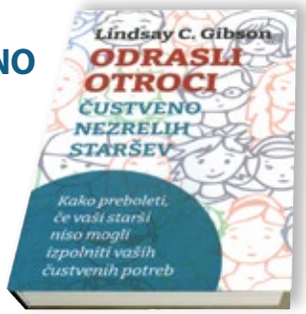

Nedostopni, gospodovalni, sebični, nikoli zadovoljni, poniževalni, zavračajoči … starši ne izpolnjujejo otrokovih čustvenih potreb, čeprav sicer zgledno skrbijo za njegovo zdravje, obleko, hrano in šolanje. Odraščanje v disfunkcionalni družini je odtujeno, otroku pa v odrasli dobi ostane grenak spomin na osamljeno otroštvo, polno bolečine zapuščenosti. Včasih se v odraslem otroku čustveno nezrelih staršev lahko prebudijo občutki jeze ali pa ujetost v nujo, da bi sebičnim staršem še naprej skušali ugajati, čeprav za ceno lastne sreče. Priročnik klinične psihologinje Lindsay C. Gibson odpira pogled na širšo sliko preteklega dogajanja in svetuje, kako v odraslosti sprejeti samega sebe in zgraditi novo, zdravo samopodobo. Ko je prekinjen urok preteklosti, človek zaživi bolj srečno. Avtorica ob navajanju primerov iz lastne terapevtske prakse podrobno opiše čustveno nezrele starše, razloži, na kakšen način vplivajo na otroka še v odrasli dobi, svetuje, kako si zaceliti rane in vzpostaviti nove zdrave odnose z drugimi odraslimi, pa tudi s čustveno nezrelimi starši. > Maja Črepinšek

Claire Jack

ODRAŠČANJE OB NARCISU

7 korakov, s katerimi zacelimo rane iz otroštva

prevod: Aleksandra Kocmut

Chiara, 2023, m. v., 184 str., 23 €

Claire Jack

Imate o sebi slabo mnenje, ves čas dvomite o sebi ali pa se nemara tako zelo ne cenite, da se uničujete z alkoholom ali drogami, se prenajedate ali zapadate v kakšne druge odvisnosti? Vzroki za vse te nezdrave oblike vedenjskih vzorcev po navadi tičijo v naši primarni družini, in sicer v najzgodnejših odnosih s takratnimi za nas najpomembnejšimi osebami. Če smo ob njih razvili občutek, da nismo dovolj dobri ali vredni, je dobro razmisliti, ali kdo od naših roditeljev nemara ne trpi za narcistično osebnostno motnjo. Kako lahko to preverimo? Ob pomoči vseh nanizanih dejstev, ki jih najdemo v tej zares odlični knjigi! V njej bomo med drugim izvedeli tudi, da ga ni narcisa, ki bi nam priznal, da trpi za omenjeno osebnostno motnjo, saj ni »z njimi vendar nič narobe, problem je namreč v nas«. Vendar nas avtorica tega izvrstnega priročnika hitro pomiri in tudi razloži, zakaj naj ne nasedamo tovrstnim puhlicam narcističnih samoljubnežev: te so v resnici le obramba, ki so jo narcisi zgradili že v svojem otroštvu, da bi lažje pozdravili oziroma potlačili svojo narcistično rano. Knjiga nas korak za korakom vodi do razumevanja nastanka narcistične osebnostne motnje, nas seznani z vsemi njenimi tipičnimi karakteristikami in nas ob koncu opremi z znanji, ki nas bodo rešila tegob, nakopičenih iz časa odraščanja pod okovi narcisa. Kakovostno čtivo z obilico koristnih nasvetov tako za stroko kot za laike. > Vesna Sivec Poljanšek

Gabor Maté

RAZTRESENI UM

Izvor in zdravljenje motnje pozornosti

prevod: Petra Česen

Primus, zbirka InZdravje, 2023, m. v., 340 str., 29 €

Gabor Maté (1944) je tisti madžarsko-kanadski zdravnik, ki s svojimi knjigami prehaja okvire tradicionalne medicine in išče ter obravnava področja, ki se izmikajo eksaktnemu znanstvenemu umeščanju. V knjigi *Ko telo reče ne* je iskal povezavo med vzniki nekaterih hudih bolezni in psihološkimi značilnostmi pacientov, v delu *V svetu lačnih duhov* pa se je trudil poiskati prave razloge za različne tipe odvisnosti. V *Raztresenem umu*, svojem nekoliko starejšem delu, ki je izvirno izšlo leta 1999, a je še vedno aktualno, pa se je lotil še enega velikega problema (mladih) našega časa, to je ADD (tudi ADHD) ali primanjkljaja pozornosti in motnje hiperaktivnosti, ki jo ima tudi sam. V tej tudi osebni knjigi skuša Maté torej pokazati, da ADD ni podedovana bolezen, temveč reverzibilna motnja, ki izvira iz zaostanka v razvoju, saj se možganska vezja, ki so zadolžena za čustveno samouravnavanje v otroštvu, ne razvijejo. S tem ta knjiga omogoča razumeti, kaj žene otroke in odrasle z ADD, ob tem pa predstavi program nevrološkega razvoja, ki je po avtorjevem mnenju možen tudi v odrasli dobi. Knjiga, napisana na podlagi izkušenj. > Samo Rugelj

Benjamin Ferencz

POSLOVILNE BESEDE

9 naukov za izjemno življenje

prevod: Petra Anžlovar

Aktivni mediji, 2023, t. v., 172 str., 22 €

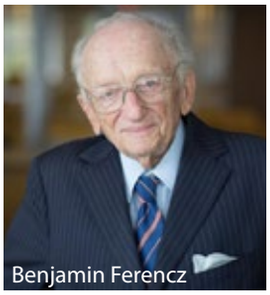

Specifični knjižni podžanr predstavljajo knjige izkušenih starejših ljudi, ki naslednjim generacijam predajajo svoje modrosti. V slovenščini smo jih v zadnjem času dobili kar nekaj, zanje pa so se očitno specializirali pri založbi Aktivni mediji, pri kateri so do zdaj izdali dve knjigi Edith Eger (*Izbira* in *Dar*) ter dve uporabni knjižici *Začnite pri postelji* (William H. McRaven) in *Življenjski nauki Toma Moora* (Tom Moore). Zdaj se temu zbiru pridružujejo *Poslovilne besede* Benjamina Ferencza (1920–2023), ameriškega odvetnika romunskih korenin, ki se je skupaj z družino še kot dete preselil v Ameriko, tam pa z izjemnim trudom diplomiral na harvardski univerzi, potem pa po vojni kot del tožilske ekipe sodeloval na nürnberških procesih. V svojih *Poslovilnih besedah*, ki so izšle, ko je bil star sto let, z bralci deli svoje življenjske izkušnje, ki jih zaobjame v devetih poglavjih, pomenljivo naslovljenih kot kaki Montaignovi eseji (O sanjah, O izobrazbi, O okoliščinah, O življenju, O načelih, O resnici, O ljubezni, O vzdržljivosti, O prihodnosti), v njih pa nas seznanja s temeljnimi ugotovitvami svojega življenja, v katerem je prisegal na smotrno izrabo časa, častnost svojega dela, delovno disciplino in sprijaznjenjem s tem, da nekaterih stvari pač ni mogoče spremeniti, kar pa človeka ne sme ustaviti pri tem, da ne bi skušal okoli sebe spremeniti tistega, kar se mu zdi potrebno. Stvarna knjiga o človekovih vrlinah v sodobnem času. > Samo Rugelj

Shauna Niequist

PRISTNOST NAMESTO POPOLNOSTI

Ustvarite prostor za preprostejše, bolj duhovno življenje

prevod: Urška Pajer

Primus, zbirka Primula,
2023, m. v., 212 str., 24,90 €

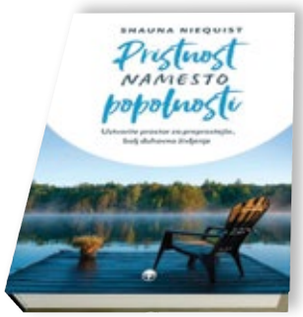

Shauna Niequist (1976) je ameriška motivatorka in govornica, avtorica več knjig o skladnosti življenja, ki jo je nekaj pred štiridesetim letom, pri poganjanju ustvarjanja lastne zgodbe, doletela nekakšna izgorelost, kar je preobrnilo njeno življenje in jo postavilo pred izziv, ki ga je učinkovito izrazila njena učiteljica: »Ustavi se. Takoj. Postavi vse življenje na novo – od znotraj.« Ta knjiga je torej pripoved o avtoričini vijugavi poti od izčrpanosti do miru in od osamljenosti, ki jo prinaša odtujenost do bližnjih zaradi preveč dela, do ponovne povezanosti z njimi, ter od nenehnega garanja (prihaja namreč iz rodbine garačev) in preobremenjenosti do predajanja čarobnosti posameznega trenutka v sedanjosti. Ta pot je bila seveda polna ovir in občutljivih odločitev, saj se je morala v skrbi za lastno energijsko jedro naučiti reči ne, se sprijazniti s tem, da je v tem procesu tudi koga, ki se mu je vedno odzvala, ko jo je potreboval, razočarala, tisoče drobnih razlogov in glasov, šepetov in predlogov kasneje pa se je sčasoma utrdilo v novem stanju, ki ni več tako popolno kot poprej, vendar veliko pristnejše kot kadarkoli dotlej. Knjiga o preobrazbi, ki se je porodila iz bolečine. > Samo Rugelj

Richard Brennan

ZNOVA V RAVNOVESJU

Izkoristimo Alexandrovo tehniko v boju proti bolečinam v vratu, ramenih in hrbtu

prevod: Jure Šešet

Primus, 2023, m. v., 209 str., 27 €

Richard Brennan je učitelj Alexandrove tehnike, ki lahko pomaga v boju proti bolečinam v hrbtu, ramenskem obroču in vratu. Avtor poudarja, da je nepravilna drža eden izmed glavnih vzrokov za takšne bolečine. Tudi sam se je kot učitelj vožnje soočal s takšnimi težavami, s pomočjo Alexandrove tehnike pa se jih je uspešno rešil. V želji, da to tehniko približa širši populaciji, je šel še korak dlje in opravil trletno izobraževanje, ki je podprto s strani STAT (Society of Teachers of the Alexander Technique) v Totnesu in sedaj svoje znanje prenaša na druge. V Galwayu na Irskem je ustanovil Center Alexandrove tehnike, posamezniki pa si lahko uspešno pomagajo tudi s pomočjo njegove knjige *Znova v ravnovesju*. Alexander, po katerem se imenuje ta tehnika, je bil konec devetdesetih let devetnajstega stoletja uspešen avstralski recitator, ki se je soočal z izgubo glasu. Nekoč je spoznal, da med nastopom gotovo nekaj dela narobe, če je njegov glas prej popolnoma v redu in niti malo hripav, po eni uri nastopa pa ostane skoraj brez glasu. To lahko prenesemo tudi na bolečine v hrbtenici: če pred večurnim sedenjem za računalnikom, delom na vrtu ali dolgi vožnji z avtomobilom ne čutite bolečin v hrbtenici, po opravljanju teh dejavnosti pa jih ali so celo nevzdržne, pomeni, da nekaj počnete narobe. Avtor zato ponudi praktične nasvete, kako izboljšati svojo držo, ter vaje, ki vas bodo pripeljale do pravilne drže, zaradi česar se boste izognili bolečinam. Nasveti v knjigi so koristni tudi kot preventiva za marsikatero drugo telesno težavo. > Nika Hranjec

John C. Parkin

K**C GLEDA

Na zdravljenje

prevod: Maja Prevolnik

Mladinska knjiga, 2023, t. v., 291 str., 29,99 €

Se včasih zalotite, da vas preveva občutek, kot da ste zaprti v lastnem zaporu, iz katerega ne zmorete zaradi preštevilnih ovir? Ste se v omenjenem zaporu znašli zaradi perfekcionizma, morda večnega strahu, ki vas lovi na vsakem koraku, morebiti zaradi neskončno pretirane resnosti, ki vam onemogoča, da bi življenje jemali malce bolj lahkotno? Veste kaj, k**c gleda takšne zapore! Takole sočno, v slogu svojega priljubljenega mota, ki je z leti postal že pravo terapevtsko gibanje, ki mu sledijo številni po vsem svetu, se humorno zaklinja avtor te knjige. Skupaj z ženo Gaio sta že pred leti pustila dobro plačani službi v Londonu, ob tem namerno preslišala vse opazke, da se jima je zmešalo – oja, tudi njiju je bilo vmes kdaj strah, a takrat sta si pomagala z raznimi tehnikami, od afirmacij do močnih energijskih vaj – številne med njimi so opisane v drugem delu te knjige – in v Italiji obnovila staro hišo, kjer prirejata terapevtske oddihe. Tako tam kot tudi v pričujoči knjigi ljudi ozaveščata, kako porušiti stene lastnih zaporov, prepoznati lastne potenciale in svobodno zadihati. Se boste torej še naprej sekirali zaradi (pre)številnih malenkosti, življenje pa bo šlo mimo vas? Seveda ne, v roke vzemite to knjigo, začinjeno ne le z obilo življenjskih resnic in spoznanj, temveč tudi s humorjem, ter se začnite zabavati. In k**c gleda vse skrbi ☺! > Vesna Sivec Poljanšek

Franc Šivic

KAJ ZDRAVIMO Z MEDOM

Ara, 2023, m. v., 118 str., 14,90 €

Avtor priročnika o zdravljenju z medom je eden najbolj znanih slovenskih čebelarjev, predavatelj, publicist, promotor čebelarstva in čebelarski fotograf Franc Šivic, tudi avtor del *Moje življenje s čebelami*, *Živeti s čebelami*, *Od cveta do cveta* in *Gozdno medenje in proizvajalci mane*. Vsebina priročnika je zasnovana v obliki odgovorov na sto deset vprašanj, v katerih čebelarski strokovnjak pojasni razlike med vrstami medu, njihovo uporabo za zdravljenje, razloži razliko med pravim in ponarejenim medom, utemelji, zakaj je med najbolje kupovati pri čebelarjih, kaj med vsebuje in zakaj domač med kristalizira … Prva polovica priročnika je namenjena spoznavanju medu, druga polovica govori o izkušnjah zdravljenja z medom. Avtor podrobno in sistematično predstavlja lastne izkušnje (je priznan apiterapevt) in izkušnje iz tujine. Naniza številne tegobe in bolezni, na katere med učinkuje pozitivno, na primer seneni nahod, sinusitis, kožne bolezni in bolezni ustne votline, debelost, nespečnost … in tudi rak. > Maja Črepinšek

Clinton Ober, Stephen T. Sinatra, Martin Zucker

OZEMLJEVANJE

Največje zdravstveno odkritje vseh časov!

prevod: Lucija Piršič

Primus, zbirka Primula, 2023, m. v., 348 str., 29 €

Dejstvo je, da smo v industrializiranem in zbetoniranem svetu vse manj v stiku z golo zemljo. Tudi ko hodimo neposredno po tleh, običajno hodimo obuti in z gumijastim podplatom, tiste, ki so bosi (še posebej take, ki so bosi v vseh letnih časih), pa imamo za čudake. Spanje neposredno na tleh je pravzaprav dandanes zelo redko, med nami in tlemi je, četudi spimo pod milim nebom, zmeraj nekaj plasti, od podloge in spalne vreče naprej. Izhodišče te knjige, ki je izvirno izšla leta 2014 in promovira vrnitev k čim bolj neposrednemu stiku človeka z naravo v podobi neposrednega stika z zemljo sámo, je velik dvig števila objavljenih študij o porastu raznovrstnih vnetij pri ljudeh v zadnjih petdesetih letih. Avtorji, ki so pri postavljanju tez za to knjigo izhajali tudi iz osebnih izkušenj, so namreč mnenja, da je pomemben vzrok za ta vnetja in tudi za druga bolezenska stanja zelo preprost: gre za posledico zmanjšanega neposrednega človekovega stika z zemljo. Rešitev vidijo v konceptu ozemljevanja (izvirni naslov knjige je *Earthing*), ki predpostavlja neposredno povezavo z zemljo in iz njega izhajajoč stik z naravnimi električnimi signali Zemlje, ki uravnavajo delovanje vseh živih organizmov. Knjiga, ki opominja, da je sodobni način življenja vse bolj zamaknjen v umetno okolje, zaradi česar lahko takšno ali drugačno ozemljevanje prinese samo dobrodejne učinke. > Samo Rugelj

www.bukla.si

Uživajte poletje s knjigami in izdelki iz Mladinske knjige

Avtobiografski prvenec opisuje dilemo dekleta, ki se je uprlo muslimanski vzgoji, kar je v družini povzročilo nepopravljiv razkol.

Sofinancira program Evropske unije Ustvarjalna Evropa

Kaj čaka nepremagljivo peterico tokrat? Legendarna otroška serija v novi preobleki in osveženem prevodu.

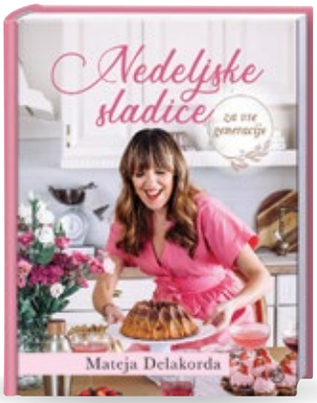

Med 100 recepti, zahtevnejšimi in lažjimi, daljšimi ali krajšimi, boste lahko prebrali tudi osebne zgodbe.

M+ PLUS

Da vam sredi poletja ne bo zmanjkalo dobrega branja, BREZPLAČNO preizkusite aplikacijo **Mladinska knjiga PLUS**.

© Mladinska knjiga Vse materialne avtorske pravice so last Mladinske knjige.

v trgovinah Mladinske knjige www.emka.si 080 12 05

Mladinska knjiga

Jorge Bucay

MIT O SREČI

Dan, ko je deževala juha

prevod: Tina Malič

Mladinska knjiga,
2023, m. v., 143 str., 19,99 €

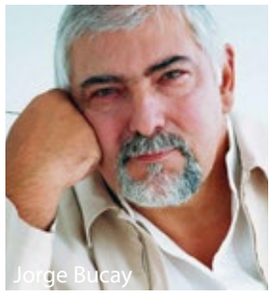
Jorge Bucay

Ali poznate zgodbo o možu, ki se je silno razveselil dneva, ko je deževala juha? In ali veste, kako je bil ta mož na koncu srečen, ko je v skoraj prazni trgovini s priborom, v kateri so drugi že v zgodnjih jutranjih urah razgrabili vse vilice in nože, na koncu lahko kupil le žlico? Potem pa je naneslo tako, da se je prav on kot eden redkih do sitega najedel juhe, ko je ta začela padati z neba, saj je imel ustrezen pribor … S takšnimi in podobnimi zgodbami, legendami in miti nas priljubljeni argentinski pisatelj, po izobrazbi sicer psihiater in psihoterapevt, nežno drami iz morebitnega prepričanja, da je sreča rezervirana le za privilegirane. Kje pa, nas spodbuja in nam tudi odpira oči, da smo tovrstna zmotna prepričanja prevzeli od prednikov in jih tako ponotranjili, da nam lahko nevede močno krojijo naše življenje. Na podlagi svojih bogatih terapevtskih izkušenj nas pouči, kako preseči vse tovrstne zmote ter s srečo splesti nov, drugačen odnos. Konec koncev smo, kot pravi že star slovenski pregovor, »sami svoje sreče kovač«. Poiščite jo torej in jo obdržite – tudi ob navdihu te očarljive knjižice, ki je med drugim obogatena s številnimi simboli in zgodbami, povezanimi s Fortuno! > Vesna Sivec Poljanšek

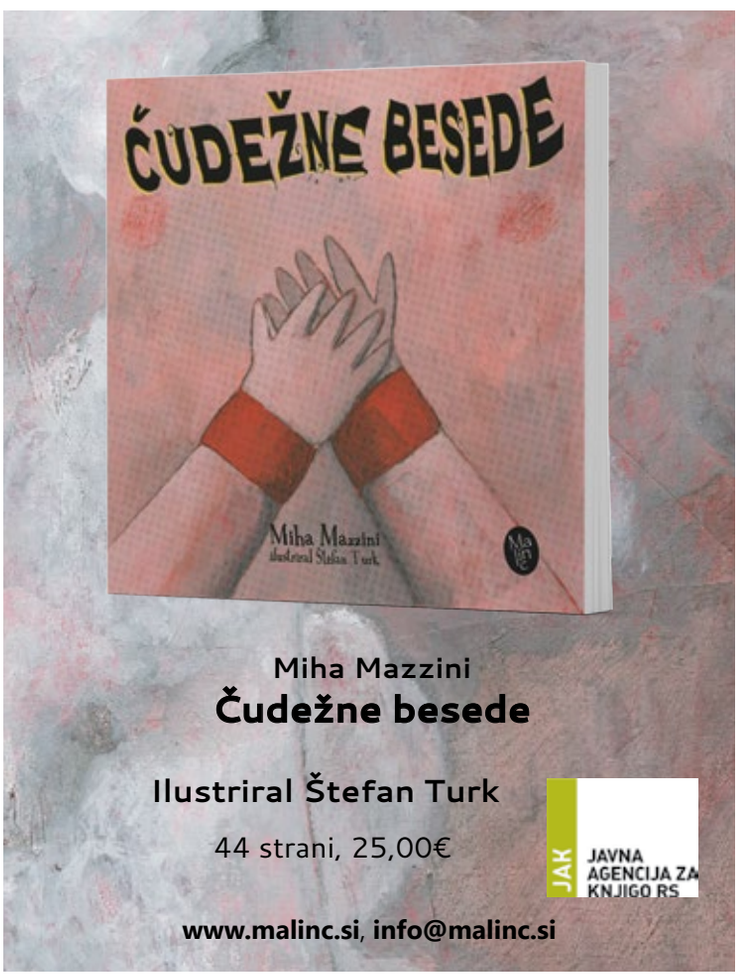

Adrian P. Kezele

ŠESTO STANJE ZAVESTI

prevod: Tadeja L. Zupan

Chiara, 2023, m. v., 281 str., 28,60 €

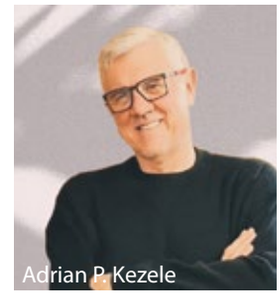
Adrian P. Kezele

… priljubljeni hrvaški duhovni učitelj …

Je možno, da obstajajo tudi paralelni svetovi, kjer je življenje povsem drugačno od tega, ki ga živimo v tako imenovani tretji dimenziji? Adrian P. Kezele, priljubljeni hrvaški duhovni učitelj in avtor številnih uspešnic, prevedenih v mnoge tuje jezike, na zastavljeno vprašanje odgovarja pritrdilno. Sam je namreč že mnogokrat izkusil, kako je videti šesto – posebno stanje zavesti. Neopisljivo čudovito je, navdušeno opisuje svojo izkušnjo, ki jo med vrsticami oriše kot svojo edino dejansko resničnost. In ne, še pojasnjuje Kezele, predstavljeni svetovi niso plod halucinacij ali razmišljanja v netreznem stanju, pač pa resničnost, ki jo je moč začutiti z vsemi čuti. V te posebne svetove svoje zavesti lahko vstopimo s tako imenovano integralno meditacijo, opisano tudi v pričujoči knjigi. Ta je med drugim obogatena s številnimi izkustvenimi opisi in uvidi, ki bodo nedvomno očarali vse, ki hrepenijo po drugih dimenzijah resničnosti. Otresimo se torej morebitnih dvomov in pomislekov ter si dopustimo popeljati se v brezmejno vesolje neskončnih možnosti, v katerem domuje šesto stanje zavesti. > Vesna Sivec Poljanšek

Ian Kerner

POVEJTE MI, KAKO JE BILO, KO STE NAZADNJE SEKSALI

Razgaljanje in izboljševanje ljubezenskega življenja

prevod: Jurij Šešet

Gnostica, 2023, m. v., 336 str., 40 €

Je vaše spolno življenje (več kot) zadovoljujoče? Se s svojim partnerjem lahko sproščeno pogovarjate o svojih spolnih željah in potrebah? Imate do seksa morda odklonilen odnos, in če ja, je tako od nekdaj? To je le peščica vprašanj, ki jih dr. Kerner, priznani ameriški spolni terapevt in avtor knjižnih uspešnic, dnevno zastavlja svojim klientom. Da, nekateri so ob njegovi neposrednosti v hudi zadregi, a Kerner to takoj zazna kot priložnost, da začne raziskovati vzroke za zadržanost, sram ali celo odklonilen odnos do kakršnih koli pogovorov o seksu. In tak kot je omenjeni ameriški strokovnjak na svojih terapijah, je tudi v tej knjigi: neposreden ter usmerjen k rešitvi vseh izzivov, ki jih posamezniku ali paru ponuja spolno življenje. Že res, da v seksu štejejo spontanost, igrivost in predanost, a dokler par do potankosti ne pozna spolnega scenarija, ki prija obema, je vse skupaj zaman, pojasnjuje avtor knjige. Kerner v svojem delu – v središče svojih kliničnih raziskav in primerov iz prakse poleg heteroseksualnih parov vključuje tudi legebitrsko skupnost – namenja pozornost tako vzbuditvi poželenja, razvoju strasti in samemu vrhuncu kot tudi vsem morebitnim izzivom, ki nam onemogočajo slastno obojestransko potešitev. Priročnik, poln uporabnih nalog in konkretnih primerov, vabi k branju in raziskovanju (novega)! > Vesna Sivec Poljanšek

Tomaž Caserman

LJUDJE SMO OVCE

Del 2: Rešitev

samozaložba, 2023, m. v., 301 str., 24 €

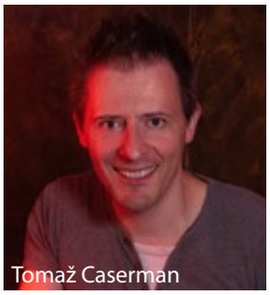
Tomaž Caserman

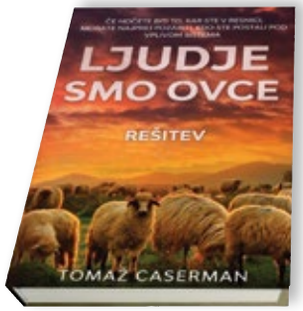

Podvomite kdaj o smiselnosti plačevanja davkov? Se jezite, ker vam je inflacija »požrla« znaten del prihrankov? Vas ne očarajo novi obrazi v politiki (in ko smo že pri tem, niti stari ne)? Ste kdaj gledali ali prebirali kak medij in vam je bilo jasno, da govorijo neumnosti, ker ste zadevo dobro poznali? Se vam zdi, da je s celotnim sistemom nekaj narobe in se samo igralci menjajo? Če ste na vprašanja odgovorili z da, potem je ta knjiga kot nalašč za vas. Avtor nas vabi, da si začnemo postavljati naslednja vprašanja: ali smo danes res svobodni, ko pa smo ujeti v vsa mogoča družbena pravila in obveznosti, ko nas mediji dnevno zasipavajo s propagando, zakrito v novice ter zabavo, ko smo zmanipulirani v mržnjo do sočloveka, in tudi kako ne sodelovati v tem nehumanem sistemu, kjer smo ljudje le številke, igralci v igri, katere pravila postavljajo vladarji. Dotakne se tudi naše indoktrinacije, kako nas vladajoči manipulirajo z igranjem na naša čustva, večinoma negativna. Razkriva, kako smo postali sužnji navad, rutine. Opozarja nas na dejstvo, da ljudje pravzaprav ne potrebujemo veliko za srečo in da bi več dosegli z medsebojnim sodelovanjem, kot pa s tekmovanjem v sistemu, ki koristi le vladajočim. Da bi »dosegli svobodo, bi se morali naučiti živeti brez obstoječega sistema«. Kako, na kakšen način se lotiti tega, pa avtor poskuša odgovoriti v tej knjigi. > Sabina Burkeljca

Ksenija Lea Ronai

MOJA KUHINJA/ MY KITCHEN

Energijski recepti za dušo in telo/ Energy recepies for body and soul

ilustracije: Katarina Samohin
prevod: Tadeja Laniakea Zupan
Chiara, 2023, spiralna vezava, 91 str., 22 €

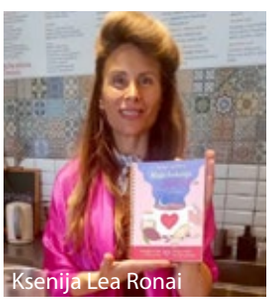
Ksenija Lea Ronai

Ksenija Lea Ronani je lastnica blagovne znamke #zdravoljubavi, ki je prerasla v restavracijo v Beogradu. Sedaj pa je pred nami njena najnovejša knjiga, ki vsebuje kar triinštirideset »receptov«, a tokrat ne gre za kuharske recepte, ampak za življenjska navodila, kako izboljšati svoj vsakdan s preprostimi rečmi. Knjižica napotkov za uspešno življenje je prevedena v slovenščino, vsi »recepti« pa so napisani tudi v angleščini, tako so dostopni kar največjemu številu bralcev. Poleg »receptov«, ki hranijo našo dušo in vodijo v dobro počutje, je delo opremljeno z ilustracijami Beograjčanke Katarine Samohin, ki jo navdihujejo narava, sanje in drobne vsakdanje radosti. Triinštirideset napotkov nas vodi k bolj zdravemu načinu življenja, predvsem pa nas učijo spoštovati in ceniti stvari, kot so na primer pitna voda, kvalitetno spanje, sadje, ki ga naberemo v gozdu, narava in še mnogo več, predvsem vse, kar se nam večinoma zdi samoumevno in česar zato pogosto ne znamo dovolj spoštovati. > Nika Hranjec

LEVSTIKOVA NAGRADA

Levstikova nagrada je najstarejša povojna založniška nagrada, namenjena slovenskim pesnikom, pisateljem in ilustratorjem za izvirna leposlovna dela in izvirne knjižne ilustracije za otroke in mladino, ki so bili po mnenju strokovnih žirij najboljši dosežki v preteklih dveh letih in so izšli pri založbi Mladinska knjiga. Ob petdeseti obletnici prve podelitve Levstikovih nagrad je Mladinska knjiga uvedla še nagrado za življenjsko delo. Prejemniki teh nagrad dobijo tudi trajno simbolično obeležje (okrogle plošče z imeni) pod arkadami pred knjigarno Konzorcij.

Najstarejša povojna založniška nagrada

Ana Zavadlav, Kamila Volčanšek, Desa Muck in Suzana Tratnik

Besedilo: iz utemeljitve; foto: arhiv MKZ

ZA ŽIVLJENJSKO DELO ZA IZVIRNO LEPOSLOVJE

Prejela jo je **Desa Muck**, pisateljica, dramatičarka, scenaristka, igralka in publicistka, ki velja za eno izmed najbolj samosvojih sodobnih ustvarjalk pri nas. Je iskrena in sproščena pripovedovalka, ki v svojih zgodbah kaže ljubezen do najmlajših, nemočnih in drugačnih. Loteva se aktualnih in včasih še vedno tabuiziranih tem – družinskih odnosov, odnosa do živali, spolnosti, drog, samospoznavanja, osamljenosti, prijateljstva in ljubezni, hlastanja po uspehu in moči, samopodobe, strahu, veselja in žalosti. Lahko rečemo, da Desa Muck na sproščen in duhovit način piše o najpomembnejših življenjskih rečeh. Biti pri tem prepričljiv pa je umetnost.

ZA ŽIVLJENJSKO DELO ZA IZVIRNE KNJIŽNE ILUSTRACIJE

Kamila Volčanšek, akademska slikarka in ilustratorka, zna s posluhom za različne pripovedne prostore vzpostaviti inovativne kulise dogajalnih prostorov in pokrajin. Njen barvni likovni svet je živopisen, bogata kostumografija in detajli vzbudijo radovednost, barvna pokrajina nas popelje v pravljičnost. Kamila rada posveča pozornost tudi negativnim likom, kot sta čarovnica v pravljici *Janko in Metka* in mati v zgodbi *Deklica lastovica*. Njene bogate in barvite ilustracije z izvirnimi pristopi pa radoživo nagovarjajo otroke in njihove odrasle.

ZA IZVIRNO LEPOSLOVNO DELO 2023

Dobitnica nagrade je pisateljica **Suzana Tratnik** za knjigo *Ava*, ki v nas vzbuja žalost in tesnobo, pa tudi veselje in smeh. Predvsem pa nas zgodba odraščajočega dekleta, ki jo je življenje sredi današnje družbe naredilo bolj odraslo, kot bi bilo to njenim letom primerno, globoko gane. Pripoved odlikuje mojstrska, zelo ekonomična struktura s kopico suspenzov, ko se v najbolj napetem trenutku vrne v preteklost. A čeprav je zgodba težka in jezik včasih grob je roman *Ava* hvalnica sočutju, ki opozarja na pomembnost varne, ljubeče in razumevajoče družine za otrokovo življenje.

ZA IZVIRNE KNJIŽNE ILUSTRACIJE 2023

Dobitnica nagrade je ilustratorka **Ana Zavadlav** za ilustracije v kompletu knjig *Italijanske pravljice* Itala Calvina. Med pravljice so vtkane številne enostranske ilustracije in vinjete, ki jih odlikujejo sijajna risba in mojstrska raba medija, bogate teksture, virtuozna poteza in subtilni barvni kontrasti. Anine ilustracije so polne surove lepote, obenem pa so prefinjene, poetične in ponekod celo duhovite. Prostor in čas nista natančno definirana, toda avtorici je uspelo v podobe, narejene s pastelom, ogljem in grafitom, prepričljivo zajeti mediteransko vzdušje ...

Rob Harrell

VSAK PUJS JE SVOJE SREČE KOVAČ

Batpig v romanu

prevod: Vojko Šinigoj

Lipa, 2023, t. v., 242 str., 25 €

Ko pujsi letijo, prva knjiga Batpiga izpod peresa svetovno znanega ustvarjalca ilustriranih mladinskih romanov, grafičnih novel in stripov, je izjemno navdušila tudi slovenske bralce. V nadaljevanju pa nas čakajo tri zgodbe, prva o času, ki se ne premakne, matematiki in maščevanju, druga o prijateljstvu, zadnja pa je sploh razburljiva, saj naš planet napadejo iz vesoljskega plovila. Supersvinja rešuje vse izzive s pomočjo prijateljev (brez njih seveda ne gre!) in včasih kar v kostumu Škrlatne svinje. Tokrat so izzivi res še večji, nasprotniki še bolj neprijazni, na žalost pa razočarajo tudi naši superjunaki – vendar ne Batpig, ki navduši znova s svojim načinom razmišljanja in prijaznostjo. Čeprav je superjunak, pa tudi on ni popoln – k sreči je tu prijazni hišnik, ki vedno znova priskoči na pomoč. Zabava zagotovljena! > Ajda Vodlan

Marko Kravos, Jurij Devetak

DEVA IZ DEVINA IN TRIJE JUNAKI

ZTT, 2023, m. v., 88 str., 20 €

Slikovita devinska gradova, zlasti razvaljeni starejši na pečini, ki ob plimi postane otok, sta poleg pesnika Rilkeja navdihnila že mnoge besedne in likovne umetnike. Pred nedavnim tudi pesnika Marka Kravosa in ilustratorja Jurija Devetaka, ki sta se z mislijo na mlajše bralce legend, spremljevalk minulih časov in starih utrdb, lotila igrivo in šaljivo. Pesnik z zase značilnimi besednimi igrami, risar s posluhom za njihovo večpomensko naravo. V svoj narečno obarvani besedno-slikovni igrokaz po starih zgodbah nista neposredno vpletla nesrečne graščakinje, ki jo je ljubosumni mož pahnil skozi okno v morje, kjer se je spremenila v skalo, imenovano Bela dama, temveč sta iz zgodovinskih drobcev, še živega izročila in razigrane domišljije zložila povsem novo zgodbo o princesi Zori, ki si išče moža. Prva ženina Janka in Janeza zavrne, tako da se zmešnjava srečno razplete šele na kresni večer, ko se na odru pojavi tretji snubec, kraški ovčji pastir Ivan – Kresnik. Tukaj se šaljiva igra lahko konča – s predstavitvijo nastopajočih in obeh avtorjev. > Iztok Ilich

Andy Griffiths, Terry Denton

78-NADSTROPNA HIŠICA NA DREVESU

prevod: Veronika Rot Gabrovec

Miš, 2023, t. v., 375 str., 31,95 €

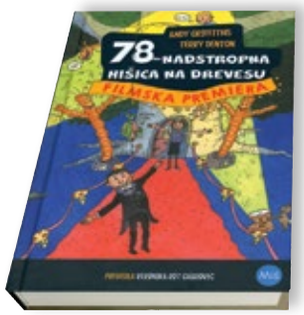

Pred tremi leti smo dobili prvi prevod iz zbirke o hišici na drevesu in takrat je imela zavidljivih 13 nadstropij, zdaj, po šestih knjigah, pa jih ima že nepredstavljivih 78! Prijatelja se lahko pohvalita z domovanjem, ki ponuja pralnico za avtomobile, sodno dvorano z robotskim sodnikom, športni stadion, kino na prostem, skladišče za čips in še in še. Tokrat se odločita, da bosta o svoji hišici posnela film, in že takoj se začnejo težave in divje dogodivščine, ki vključujejo tudi samoroga, valjenje jajc, Mela Gibona in ostale nepredvidljive in nore epizode. Vabljeni na filmsko premiero! > Veronika Šoster

Andy Prentice

24 UR NA ANTARKTIKI

ilustracije: Laurent Kling

Lan Cook

24 UR V DŽUNGLI

ilustracije: Stacey Thomas

prevod: Boštjan Gorenc

Grafenauer,

2023, t. v., 61/64 str., 26,90 €/knjigo

Si kdaj želite, da bi se vsaj za hip podali na pustolovski potep po slikoviti džungli ali po daljni Antarktiki? V pisani svet džungelskega življa se lahko podate z dvojčkoma Ellie in Dannyjem, ki sta skupaj s svojo mamico, raziskovalko dr. Mei Lin, prišla v osrčje bornejskega deževnega gozda preučevat številne znamenitosti. Na 24-urnem potepu, nanizanem v obliki slikovitega in zabavnega stripa, se med drugim srečamo tudi z nadležnimi pijavkami in izvemo, kako se jih rešiti, spoznamo delovanje foto pasti ter se med drugim srečamo z eno od najredkejših, zelo posebnih divjih mačk. In če vam ta avantura še ni dovolj, se lahko v drugi slikanici popeljete še na 24-urni potep po Antarktiki. Da je tam dolgočasno in se bržkone nič ne dogaja? Nak, ne bo držalo, vam odkimava mehaničarka Viv, ki vam bo predstavila tamkajšnje raziskovalce in druge člane ekipe. Ta občasno igra celo nogomet s posadkami ladij, ki vsake toliko priplujejo tam mimo. Zabavno, ne? In zraven lahko opazujete tudi južni sij, se navdušujete ob pogledu na pingvine ter doživite pravi snežni vihar. Čim prej se torej podajte na čudovito (bralno) avanturo, ujeto v obe prekrasni in poučni stripovski slikanici. > Vesna Sivec Poljanšek

Manka Kremenšek Križman

NIČ VEČ KOT PREJ

Mladinska knjiga, zbirka Odisej, 2023, t. v., 167 str., 27,99 €

Nič več kot prej je prvi mladinski roman pisateljice in prevajalke Manke Kremenšek Križman (1964), mojstrice kratke proze za odrasle. Spoznali smo jo z zbirko 21 kratkih zgodb *Tujci*, za katero je prejela nagrado za najboljšo kratko zgodbo na natečaju Radia Slovenija. Njen novi mladinski roman je spretno zapisan v obliki dnevnika devetošolke Lucije, ki se je pred kratkim soočila z izjemno težko izgubo, smrtjo svoje sestrice Katje. Skozi zgodbo Lucijine družine dobimo vpogled v to, kaj se dogaja s posamezniki ob raznih travmatskih izkušnjah, pa naj bo to smrt bližnjega, ločitev staršev ali kaj drugega. Devetošolka Lucija se sprva s starši ne pogovarja o svojih občutenjih ob izgubi sestre, zato ji svetovalna delavka Meri svetuje, da svoje skrbi in občutke zaupa dnevniku. Slednjega začne pisati tik pred začetkom šolskega leta, ko se počuti ujeto, zacementirano in pri tem ne gre zgolj za fizično, ampak tudi psihično občutenje. Počuti se jezno in osamljeno, zapustila jo je sestra in posledično se je oddaljila od svojih staršev, doma se ne pogovarjajo več, sestre sploh ne omenjajo, nič ni več tako, kot je bilo. Lucija se ne more otresti občutka samote, tudi takrat ne, ko se njihovi družini pridruži begunka Suri. Lucija in Suri pa imata vseeno nekaj skupnega: obe sta izgubili ljubljene osebe in to ju sčasoma poveže. Kot vedno čas zaceli vse rane, tudi Lucijine, in vrnejo se preprosta najstniška občutja ljubezni in prijateljstva. Ne glede na to, da je avtorica napisala mladinski roman, ta nagovarja tako mlade kot odrasle bralce. > Nika Hranjec

Lauren Wolk

GORA ODMEVOV

prevod: Jaka Bulc

Mladinska knjiga, zbirka Knjižica sinjega galeba, 2023, t. v., 335 str., 34,99 €

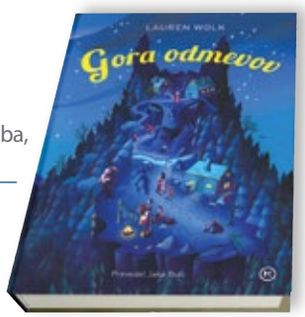

Pod zgodovinski mladinski roman *Gora odmevov* se podpisuje priznana in nagrajena ameriška pisateljica in pesnica Lauren Wolk. V njem se preselimo v Maine leta 1934, sredi hude gospodarske krize oziroma »velike depresije«, ko Elliejini starši izgubijo službe in so se z družino primorani preseliti na Goro odmevov. Počasi in vztrajno se navajajo na novo življenje, pri čemer jim pomaga predvsem ljubezen in sodelovanje majhne skupnosti, ki si izmenjuje dobrine, a žal se Elliejin oče med delom težko ponesreči in pade v komo. Da bi mu pomagala, se Ellie odpravi na lov za veščo, ki naj bi živela na gori, in vznemirljiva zgodba, polna gozdnih bitij in topline, se lahko začne. > Veronika Šoster

Francesca Casadei

NEBO JE MEJA

prevod: Meta Lenart Perger

Celjska Mohorjeva družba, 2023, t. v., 192 str., 23,50 €

Filo, Giuli, Ale in Selenia se soočajo z novo šolo, saj so pravkar prestopili prag nižje gimnazije (pri nas 5. razred osnovne šole). Vse je novo – šolski prostori, učitelji, sošolci. Prav nič jih ne razveseljuje, ravno nasprotno. Potem pa se zgodi zanimiv preobrat – na eni izmed šolskih klopi najdejo nenavaden napis, ki ga (še) ne znajo dešifrirati. Razvozlavanje skrivnostnega sporočila enajstletnike združi, hkrati pa med njimi vzplamtijo medvrstniški spori: izločanje na podlagi ekonomskega in socialnega statusa, izsiljevanje, spletno nasilje ter širjenje lažnih novic. Pomemben (poetičen) del mladinskega romana je tudi branje *Iliade*, v kateri s pomočjo učiteljice najdejo ključ razumevanja sebe in drugih. In ko skrivnostno sporočilo dešifrirajo, spoznajo, da ni pametno imeti (dokončnih) sodb o življenju. Mladinski roman osvetljuje odnose med mladimi, njihove konflikte ter razreševanje le-teh. Govori tudi o tem, da je pri mladih treba razvijati empatijo, ker je ključna za sobivanje. > Sabina Burkeljca

Susanne Fülscher

POTEM SI GA PA KUPI

prevod: Andrea Potočnik

Skrivnost, 2023, t. v., 101 str., 21 €

Susanne Fülscher je nemška pisateljica, ki je do sedaj napisala približno 60 romanov, največ za mladino in nekaj za odrasle. Njen mladinski roman *Potem si ga pa kupi* se ukvarja z vprašanjem denarja, ki se poraja mnogim mladostnikom in mladostnicam. Nekateri imajo denarja preveč, kot Marvin, ki nosi najdražja in najnovejša oblačila, ima najnovejše slušalke ter sošolce in sošolke vabi na luksuzne izlete. Posledično je Marvin tudi najpopularnejši fant na šoli. Na drugi strani pa je Paul, do ušes zaljubljen v Juno in je za njeno pozornost pripravljen narediti prav vse. Ker Paul nima ekstremno bogatih staršev, ki bi mu dajali visoko žepnino, se mora boriti prav za vsak evro. Z materialnimi dobrinami, novimi slušalkami, povabilom v kino in na koncert želi očarati Juno. Denar za vse to si želi pridobiti za vsako ceno, četudi to pomeni, da ga ukrade babici in s svojim dejanjem razočara družino. Knjiga je s preprostim jezikom in slengovskimi izrazi izjemno berljiva in razumljiva mlajšim bralcem. Kratka in vredna pozornega branja mladim sporoča, da denar v življenju ni vse in da z njim ne moremo kupiti ljubezni. > Nika Hranjec

Xavier-Laurent Petit

MEDVEDARJEV SIN

prevod: Jedrt Maležič

Miš, zbirka Z(o)renja, 2023, t. v., 268 str., 30,95 €

Medvedarjev sin je čudovita pripoved. Kot bralci so prvi v vrsti gotovo učenci zadnjega triletja. To je roman o Ciprianu in njegovi družini (ter medvedu Gamanu), ki živi povsem drugače kot večina družin v Evropi. To je roman o iskanju tistega koščka sveta zase, ki pripada prav vsakemu izmed nas, saj si vsakdo želi biti viden, uspešen in spoštovan. To je roman o tem, kaj pomenijo knjige in šola, in o (ne)samoumevnosti obojega. In o tem, da je nadarjenost sama po sebi veliko premalo. In še roman o odnosih, o njihovi hierarhiji, o trgovini z ljudmi, pa o (ne)veri v svet. In tudi o tem, kako je biti otrok v posebni družini. In o nasilju ter kriminalu. Pa o luči na koncu tunela. In seveda o šahu. A najbolj o tem, kaj pomeni biti nesebično na razpolago za nekoga – v tem primeru za otroka – in mu pomagati, da zaživi človeka vredno življenje. Roman kar kliče po pogovoru v bralnih klubih, pri pouku in doma. Da bi videli in razumeli, da drugačnosti dajemo takšen ali drugačen predznak. To je knjiga, ki je zlepa ne boste pozabili. Preberite jo! > Sabina Burkeljca

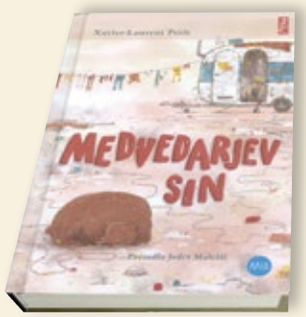

INTERVJU: DESA MUCK, PREJEMNICA LEVSTIKOVE NAGRADE ZA ŽIVLJENJSKO DELO

Pisateljica, dramatičarka, gledališka in filmska igralka, televizijska voditeljica, scenaristka in publicistka Desa Muck (1955) je napisala več kot 60 knjižnih del za otroke, mladino in odrasle, od katerih je mnogo prevedenih. Prejela je večernico, Levstikovo nagrado, častno plaketo IBBY in zlato hruško ter zasedla častno mesto med avtorji najbolj izposojanih knjižnih del, pravkar pa je objavila tri nove knjige. Skrivnost njenega uspeha smo skušali izluščiti v pogovoru ob Levstikovi nagradi za življenjsko delo, s katero založba Mladinska knjiga bienalno nagrajuje pisce in ilustratorje knjig za otroke in mladino.

»Edina možna prihodnost je povezanost sveta.«

DESA MUCK
MIKLOVA ZALA
ilustracije: Gorazd Vahen
Muck Blažina,
2023, t. v., 59 str., 25 €

DESA MUCK
POGUMNI MAKS
ilustracije: Ana Šerbelj
Muck Blažina,
2023, m. v., 103 str., 25 €

DESA MUCK
PAVLINA GA PIHNE
ilustracije: Ana Košir
Mladinska knjiga, zbirka Pavlina,
2023, t. v., 14 str., 17,99 €

Bukla: Kaj za pisatelja pomenijo nagrade?
Muck: Nisem povsem ravnodušna, čeprav se trudim, da bi bila. Pametneje bi bilo pisatelje za njihovo delo bolj pravično plačati. Sploh pa je logika nagrad vprašljiva. Včasih pridejo prekmalu, ko človek še ni dovolj samokritičen, včasih pa pridejo prepozno, ko je ustvarjalni eros pri mnogih že zbledel in se avtorji bolj ali manj samo še valjamo po lovorikah. Zelo pomemben pa je seveda tudi osebni odnos in okus žirije, pa če se še tako trudi biti nepristranska.
Bukla: Na katero ste najbolj ponosni?
Muck: Najbolj sem ponosna na nagrado »Moja naj knjiga«, ki so jo pred leti podeljevali mladi bralci po knjižnicah. Z glasovanjem. Sicer ni od nje padel noben cekin, je bila pa od srca, od tistih, katerim so moje knjige namenjene. Dobila sem jo petkrat. Ves čas so menjavali pravila, da bi jo dobil še kdo drug razen mene in Primoža Suhodolčana, pa jim ni uspelo, tako da so jo nazadnje kar ukinili.
Bukla: Pisali ste za odrasle, za najstnike in za otroke. Kaj vas najbolj privlači sedaj?
Muck: Ne vem, če imam še dovolj kondicije za kakšen daljši roman. Bo treba poskusiti. Zato zadnja leta veliko raje pišem za otroke, pa ne zato, ker bi bili bolj ali manj zahtevna publika. O tem se pisatelji ne znajo zediniti, jaz pa glede tega nisem izoblikovala nobenega stališča. Pisanje je pač pisanje. To je delo. Zelo težko delo, vsaj zame, ki se s tem preživljam. Kljub temu pa mi je pisanje za otroke zadnje čase ljubše. Bolj sem sproščena, ne preganjajo me kompleksi, bolj konsistentno razmišljam, skozi zgodbe lahko podtikam sporočila o temah, ki me žulijo. Npr. glede odnosa do živali, do narave sploh, glede odnosa do soljudi itd. Vse to z vedenjem, da se otrok in mladih lahko še kaj malega prime, medtem ko se odraslih najbrž ne bo prav dosti. Pa tudi sicer so mi otroci zelo zelo pri srcu. V glavnem bolj kot mnogi odrasli.
Bukla: Kako se potopite v pisanje za otroke?
Muck: Hm. Pravzaprav ima potapljanje s pisanjem za otroke res nekaj skupnega. Tako kot je podvodni svet drugačen za nas kopenska bitja, mora biti tudi svet, ki ga ustvarim za otroke, poln presenečenj in neznanih, novih podob. Še preden se lotim dela, pa moram ta svet tako dobro raziskati, da vsi liki, vsi prostori v njem, postanejo verjetni. Seveda pa ti svetovi niso povsem izmišljeni. V njih mora bralčeva podzavest vedno nekaj prepoznati. Trudim se, da pri mojem pisanju z roko v roki sodelujeta podzavest in logično razmišljanje. Dopolnjujeta se v iskanju istega cilja. Kako se to zgodi, pa ne vem. Niti me ne zanima. Človeški možgani so zaenkrat še prevelika skrivnost. Glavno, da deluje.
Bukla: Ali je res, da ste vse svoje knjige napisali po naročilu?
Muck: Ne vseh. Dveh nisem. Svoje prve knjige *Pod milim nebom* in kasneje mladinskega fantazijskega romana *Kremplin*. Pri *Kremplinu* so se mi začeli v glavi pojavljati celi prizori, živo sem začutila atmosfero te knjige in morala sem jo pač napisati, sicer bi me preganjala do bridkega konca. Po naročilu pa rada delam. Sicer mogoče sploh ne bi nič napisala, mogoče se sploh ne bi zbrcala za računalnik in bi raje ždela v kaki dolgočasni službici. Najbrž bi se pridružila kaki sekti ali pa bi se zapila.

Ljudje si knjižno naročilo narobe predstavljajo, misleč, da pri tem dobiš polno navodil in jih samo sestaviš skupaj, malo nakladaš, pa je. V resnici gre za skrajno minimalne usmeritve, samo za žanr, starostno skupino in obseg. Že ko izvem za žanr, me hitro spet napade potreba po sporočanju, ne vem, zgleda, da imam nekakšno pedagoško čakro ves čas odprto, čeprav si tega ne želim … Celo sramujem se tega. Ima pa delo po naročilu eno res grdo napako, ki jo prenese malokdo. In to je časovna omejitev. Vedno ti namreč postavijo rok in to te lahko pahne pod peklenski stres. Izmišljevanje v kratkem časovnem okviru… Fak! To mi je vzelo precej zdravja. Ampak, če skušaš živeti od pisanja, ti drugega ne preostane.
Bukla: Kako je prišlo do sodelovanja pri mladinskem romanu *Pogumni Maks*, v katerem svojo zgodbo pripoveduje eden izmed risov, ki so jih znova naselili v slovenskih gozdovih?
Muck: Naročilo je prišlo iz projekta LIFE LYNX, v katerem sodeluje več inštitucij, predvsem s področja gozdarstva. Njihov namen je vrniti risa v slovenske gozdove, iz katerih je bil že na začetku prejšnjega stoletja povsem iztrebljen. Lovec g. Končnik je želel to popraviti in v Slovenijo so priselili tri pare, vendar je zaradi sorodstva med njimi prišlo do vedno hujših degenerativnih anomalij. Zdaj prihaja k nam sveža kri iz Slovaške in Romunije. Na dveh izpustih sem bila tudi prisotna. Večno bom hvaležna za to priložnost, kajti v risa se nesmrtno zaljubiš, sploh če ga vidiš v naravi. Maks je eden prvih risov, ki so bili doseljeni k nam. Njegova inteligenca in pogum sta fascinantna, njegova zgodba pretresljiva, in takoj ko sem izvedela zanjo, sem ga izbrala za glavnega junaka. Dolge mesece sem posvetila raziskavi teh izjemnih živali, dokler se nisem bila sposobna dovolj vživeti vanje.
Bukla: Skrivate po žepih praprotno seme, da slišite živali govoriti?
Muck: Ko bi ga vsaj! Žal nimam te sreče. Zato, tako kot rise, preučujem vse živali. Jih opazujem. Živim z njimi. Berem o njih, včasih tudi čisto resne raziskave, gledam dokumentarce, se pogovarjam s strokovnjaki. Vedno skušam zbrati čim več informacij, ker menim, da ni dovolj, če nam je neka žival samo simpatična in ljuba, pa bomo že lahko pisali o njej.
Bukla: Je pripisovanje človeškega razmišljanja in čustvovanja živalim za pisatelja past ali orodje?
Muck: Lahko je oboje. Zelo drugačne so od ljudi, je pa tipično človeško, da jih sodimo po sebi. Tako smo ustvarili kar nekaj zavajajočih stereotipov. Npr. volk je hudoben in krvoločen, medved je len in sladkosneden, kokoši

Foto: Borut Krajnc

Desa Muck

trapaste … Večinoma nič od tega ne drži, zato je včasih tako pisanje lahko ponižujoče za živali. Sami namreč mislimo, da jih s tem povzdignemo, v resnici pa kažemo samo svojo površnost do narave in samovšečnost. Po drugi strani pa je bilo napisanih mnogo vrhunskih zgodb, ko avtorji živalim pripisujejo zdravo pamet, preproste modrosti ali celo misli, ki si jih ljudem ne bi drznili podtakniti. Glede tega še vedno prednjači Orwellova *Živalska farma*.

Bukla: Z zgodbo o Miklovi Zali, ki se dogaja v 15. stoletju, ste se poglobili v slovenske legende. Imajo legende še moč, da prevzamejo sodobne bralce?

Muck: Iz legend črpamo že stoletja in bomo še dolgo. Vsebujejo velike zgodbe, ki se na tisoče načinov ponavljajo skozi zgodovino in imajo čisto svoja življenja v naši podzavesti. Zato je njihova sled stalno prisotna v literaturi. Miklova Zala je sama po sebi patetična, a vseeno zelo dramatična in napeta zgodba, ki te z lahkoto potegne vase. Mene pa sta od vsega najbolj pritegnili zvestoba in ljubeča predanost maternemu jeziku, ki jo živijo ljudje v tistih krajih.

Slovenščina se v svoji domovini ves čas spreminja, kar je normalno, saj ni mrtev jezik, toda občasno se smeši z vsiljenimi in nenaravnimi oblikami, nekimi »bolj ustreznimi izrazi«. Kdo odloča o tem, kateri izraz je najprimernejši, rajši ne bi, ker se ti ljudje hitro razburijo in začnejo polemizirati, da bi ohranili svojo nedotakljivost. Mogoče sem samo starokopitna, ampak tako pač doživljam te spremembe. Medtem pa naši zamejci že stoletja branijo materinščino pred tujci in doživljajo razna ponižanja zavoljo tega. Zato tudi na prvi strani piše, da knjigo posvečam koroškim Slovencem, ki stojijo na branikih tega malega jezika in vztrajajo navkljub vsemu.

Bukla: Izložbe knjigarn pa te dni razstavljajo še tretjo noviteto izpod vašega peresa, slikanico *Pavlina ga pihne*. Zakaj so junakinje vaših knjig najpogosteje deklice?

Muck: Tudi sama sem deklica, kajne? Vsaj bivša deklica. A vse moje knjižice so dovolj napete in zanimive tudi za fante, in iz njih lahko marsikaj izvedo o nasprotnem spolu. Moje junakinje niso tiste vrste deklic, ki jih že od rojstva trenirajo za mame in žene. To so pogumne in iznajdljive punce in s svojimi deškimi prijateljčki so povsem enakopravne. V pustolovščinah, v katerih se znajdejo, sodelujejo tudi fantje. In to je tisto, kar si želim, da bi nekoč postalo samoumevno. Sodelovanje. Z ostalimi ljudmi, ne glede na spol, vero in raso. In z naravo. Edina možna prihodnost je povezanost sveta. Če se bo sploh kdaj zgodila, ne vem, kajti zato je potrebno ogromno empatije, skromnosti in hvaležnosti. Bolje, da prenehava, ker se mi spet odpira pedagoška čakra in si grem že na živce.

Založba ZRC

IMENA SLOVENSKIH PSOV

Knjiga akademika **Marka Snoja** je spomenik živalim, ki so se pred 15.000 leti ali več odločile živeti v podrejenem in brezpogojnem sožitju s človekom.

Osrednji del knjige sestavlja slovar, ki prinaša **12.815 imen 196.312 slovenskih psov**, **zapisanih na 17.505 načinov**, pogostejša imena so tudi etimološko osvetljena.

Prednaročniška cena: 25 €
(do 2. 10. 2023, po izidu 37 €)

Izid: 4. 10. 2023

narocanje@zrc-sazu.si ali **01 4706 465**

zalozba.zrc-sazu.si/publikacije/imena-slovenskih-psov

PRIPRAVILI: MAG. TILKA JAMNIK IN MAG. DARJA LAVRENČIČ VRABEC

Letošnji sejem otroških knjig v Bologni je svoj jubilej praznoval z geslom »Still rocking at 60!« in s posebno razstavo ilustracij *Landscapes and portraits of BCBF*, ki so jih prispevali najpomembnejši ilustratorji in ilustratorke iz mednarodnega prostora. Jubilejna domača razstava Bologna po Bologni pa je svoja tri desetletja praznovala z geslom »Jaz sem knjiga, preberi me!«, naslovom letošnje poslanice Grške sekcije IBBY otrokom vsega sveta ob 2. aprilu – mednarodnem dnevu knjig za otroke, in z ilustracijo Ane Zavadlav iz slikanice *Nočni obisk* Gaje Kos.

Prodajno razstavo Bologna po Bologni vsa leta pripravlja MK, Knjigarna Konzorcij, s strokovnim sodelovanjem MKL, Pionirske, in Slovenske sekcije IBBY, sofinancira pa jo Javna agencija za knjigo RS.

60. sejem otroških knjig v Bologni in 30. prodajna razstava Bologna po Bologni v Ljubljani

Dve ilustraciji slovenske akademske slikarke Ane Zavadlav sta bili sprejeti na **osrednjo razstavo ilustracij** (79 ilustracij iz 29 držav, ki jih je žirija izbrala izmed 21.725 ilustracij 4.345 ilustratorjev iz 91 držav!). Na ta veliki dosežek smo zelo ponosni in Ani Zavadlav ter založbi MK čestitamo ob tem! Njeni ilustraciji sta vzeti iz knjige *Italijanske pravljice* Itala Calvina (prev. Gašper Malej, Mladinska knjiga, 2022), s katero se je založba Mladinska knjiga vključila v praznovanje 100. obletnice rojstva italijanskega časnikarja in pisatelja Itala Calvina (1923–1985). Na sejmu v Bologni mu je bila posvečena tudi posebna razstava 120 ilustracij italijanskih ustvarjalcev. Na Bologni po Bologni smo posebno pozornost (poseben kotiček!) namenili naši ustvarjalki Ani Zavadlav, njene ilustracije iz *Italijanskih pravljic* Itala Calvina so bile razstavljene tudi v edini specializirani knjigarni za tujejezično literaturo in jezikovne priročnike Mladinske knjige, Centru Oxford, na Kopitarjevi 2 v Ljubljani. Tudi v Konzorciju je bilo razstavljenih nekaj kakovostnih natisov omenjenih ilustracij, ki jih je bilo mogoče tudi kupiti. Ana Zavadlav je dobitnica več slovenskih nagrad, tudi zlatih hrušk, ki so znak za kakovost, odličnost mladinskih knjig, v zadnjem času mdr. dobitnica Levstikove nagrade 2021, tudi prejemnica Levstikove nagrade 2023 za ilustracije v knjigi *Italijanske pravljice 1, 2* Itala Calvina in nominiranka za nagrado ALMA 2023.

Naslovnica *Kataloga ilustracij 2023* osrednje razstave v Bologni je delo korejske ilustratorke Suzy Lee, dobitnice Andersenove nagrade 2022, zato smo veseli, da smo lahko na razstavi 30. Bologna po Bologni bralcem ponudili kar štiri njene slikanice: *This Beautiful Day* in *Ask Me* ter *Lines* in *Estate by A. Vivaldi*; zadnji dve sta brez besedila, podobno kot njena slikanica *Val*, ki jo že poznamo v slovenski izdaji (Mladinska knjiga, 2010).

Častna gostja letošnjega sejma v Bologni je bila Grčija, ki je z opazno sejemsko stojnico vzbudila veliko pozornosti in opozorila na svojo večtisočletno literarno tradicijo vse od Homerja in Sapfo do danes: z razstavo najboljših otroških in mladinskih knjig in ilustracij, s predstavitvami založb in avtorjev, prizadevanji za promocijo branja, tudi z letošnjo poslanico ob 2. aprilu Grške sekcije IBBY, nadalje z različnimi prireditvami idr., tudi v centru mesta Bologna, in s ciklom grških filmov.

Častna gostja je imela svoje mesto tudi v delu sejma, imenovanem BolognaBookPlus, ki je bil letos organiziran šele tretjič (prvič prvo leto pandemije, ko je bil sejem virtualen), v sodelovanju z AIE – Associazione Italiana Editori, namenjen je spremljevalnim prizadevanjem založništva, torej promociji, izobraževanju, različnim prireditvam idr. Gre za prizadevanje za celovitejše, zaokroženo založništvo: izobraževanje na področju prodaje avtorskih pravic, kako postati dober literarni agent, pisanje in samozaložba idr. Letošnja strokovna pozornost je bila namenjena cenzuri v mladinski književnosti in umetni inteligenci v promociji branja. Številne strokovne prireditve so potekale v t. i. »kavarnah« avtorjev, ilustratorjev, prevajalcev, agentov idr., na konferencah in simpozijih.

Kako se bo naslednje leto predstavila Slovenija kot častna gostja na Bologni in kako letos na knjižnem sejmu v Frankfurtu? O pripravah na ta dva velika slovenska knjižna dogodka v mednarodnem prostoru je na slavnostnem odprtju 30. Bologne po Bologni spregovorila Katja Stergar, direktorica Javne agencije za knjigo RS.

Tudi na letošnji razstavi Bologna po Bologni smo predstavili večino nagrajenih knjig in finaliste **Bologna Ragazzi Award** (za nagrade se je potegovalo 2.349 knjig 644 založnikov iz 59 držav).

Nagrade so bile podeljene v naslednjih kategorijah: **leposlovne knjige**, **poučne knjige**, **prvenci**, **nova obzorja**, **strip (v treh starostnih obdobjih)** in **posebna letošnja kategorija – fotografija**.

Kakovostna mladinska literatura je kompleksna in opozarja na vse teme, ne le tiste tipične za obdobje otroštva in odraščanja, ampak tudi na čisto odrasle, univerzalne teme, družinske, medvrstniške, medkulturne odnose, kritična je do družbenih napak in krivic, do družbene razslojenosti, izkoriščanja ljudi, izkoriščanja zemeljskih virov, uničevanja okolja, obsoja spopade in vojne, opozarja na žrtve, na probleme beguncev, brezdomcev ... Pogosta tema je odvisnost od zaslonskih medijev in nekritičen odnos do poplave informacij, spodbuja k odklopu, k čuječnosti in ustvarjalnim dejavnostim, tudi nazaj k naravi. Tudi kakovostna poučna literatura je navdušujoča, v njej ni le znanje, ampak tudi občudovanje, čudenje, spoštovanje! Mladinska literatura sporoča, da svet ni idealen, daleč od tega, toda kljub vsemu nudi vrsto izzivov za smiselno življenje posameznikov, pogosto pa zmore tudi dober humor in poetičen presežek. Prevladujejo kakovostne knjige, toda nekatere (predvsem azijske in ameriške) založbe še vedno ponujajo veliko kiča.

Otroške in mladinske knjige so bogato opremljene z ilustracijami, velik je poudarek na stripu … Še vedno je opaziti splošni trend kombinacije likovnega z besedilnim, ki se spogleduje z internetnimi stranmi. Kot da otroške in mladinske knjige z oblikovanjem sledijo spremenjeni percepciji (mladih) bralcev in si z obsežnejšimi besedili ne prizadevajo spodbujati poglobljenega branja!

Na sejmu v Bologni je bilo veliko različnih poudarkov:

Zelo odmevna je bila na sejmu razstava **Illustrated Ukraine**, ilustracij ukrajinskih umetnikov, ki izražajo nesmisel vojne, trpljenje ljudi, živali, rastlin in okolja ter njihovo zahtevo po miru in svobodi. Ne le na sejmu,

Leposlovna knjiga

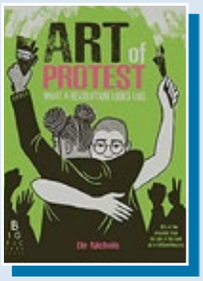

Poučna knjiga

Prvenec

Nova obzorja
Slikanica v brajici za slepe in slabovidne: tudi videči lahko otipamo vsebino torbice.

Strip – predbralno obdobje

Strip – osnovnošolci

Strip – srednješolci

Fotografija

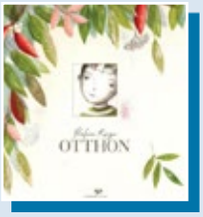

Dodajamo še nagrado za crossmedia madžarski animaciji slikanice *Dom*, ki jo imamo tudi v slovenski izdaji.

ampak tudi na slovenski Bologni po Bologni so bile prisotne in izpostavljene mladinske knjige ukrajinskih založb, knjige v ukrajinščini in dvojezične knjige v ukrajinščini in angleščini, tudi prvi slovarji za učenje ukrajinščine, kar je dragoceno za šole in knjižnice, da lahko nabavimo nekaj takšnih knjig za naše učence, bralce idr.

Ker je bil letošnji 8. marec – dan žena – v času sejma, so tam pripravili mednarodno razstavo knjig z naslovom **Women Donne Femmes Frauen 女性 Mujeres Wanawake نساء** …, knjige o ženskah na različnih področjih znanosti in umetnosti v preteklosti in sodobnem času.

Posebna pozornost je bila namenjena **afriškemu založništvu**, **stripu** (cel otok stripov iz mednarodnega prostora), **slikanicam brez besedila** (Silent Books Contest 2023) idr.

Na sejmu je bila prvi dan, 6. marca, **tiskovna konferenca Mednarodne zveze za mladinsko književnost (IBBY)**, 7. marca pa je bila s prenosom prek spleta proglašena nagrajenka **ALMA 2023: to je ameriška pisateljica Laurie Halse Anderson**. V slovenščini imamo tri njene mladinske romane: *Povej* (Učila International, 2001 in 2004), *Zamrznjeni dekleti* (Grlica, 2011), *Krik* (Grlica, 2021), na Bologni po Bologni smo imeli knjigo *Speak*, torej *Povej*, v angleščini.

Na naši prodajni razstavi 30. Bologna po Bologni smo poskušali opozoriti tudi na to, da so prisotne v Bologni na razstavnih prostorih **Mednarodne zveze za mladinsko književnost (IBBY)** in **Mednarodne mladinske knjižnice v Münchnu** tudi naše, slovenske kakovostne mladinske knjige. Slovenski založniki so se predstavili na razstavnem prostoru Javne agencije za knjigo: KUD Sodobnost International, Miš, Sanje, Malinc, Pivec, Mladinska knjiga in Morfemplus pa na samostojnih stojnicah. JAK je na posebni prireditvi predstavil Slovenijo, častno gostjo Bologne 2024. Izbor slovenskih mladinskih knjig v tuje jezike pa smo razstavili tudi na Bologni po Bologni, da bi poudarili umeščanje slovenskih knjig v mednarodni prostor. Razstavljene slikanice na letošnji Bologni po Bologni so bile predstavljene po jezikih, kar je bilo za obiskovalce zelo praktično in prijazno. Posebna kotička sta bila namenjena mladostniškim romanom (pretežno) v angleščini in tudi stripom.

Letošnji sejem otroških knjig v Bologni (6.–9. marec 2023) je bil živ in živahen: 1456 razstavljavcev iz 90 držav, več kot 350 prireditev, 28.894 obiskovalcev. Ponudba knjig skoraj vseh založb je bila podprta s promocijskimi akcijami, prireditvami idr., toda tiskanega promocijskega gradiva je malo, »vse« je namreč na spletu. Takšno širino in bogastvo je bilo seveda na Bologni po Bologni (23.–27. maj 2023) nemogoče predstaviti, pa vendar smo ob 400 naslovih, največ v angleščini, nato v nemščini, francoščini, španščini, italijanščini, hrvaščini in nekaj posameznih tudi v drugih jezikih, poskušali poudariti, kako zelo pomembno je branje mladinskih knjig za zdrav razvoj otrok in mladine, pa tudi za njihove vzgojitelje, in še posebej v sodobnem času digitalizacije, globalizacije idr.

Tudi utrip letošnje 30. Bologne po Bologni je bil živahen! Dobro je bila obiskana, tako slavnostno odprtje v torek, 23. maja, kot tudi strokovni vodstvi. Vsi tisti, ki ste jo žal zamudili in si je niste mogli ogledati v času od 23. do 27. maja, pa ste povabljeni tudi v času po njej v dobro družbo knjig z vsega sveta v knjigarno Konzorcij in Center Oxford. Mogoče jih je kupiti kot darilo svojih najdražjim, samemu sebi ali pa za obogatitev knjižne zbirke za otroke in mlade v šolskih in splošnih knjižnicah. Lepo povabljeni na obe lokaciji!

Počitniško branje s Poletavci in NajPoletavci

K poletnim bralnim dogodivščinam vabimo vse otroke in mlade.

Če si star ali stara od sedem do dvanajst let, med poletnimi počitnicami 30 dni beri vsaj pol ure na dan. S tem utrjuješ svojo bralno tehniko in pridobivaš bralno navado. Prebrano zapisuj v bralni seznam in ga najkasneje do 10. septembra oddaj v knjižnici, na spletni strani **www.poletavci.si** ali pošlji po pošti.

Če si starejši ali starejša od dvanajst let in ne več kot šestnajst, preberi tri obsežnejše knjige po lastni izbiri in svoje mnenje o prebranem prav tako do 10. septembra zabeleži na spletni strani **www.najpoletavci.si**.

Poletavci in NajPoletavci, ki med poletjem osvojite priznanje, ga lahko v šoli po predhodnem dogovoru z mentorjem uveljavite kot eno prebrano knjigo za Bralno značko.

Vse, ki boste pravočasno oddali svoje sezname ali mnenja o prebranem, vabimo konec septembra na zaključno prireditev, kjer boste prejeli majico in priznanje ter sodelovali v nagradnem žrebanju.

Pridružite se Poletavcem in NajPoletavcem, ker pol ure branja na dan prežene dolgčas stran.

Nana Milčinski; **VOLČJE SRCE**

ilustracije: Polona Apolonia Loborec
Pivec, 2023, t. v., 64 str., 24,90 €

Volkove prek pravljic in ljudskega izročila spoznamo kot krvoločne zveri, ki se jih moramo bati. Ta predstava se ohranja v družbi kljub vsem novim ugotovitvam raziskovalcev, ki kažejo prav nasprotno. V zgodbi svet vidimo skozi oči volka Slavca, ki je izpod Slavnika odpotoval čez Dravo in mogočne Alpe ter se nazadnje ustalil pri Gardskem jezeru, kjer je ustvaril svoj trop. Spoznamo, da se volkovi ljudi kar se da izogibajo in pravzaprav povsem nevidno prečijo velike razdalje. So zelo družabne živali in njihov trop je družina, v kateri ima vsak svojo nalogo. Tisti, ki družino zapustijo, pa niso samotarji ali odpadniki, ampak zreli volkovi, ki komaj čakajo, da si ustvarijo svojo družino. Knjiga predaja toplo sporočilo o pomembnosti ravnovesja v naravi in nas povabi, da volkove spoznamo v novi luči ter prisluhnemo njihovim sporočilom o sobivanju, družini in volji do preživetja. > Sanja Podržaj

Åsa Lind: **PEŠČENI VOLK**

prevod: Danni Stražar; ilus.: Kristina Digman
Zala, 2023, t. v., 118 str., 27,99 €

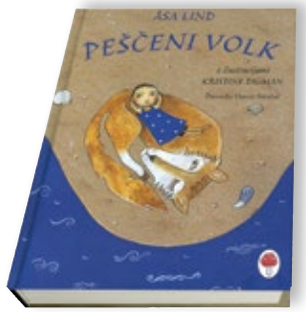

Švedska pisateljica je avtorica več kot dvajsetih knjig, najbolj znana pa je prav po zgodbah o Peščenem volku in deklici Zackarini, za katere je bila med nominirankami za najvišjo švedsko nagrado za otroško knjigo, nagrado August. Zackarinine dogodivščine so včasih popolnoma navadne in najbolj vsakdanje, toda v njih se ne skrivata le otroška radovednost in zaljubljenost v odkrivanje sveta, temveč globina življenja. Knjiga ni le zgodba za otroke, zanimivo čtivo je tudi za starejše bralce, saj nas opomni na najosnovnejše življenjske stvari, ki jih včasih v prehitrem tempu življenja pozabimo. Zackarina in Peščeni volk nas spomnita, da je pomembno uživati trenutek in biti prisoten: »Nič ne počnem in delo se imenuje *nič*. To je najtežje delo, kar jih obstaja.« S preprostimi črno-belimi ilustracijami je ta knjiga pravi navdih za razmislek o življenju, lekcija ne le otrokom, tudi odraslim. > Ajda Vodlan

Jaanus Vaiksoo: **ČEVELJ ŠT. 39**

prevod: Julija Potrč Šavli
Miš, zbirka Čiv!, 2023, t. v., 208 str., 29,95 €

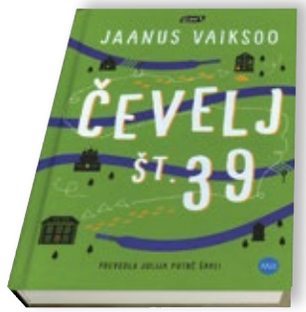

Pavel je priden fant, rad ima matematiko in nikoli ne zamuja. Prav zares nikoli. Dokler se nekega dne ne udari v prst, pa potem malce poleži in zaspi ... Takrat pa se njegov svet spremeni. In začne se zanimiva mladostniška pripoved o prodajalni čevljev, v kateri možakar vsak dan kupi nove čevlje. Kakšen skriven namen ima? Kaj se dogaja, se sprašuje Pavel, ki na to postane pozoren, kmalu pa se mu pridružita tudi simpatična Mina in nato še njen oče Artur. Humoristična pripoved estonskega pisatelja preraste v napeto, morda celo nevarno pustolovščino. Sploh v tistem trenutku, ko se Mina preobleče v sprevodnika, da ugotovi, kdo je Oto Bachmann. Konec pa je pravzaprav zares nenavaden: ljubezen, zgodovina, pa še arhitektura. Simpatična in topla pripoved bo zagotovo pritegnila mlade bralce. > Ajda Vodlan

BRALNI PROJEKT ZA UČENCE 7., 8. IN 9. RAZREDA

SE TUDI VI SPRAŠUJETE, KAKO BI ZA BRANJE NAVDUŠILI NAJSTNIKE?

KAKO MED KNJIŽNE POLICE PRITEGNITI ODRAŠČAJOČE FANTE IN DEKLETA, KI SE JIM KNJIGA VSE BOLJ IZMIKA?

KAKO KNJIGO POSTAVITI OB BOK DIGITALNIM MEDIJEM?

Pri založbah Malinc in KUD Sodobnost International smo staknili glave in izmenjali ideje. Nastal je projekt ODPRTA KNJIGA: GG4A, ki je namenjen najstniškim bralcem, učencem tretje triade in ki bo letos potekal na mednarodni ravni. Projekt je zabaven, poteka kot igra in spodbuja ustvarjalnost, povezuje tako spletne medije kot knjige, najboljše bralce pa na koncu čaka nagrada. Osrednjo vlogo v projektu igra šolska knjižnica kot prostor za druženje in pogovore o knjigah.

Financira Evropska unija

JAK JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS

PRIJAVE K PROJEKTU ZBIRAMO DO 2. 10. 2023

GG4A INNOVATIVE INTERCULTURAL READING PROMOTION

www.gg4a.eu

sodobnost

Malinc
več kot založba

Kako projekt poteka?

Projekt je zastavljen v tekmovalnem duhu. Tekmovale bodo skupine učencev (po trije v skupini), ki bodo prebrale šest vrhunskih del za mlade. Naslovov knjig ne bomo izdali, odkrili jih bodo učenci z reševanjem ugank in nalog. Ko bodo uspešno rešili uganko, bodo ugotovili naslov knjige. Po prebrani prvi knjigi bodo prejeli naloge, in ko bodo te uspešno rešili, bodo prejeli uganko, ki jih bo privedla do naslova naslednje knjige. Ekipe ob reševanju nalog, ki jih na temo posameznih knjig čakajo v izzivih, zbirajo točke; z največ točkami so ovrednotene zahtevnejše in bolj ustvarjalne naloge. Ekipa, ki bo dosegla vse cilje in osvojila največ točk, bo odšla na nagradni izlet.

Prijave k projektu in pogoji sodelovanja?

Za sodelovanje je obvezen nakup šestih mladinskih knjig, ki jih potrebujete za uspešno izvedbo projekta. Mentorice in mentorji branja se obvežejo, da bodo skrivnost, za katere knjige gre, skrbno varovali in je ne bodo delili z nikomer. Prijavnice k projektu in več informacij najdete na spletnih straneh **www.sodobnost.com** ali **www.malinc.si**, lahko nas pokličete na telefonsko. št. **01 43 72 101** ali nam pišete na **bralniprojektgg4u@gmail.com**.

Rubriko pripravlja:
Janja Vidmar

Janja Vidmar

Andrej Predin

ARLAN POD PREPROGO

ilustracije: Peter Škerl

Morfemplus, 2022, t. v., 110 str., 24,90 €

Andrej Predin

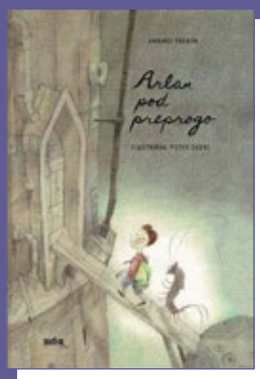

Stanovska nagrada desetnica kakopak ne sodi pod preprogo. Ravno nasprotno, ne nazadnje gre za eno najvidnejših nagrad in priznanj na področju otroške in mladinske književnosti pri nas. Podeljuje jo Društvo slovenskih pisateljev. S kolegom Slavkom Preglom sva jo leta 2004 ustanovila, da bi tudi z njeno pomočjo literaturi za otroke in mladino utrdila veljavo v polju obče in literarnokritiške javnosti. Izbor del, ki ustrezajo pravilniku o tej nagradi, vsako leto pripravi red. prof. dr. Dragica Haramija, o nominiranih delih pa odloča petčlanska žirija.

Letos si je nagrado prislužilo nenavadno, navdihujoče literarno popotovanje s pomembnim sporočilom, kaj vse je mogoče doseči s pogumom, neomajnostjo in zaupanjem v življenje.

Avtor Andrej Predin, po izobrazbi biolog, sicer pa pisatelj, novinar in urednik v kulturni redakciji Dela, ki najraje ustvarja za otroke in mladino, je bil že leta 2008 s prvencem *Na zeleno vejo* (Modrijan, 2007) nominiran za večernico, nacionalno nagrado za najboljše otroško in mladinsko delo preteklega leta. Pozneje je postal Maribor književni prostor še dveh njegovih romanov za odrasle: *Učiteljice* (Modrijan, 2010) in *Prihodnost, d. o. o.* (Litera, 2014).

Zatem je v seriji kratkih fantastičnih zgodbic predstavil nabrito predšolsko deklico Mico (*Mica pri babici: Čarobni cilinder*, 2013, *Mica pri babici: Pirati iz dežele Mirikaka*, 2014, *Mica pri babici: Podivjane princeske*, 2016, *Mica pri babici: Ugrabljeni Božiček*, 2017, Morfem in Morfemplus). Večina avtorjevih del sodi v fantastično prozo in doslej so bila za desetnico nominirana *Gnusna kalnica* (2014), *Mica pri babici: Čarobni cilinder* (2015) in *Vesoljčki* (2021).

Toda za najmlajše bralce nekoliko obsežnejša knjiga *Arlan pod preprogo* pripoveduje povsem drugačno, zahtevno zgodbo. Avtor priznava, da ga je k nastajanju otroškega romana spodbudila tragedija dveletnega dečka Alana Kurdija, ki ga je morje pred osmimi leti naplavilo na turško obalo. Fotografija majcenega, nedolžnega trupelca je bliskovito obkrožila svet, ki je vsaj za nekaj trenutkov onemel ob nepojmljivi grozoti. Kaj ostane od naše človečnosti, kadar dopustimo nekaj tako nepojmljivega?

Pod preprogo tiči nenavadna dežela izgubljenih, pozabljenih, zaprašenih reči, ki jih pometemo daleč stran od oči in srca. Prav tja, v svet med Večnim morjem in Velikim zidom, pod tnalo neba naplavi majhnega dečka. Ne spomni se svojega imena, vendar mu nesebično priskočita na pomoč Uhanka z rubinom v srcu in rakec Izo. Ne sprašujte, kaj počne rakec pod preprogo, kajti pod njo je vse mogoče.

Toda pokrajina v deželi Pod preprogo je kljub zavezništvu in tovarištvu Uhanke, Zobne vile in pršice Lili neprijazen, nevaren prostor. Na dečka prežijo mračne sile, ki rušijo, uničujejo in poveličujejo nered ter opustošenje. Dečku strah v kosti naganjajo inšpektorji s svojimi škatlastimi, ekranastimi obrazi in strašna Razpoka, ki te pogoltne, kot bi mignil. A najhujša od vseh je Sestrica, Uhankin drugi obraz, oba večna pola dobrega in zlega, prvega, ki poraja srečo, in drugega, ki poraja razdejanje in trpljenje.

Morda zategadelj v deželi Pod preprogo nikoli ni zares dan, obsijan s Soncem, temveč vseskozi mrakoba, ki ji sledi trda noč brez mesečine. Zvezdnato nebo prašičjih zadkov pa ni nebo, ki ga je deček vajen. Tudi modrec Obliž, pritrjen na dogorelo vžigalico, ne pozna vseh odgovorov.

Deček koprni po svojem imenu. Z njim bi sam samcat laže poiskal starše, ki so tam nekje zunaj, onkraj Večnega morja. V sanjah se mu prikazuje mamica in ga bodri, naj zdrži še čisto malo, toda oživljeni predmeti v deželi Pod preprogo nimajo staršev. Še nikoli niso slišali za očeta in mater. In vendar bi lahko bili, če deček ostane z njimi, vsi skupaj srečna družina.

Tankočutno, s filigransko natančnostjo izpisano zgodbo sijajno dopolnjujejo subtilne, izčiščene podobe ilustratorja Petra Škerla. Upodobljene kreature so tuje, hladne, neprijazne, pozabljene pod tnalom gosto tkanega neba rogoznice.

Premišljena, stvarna naracija ne skuša ugajati za vsako ceno, temveč pred očmi mladega bralca oblikuje drugačen, mestoma krut in neizprosen pogled na svet, ki kljub številnim vprašanjem vzbuja upanje v dobroto in prijateljstvo.

In prav to je nagrajeno z desetnico.

G-BOOK
V knjigah je prostor za vse.
book

V RAZNOLIKOSTI JE MOČ.

Sofinancira program Evropske unije Ustvarjalna Evropa

mestna knjižnica ljubljana

Olga Tokarczuk

IZGUBLJENA DUŠA

ilustracije: Joanna Concejo
prevod: Jana Unuk
Mladinska knjiga, zbirka Oves, 2023, t. v., 40 str., 24,99 €

Poljsko nobelovko Olgo Tokarczuk (1962) v slovenščini že dodobra poznamo po kompleksnih in zahtevnih romanih, kot sta denimo *Beguni* in *Jakubove bukve*, vendar je že pred časom svoje ustvarjanje razširila tudi na druga področja od esejistike do slikanic za mlade. Med slednje spada tudi prečudovito ilustrirana *Izgubljena duša*, ki ji je grafično podobo vdihnila poljska ilustratorka Joanna Concejo (1971), pisateljica pa je prispevala kratko in močno zgodbo, ki nagovarja tako mlade kot (morda še bolj) tudi odrasle. Vsebina preprosto mora ostati skrivnost, zato bomo v zvezi z njo samo namignili s stavkom, ki ga izusti stara, modra zdravnica: »Hitrost gibanja duš je veliko manjša od hitrosti gibanja teles.« Slikanica, ki dokazuje, da je manj lahko več, in to, da tudi v današnjem hitrem času zavzeto ustvarjanje in pozornost pri detajlih še vedno lahko pustita nepozaben vtis. > Samo Rugelj

Sarah Lark

SREČNI KONJI

Zavetišče Lastovičje gnezdo knj. 1
prevod: Iva Klemenčič
Skrivnost, 2023, t. v., 215 str., 29,90 €

Prvi del zbirke mladinskih romanov *Zavetišče Lastovičje gnezdo* pripoveduje, kako sta Olivia in njena mama Julija prišli na posest Lastovičje gnezdo, ker je Julija postala ustanoviteljica zavetišča za postarane konje. Za Olivio je selitev na posestvo velika sprememba, ki se je sprva ne veseli, saj je vajena udobnega, toda tekmovalno in storilnostno naravnanega življenja v mestu, kjer je do nedavnega živela z očkom. Očka ima sedaj novo družino in se seli na Japonsko. Življenje z materjo na posestvu je drugačno. Olivia je svobodnejša, a zato mora biti bolj samostojna in odgovorna. In njena mama ima do živali čisto drugačen odnos, kot ga je Olivia spoznala v mestni jahalni šoli, spoštljiva povezanost z živalmi v zavetišču pa deklici odpira nove poglede nase, na življenjski krog rojstva in umiranja, na delo in uspeh, na odnose s soljudmi, na smisel in cilj jahalnega športa. Roman prevzame bralce vseh starosti, s številnimi resničnimi dejstvi pa še posebno ljubitelje konj in jahanja. Sarah Lark je psevdonim zelo uspešne nemške pisateljice Christiane Gohl (1985), ki v resničnem življenju vodi zavetišče za konje. > Maja Črepinšek

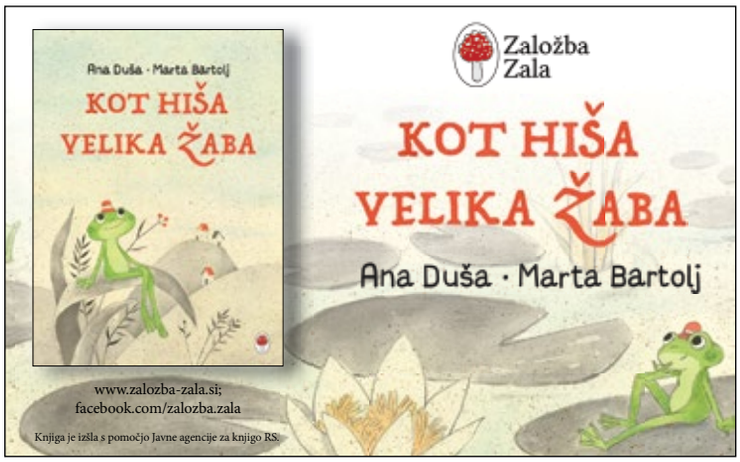

Max Brallier

KOZMIČNO BREZNO

Zadnji smrkavci na svetu, knj. 4
ilustracije: Douglas Holgate
prevod: Vojko Šinigoj
Lipa, 2023, t. v., 256 str., 19 €

V četrti knjigi Jack, June, Quint in Dirk že vedo, da so apokalipso preživeli tudi drugi ljudje; ti se skrivajo pred pošastmi, zombiji in nezamisljivimi bitji zla, ki so na Zemljo vstopila, ko so se nenadoma odprli vesoljski portali. No – čisto vsi niso zli, z Roverjem in pošastniki so se celo spoprijateljili. Odkar je zapadel sneg, jih skušajo prepričati, da je zima zabavna, khm, bolj ali manj uspešno. Predstavljajte si presenečenje, ko spotoma, med poletom s sankofračo, treščijo v bejbo, ki jaha grozljivega monstruma. Monumentalno! Ampak bejba se izkaže za vrhovno Zlobnico, njena pošast pa za Mesoreza. Zlobnica Jacku iztrga rezilo Usodni sekač, nato pa nečloveško zavrešči zlovešče besede, za katere se kasneje izkaže, da pomenijo Začelo se je … Kaj se je začelo?!? Kdo je Zlobnica in kaj naklepa? Zgodba je kot vožnja s podivjanim vlakcem smrti, ki vozi skozi najboljše akcijske stripe, v katerih divja meddimenzionalno zlo in kozmičnim grozotam ni videti konca. Max Braillier in ilustrator Douglas Holgate sta ustvarila zbirko uspešnic New York Timesa, po kateri je bila posneta tudi TV-serija. > Maja Črepinšek

Thomas Tidholm

LEDENO POPOTOVANJE

ilustracije: Anna-Clara Tidholm
prevod: Danni Stražar
Zala, 2023, t. v., 78 str., 27,95 €

Zimska slikanica *Ledeno popotovanje* je posvečena raziskovalcem polarnega območja in je namenjena vsem ljubiteljem pustolovščin, predvsem ekspedicij na severni pol (se še spomnite Medvedka Puja?). Prijatelje Jocka, Maxa in Ido na ledeni plošči odnese na Severno morje in naprej v ledene pokrajine, kjer naletijo na sama čudesa narave, kot so severni sij, premeteni pingvini in tolsti tjulnji. Zato vas bo med branjem resda zazeblo v roke, a topel in prismuknjen humor ter tesno povezani prijatelji vam bodo zagotovo ogreli srce. > Veronika Šoster

Tanya Landman

PRIJATELJSTVO

serija Mija in Merlin
ilustracije: Sònia Albert
prevod: Barbara Majcenovič Kline
Skrivnost, 2023, t. v., 48 str., 18,90 €

Le katera deklica si ne želi imeti živali? Psička, mačke … ali pa kar konja. Mija obožuje ponije. Ponija si želi tako goreče, da vsak večer sanja o njem. A kaj, ko si doma tega ne morejo privoščiti, še več, tudi Mijinega jahanja ne morejo več plačevati, zato Mija jaha vse redkeje. Želja po lastnem poniju pa ne ugasne. Za vsak rojstni dan si Mija želi svojega konja – no, saj jih dobi – a le kot igrače ali kipe, pravega, živega, pač ne. Na Mijin deseti rojstni dan pa se zgodi nekaj nenavadnega – pred njeno hišo zjutraj stoji čisto pravi poni. Je morda to darilo za njen rojstni dan? Le kako se je znašel pred njenim oknom in jo gleda, kot da je njen? Mama in očka ji povesta, da konja žal ne more obdržati, morajo ga vrniti, saj je od nekod pobegnil. Se bodo Mijine sanje uresničile? Mijine in Merlinove dogodivščine bomo prebirali še v novih knjigah. > Sabina Burkeljca

TINA ARNUŠ PUPIS

ČIVKARIJE S KMETIJE

ilustracije: Kristina Krhin

Miš, 2023, t. v., 74 str., 29,95 €

Tina Arnuš Pupis

Nova odlična knjiga v zbirki Miškolinke prihaja tokrat izpod peresa nam že znane pisateljice zgodb *Nad gozdom se nekaj svetlika*, *Na gozdni južini* in *Za devetimi drevesi*, ki so nas močno navdušile. *Čivkarije s kmetije* so točno to, kar naslov obljublja – čivkarije, in to še kako zelo simpatično prismojene. Izvemo namreč vse od mačjih do pasjih skrivnosti, nekaj o zrnu resnice, pa razliko med eko in navadnimi piščanci, pa tudi da je pri umetnosti včasih treba pogledati v samo bistvo. Najprej spoznamo Lili nerodo in Jožeta prismodo, ki ju je združila peka vaniljevih piškotov, in tako je nastala prikupna kmetija, na kateri bivajo psiček Zlatko, muca Rozi, pujsek Vinko, kokoška Cvetka in njen sinček Bine, petelin Dimitrij, goska Greta, kravica Betka in konj Ferdo. Največ zmede pa povzroči vrabček Silvester, ki je pravi mali poliglot. Govori več jezikov, žal pa velikokrat besede pomeša, zato nastane prava mala zmešnjava. Toda ne vedno – včasih poskrbi, da se pujsek počuti veliko boljše, in to z uporabo bolgarščine. Zimzelena pesmica pravi »Na kmetiji je lepo« in na tej kmetiji je res lepo, tudi na nevihten dan. Tukaj vlada čisto pravi »joie de vivre« (in *joie* ni čisto nobena žival!), kar z barvitimi in nežnimi ilustracijami čudovito prikaže Kristina Krhin. > AJDA VODLAN

PAUL STEWART

TIMSKO DELO; AVTOGOL

serija Nori na nogomet

ilustracije: Michael Broad

prevod: Katja Bergles Bricman

Skrivnost,

2023, t. v., 81 str., 18,90 €/knjigo

»Jack Taggart, Danny Thompson in Scott Marley so bili najboljši prijatelji. Nosili so teniske iste znamke, vozili so isti tip kolesa, poslušali so isto glasbo. Vsi trije so radi igrali računalniške igre, vsi trije so imeli radi hamburgerje in kečap: vsi trije so sovražili knjige, dekleta in vsakršno zeleno zelenjavo.« Zbirka *Nori na nogomet* je pravšnja za motivacijo fantov za branje v 2. triletju, kajti le kateri izmed njih ni nor na nogomet? Pa tudi sicer knjig ne bodo mogli odložiti, saj sta napeti do konca. Poleg nogometa knjigi govorita tudi o sodelovanju, pogovorih, prijateljstvu, razreševanju težav, zato jo lahko prebirajo tudi učitelji v razredu skupaj z otroki in se ob glavni temi (nogometu) dotikajo še drugih pomembnih tem. V knjigi *Avtogol* Scott zadene avtogol in tako ekipo pusti na cedilu, a to je šele začetek težav. Na steni vidi zlobno sporočilo o sebi »Scott Marley je idijot«, osumi pa svojega prijatelja Dannyja. Je on napisal idijot z j? In kaj imata z vsem skupaj opraviti kokoš in jajce? V drugi knjigi *Timsko delo* pa nogomet igrajo tudi dekleta, ki se pomerijo s fantovsko ekipo. A ker jih je samo deset, mora v njihovo ekipo vstopiti Scott. Kako bo prenesel zasmehovanje fantov in katera ekipa bo zmagala? Motivacijska zbirka bo oklevajoče bralce in bralke v 2. triletju zagotovo spodbudila k branju. > SABINA BURKELJCA

neposredno od avtorice DESA MUCK

PAVLINA GA PIHNE
Prva slikanica iz nove serije o Pavlini, velike tiskane črke

MIKLOVA ZALA legendarna povest o slovenstvu, ljubezni do domovine in slovenskega jezika, uporništvu in pogumu, zvestobi in dobroti. Priredba za otroke in odrasle z ilustracijami, slovenskimi ornamenti in pedagoškim gradivom.

POGUMNI MAKS
čudovita in nadvse poučna zgodba po resničnih dogodkih iz življenja risov, z ilustracijami in barvnimi fotografijami.

Za OTROKE: ANICA, ČUDEŽNA BOLHA MEGI, ŠKRATOVILE, KOKOŠ VELIKANKA ali Kako je Slovenija dobila svojo podobo, DEKLICA IN BUKEV
Za MLADINO: BLAZNO RESNO, NEBO V OČESU LIPICANCA, LAŽNIVA SUZI, HČI LUNE
Za ODRASLE: roman PESKOVNIK BOGA OTROKA, roman ODRED, zbirka kolumn PASTI ŽIVLJENJA 2, zbirka kolumn TAKOLE BOM REKLA

ZALOŽBA MUCK BLAŽINA | www.DESA.SI | NAROČILA INFO@DESA.SI

Alenka Konc Ambrožič

V ŽIVALSKEM VRTU

Maks na ogledu – živali pri obedu

ilustracije: Irena Režek

Buča, 2023, t. v., 27 str., 21 €

Radoživi deček Maks se lepega dne odloči, da si bo ogledal, kaj obedujejo živali v bližnjem živalskem vrtu. Ko jih obišče, ima kaj videti! Nekatere med njimi prisegajo na meso, druge z zadovoljstvom mulijo travo ali se sladkajo s senom, spet tretje hočejo jesti le sadje ali zelenjavo. Toliko kot je različnih živali v živalskem vrtu, toliko je tudi različnih prehranjevalnih navad, spozna mali Maks. Zgodba je nanizana v obliki vedrih rim, ki jih spremljajo radožive ilustracije, potep po živalskem vrtu pa je še toliko privlačnejši, ker je avtorica navedla izključno resnična dejstva, povezana s prehranjevalnimi navadami predstavljenih živali. Slikanica, ki zabava in poučuje! > Vesna Sivec Poljanšek

Vane Kosturanov

DEKLICA IN MESTO

ilustracije: Vane Kosturanov

prevod: Aleš Mustar

KUD Sodobnost International, 2023, t. v., 32 str., 21,90 €

V sivem mestu, med sivimi, žalostnimi ljudmi in sivimi hišami, kamor nikoli ne posije sonce, je živela deklica. Nekega dne je sklenila poiskati tisto, po čemer je močno hrepenela: barve, sonce, ptice in metulje. Dolgo je hodila, dokler ni prišla do roba velikanskega gozda. Iz njega so sijale vse barve tega sveta. Toda v njem je renčal tudi volk! Je volk strašnejši od sivega mesta? Bi lahko tudi mesto postalo polno barv in življenja? Večkrat nagrajeni makedonski umetnik Vane Kosturanov (slovenskim bralcem znan kot avtor *Nevidne hiše*) je ustvaril poetično slikanico, ki kot roža čudotvorna razpira paleto barv, čustev, besed in skritih sporočil. Prevod je delo Aleša Mustarja. > Maja Črepinšek

Saskia Gwinn

ZNANSTVENIKI REŠUJEJO SVET

Kdo pa se potem ukvarja s potovanjem skozi čas?

ilustracije: Ana Albero

prevod: Ambrož Kvartič

Grafenauer, 2023, t. v., 32 str., 22,90 €

Znanstveniki počnejo zares zanimive stvari – pomagajo nam, da lažje živimo in razumemo življenje na Zemlji in tudi širše. Kaj torej počenjajo znanstveniki? Izkopavajo dinozavre, raziskujejo vesolje, preučujejo vreme, iščejo mavrice, prisluškujejo slonom, izdelujejo robote, plavajo z morskimi psi, zbirajo kamne, preučujejo rastline, opazujejo stonoge, varujejo naš planet in rešujejo življenja. Se ukvarjajo tudi s potovanjem skozi čas? Kaj so to blazarji? Kaj povzroča orkane? Kdo je navdihnil paleontologe, da so začeli iskati dinozavre? Kako izgleda luskasti črv? Kaj počne bioakustičarka? Na ta in še mnoga druga vprašanja boste našli odgovore v knjigi za mlade radovedneže, morda bodoče znanstvenike, in to na stripovski način, preko ilustracij ter dejstev. Na koncu knjige je predstavitev znanstvenikov, ki so vplivali na naše življenje s svojimi znanstvenimi spoznanji. Jasno, da znanstveniki rešujejo svet. > Sabina Burkeljca

Tinka Bačič

VAL IN LUNA NA MORJU

ilustracije: Polona Lovšin

Grafenauer, 2023, t. v., 42 str., 27,95 €

Slikanica slovenskih mojstric besede in ilustracije, biologinje in pisateljice Tinke Bačič (1975) ter slikarke in ilustratorke Polone Lovšin (1973), pripoveduje o morskih dogodivščinah bratca in sestrice, ki se z mamo, očkom in babico odpravita na počitnice ob morju. Družina se utabori pod borovci, dneve pa preživlja na obali, kjer lahko otroka opazujeta značilnosti novega okolja. V igri odkrivata solinarstvo, plimovanje, morske rastline, školjke ... Z babico celo ustvarita mali živalski vrt pod morsko gladino. Slikanico bogatijo izjemne ilustracije, veliko fotografij in premišljeno besedilo, ki nudi nova spoznanja in širi besedni zaklad. Iz nje se razlivajo toplota poletnega sonca, svojo pesem zapojejo škržati, zadiši po smoli in soli. Tinka Bačič ustvarja naravoslovno-leposlovne slikanice (*Brin in ptičja hišica*, *Moj prijatelj zmaj*) in pravljice (*Gumbki*), objavlja pa tudi v revijah za manjše in večje otroke. > Maja Črepinšek

Heinz Janisch

DARILO ZA KRALJA

ilustracije: Silke Leffler

prevod: Tina Mahkota

Zala, 2023, t. v., 26 str., 22 €

Kralj Velislav Veliki si je zaželel darilo, ki ga bo osrečilo. Oznanil je, da bo tisti, ki mu ga bo prinesel, skupaj z njim vladal deželi. Ljudje so mu pričeli prinašati vse mogoče. Toda kralja niso razveselili niti sijajni izumi niti nenavadne cvetice niti prelepa oblačila. Nato je prišla drobna deklica, tako drobna, da si je ob njegovo telo prislonila lestev. Po njej je splezala do kraljevega vratu in mu podarila dolg in topel objem. In kralj je začutil, kako se je v njem zganila sreča … Avstrijski pisatelj in publicist Heinz Janisch, ki ga pri nas poznamo po slikanicah *Požgečkati se ne moreš sam*, *Velikan*, *Most*, *Pravljično potovanje Hansa Christiana Andersena …*, je v nežni in duhoviti slikanici ustvaril kot dih rahlo pravljično tkanje, ki spominja na mojstrovine H. C. Andersena. > Maja Črepinšek

Frances Tosdevin

MEDVEDKA S KNJIGO

ilustracije: Sophia O'Connor

prepesnitev: Milan Dekleva

Celjska Mohorjeva družba, 2023, t. v., 33 str., 21,50 €

Frances Tosdevin se rada zateka v domišljijski svet, kjer nastajajo njene izjemne slikanice. *Medvedko s knjigo* je napisala leta 2021, v slovenščino pa jo je prepesnil sijajni slovenski pesnik, pisatelj in dramatik Milan Dekleva. Radovedna medvedka, velika navdušenka nad knjigami, se odpravi na pot, da bi raziskala svet in pomagala živalim. Najprej sreča poškodovanega raka, bolnega krokodila in zatem še kuščarja. Vsem trem pomaga, tako da jih »pozdravi« s pomočjo nasvetov, ki jih najde v svoji debeli knjigi. Nato se pretihotapi na ladjo, ki jo pripelje do njene sanjske destinacije, do knjižnega brloga, kjer imajo knjigo Za bistre medvede 2. Komu vse bo medvedka lahko pomagala z znanjem, ki ga bo dobila z branjem nove knjige? Slikanica bo s svojo lahkotnostjo, kratkimi verzi, preprostimi rimami in ljubkimi ilustracijami navdušila nadobudne bralce, da bodo z veseljem prebrali še več knjig in v njih iskali nova znanja. > Nika Hranjec

Terry Fan, Eric Fan, Devin Fan

BARNABUS

Žverca z napako

prevod: Maja Ropret

Grafenauer, 2023, t. v., 72 str., 29,95 €

V svetu, ustvarjenem za popolne žverce, je Barnabus žverca z napako, pol miška pol slonček, nima puhaste dlake in velikih oči, da bi veljal za popolnega, a je sam s seboj vseeno zadovoljen. Edino, kar si zares želi, je svoboda, videti si želi svetleče zelene travnike, saj je skupaj s prijatelji, prav tako žvercami z napako, zaprt v steklenem zvonu v tajnem in temačnem laboratoriju, kjer jih »zeleni pajaci« poskušajo reciklirati, saj naj bi bili takšni, kot so, neuporabni. Konec je za Barnabusa srečen: s svojo neustrašnostjo pomaga na prostost pobegniti svojim nepopolnim prijateljem. Prisrčna in aktualna slikanica, ki so jo napisali in ilustrirali bratje Fan, nosi izjemno poučno sporočilo. Mladi bralci bodo spoznali, da se za vsakogar najde prostor pod soncem, tudi če ne ustreza družbeno sprejetim idealom, spoznali pa bodo tudi pomen prijateljstva in sodelovanja. Sam sicer zmoreš veliko, a s prijatelji zmoreš skoraj vse! > Nika Hranjec

Alena Mornštajnová

KAPLJICA AJA

ilustracije: Galina Miklínová

prevod: Nives Vidrih

Celjska Mohorjeva družba, 2023, t. v., 63 str., 23,50 €

V šoli za kapljice se učijo same zanimive stvari. Na primer, kako izhlapeti, kako se spremeniti v snežinko, ivje in led, kako se na nebo naslika mavrico, kako se polzi … Pa tudi na šolski izlet se odpravijo, le da razred in učiteljica potujejo tako, da se s sončnimi žarki najprej dvignejo visoko v nebo, od tam plujejo naprej kot majhen oblaček, na cilju pa se iz pare spet spremenijo v kapljice, ki se spuščajo proti tlom. Alena Mornštajnová (1963), večkrat nagrajena češka avtorica, ki smo jo do sedaj poznali po romanih za odrasle (*November*, *Hana*, *Tiha leta*), je s prikupno zgodbo o dogodivščinah prvošolke kapljice Aje in njenih sošolkah ustvarila poučno slikanico, ki otrokom primerno predstavi vodni tokokrog. > Maja Črepinšek

Frančišek Asiški

PREPROSTA MOLITEV

ilustracije: Giuliano Ferri

prevod: Tatjana Šivic

Družina, 2022, t. v., 32 str., 14,90 €

Mednarodno uspešen in večkrat nagrajen italijanski ilustrator Giuliano Ferri (1965), ki ga pri nas poznamo po slikanici *Paglavček Kvako*, v slikanici z mehkimi ilustracijami predstavi eno najbolj priljubljenih molitev, ki jo pripisujejo svetemu Frančišku Asiškemu: *Gospod, naj postanem orodje tvojega miru. / Tja, kjer je sovraštvo, naj prinašam ljubezen. / Tja, kjer je žalitev, naj prinašam odpuščanje. /* Molitev je v slovenščino prelila Tatjana Šivic, ilustrator pa jo je ponazoril v pravljičnem svetu živali. Nosilec molitve je volk, ki trosi mir med prepirljive zajce, združuje osamljene račke, razkrinka prevaro lisice … Ilustracije vabijo v razmislek o pomenu molitve, z velikimi tiskanimi črkami natisnjeno besedilo pa je primerno tudi za prvo branje. > Maja Črepinšek

Peter Svetina

KAKO JE GOSPOD FELIKS

spregledal samega sebe

ilustracije: Ana Razpotnik Donati

Miš, 2023, t. v., 36 str., 28,95 €, JAK

Otroci ne smejo živeti brez pravljic, zato pisatelj Peter Svetina nadaljuje zgodbe o gospodu Feliksu. Ta se tokrat preizkuša v umetnosti metanja časopisov. Vadi in vadi in vadi, ne gre mu ravno najbolje od rok in od kolesa zato sklene: »Vsak naj dela, kar zna – raznašalec naj časopise raznaša, jaz jih bom pa bral! Vsak zna, kar zna, vsak pa kaj zna!« In gospod Feliks prebere iz časopisa pravljico o čudežnem drevesu, ki je s krošnjo raslo v zemljo, s koreninami pa v zrak. In tako so živali pod zemljo obirale najboljše sadje. V knjigi so čudovite ilustracije Ane Razpotnik Donati – gospod Feliks je tudi po njeni »zaslugi« postal naš stari znanec. Topla zgodba o tem, da je vsak, kar pač je, dela, kar zna, in se tu lahko še izpopolni. Duhovita in topla zgodba prinaša radost in s Feliksovim toplim čudaštvom odpira srca in razširja svet otrok, pa tudi odraslih, če jih bo knjiga našla – ali oni njo. > Sabina Burkeljca

Nicholas Allan

KRALJEVE SPODNJICE

prevod: Barbara Majcenovič Kline

Skrivnosti, 2023, t. v., 29 str., 21 €

6. 5. 2023 je zagotovo pomemben zgodovinski datum, saj so na ta dan okronali kralja Karla III. Oči vsega sveta so bile uprte v ta več ur trajajoči zgodovinski dogodek. Kralji in kraljice so zelo zanimivi tudi za otroke. Slikanica *Kraljeve spodnjice* duhovito prikaže, da so tudi kralji samo ljudje in da tudi oni nosijo spodnjice. Kralj iz zgodbe jih ima polne predale, še več, ima celo varuha svojih spodnjic – Cirila. In kakšne spodnjice ima? Vseh vrst – za vsak dan, za konec tedna, za kronanje … O kraljevih spodnjicah so zložili celo pesem. In ko gre kralj v tujino, s seboj pelje celo vrečo spodnjic. Neke noči pa vrečo s kraljevimi spodnjicami zamenjajo z vrečo kraljeve pošte. In to za seboj potegne vrsto nepredvidljivih dogodkov. Ste vedeli, da obstaja celo aplikacija za kraljeve spodnjice? Avtor slikanice na koncu pravi: »A če se nekega dne odloči, da obišče vašo šolo …, ga lahko vprašate, kakšne spodnjice ima oblečene tisti dan.« Humorna slikanica z velikimi tiskanimi črkami nagovarja bralce začetnike. > Sabina Burkeljca

Simon Philip

BODI BOLJ BERNARD

ilustracije: Kate Hindley

prevod: Ambrož Kvartič

Grafenauer, 2023, t. v., 32 str., 23,90 €

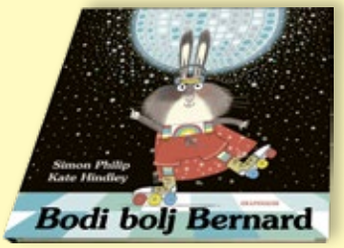

Bernard dan za dnem počne vse tako, kakor naj bi se vedli zajčki. Zlivanje s povprečjem mu gre dobro od tačk in uhljev, toda ko se znoči, Bernard ne sanja o korenčku kot vsi preostali zajčki. Nekega dne sklene, da je dovolj pretvarjanja. Poslej bo takšen, kot si želi biti. Superdisko zajček bo, po plesišču bo švigal s kotalkami in ogrinjalom superzajca! Pa ga bodo zajčki potem še sprejeli medse? Duhovita slikanica sporoča, da je vsakdo edinstven, da različnost bogati in pristnost osvobaja. Za uspešnega angleškega avtorja Simona Philipa (1988) je ta knjiga prvi prevod v slovenščino, ilustratorka Kate Hindley pa je ljubiteljem slikanic znana po slikanicah *Drobcena Gerta*, *Vitez reče NE*, *Andrej in Piki*. > Maja Črepinšek

Klarisa Jovanović

ČE V JUHO PADE MUHA

ilustracije: Štefan Turk
KUD Sodobnost International,
2022, t. v., 56 str., 22,90 €, JAK

Klarisa Jovanović z zvočnimi verzi ustvarja pisano odejo sešito iz šaljivk, uspavank, izštevank, bibank in ugank, pa tudi bolj premišljujočih pesmi za otroke. Kdor se s takšno čarobno odejo pokrije, vstopi v čudosvet narobe svet, najde vprašanja na vse odgovore, okusi najboljši sladoled, izve recept za slastno pito in prisluhne coprnjaku, ki v mraku žlobudra svoj čirule čarule. Avtorica iskrive zbirke, ki pesniške igrarije plemeniti z odmevi ljudskih pesmi, je glasbenica, pesnica, prevajalka in pisateljica. > Maja Črepinšek

Benji Davies

NIKOV KIT IN LEDENA ZIMA

prevod: Nina Janža, Miha Sužnik
Zala, 2023, t. v., 30 str., 23 €

Nik, njegov očka ribič in njunih šest mačk živijo v ribiški koči tik ob oceanu. Lansko poletje je Nik spoznal malega kita, ki ga je naplavilo na obalo. Z očkom sta mu pomagala nazaj v morje, toda od tedaj Nik prijatelja kita močno pogreša. Vsak dan opazuje obzorje, če bi ga kje zagledal. Nekega dne, ko je že pritisnil mraz, je Nikov očka še zadnjič odplul na ribolov. Prišel je večer, očka pa se ni vrnil. Zaskrbljeni Nik se je odpravil v noč, da bi ga našel. Benji Davies (1980) pripoveduje umirjeno, zgodbe pa napolni s tiho gotovostjo, da se bo nazadnje vse uredilo. > Maja Črepinšek

Véronique Cauchy

LAHKO NOČ, OSLIČEK

ilustracije: Ginette Hoffmann
prevod: Metka Bartol
Hiša knjig, 2023, t. v., 24 str., 21,90 €

Prikupna belgijska slikanica je dobra izbira za prijetno branje pred spanjem. Mamica zaželi lahko noč svojima sinovoma, osličkoma, ki pa ne zaspita prav hitro. Najprej je treba poskrbeti za vse plišaste živalce, kajti lahko se zgodi, da ponoči na obisk pride kakšna pošast. Poučna zgodbica o tem, da s posmehovanjem na koncu škodujemo sami sebi, medtem ko se pomoč sočloveku (ali pa živalim) vedno znova obrestuje. > Ajda Vodlan

Žiga X Gombač

SLADOLED ZA NUR

ilustracije: Jana Polak
Miš, 2023, t. v., 25 str., 28,95 €

Poletno obarvana slikanica predstavi dečka Tima, ki ima najraje limonin sladoled, in njegovo novo sestrico Nur, ki prihaja iz Afrike. Timova družina jo sprejme brez zadržkov in predsodkov, saj verjamejo, da se ne smemo obrniti stran, če lahko pomagamo, Tim in Nur pa se, tako kot vsi bratje in sestre, malo zabavata in malo prerekata. Ob tem ju združuje tudi limonin sladoled, ki ga Nur po prvem burnem pokušanju vzljubi prav tako močno kot svojo novo družino. Prav lepa, osvežilna zgodba! > Veronika Šoster

Neli K. Filipić

EMIL V OGLEDALU

in druge zgodbe
ilustracije: Ana Zavadlav
Pivec, 2023, t. v., 60 str., 24,90 €

Po knjigi zgodb o deklici Evi in njenem Bobiju (*Kdo je kriv, da je zima bela*) Neli K. Filipić predstavlja še Emila in njegovega Packa. Oba otroka sta stara sedem let, oba tačkarja sta njuna najboljša kompanjona. Knjiga o Emilu naniza devet prigod, v katerih izvemo, kako je bilo, ko je Emil praznoval sedmi rojstni dan, in kako je pri tem sodeloval Packo, kakšne skrivnosti imajo junaki, kako se svet spremeni v ogledalu, na kakšen način sodobni vitezi rešujejo princese, kako je Emil ustvaril pravo ledeno rožo za babico in kdaj praznujemo praznik pik, pa tudi s kakšnimi pošastmi se Emil spopada, ko je sam doma. Emilova družina je res posebna, saj zna dedek ujeti temo v klobuk, očka priklicati sneženje, mama pa pozna skrivnosti ogledalnega sveta. Avtorica je prejemnica nagrade večernica in Levstikove nagrade, njene knjige pa so bile večkrat nagrajene za kakovost z zlato hruško in nominirane za nagrado desetnica. Poleg del za mladino in otroke ustvarja tudi za odrasle. > Maja Črepinšek

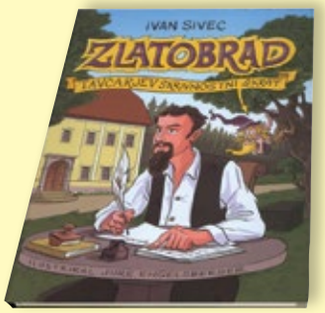

Ivan Sivec

ZLATOBRAD

Tavčarjev skrivnostni škrat
ilustracije: Jure Engelsberger
ICO, 2023, t. v., 23 str., 19,90 €

Stoto obletnico smrti Ivana Tavčarja je Ivan Sivec, večkrat nagrajeni slovenski avtor, počastil s slikanico o bistrem kmečkem dečku iz Poljanske doline, ki je s pridnostjo in pametjo dosegel veliko. Kljub skromnim domačim razmeram je doštudiral na Dunaju, postal cenjen odvetnik v Ljubljani, nato spoštovan pisatelj in ljubljanski župan, nazadnje pa še posestnik na dvorcu Visoko. Zgodba, ki jo pripoveduje škrat Zlatobrad, eden izmed starodavnih škratov z Blegoša, prikazuje Tavčarjevo življenje, pa tudi osebnost, delo in zasluge Franje Tavčar, pisateljeve narodnozavedne žene. Spotoma razkrije, kaj je spodbudilo nastanek Tavčarjevih najbolj znanih del *Cvetja v jeseni*, *Visoške kronike* in kratko prozo *V Zali*. > Maja Črepinšek

Alberto Lot

UJEL SEM ŠKRATA

ilustracije: Alberto Lot
prevod: Vasja Bratina
KUD Sodobnost International,
2023, t. v., 56 str., 22,90 €

Ta simpatična slikanica o ujetem škratu je v prvi vrsti namenjena bralcem začetnikom, saj ima preprosto (a izbrano) besedišče z velikimi tiskanimi črkami. Škrati zares obstajajo, to že vemo. Tale škrat iz knjige pa verjetno nima preveč dobrih namenov, zato ga pripovedovalec želi ujeti in v ta namen izdela vrhunsko past z jagodno karamelo. In čaka. In čaka. In mu tudi uspe. A ujetemu škratu pod kozarcem primanjkuje zraka, ne mara hrane za hrčke in govori, prav zares govori. Za družbo mu priskrbi črva, ki pa ga škrat ne mara. In seveda si želi svobode in prosi za izpustitev. Pustolovščina s škratom se še kar nadaljuje – za to dodatno poskrbi tudi hišni muc Anžej. S tem škratom bralcem začetnikom res ne bo nikoli dolgčas, poleg vsega pa jih čaka še okusna jagodna karamela. > Sabina Burkeljca

GRLICA

NOVO

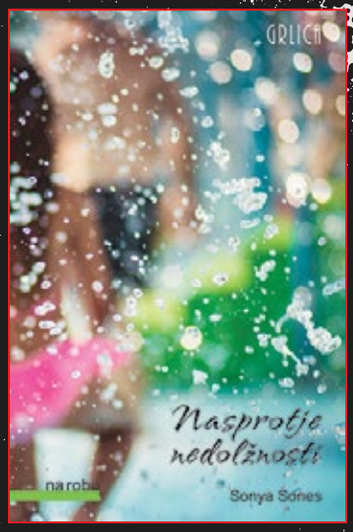

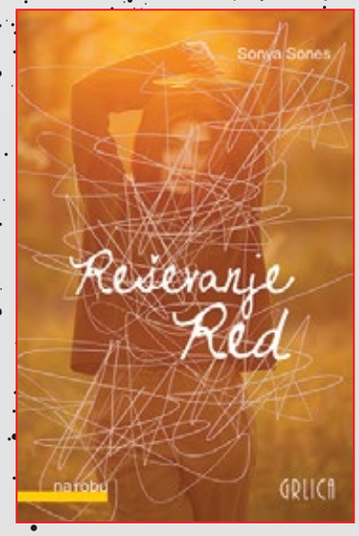

Na robu - življenja mladih pišejo mladim iskrene zgodbe o težjih plateh odraščanja.

na **robu**

Knjige lahko naročite po telefonu **05 169 90 72**, po elektronski pošti **narocila@desk.si** ali na spletni strani **www.knjigarna.net**

zalozba.grlica zalozba_grlica

Uživajte poletje s knjigami in izdelki iz Mladinske knjige

Neverjetna resnična zgodba o junaku, infiltriranem v Auschwitz in izbrisanem iz povojne zgodovine. Nova odkritja!

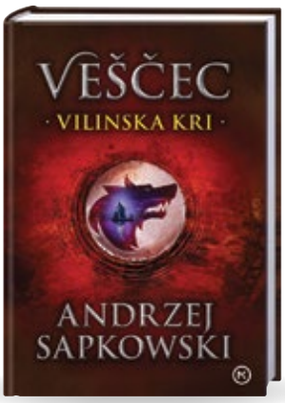

Tretja knjiga velike mednarodne fantazijske uspešnice *Veščec* vabi v središče spopadov med ljudmi in vilinci.

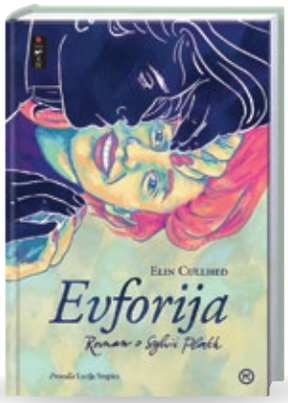

Nadčasovna zgodba o ženski ujetosti med pričakovanja družbe in družine ter željo po ustvarjanju in samouresničitvi.

PLUS

Da vam sredi poletja ne bo zmanjkalo dobrega branja, BREZPLAČNO preizkusite aplikacijo **Mladinska knjiga PLUS**.

v trgovinah Mladinske knjige www.emka.si 080 12 05

Mladinska knjiga

© Mladinska knjiga Vse materialne avtorske pravice so last Mladinske knjige.